

การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง
ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
: วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

DEVELOPMENT OF PROPOSED POLICY FOR SCHOOL ADMINISTRATION TO BE THE
SCHOOL CHOICE OF PARENTS IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

จรรยา เกิดแก้ว

การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง
ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

: วิจัยวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPMENT OF PROPOSED POLICY FOR SCHOOL ADMINISTRATION TO BE THE
SCHOOL CHOICE OF PARENTS IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE PRANAKHON SI AYUTTHAYA: MIXED METHODS RESEARCH APPROACH

JANYA KIRDKAEW

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF EDUCATION
(Educational Administration and Management)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2025

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง
ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

: วิจัยวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

ของ

จรรยา เกิดแก้ว

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลศักดิ์ ไทรเล็กทิม) (ศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา นิยมภา)

..... ที่ปรึกษาร่วม ..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์) (รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ดังกา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ ผู้ปกครอง ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา : วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ
ผู้วิจัย	จรรยา เกิดแก้ว
ปริญญา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2568
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดลศักดิ์ ไทรเล็กทิม
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ศาสตราจารย์ ดร. อองอาจ นัยพัฒน์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เสาะหาความหมาย กระบวนการตัดสินใจ เงื่อนไขและผลที่ตามมาของเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง 2) ศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานและ 3) พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ประกอบด้วย 1) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน 3) ชื่อเสียงของสถานศึกษา และ 4) คุณภาพของสถานศึกษา ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามจากผู้ปกครองจำนวน 430 คน และการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานที่ปรับแล้ว พิจารณาค่า $X^2 = 60.33$, $df = 46$, $X^2/df = 1.31$, $p = 0.076$, $CFI = .989$, $GFI = .995$, $AGFI = .984$, $RMR = .047$, $SRMR = .047$, $RMSEA = .050$ แสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษา มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ ด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน พบว่าข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา 2) การเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา 3) การสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม 4) การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน และ 5) การสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : ข้อเสนอเชิงนโยบาย, การเลือกสถานศึกษา, การบริหารสถานศึกษา, ผู้ปกครอง

Title	DEVELOPMENT OF PROPOSED POLICY FOR SCHOOL ADMINISTRATION TO BE THE SCHOOL CHOICE OF PARENTS IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PRANAKHON SI AYUTTHAYA: MIXED METHODS RESEARCH APPROACH
Author	JANYA KIRDKAEW
Degree	DOCTOR OF EDUCATION
Academic Year	2025
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Donsak Tsailexthim
Co Advisor	Professor Dr. Ong-Art Naiyapatana

This study aimed to: (1) explore the meanings, decision-making processes, conditions, and outcomes of parents' selection of schools for their children; (2) examine the causal structural relationships among factors influencing parents' school choice; and (3) develop policy proposals for school administration as alternative options for parents whose children are enrolled in schools under the Secondary Educational Service Area Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya. The research was conducted in three phases. Phase I employed a qualitative approach through documentary analysis and in-depth interviews with 20 parents. The findings indicated that the factors influencing parents' selection of schools for their children consisted of four main components: (1) parents' socioeconomic status, (2) students' achievement motivation, (3) school reputation, and (4) school quality. Phase II adopted a quantitative research approach using a questionnaire administered to 430 parents. The data were analyzed using Structural Equation Modeling (SEM) to examine the causal relationships among the identified factors. The results revealed that the adjusted causal relationship model demonstrated a good fit with the empirical data ($\chi^2 = 60.33$, $df = 46$, $\chi^2/df = 1.31$, $p = .076$, $CFI = .989$, $GFI = .995$, $AGFI = .984$, $RMR = .047$, $SRMR = .047$, $RMSEA = .050$). These findings indicated that the causal structural model of factors influencing parents' school choice was consistent with the empirical evidence. Phase III focused on the development of policy proposals for school administration as alternative options for parents through a focus group discussion with nine experts. The results showed that the proposed policy framework comprised five strategic dimensions: (1) school quality development, (2) enhancement of school reputation, (3) socioeconomic-based parental support, (4) promotion of students' achievement motivation, and (5) communication and collaboration with parents. The evaluation results demonstrated that the policy proposals were rated at the highest level in terms of accuracy, appropriateness, feasibility, and usefulness across all dimensions.

Keyword : Proposed Policy School Choice School Administration Thai Parents

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย การสนับสนุนจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลศักดิ์ ไทรเล็กทิม อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เป็นกำลังใจและให้คำแนะนำในการดำเนินการทุกขั้นตอนด้วยความเมตตาเสมอ และศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ให้โอกาสที่สำคัญยิ่งเพื่อเตรียมพร้อมสู่การเป็น “ผู้เรื่องปัญญาการวิจัย” รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา ต้นแบบของครูผู้ให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและระลึกถึงพระคุณของทุกท่านด้วยใจซาบซึ้ง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา นิยามภา ที่กรุณาเป็นประธานการสอบปากเปล่าโดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น พร้อมด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและเปิดโลกทัศน์การบริหารการศึกษา รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิศิลป์ กุลนาคดล ผู้ชี้แนะแนวทางให้ผู้วิจัยเข้าถึงสิ่งที่ตนมีความสนใจจะศึกษาอย่างแท้จริง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล และรองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล รวมทั้งบรรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ผู้วิจัยถึงพร้อมด้วยสติปัญญา ขอขอบคุณที่ ๆ เพื่อน ๆ ปริญญาเอกบริหารการศึกษา รุ่น 17 ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำและกำลังใจ รวมทั้งคณะผู้บริหาร เพื่อนครู โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ พ่อบุญปลูก เกิดแก้ว และแม่กิตตินันต์ เกิดแก้ว ผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิตที่ให้โอกาสที่สำคัญยิ่ง คือ “การศึกษา” เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงของผู้วิจัย นำเสาวลักษณ์ ญาณสมบัติ ครูผู้ชี้แนะแนวทางและให้การสนับสนุนตลอดมา นำพรพรหม ญาณสมบัติ ผู้เป็นกำลังใจและดูแลผู้วิจัยด้วยความรัก ความเอาใจใส่เสมอ น้องธนพร เกิดแก้ว น้องสาวผู้เป็นต้นแบบของความอดทน เข้มแข็งและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ด้วยความรักจากทุกคนในครอบครัวจึงทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการเรียนปริญญาเอกอย่างมีคุณภาพ

จรรยา เกิดแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
1. ประโยชน์เชิงวิชาการ	6
2. ประโยชน์ในเชิงประยุกต์ใช้	7
สมมติฐานในการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
กรอบแนวคิดของการวิจัย	11
บทที่ 2 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษา.....	13
1.1 ความสำคัญของการเลือกสถานศึกษา	13
1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษา.....	16

1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษา	18
ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ	38
2.1 ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory).....	38
2.2 ทฤษฎีปฏิบัติ (Practice theory).....	41
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ	43
2.4 แนวคิดเรื่องส่วนผสมทางการตลาด	50
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย	53
3.1 กระบวนการนโยบาย.....	53
3.2 องค์ประกอบของนโยบาย	56
3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย	58
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
งานวิจัยในต่างประเทศ	62
งานวิจัยในประเทศ	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
ระยะเริ่มต้น การศึกษาเชิงคุณภาพเบื้องต้น (Preliminary Qualitative study).....	75
ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Major Qualitative Research)	77
ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)	87
ระยะที่ 3 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา (การวิจัยเชิงคุณภาพ).....	93
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
ตอนที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาต่อ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา	97
1. ความหมายของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน.....	97

2. ลักษณะของสถานศึกษาที่ดี.....	102
3. เงื่อนไขและกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน	108
3.1 เงื่อนไขด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parental Socioeconomic Status)	108
3.2 เงื่อนไขด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children's Achievement Motivation).....	111
3.3 เงื่อนไขด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation)	116
3.4 เงื่อนไขด้านคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality).....	120
4. กระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครอง.....	125
ตอนที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเลือก สถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.....	138
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	140
ส่วนที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือก สถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.....	147
1. การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร.....	147
2. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	149
3. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง.....	151
ตอนที่ 3 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา	161
1. ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา.....	162
1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา	164
2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา	164

3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว.....	165
4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน	165
2. ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา	166
1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา	168
2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา	168
3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว.....	169
4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน	169
3. ด้านการสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม.....	170
1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา	172
2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา	173
3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว.....	173
4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน	174
4. ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน.....	175
1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา	177
2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา	177
3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว.....	178
4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน	178
5. ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง	179
1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา	180
2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา	181
3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว.....	181
4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน	182
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	197

สังเขปของความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการวิจัย	197
สมมติฐานในการวิจัย	197
ขอบเขตของการวิจัย	198
สรุปผลการวิจัย	199
อภิปรายผล	202
ข้อเสนอแนะ	215
บรรณานุกรม	219
ภาคผนวก	228
ภาคผนวก ก หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	229
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลสำคัญ และตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	232
ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย และตัวอย่างหนังสือขอความ อนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ	236
ภาคผนวก ง เครื่องมือการวิจัย	240
ภาคผนวก จ แบบสรุปการหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน	257
แบบสรุปการหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน	258
ประวัติผู้เขียน	263

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แผนการศึกษาภาคสนาม ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ	78
ตาราง 2 ข้อคำถามในประเด็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของ ผู้ปกครอง	81
ตาราง 3 ข้อคำถามในประเด็นการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง	83
ตาราง 4 แสดงดัชนีวัดความสอดคล้องของโมเดล	92
ตาราง 5 แนวทางการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย	94
ตาราง 6 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	140
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง	142
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน	143
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ ชื่อเสียงของสถานศึกษา	144
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ คุณภาพของสถานศึกษา	145
ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของการเลือก สถานศึกษาให้บุตรหลาน	146
ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแบ่ ความโด่ง ของตัวแปรทั้งหมด	148
ตาราง 13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาแต่ละตัว	150
ตาราง 14 ค่าสถิติการวิเคราะห์หือทธิพลของ	152

ตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของอิทธิพลของตัวแปรในโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือก สถานศึกษาให้บุตรหลานในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา.....	154
ตาราง 16 การบูรณาการผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือก สถานศึกษาให้บุตรหลาน.....	157
ตาราง 17 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตร หลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา	184
ตาราง 18 ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษา ต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา	191
ตาราง 19 ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.....	193

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	12
ภาพประกอบ 2 ทุกรูปแบบต่าง ๆ จากแนวคิดของบูดีเยอร์.....	41
ภาพประกอบ 3 กระบวนการนโยบายตามทัศนะของแอนเดอร์สัน.....	55
ภาพประกอบ 4 กระบวนการนโยบายตามทัศนะของลินด์บลอม	56
ภาพประกอบ 5 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีกลุ่ม	59
ภาพประกอบ 6 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีผู้นำ	60
ภาพประกอบ 7 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีเกม	61
ภาพประกอบ 8 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีระบบ	62
ภาพประกอบ 9 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	74
ภาพประกอบ 10 แผนภาพแสดงลักษณะสถานศึกษาที่ดีในมุมมองของผู้ปกครอง	108
ภาพประกอบ 11 แผนภาพทฤษฎีฐานรากในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทย	137
ภาพประกอบ 12 โมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.....	153

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นับจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องมาจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนและความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ ปัญหาการขาดแคลนเด็ก แนวทางการพิชิตรายบุโรงเรียนขนาดเล็กส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรที่จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับการแปรผันของจำนวนนักเรียนและจำนวนสถานศึกษา ในขณะที่การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษายังขาดความคล่องตัว เนื่องจากระบบการบริหารจัดการศึกษาของไทยมุ่งเน้นการบริหารตามกฎระเบียบ (Rule Driven) มากกว่าการบริหารเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย (Management Driven) ส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าและความไม่มีประสิทธิภาพของระบบการศึกษา ดังจะเห็นได้จากจำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กที่เพิ่มมากขึ้นในขณะที่โครงสร้างประชากรวัยเรียนลดลง อัตราส่วนนักเรียนต่อครู จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้บริการการศึกษาที่มีปริมาณเกินกว่าความต้องการของผู้รับบริการซึ่งจะเป็นปัญหาต่อเนื่องในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นในการปรับตัวด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมีความสะดวกและรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันนั้นเป็นยุคดิจิทัล 4.0 (Digital 4.0) ที่ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนไปอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การทำงาน การศึกษารูกรักในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตและความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงปัจจัยในการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปตั้งแต่การเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นต้นมา สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้คนอันเกิดมาจากความปกติใหม่ (New Normal) แต่ในอีกมุมหนึ่งกลับส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทยโดยเฉพาะผลกระทบ

ที่เกิดกับผู้ปกครองไทยที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในช่วงวิกฤตการณ์ดังกล่าวหลายประการ เช่น ผู้ปกครองต้องจัดเวลาเพื่อช่วยเหลือการเรียนรู้ของบุตรหลานเพิ่มขึ้น อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความพร้อมในการเรียนให้กับบุตรหลาน นอกจากนี้ยังต้องหาความรู้เพิ่มเติมในบทเรียนเพื่อให้สามารถช่วยเหลือส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรหลานได้ และมีภาวะตั้งเครียดที่ต้องดูแลบุตรหลานเพิ่มขึ้นทั้งยังวิตกกังวลว่าบุตรหลานจะเรียนรู้ได้ไม่ดี (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2565) จึงเป็นที่น่าสนใจถึงการเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยและความคาดหวังผลลัพธ์จากสถานศึกษา ดังนั้นการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานจึงมิใช่เพียงการเลือกสถานที่ให้ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ตามขนบเดิม แต่เป็น “การเลือกอนาคตที่ดีที่สุด” ให้แก่บุตรหลานในยุคที่การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้

ในยุคปัจจุบันการบริหารสถานศึกษากำลังประสบปัญหาหลายประการที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี วิถีชีวิตและความต้องการของผู้ปกครองที่เปลี่ยนไป เทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษาทำให้สถานศึกษาต้องปรับตัวและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการสื่อสารกับผู้ปกครองและนักเรียน นอกจากนี้วิถีชีวิตของผู้ปกครองที่เปลี่ยนไป ทำให้มีความคาดหวังที่สูงขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สถานศึกษาควรมี การบริหารจัดการสถานศึกษาในบริบทที่ผู้ปกครองมีความต้องการและค่านิยมที่แตกต่างกันจึงเป็นความท้าทายที่สำคัญ สถานศึกษาต้องรับมือกับการแข่งขันที่สูงขึ้น ซึ่งสร้างแรงกดดันให้สถานศึกษาต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาและบริการเพื่อให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ (พิมพงา เพ็งนาเรนทร์, 2553; ภูวษา รักชาภักดี, 2556; อานนท์ เลี้ยงพรม, 2564) แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการตัดสินใจเลือก “สถานศึกษาที่ดีที่สุด” เติบโตตามศักยภาพของตนเองเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่บุตรหลาน กระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองจึงต้องใช้ความคิดวิเคราะห์พิจารณาใต้ตรองอย่างรอบคอบ รอบด้าน รวบรวมทางเลือกจากข้อมูลต่าง ๆ ประกอบการตัดสินใจ เช่น คุณภาพการเรียนการสอน คุณภาพครู อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงค่าใช้จ่าย ฯลฯ เพื่อเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมให้แก่บุตรหลานของตนเอง จึงเป็นที่น่าสนใจว่าสถานศึกษาที่ดีที่สุดในทัศนะของผู้ปกครองไทยยุคปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไร หลังจากการเผชิญวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่อาจส่งผลต่อมุมมองความคาดหวังที่มีต่อสถานศึกษา รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาอันประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าบุตรหลานจะได้รับโอกาสทางการศึกษาและผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรมภายในประเทศ พบว่ามีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสถานศึกษาในประเทศไทย ดังที่ อานนท์ เลียงพรม (2564) ได้ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษาให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษา ได้แก่ อาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อม การอำนวยความสะดวกและการบริการ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การบริหารจัดการวิชาการและชื่อเสียงของสถานศึกษา การคมนาคมและค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ภูวษา รักษาภักดี (2556) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง ได้แก่ ครูและบุคลากร วิชาการ กิจกรรมนักเรียน ชื่อเสียงของสถานศึกษา การบริการ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ชุมชนและค่าธรรมเนียมการศึกษา นอกจากนี้มีงานวิจัยต่างประเทศที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง ดังที่ ฮู (Hsu, 2013) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองในประเทศไต้หวันโดยใช้แบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ปรัชญาการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ตั้งและการเดินทาง โดยที่ปัจจัยด้านสถานที่ตั้งและการเดินทางมีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด ในขณะที่ปรัชญาทางการศึกษามีค่าสหสัมพันธ์น้อยที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับ แคนท์และคณะ (Cantu et al., 2021) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองและการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลของมลรัฐเท็กซัสตอนใต้ (South Texas) สหรัฐอเมริกา เพื่อพัฒนาและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการเลือกสถานศึกษามี 4 ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ซึ่งประกอบไปด้วย ความปลอดภัย รวมไปถึงมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และอาคารสถานที่ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สภาพแวดล้อมโดยรวม (Aggregate Environment) ประกอบไปด้วย การบริการลูกค้าและวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน สภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการองค์กร (Organizational Environment) ประกอบด้วยการสร้างโอกาสและทางเลือกทางการศึกษาแก่นักเรียน และการสร้างความมั่นใจในการเข้าถึงผู้นำท้องถิ่น (District Leaders) แสดงให้เห็นว่าการเลือกสถานศึกษา ให้บุตรหลาน เป็นกระบวนการที่

ได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการแข่งขันสูง การเลือกสถานศึกษาให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อสร้างโอกาสที่ดีที่สุดสำหรับบุตรหลานในอนาคต

แม้ว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจะมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยต่างประเทศที่มีการศึกษาในประเด็นนี้้อย่างแพร่หลาย แต่พบว่ายังมีการศึกษาเรื่องการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยจำนวนน้อยและส่วนใหญ่เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาเพียงมิติเดียว กล่าวคือ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลานแต่ยังมิได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในขณะที่ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว บริบทของสังคมไทยและการศึกษาไทยในช่วงหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส 2019 ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตและการเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั้น มีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยที่เปลี่ยนไปจากเดิมหรืออาจมีประเด็นใหม่เพิ่มเติมที่สมสมัยกับปัจจุบัน การอธิบายปรากฏการณ์ใหม่ย่อมมีอาจทำได้ด้วยการอาศัยแนวคิดหรือทฤษฎีเดิมเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริบทในต่างประเทศและในประเทศไทยที่มีความแตกต่างกัน หรือแม้แต่บริบทของประเทศไทยต่างช่วงเวลา ต่างพื้นที่ ต่างบุคคล ก็ย่อมส่งผลต่อการอธิบายปรากฏการณ์ด้วยทฤษฎีที่แตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาทำความเข้าใจถึงการให้ความหมายของสถานศึกษาที่ดี กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลานรวมถึงเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองไทยนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาอย่างลุ่มลึกและรอบด้าน เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์และนำมาซึ่งแนวคิด ทฤษฎีรวมทั้งปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคปัจจุบัน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่พัฒนามาจากการศึกษาข้อสรุปเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับมุมมองของผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาในปัจจุบัน กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลานและปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษา โดยอาศัยการออกแบบการวิจัยด้วยแบบการสำรวจตามกาลเวลา (Exploratory Sequential Design) ตามแนวทางการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods Research Approach) ของเครสเวลล์ (Creswell, 2007) ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาเชิงลึกจากกรณีศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ในเชิงทฤษฎีจากบริบทของการศึกษาไทย และอธิบายผลในภาพรวมด้วยวิธีวิทยาการวิจัยเชิง

ปริมาณด้วยการนำองค์ความรู้ที่ได้จากวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ มาศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรแต่ละตัวในรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ทิศทางและรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และนำผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองมาเป็นประเด็นในการการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองอย่างแท้จริง

ดังนั้นการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา : วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครอง เพื่อเตรียมพร้อมรับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรที่มีแนวโน้มอัตราการเกิดน้อยลง อันจะส่งผลต่ออัตราส่วนที่แปรผกผันของจำนวนนักเรียนและสถานศึกษา ผู้บริหารจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง “รู้สึก” ถึงความคาดหวัง ความต้องการของผู้ปกครองและกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลาน เพื่อทำความเข้าใจถึงปรากฏการณ์นำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถศึกษาข้อค้นพบจากรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง เพื่อ “รู้จริง” ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาในรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ นำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษา อีกทั้งสามารถนำข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองเพื่อส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ ไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ตลอดจนการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานองค์ความรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งประเด็นคำถามการวิจัยหลักสำหรับสืบเสาะหาความหมาย กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง โดยแบ่งเป็นคำถามการวิจัยย่อยดังนี้

1. ผู้ปกครองมีเงื่อนไขและกระบวนการในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานอย่างไร
2. ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลานของผู้ปกครอง
3. ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายหลักเพื่อเสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากการศึกษาปรากฏการณ์ของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทย โดยสืบเสาะหาความหมาย กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน รวมถึงให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งเป็นความมุ่งหมายของการวิจัยย่อย ดังนี้

1. เพื่อเสาะหาความหมาย กระบวนการตัดสินใจ เงื่อนไขและผลที่ตามมาของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง
2. เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง
3. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

1.ประโยชน์เชิงวิชาการ

1.1 ได้ทราบถึงแนวทางการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานและความคาดหวังต่อสถานศึกษาของผู้ปกครอง เพื่อทำความเข้าใจถึงความต้องการและมุมมองต่อสถานศึกษาในปัจจุบัน นำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสู่

การเป็นทางเลือกของผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

1.2 ได้ทราบถึงวิธีวิทยาการวิจัยจากการศึกษาและแนวทางการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง โดยใช้การออกแบบการวิจัยด้วยแบบการสำรวจตามกาลเวลา (Exploratory Sequential Design) ตามแนวทางการศึกษาวิจัยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods Research Approach) โดยทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสำรวจนำร่องและนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาพัฒนาเครื่องมือเพื่อทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งการพัฒนาทฤษฎีสถานราก (Grounded Theory) จะทำให้ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการปรับเปลี่ยนนโยบายหรือการวางแผนกลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้ปกครองไทยในปัจจุบัน เนื่องจากลักษณะของทฤษฎีสถานรากที่ได้ เกิดจากการบูรณาการแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary)

1.3 การศึกษาปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองเป็นการศึกษาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ความเชื่อและความจริงในบริบทการบริหารจัดการการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ที่เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่ช่วงวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้จะได้รับประโยชน์ที่เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากการศึกษาการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองแล้วนั้น ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นสะท้อนมุมมองที่สมสมัยในปัจจุบัน ความคาดหวังและความต้องการของผู้ปกครองในมิติที่หลากหลาย กลุ่มเล็กและรอบด้าน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการปรับตัวและจุดประกายความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาได้นำไปศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดในมุมมองที่แตกต่างกันทั้งในมิติระเบียบวิธีวิจัย สภาพแวดล้อม ฯลฯ เพื่อสร้างข้อเสนอทฤษฎีใหม่ ๆ สำหรับการอธิบายและเตรียมพร้อมต่อปรากฏการณ์ทางการศึกษาอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง

2. ประโยชน์ในเชิงประยุกต์ใช้

2.1 ผลการวิจัยปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการวางแผน และการดำเนินงานในเชิงบริหารการศึกษาที่มีความท้าทายรอบด้านทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจและสังคม การเข้ามามีบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลรวมถึงความท้าทายอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษา ผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้นำทางการศึกษาในการพัฒนานโยบายต่าง ๆ เพื่อให้มี

ความเหมาะสมกับบริบทของการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2.2 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ประกอบการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในมิติรอบด้านเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.3 ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ที่จะสามารถเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาและสังกัดอื่น ๆ ที่มีบริบททางการบริหารการศึกษาที่ใกล้เคียง นำไปปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างรอบด้านในทุกมิติ เพื่อเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต บนพื้นฐานความเข้าใจถึงความคาดหวังและความต้องการของผู้ปกครองอย่างแท้จริง

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน ชื่อเสียงของสถานศึกษาและคุณภาพของสถานศึกษา
2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods Research Approach) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพไปตรวจสอบยืนยันด้วยวิธีการเชิงปริมาณ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและการให้คำอธิบายที่เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎีในปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้วยการพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของทฤษฎีฐานราก

(Grounded Theory) โดยทำการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อเป็นการสำรวจนำร่องและนำข้อมูลสารสนเทศจากมุมมองของผู้ปกครองที่อยู่ในปรากฏการณ์นั้น แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสร้างความคิดรวบยอด (Concept) และหาความเชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดเพื่อให้ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎี สำหรับการอธิบายและการทำงานทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะ การให้ความหมาย กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง การศึกษาภาคสนามได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2568 ที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง โดยพิจารณาจากรายได้ของผู้ปกครอง อาชีพและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จำนวน 20 คน

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ได้กำหนดประชากรผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้คือ ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2568 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4,930 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของแฮร์และคณะ (Hair et al., 2010) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 430 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มหลายชั้น (Multi-Stage Cluster Sampling) โดยเริ่มจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนและครอบคลุม จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีความหลากหลายและเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร โดยสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ที่มีสถานศึกษาครบทุกขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ และมีความหลายของผู้ปกครองทางด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ผลการศึกษสามารถอ้างอิงไปถึงแหล่งประชากรขนาดใหญ่ได้อย่างครอบคลุม

ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นตอนนี้มีจำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย หมายถึง แนวทางที่พัฒนาและเสนอขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาหรือ พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และแนวปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปเป็นทางเลือกในการพิจารณาใช้จริง อันจะช่วยให้เกิดการพัฒนาและการปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถเป็นทางเลือกสำหรับผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ

การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน หมายถึง การตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยตระหนักถึงความต้องการของครอบครัว มีกระบวนการพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ประกอบกับ อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ

สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง หมายถึง ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับทางสังคมของผู้ปกครอง พิจารณาจากปัจจัยหลัก ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครองและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง ซึ่งส่งผลต่อโอกาสและคุณภาพในการเลี้ยงดู และสนับสนุนการศึกษาแก่บุตรหลานและการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน หมายถึง กระบวนการภายในของบุตรหลานที่เกิดขึ้นในระหว่างการเตรียมตัวสอบเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความสามารถในการควบคุมตนเอง รวมทั้งการมองเห็นเป้าหมายและอนาคตที่ชัดเจนของตนเองในการเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ต้องการ

ชื่อเสียงของสถานศึกษา หมายถึง ภาพลักษณ์หรือการรับรู้ของบุคคลภายนอกที่มีต่อสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงการได้จากการยอมรับจากชุมชนและสังคม ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของผู้ปกครอง รวมทั้งการได้รับการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ และความสำเร็จของศิษย์เก่าในการเข้าศึกษาต่อ ในระดับมหาวิทยาลัยหรือประกอบอาชีพ

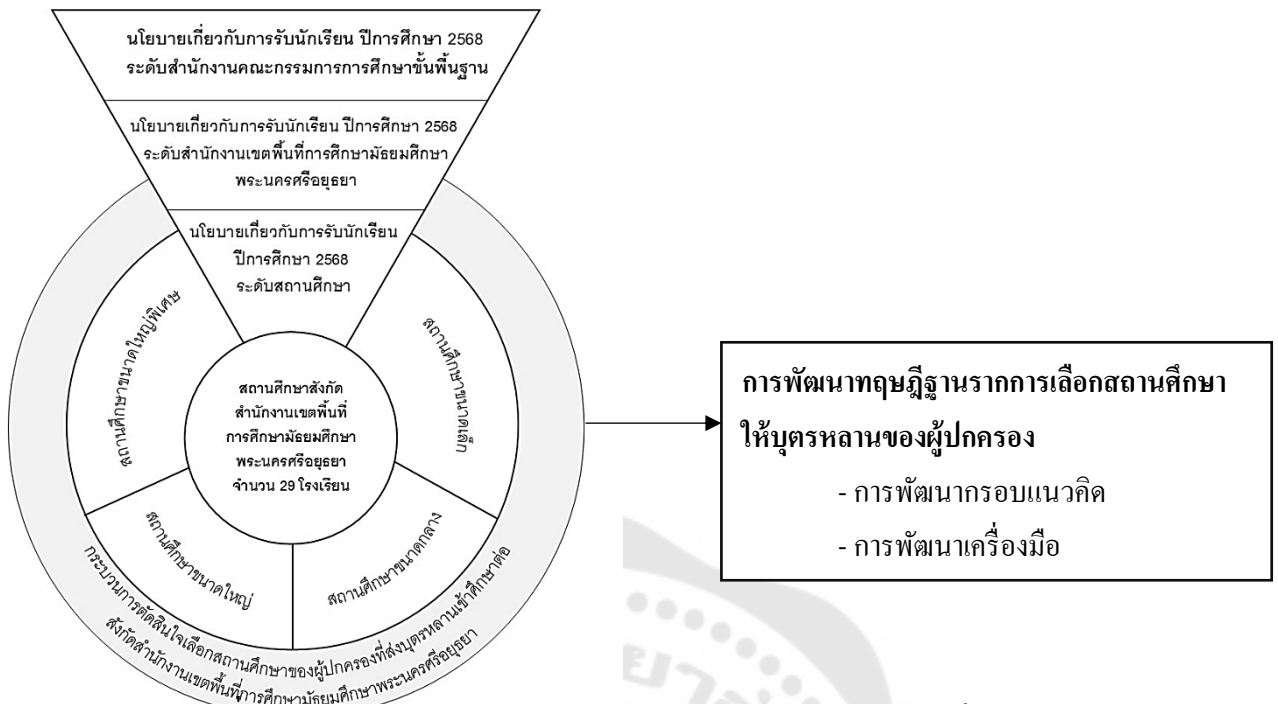
คุณภาพของสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการดำเนินการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานและประสิทธิผล โดยครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน บุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะวิชาชีพ พัฒนาตนเองอย่าง

ต่อเนื่อง และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา อาคารสถานที่และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในต่างประเทศซึ่งมีบริบทที่แตกต่างจากประเทศไทย ผู้วิจัยได้เลือกการวิจัยด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods Research Approach) โดยการออกแบบการวิจัยด้วยแบบการสำรวจตามกาลเวลา (Exploratory Sequential Design) (QUAL → QUAN → qual) โดยเน้นทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นทำการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยการศึกษาระยะเริ่มต้นซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเบื้องต้น (Preliminary Qualitative Study) จากการศึกษาเอกสารและการศึกษานำร่อง เพื่อนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดชั่วคราวของผู้วิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากการศึกษาปรากฏการณ์ โดยทำความเข้าใจถึงความหมาย กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัลที่มีความเหมาะสมต่อบริบทการศึกษาของไทย และได้กรอบแนวคิดชั่วคราวที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ เมื่อค้นพบทฤษฎีหรือข้อค้นพบใหม่ในระหว่างขั้นตอนการทำวิจัย เพื่อให้กรอบแนวคิดในการวิจัยมีความชัดเจนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยชั่วคราวเพื่อเป็นจุดตั้งต้นสำหรับการเริ่มดำเนินการวิจัยนำไปสู่การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษากลับที่สนามที่เป็นกรณีศึกษาเพื่อพัฒนาทฤษฎีฐานรากในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยใน รวมทั้งพัฒนา

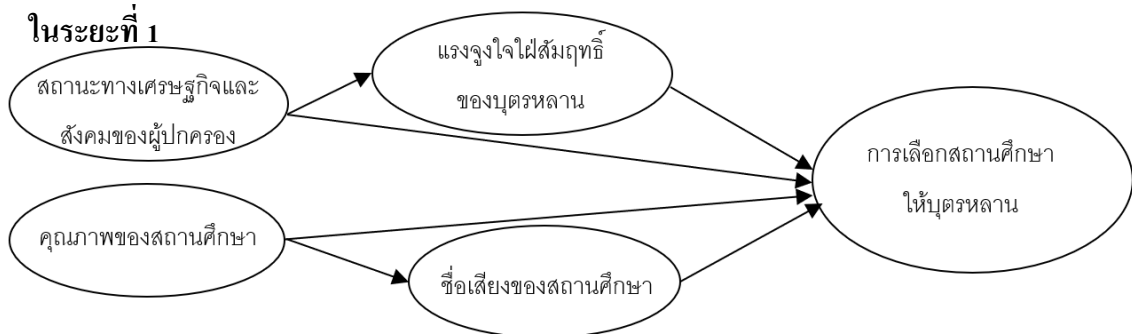
กรอบแนวคิดในการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษาในระยะเวลาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อยืนยันผลในภาพรวมโดยการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง จากนั้นทำการศึกษาในระยะที่ 3 ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา (In-dept Interview) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีรายละเอียดดังภาพประกอบ

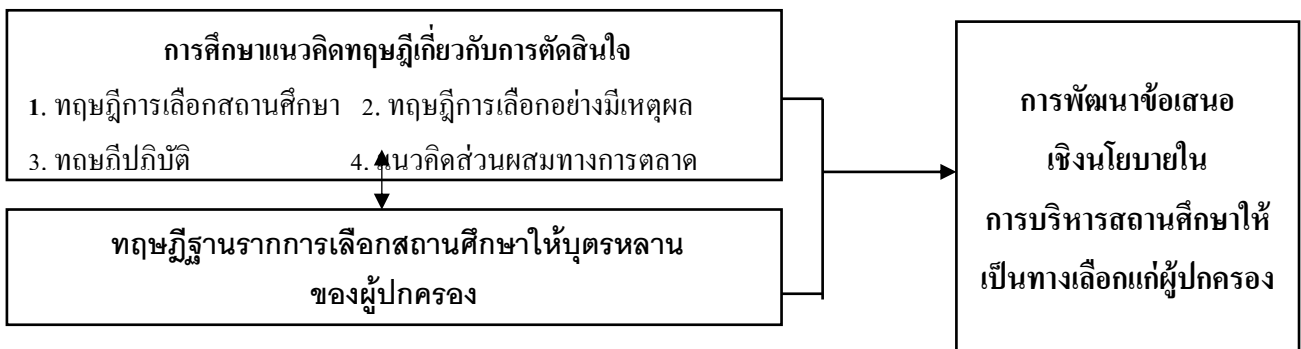
การวิจัยระยะที่ 1 QUAL การพัฒนาทฤษฎีฐานรากการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

การวิจัยระยะที่ 2 QUAN การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เผยแพร่ขึ้นจากผลการศึกษา

ในระยาะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 3 qual การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสานวิธีการโดยเริ่มจากการศึกษาวิจัยแบบสรรคส์สร้างทฤษฎีจากฐานราก (Grounded Theory) ซึ่งเป็นระยะเริ่มต้นของการวิจัย ผู้วิจัยได้ทบทวนและรวบรวมเอกสารเพื่อใช้เป็นพื้นฐานและแนวคิดในการวิจัยโดยคร่าวเนื่องจากไม่ต้องการให้การดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีอิทธิพลต่อการสร้างมโนภาพเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง ตลอดจนการก่อรูปและปรุงแต่งแนวคิดความเชื่อต่าง ๆ เกิดขึ้นภายในจิตหรือความคิดคำนึงของนักวิจัย อันเป็นผลให้นักวิจัยขาดความเป็นอิสระทางความคิดริเริ่มในการเข้าสู่กระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงเพื่อตอบปัญหาหรือคำถามการวิจัยได้ด้วยมุมมองใหม่ (องอาจ นัยพัฒน์, 2551) โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้นนี้ แบ่งเนื้อหาสาระเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษา

1.1 ความสำคัญของการเลือกสถานศึกษา

การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเป็นกระบวนการตัดสินใจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของผู้เรียนและครอบครัว เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันทั้งด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ทรัพยากรทางการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณภาพครูบรรยาการทางวิชาการ รวมถึงชื่อเสียงที่สะสมมาอย่างต่อเนื่อง การเลือกสถานศึกษาจึงมิได้เป็นเพียงการเลือกสถานที่เรียนแต่เป็นการเลือกสภาพแวดล้อมที่จะมีบทบาทต่อการพัฒนาศักยภาพ ความมั่นคงทางอารมณ์ ทักษะทางสังคมและทิศทางชีวิตในระยะยาวของบุตรหลาน (Reynolds & Teddlie, 2000; Leithwood & Jantzi, 2005) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสังคมปัจจุบันที่การแข่งขันทางการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น ผู้ปกครองจำนวนมากให้ความสำคัญกับการค้นหาสถานศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวัง ทั้งในมิติความปลอดภัย คุณภาพการเรียนรู้ ความเป็นเลิศทางวิชาการหรือโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ความเปลี่ยนแปลงทาง

เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ยังทำให้ผู้ปกครองมองหาสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่ทันสมัย มีระบบสนับสนุนผู้เรียนหลากหลายรูปแบบ และสามารถพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้าน (UNESCO, 2015; Hanushek, 2016) อีกทั้งการเลือกสถานศึกษา ยังสะท้อนค่านิยมและทรัพยากรของครอบครัว ทั้งในรูปแบบทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรมที่ผู้ปกครองนำมาประกอบการตัดสินใจ ทำให้กระบวนการเลือกโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน ครอบคลุมทั้งปัจจัยด้านโครงสร้าง เช่น ค่าใช้จ่าย การเดินทาง และปัจจัยด้านจิตวิทยาการตัดสินใจ เช่น ความคาดหวังต่ออนาคตหรือประสบการณ์ของครอบครัว โดยมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาไว้ดังนี้

คาร์เทอร์ (Carter, 2018) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษา (School Choice) ไว้ว่า การเลือกสถานศึกษา คือ ทางเลือกของผู้ปกครองที่จะต้องตัดสินใจว่าจะส่งบุตรหลานไปศึกษาที่แห่งใด จากการวิจัยพบว่าครอบครัวต่าง ๆ ที่มีเชื้อชาติ ระดับรายได้ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน มีปัจจัยร่วมในการเลือกสถานศึกษาที่เหมือนกัน ได้แก่ ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่สูง (High Academic Results) หลักสูตรการเรียนการสอน (Curriculum Offerings) คุณภาพครู (Teacher Quality) ชั้นเรียนขนาดเล็กขนาด (Small Class Sizes) ความพร้อมของบริการรับเลี้ยงเด็ก (The Availability of Day Care) และกิจกรรมนอกหลักสูตร (Extracurricular Activities) อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า มีแนวโน้มในการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยของสถานศึกษาเป็นหลัก ในขณะที่ผู้ปกครองที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าให้ความสำคัญกับค่านิยมของสถานศึกษา แม้ว่าสถานศึกษาของรัฐมักจะถูกกำหนดให้กับนักเรียนบนพื้นฐานที่อยู่อาศัย แต่กลับไม่ใช่ปัจจัยหลักในการเลือกสถานศึกษาของทั้งผู้ปกครองและนักเรียน โดยเสนอผลกระทบในการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง ดังนี้

1) เพิ่มทางเลือกของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกความเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้น มีส่วนช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพของผู้เรียน

2) ตระหนักว่าผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความสามารถเฉพาะตัวและมีความต้องการเฉพาะด้าน ทางเลือกของสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีอิสระในการหาสถานศึกษาที่จะออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของบุตรหลาน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับบุตรหลานที่มีความแตกต่างในการเรียนรู้ ส่งผลให้สถานศึกษาจะต้องสนับสนุนนักเรียนมีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ

3) ควบคุมให้สถานศึกษามีการแข่งขันในการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อ หากสถานศึกษาต้องการอยู่รอดในตลาดการศึกษาที่มีการแข่งขันสูงและดึงดูดนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาต้องปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ขณะนี้อาจนำแนวทางใหม่ ๆ มาสู่สถานศึกษาและสนับสนุนความรับผิดชอบที่มากขึ้น การปรับตัวอย่างต่อเนื่องอาจทำให้ความสนใจหายไปจากการสร้างความคิดริเริ่มที่ยั่งยืนซึ่งจะช่วยยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนในระยะยาว

4) เพิ่มอัตราการเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาที่เป็นที่นิยมอาจได้รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อมากขึ้น ส่งผลให้สถานศึกษาที่ไม่ได้รับความนิยมมีจำนวนนักเรียนเข้าศึกษาต่อลดลง

นอกจากนี้ตัวเลือกของสถานศึกษาต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นมานั้น นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันของสถานศึกษา นักเรียนมีความหลากหลายน้อยลง รวมทั้งเพิ่มผลกระทบทางลบแก่นักเรียนที่มีพื้นฐานสถานะทางสังคมต่ำ เนื่องจากผู้ปกครองที่ด้อยโอกาสมีแนวโน้มที่จะเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรได้อย่างจำกัด อาจประสบปัญหาในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาอย่างรอบรู้ ดังนั้นจะต้องพิจารณาถึงความเสมอภาคในเพิ่มทางเลือกสถานศึกษาเพื่อลดอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายได้และทรัพยากรพื้นฐานของครอบครัว

การเลือกสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาการศึกษาในสังคม โดยคาร์เทอร์ (Carter, 2018) ชี้ให้เห็นว่า "School Choice" หรือทางเลือกของสถานศึกษาช่วยให้ผู้ปกครองสามารถตัดสินใจได้ว่าจะส่งบุตรหลานไปเรียนที่ใด ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หลักสูตร คุณภาพของครู ขนาดของชั้นเรียน บริการรับเลี้ยงเด็กและกิจกรรมนอกหลักสูตร แม้ว่าผู้ปกครองที่มีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของสถานศึกษา แต่ผู้ปกครองที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสูงมักให้ความสำคัญกับค่านิยมของสถานศึกษามากกว่า นอกจากนี้สถานศึกษาของรัฐมักถูกกำหนดตามที่อยู่อาศัยแต่อาจไม่ใช่ปัจจัยหลักในการเลือกสถานศึกษา ผลกระทบจากการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองได้แก่ เพิ่มทางเลือกให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการเรียนรู้ของบุตรหลาน เปิดโอกาสให้สถานศึกษาออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งการแข่งขันของสถานศึกษาที่สูงขึ้น สถานศึกษาจึงต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งอาจนำไปสู่การพัฒนาใหม่ ๆ ในการศึกษา สถานศึกษาที่ได้รับความนิยมอาจมีนักเรียนมากขึ้น ในขณะที่สถานศึกษาที่ไม่ได้รับความนิยมอาจมีจำนวนนักเรียนลดลง ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามการเพิ่มทางเลือกอาจสร้าง

ความไม่เท่าเทียมกันในระบบการศึกษา โดยเฉพาะต่อกลุ่มนักเรียนที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งอาจมีอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรในการเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสม ดังนั้น การพิจารณาความเสมอภาคในการเลือกสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเพื่อสนับสนุนการศึกษาอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกคน

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษา

ทฤษฎีการเลือกสถานศึกษาของฟรีดแมน (Friedman's School Choice Theory) ฟรีดแมน (Milton Friedman) เป็นนักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1912 และถึงแก่อสัญกรรมในปี ค.ศ. 2006 เป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยชิคาโกและเป็นผู้ก่อตั้งสำนักคิดเศรษฐศาสตร์แบบเสรีนิยมใหม่ (Neoliberal Economics) มีบทบาทสำคัญในการผลักดันแนวคิดระบบตลาดเสรี (Free Market System) และได้รับรางวัล Nobel Memorial Prize in Economic Sciences ในปี ค.ศ. 1976 จากผลงานด้านการวิเคราะห์นโยบายการเงินและบทบาทของรัฐบาลต่อเศรษฐกิจ ในบริบทของการศึกษา ฟรีดแมนเป็นผู้ริเริ่มแนวคิด "School Choice" หรือ การเลือกสถานศึกษาโดยใช้กลไกตลาด ซึ่งเผยแพร่ครั้งแรกสำคัญในงานเขียนปี 1995 โดยเสนอว่า ระบบการศึกษาควรถูกขับเคลื่อนด้วยการแข่งขัน (Competition) และทางเลือก (Choice) เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโรงเรียน

แนวคิดหลักของทฤษฎี Friedman's School Choice Theory

1) ผู้ปกครองควรมีเสรีภาพในการเลือกสถานศึกษา (Parental Choice) ฟรีดแมนเชื่อว่าผู้ปกครองเป็นผู้ที่รับรู้ดีที่สุดว่าบุตรหลานเหมาะกับสถานศึกษาลักษณะใด จึงควรมีสิทธิเลือกสถานศึกษาได้อย่างอิสระ ไม่ถูกจำกัดโดยเขตพื้นที่บริการ เช่น สถานศึกษารัฐใกล้บ้าน

2) การแข่งขันจะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพดีขึ้น (Market Competition) หากเปิดให้สถานศึกษาแข่งขันกัน ผู้ปกครองจะเลือกสถานศึกษาที่มีคุณภาพดีที่สุด ทำให้เกิดการพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนและการบริหารอย่างต่อเนื่อง

3) ระบบบัตรกำนัลการศึกษา (Education Voucher System)

ฟรีดแมนเสนอว่า รัฐควรจัดสรรเงินอุดหนุน ให้กับผู้ปกครองโดยตรงในรูปแบบเงินกองทุนหรือบัตรกำนัล ผู้ปกครองสามารถนำเงินนี้ไปใช้เลือกโรงเรียนที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็ นสถานศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชนแนวคิดนี้เป็นรากฐานของระบบ Voucher และ Charter School ในประเทศสหรัฐอเมริกา

4) ลดบทบาทรัฐทางตรง เพิ่มบทบาทกำกับ (Less Government, More Regulation) สถานศึกษาไม่ควรถูกควบคุมโดยรัฐมากเกินไป แต่รัฐควรทำหน้าที่กำกับดูแลมาตรฐาน ไม่ใช่บริหารจัดการโดยละเอียด

นอกจากนี้ฟรีดแมนได้เสนอหลักการที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง 3 ประการได้แก่

1) การยกเลิกกฎระเบียบ (Deregulation)

การลดกฎระเบียบจะจูงใจให้สถานศึกษาใหม่เข้าสู่ตลาดเนื่องจากความยืดหยุ่นและลดการควบคุมดูแล มีส่วนต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองและบุตรหลานในการเข้าศึกษาต่อ สถานศึกษาที่ปรับลดกฎระเบียบมีโอกาสเข้าสู่ตลาดการศึกษา ในส่วนของบทบาทของรัฐบาลกลาง ฟรีดแมนเชื่อว่าควรลดบทบาทลงเหลือเพียงการกำหนดมาตรฐานคุณภาพพื้นฐานเท่านั้น ในการประยุกต์ใช้ฟรีดแมนตามทฤษฎี รัฐบาลจึงควรทำหน้าที่คล้ายกับการควบคุมร้านอาหาร เช่น การบริการอาหารเพื่อให้มั่นใจถึงมาตรฐานสุขอนามัยขั้นพื้นฐาน แต่ไม่เข้ามามีอิทธิพลในการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ

2) การแข่งขัน (Competition)

การแข่งขันเป็นองค์ประกอบสำคัญในทฤษฎีการเลือกสถานศึกษาของฟรีดแมน โดยเขาเชื่อว่าเมื่อระดับการแข่งขันในตลาดการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น ระบบการศึกษาจะขยับเข้าใกล้สภาวะของการแข่งขันที่สมบูรณ์แบบมากขึ้น ภายใต้เงื่อนไขเช่นนี้ ราคาตลาดของบริการการศึกษาจะอยู่ในระดับต่ำที่สุดเท่าที่สามารถคงอยู่ได้ ขณะเดียวกันส่วนเกินของผู้บริโภคหรือระดับความพึงพอใจที่ผู้ปกครองได้รับจากบริการการศึกษาจะเพิ่มขึ้นสูงสุด ซึ่งถือเป็นสภาวะอุดมคติสำหรับผู้บริโภคในตลาดเสรี แม้ว่าสภาวะการแข่งขันที่สมบูรณ์แบบจะเป็นแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ไม่อาจเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ แต่ฟรีดแมนมองว่าหากระบบการศึกษามีแนวโน้มเคลื่อนเข้าใกล้สภาวะดังกล่าวมากขึ้น สังคมก็จะได้รับประโยชน์บางประการ เช่น การลดต้นทุน การเพิ่มคุณภาพและการขยายทางเลือกของผู้เรียน ทฤษฎีการเลือกสถานศึกษาจึงพยายามใช้กลไกการแข่งขันเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยเพิ่มระดับการแข่งขันระหว่างสถานศึกษาให้มากพอจนทำให้สถานศึกษาที่ไม่มีคุณภาพถูกบังคับให้ออกจากตลาดโดยธรรมชาติ

3) ความต้องการของผู้ปกครอง (Parental Demand)

สถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จในระบบการศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยกลไกตลาดจำเป็นต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและให้ความสำคัญกับ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองซึ่งทำหน้าที่เสมือนผู้บริหารทางการศึกษา การที่ผู้ปกครองมีโอกาสเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความพึงพอใจสูงสุด ทำให้สถานศึกษาต้องแข่งขันกันในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการบริการทางการศึกษา สถานศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมสามารถคงอยู่ในตลาดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน ขณะที่สถานศึกษาที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้จะประสบกับจำนวนผู้สมัครเข้าเรียนที่ลดลง ไม่สามารถรักษาระดับรายได้หรือผลกำไรในการดำเนินงาน และอาจถูกกดดันให้ออกจากตลาดในที่สุด นอกจากนี้ความต้องการของผู้ปกครองยังมีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครูและผู้บริหาร ซึ่งต้องพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้เรียนและชุมชนโดยรอบ จึงเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญให้เกิดความเท่าเทียมและคุณภาพที่สูงขึ้นในระดับสถานศึกษาโดยรวม

ในมุมมองของเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม ฟรีดแมนมองว่าทางเลือกของผู้ปกครองเป็นการตัดสินใจที่มีเหตุผล (Rational Choice) ซึ่งเกิดจากการเปรียบเทียบต้นทุน คุณภาพและผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ การให้เสรีภาพแก่ผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษาจึงเป็นกลไกที่ช่วยขับเคลื่อนการแข่งขันในตลาดการศึกษา ส่งผลให้คุณภาพของสถานศึกษาโดยรวมดีขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของสังคมอย่างต่อเนื่อง

1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษา

การเลือกสถานศึกษาเป็นกระบวนการตัดสินใจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของบุตรหลานและทิศทางการพัฒนาระบบการศึกษาโดยรวม สถานศึกษาไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่จัดการเรียนรู้แต่เป็นสถาบันที่มีบทบาทในการหล่อหลอมทักษะ เจตคติและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในระยะยาว ทั้งด้านวิชาการ อาชีพและความเป็นพลเมืองในสังคมสมัยใหม่ ความเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมถึงการแข่งขันทางการศึกษาที่เข้มข้นขึ้น ทำให้ผู้ปกครองมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการเลือกสถานศึกษามากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความคาดหวังในด้านต่าง ๆ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษานั้นมีความหลากหลายและซับซ้อน ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครอง เช่น ค่านิยม ทุนทางเศรษฐกิจสังคมและประสบการณ์ทางการศึกษา รวมถึงปัจจัยเชิงโครงสร้างของสถานศึกษา เช่น ชื่อเสียง คุณภาพครู หลักสูตร การบริหารจัดการ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ ปัจจัยด้านแรงจูงใจเชิงจิตวิทยา เช่น ความคาดหวังต่ออนาคต

ความต้องการความมั่นคง และความเชื่อในคุณค่าทางการศึกษา ก็เป็นตัวกำหนดทิศทางการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองเช่นกัน (Bourdieu, 1990; Coleman, 1988; Fan & Chen, 2001)

ในสังคมที่มีการแข่งขันสูง ผู้ปกครองมักพิจารณาปัจจัยหลายมิติประกอบกัน โดยเฉพาะคุณภาพการจัดการเรียนรู้และชื่อเสียงของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นตัวบ่งชี้ความน่าเชื่อถือของสถาบัน (Brown & Mazarol, 2009; Han & Baek, 2021) ในขณะที่เดียวกันสถานศึกษาที่มีความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองได้ดี จะมีความได้เปรียบในการแข่งขันและได้รับความไว้วางใจจากชุมชนมากขึ้น ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้นและเสริมสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงาน (Friedman, 1995; Yoon, 2020) ดังนั้น การทำความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อทั้งผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาและผู้กำหนดนโยบาย เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษา พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการและสร้างระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองและสังคมในปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาเพิ่มเติมไว้ดังนี้

ปีเตอร์สัน (Peterson, 2004) ได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง รวมทั้งเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอนที่ 1 สถานศึกษาที่ดำเนินงานภายใต้กลไกตลาดมักพัฒนาการให้บริการตามความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งในบริบทการศึกษาหมายถึงผู้ปกครองและผู้เรียน การแข่งขันในตลาดการศึกษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดบริการทางการศึกษา เพราะสถานศึกษาต้องพยายามนำเสนอหลักสูตรการเรียนรู้อัน บริการสนับสนุนและสิ่งแวดล้อมที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ผู้ให้บริการทางการศึกษาเปรียบได้กับผู้ผลิตสินค้าและบริการในระบบตลาด จึงมีแรงจูงใจในการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่เป็นที่ต้องการ เพื่อรักษาความนิยมและความเชื่อมั่นของผู้ปกครอง โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง ได้แก่

1) ขนาดของสถานศึกษา (School Size)

ขนาดของสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของผู้ปกครอง สถานศึกษาขนาดใหญ่โดยทั่วไปสามารถเสนอหลักสูตรที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรด้านสังคม กิจกรรมเสริมทักษะหรือโปรแกรมการเรียนรู้เฉพาะทาง รวมถึงมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรนวัตกรรมและจัดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความสนใจที่แตกต่างกันของ

นักเรียน นอกจากนี้ยังมีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์จากการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ทำให้สามารถจัดสรรทรัพยากรได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามสถานศึกษาขนาดเล็กมักโดดเด่นด้านบรรยากาศการเรียนรู้ที่ใกล้ชิดกว่า ส่งผลให้ครูสามารถดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลได้มากขึ้น เกิดความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้และพัฒนาการด้านอารมณ์ของผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นขนาดของสถานศึกษาจึงสะท้อนลักษณะและจุดเด่นที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้ปกครองเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของตน ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายของหลักสูตรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ หรือบรรยากาศการดูแลแบบใกล้ชิดในสถานศึกษาขนาดเล็ก

2) ขนาดของห้องเรียน (Class Size)

การศึกษาทางเศรษฐมิติพบว่านักเรียนมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่ออยู่ในชั้นเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะในช่วงประมาณ 15-30 คน ซึ่งถือเป็นขนาดชั้นเรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสมช่วยให้ครูสามารถดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ดีขึ้น ลดความแออัดในห้องเรียนและเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียนที่มีคุณภาพมากขึ้น ความต้องการชั้นเรียนขนาดเล็กจึงเป็นปัจจัยที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญเมื่อเลือกสถานศึกษา โดยเฉพาะในบริบทที่ผู้ปกครองมุ่งหวังให้บุตรหลานได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูง ในทางปฏิบัติพบว่าสถานศึกษาเอกชนมีความยืดหยุ่นมากกว่าในการจัดชั้นเรียนให้มีขนาดเล็กหรือขนาดปานกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ในขณะที่สถานศึกษาของรัฐมักประสบข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากรและโครงสร้างการบริหาร ทำให้ไม่สามารถลดขนาดชั้นเรียนได้ในระดับที่ผู้ปกครองต้องการเสมอไป ดังนั้นความต้องการชั้นเรียนขนาดเล็กซึ่งสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ด้านเศรษฐมิติ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง และทำให้สถานศึกษาเอกชนได้รับความนิยมมากขึ้นในหลายบริบทของระบบการศึกษา

3) กฎระเบียบ (Discipline)

บรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อพัฒนาการของผู้เรียนควรเป็นบรรยากาศที่ผ่อนคลายและแสดงออกทางความคิดได้หลากหลายมากกว่าการจัดการเรียนรู้ภายใต้กฎระเบียบที่เข้มงวดจนเกินไป แนวคิดนี้สะท้อนความเชื่อที่ว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนทั้งความเป็นอิสระและความคิดสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามประเด็นเรื่องความสมดุลระหว่างระเบียบวินัยของสถานศึกษากับเสรีภาพทางความคิดยังคงเป็นที่ถกเถียงกันของ

นักการศึกษาและนักทฤษฎีกฎหมาย บางฝ่ายเห็นวาระระเบียบที่ชัดเจนช่วยรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย ขณะที่อีกฝ่ายให้ความสำคัญกับการเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์และการแสดงออกโดยไม่ถูกจำกัดมากเกินไป แม้ผู้ปกครองส่วนใหญ่คาดหวังให้สถานศึกษามีระเบียบวินัยที่เหมาะสม แต่ก็ต้องการให้ระเบียบนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของบุตรหลาน กล่าวคือสถานศึกษาควรมีกรอบกำกับดูแลที่ชัดเจนเพียงพอที่จะสร้างสภาพแวดล้อมปลอดภัยและเป็นระเบียบ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง สนับสนุนความคิดริเริ่มและช่วยให้ผู้เรียนเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอที่ 2 สถานศึกษาที่ดำเนินงานตามกลไกตลาดมักให้ความสำคัญกับการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าซึ่งในบริบททางการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองและผู้เรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สถานศึกษาต้องพิจารณา แม้จะมีความเชื่อร่วมกันในวงกว้างว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีผลดีต่อพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน แต่การมีส่วนร่วมที่มากเกินไปอาจส่งผลในทางลบได้เช่นกัน เช่น การแทรกแซงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูหรือการสร้างความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ปกครองที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาที่สูงกว่าอาจเรียกร้องผลประโยชน์หรือความพิเศษเพิ่มเติมสำหรับบุตรหลานของตน ซึ่งนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาระหว่างนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกสถานศึกษา ผู้ปกครองมักเลือกสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ตนมีบทบาทต่อการกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ของบุตรหลานในระดับที่เหมาะสม ไม่มากเกินไปจนเกิดการแทรกแซง และไม่น้อยเกินไปจนรู้สึกว่าการเลือกสถานศึกษาไม่รับฟังความคิดเห็นของครอบครัว สถานศึกษาที่สามารถรักษาสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับความเป็นมืออาชีพของครู จึงมีแนวโน้มได้รับความเชื่อมั่นและเป็นที่ยอมรับในการเลือกของผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองในประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่

1) การบ้าน (Homework)

นักการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่าครูควรระมัดระวังในการมอบหมายงานบ้าน เนื่องจากการบ้านเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการนอกห้องเรียนและเกี่ยวข้องโดยตรงกับบทบาทของครอบครัว สถานศึกษาส่วนใหญ่มักคาดหวังให้นักเรียนทำการบ้านเป็นประจำทุกวัน เพื่อเป็นการทบทวนบทเรียนและฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลานระหว่างการทำกรบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการให้คำแนะนำ

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หรือการกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบในการทำงาน การสนับสนุนดังกล่าวมักแตกต่างกันตามพื้นฐานของครอบครัว ครอบครัวที่มีระดับการศึกษาสูง สามารถใช้โอกาสนี้เสริมสร้างการเรียนรู้ของบุตรหลานได้มากขึ้น ทั้งด้านความเข้าใจเนื้อหา การคิดวิเคราะห์และการปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ในขณะที่ครอบครัวที่มีทุนทางการศึกษาน้อยกว่าอาจประสบข้อจำกัดในการช่วยเหลือบุตรหลาน จึงอาจทำให้ช่องว่างทางการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนเพิ่มกว้างขึ้น ดังนั้นการบ้านจึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือทางการศึกษา เท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงบทบาทของครอบครัวในกระบวนการเรียนรู้และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ปกครอง คำนึงถึงเมื่อเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมสำหรับบุตรหลานด้วย

2) การสื่อสารของสถานศึกษา (School Communications)

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับการสื่อสารที่ถูกต้อง ชัดเจนและครบถ้วนจากสถานศึกษา เนื่องจากข้อมูลข่าวสารที่ทันเวลาและโปร่งใสช่วยให้ผู้ปกครองสามารถติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนและพฤติกรรมของบุตรหลาน รวมถึงเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้ดีขึ้น สถานศึกษาเอกชนมักมีช่องทางและรูปแบบการสื่อสารกับผู้ปกครองที่หลากหลายกว่า ทั้งในรูปแบบดิจิทัล กิจกรรมพบปะผู้ปกครองหรือการรายงานผล ในลักษณะเฉพาะ ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกมีส่วนร่วมและได้รับข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้าม สถานศึกษาของรัฐมักประสบข้อจำกัดด้านระบบการสื่อสารและทรัพยากร ทำให้รูปแบบการสื่อสารอาจไม่ครอบคลุมหรือตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ปกครองได้เท่าที่ควร ผู้ปกครองจำนวนมากจึงคาดหวังให้สถานศึกษามีการสื่อสารที่สม่ำเสมอ เปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสและให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนมากขึ้น ระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง โดยสถานศึกษาที่สามารถสื่อสารได้ดีมักจะได้รับ ความไว้วางใจและเป็นที่ต้องการของผู้ปกครองมากกว่า

3) การรักษารฐานผู้ปกครอง (Retention Rates)

การรักษารฐานผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่พึ่งพาค่าเล่าเรียนเป็นรายได้หลัก การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองช่วยสร้างความพึงพอใจ ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในคุณภาพของการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการคงอยู่ของผู้ปกครองในระบบสถานศึกษาเดิม ในกรณีของสถานศึกษาของรัฐบาล แม้ว่ากฎหมายการศึกษาภาคบังคับจะรับประกันว่านักเรียนต้องอยู่ในระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่สำหรับสถานศึกษาเอกชนผู้ปกครองมีเสรีภาพเต็มที่

ในการตัดสินใจว่าจะให้บุตรหลานศึกษาต่อที่เดิมหรือย้ายไปสถานศึกษาอื่น ดังนั้นการรักษาสถานผู้ปกครองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงทางการเงินและภาพลักษณ์ของสถานศึกษา เพื่อรักษาความเชื่อมั่นและป้องกันการสูญเสียผู้เรียน สถานศึกษาจึงมักให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่ดีภายในสถานศึกษา เช่น การป้องกันเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างนักเรียน การป้องกันการลักทรัพย์และการจัดการปัญหาพฤติกรรมอย่างรวดเร็วและเหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อชื่อเสียงของโรงเรียน เพราะภาพลักษณ์ที่ดีจะช่วยรักษาความไว้วางใจของผู้ปกครองและสนับสนุนการคงอยู่ของนักเรียนในระยะยาว

ข้อเสนอนี้ 3 ผู้ปกครองมักตัดสินใจเลือกสถานศึกษาบนพื้นฐานของความสุขและความรู้สึกเชิงบวกที่สถานศึกษานั้นสามารถมอบให้กับครอบครัวและผู้เรียน ปัจจัยด้านอารมณ์และค่านิยมส่วนบุคคล เช่น ความสอดคล้องทางศาสนา อัตลักษณ์ทางเชื้อชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านกีฬา ความสะดวกสบายของสถานที่ รวมถึงความเข้ากันได้ของกลุ่มเพื่อน ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อความพึงพอใจของผู้ปกครอง นอกจากนี้ ผู้ปกครองหลายคนยังคำนึงถึงความเท่าเทียมทางการศึกษาและมีความกังวลว่าบุตรหลานจะได้รับโอกาสที่เป็นธรรมในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเศรษฐศาสตร์คลาสสิกที่มองว่าลูกค้าย่อมรู้สึกมีความสุขมากขึ้นเมื่อมีทางเลือกที่หลากหลาย การที่ผู้ปกครองสามารถเลือกสถานศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ความเชื่อและวิถีชีวิตของครอบครัวได้อย่างลงตัว จึงเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มระดับความพึงพอใจและส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง

ข้อเสนอนี้ 4 สถานศึกษาที่ดำเนินงานภายใต้แนวคิดการตลาดมักมีประสิทธิผลสูงกว่า เนื่องจากต้องแข่งขันกันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์คลาสสิก ตลาดเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพดีขึ้น โดยการจับคู่สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการอย่างแท้จริงเข้ากับสินค้าหรือบริการที่ตอบใจมากที่สุด นอกจากนี้ตลาดยังผลักดันให้ผู้ผลิตแสวงหาวิธีการผลิตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านต้นทุนและคุณภาพ เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในบริบทของการศึกษา สถานศึกษาที่ยึดกลไกตลาดเป็นหลักจะมีแรงจูงใจในการพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้และบริการสนับสนุนผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจากความจำเป็นในการแข่งขันเพื่อดึงดูดและรักษาผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิผลที่สูงขึ้นของสถานศึกษาโดยรวม

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเลือกสถานศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีอิสระในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน โดยเชื่อว่าการแข่งขันระหว่างสถานศึกษา

จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา เพราะจะต้องพยายามตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองจะมีทางเลือกมากขึ้นและสามารถเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบุตรหลานได้มากที่สุด สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จจะต้องตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบรรยากาศของสถานศึกษา นอกจากนี้ปัจจัยเพิ่มเติมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษาและห้องเรียน ผู้ปกครองบางคนอาจต้องการสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีความหลากหลายทางหลักสูตร ในขณะที่บางคนอาจต้องการสถานศึกษาขนาดเล็กที่อบอุ่นและมีครูดูแลใกล้ชิด รวมทั้งผู้ปกครองต้องการสถานศึกษาที่มีระเบียบวินัยแต่ก็ต้องทำให้บุตรหลานมีอิสระในการเรียนรู้และแสดงออก ผู้ปกครองมักเลือกสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงและมีผลการเรียนที่ดี อีกทั้งฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองก็มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเช่นกัน ทฤษฎีการเลือกสถานศึกษาของฟรีดแมนและปีเตอร์สัน แสดงให้เห็นถึงการแข่งขันระหว่างสถานศึกษาที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นทางเลือกลำดับแรกของผู้ปกครองที่มีอิสระในการเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบุตรหลานมากขึ้น ในขณะที่พบว่ายังมีข้อจำกัดในด้านความไม่เท่าเทียมเนื่องจากการแข่งขันอาจทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา รวมไปถึงการเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมากเกินไป สถานศึกษาอาจเน้นการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่ดี เพื่อดึงดูดนักเรียนแต่ไม่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของนักเรียน ทฤษฎีดังกล่าวจึงมีอิทธิพลต่อการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดที่ต้องพิจารณา การนำทฤษฎีนี้ไปใช้ในทางปฏิบัติจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศและแต่ละสังคมด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและการพัฒนาทฤษฎีฐานรากในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง พบว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง

สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Status: SES) หมายถึง ตำแหน่งของบุคคลหรือครอบครัวในโครงสร้างทางสังคม ซึ่งพิจารณาจากตัวแปรสำคัญ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ (Von Stumm et al., 2022) โดยสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลโดยตรงต่อโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาและคุณภาพชีวิตของบุตรหลาน ครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักสามารถลงทุนในทรัพยากรทางการศึกษา เช่น

สื่อการเรียนรู้ หนังสือ การเรียนพิเศษ และกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ ได้มากกว่า (Liu & Wu, 2022)

ในมิติทางสังคม ทฤษฎีทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital Theory) ของ บูดิเยอร์ (Bourdieu, 1990) อธิบายว่า ครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะสะสม ทุนทางวัฒนธรรม เช่น ความรู้ ค่านิยมและทักษะที่ส่งต่อไปกับบุตรหลาน ส่งผลให้เด็กมีความ พร้อมทางวิชาการและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จทางการศึกษามากกว่าเด็กจากครอบครัว ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการลงทุนของ ครอบครัว (Family Investment Model) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครอบครัวที่มีทรัพยากรทางเศรษฐกิจสูงจะ สามารถลงทุนในพฤติกรรม การเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพกว่า (Bradley & Corwyn, 2002)

เมื่อพิจารณาสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง ตามระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นตัวแปรสำคัญของสถานะทาง เศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุตร หลาน (Erola et al., 2016) ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงมักมีทักษะในการสื่อสาร สนับสนุน และ กำกับดูแลการเรียนรู้ของบุตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจและคาดหวังสูงต่อ ความสำเร็จทางการศึกษา จากงานวิจัยพบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์เชิง บวกกับความคาดหวังทางการศึกษา (Educational Expectations) ของบุตร ซึ่งเป็นตัวกลาง สำคัญในการพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียน (Fan & Chen, 2001)

ในขณะที่ อาชีพของผู้ปกครองสะท้อนถึงสถานะทางสังคม (Social Status) และ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stability) ซึ่งมีผลต่อรูปแบบการเลี้ยงดูและการสนับสนุน ทางการศึกษา ครอบครัวที่มีอาชีพมั่นคงและรายได้สูงมักจัดสรรเวลาและทรัพยากรให้กับบุตรได้ มากกว่า (Shifrer, 2018) ในขณะที่ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพไม่มั่นคงหรือมีรายได้จำกัด อาจประสบข้อจำกัดในการให้โอกาสทางการศึกษา เช่น การเลือกสถานศึกษาของเอกชนหรือ สถานศึกษาที่มีชื่อเสียง (Erola et al., 2016) รวมทั้งรายได้ของครอบครัวเป็นตัวแปรสำคัญ ที่สะท้อนศักยภาพในการลงทุนเพื่อการศึกษา ครอบครัวที่มีรายได้สูงสามารถจัดหาอุปกรณ์ การเรียน พื้นที่เรียนรู้และกิจกรรมเสริมพัฒนาการที่ส่งเสริมศักยภาพของบุตรได้มากกว่า (Von Stumm et al., 2022) ในทางกลับกันครอบครัวที่มีรายได้ต่ำอาจประสบข้อจำกัด ด้านทรัพยากร เช่น การเข้าถึงสถานศึกษาที่มีคุณภาพหรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นอกจากนี้

ความเครียดทางเศรษฐกิจยังอาจส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทำให้การเลี้ยงดูบุตรมีประสิทธิภาพลดลง (Daud & Iqbal, 2023)

ในกระบวนการเลือกสถานศึกษา (School Choice) ผู้ปกครองมักพิจารณาความพร้อมทางเศรษฐกิจและสถานะทางสังคมของตนเป็นสำคัญ ครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงสามารถเลือกสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูง เช่น โรงเรียนทางเลือก โรงเรียนสองภาษา หรือโรงเรียนเอกชนได้ง่ายกว่า ในขณะที่ครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำมักเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านหรือค่าใช้จ่ายต่ำกว่า (Shifrer, 2018) งานวิจัยจากต่างประเทศ เช่น แคนท์ (Cantu, 2021) พบว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรสำคัญในการอธิบายความแตกต่างของการเลือกโรงเรียนในระดับนโยบาย โดย สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงสัมพันธ์กับการเลือกสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงและคุณภาพการสอนสูงกว่า

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Socioeconomic Status: SES) มีบทบาทสำคัญต่อรูปแบบการเลี้ยงดูและการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน โดยองค์ประกอบของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ล้วนเป็นกลไกที่กำหนดระดับทรัพยากรที่ครอบครัวสามารถจัดสรรให้แก่การศึกษาของบุตรหลานได้ ทั้งในด้านค่าใช้จ่าย การสนับสนุนทางการเรียนรู้ และโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ครอบครัวที่มีระดับการศึกษาสูงมักมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการศึกษาและมีความสามารถในการเลือกสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของบุตรหลานได้ดีกว่า ขณะที่รายได้และอาชีพมีบทบาทในการกำหนดทรัพยากรทางกายภาพ เช่น ค่าจ้างครูสอนพิเศษ ค่าหนังสือเรียนหรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปโรงเรียน รวมถึงทรัพยากรทางสังคม เช่น เครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง โรงเรียนคุณภาพสูง หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ดังนั้นสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง ไม่เพียงเป็นตัวกำหนดทรัพยากรที่ครอบครัวสามารถมอบให้แก่บุตรหลานเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อทัศนคติ ความเชื่อและรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งกำหนดทิศทางและเหตุผลในการเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับค่านิยมและเป้าหมายของครอบครัวในแต่ละกลุ่มสังคม

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) หมายถึง พลังภายในที่กระตุ้นให้บุคคลต้องการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้ความพยายาม ความอดทน

และความมุ่งมั่นเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ทั้งนี้แรงจูงใจดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ การตั้งเป้าหมายและการคงอยู่ในกระบวนการเรียนรู้จนประสบผลสำเร็จ

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.1.1 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลนแลนด์

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลนแลนด์ (McClelland, 1985) เป็นพื้นฐานสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมของบุคคลที่มุ่งมั่นเพื่อ โดยเสนอว่าบุคคลมีความต้องการพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่

1) ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (Need for Achievement) คือ แรงผลักดันภายในที่ทำให้บุคคลต้องการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จตามมาตรฐานของตนเองหรือของสังคม บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักเลือกทำงานที่มีความท้าทายพอเหมาะ ไม่ยากเกินไปและไม่ง่ายเกินไป เพื่อให้สามารถควบคุมผลลัพธ์ได้ด้วยความพยายามของตนเอง

2) ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power) เป็นแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลต้องการมีอิทธิพลหรือควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลตามที่ตนต้องการ

3) ความต้องการมีส่วนร่วม (Need for Affiliation) คือแรงจูงใจในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการเป็นที่ยอมรับและต้องการอยู่ร่วมกับกลุ่มอย่างกลมกลืน

ในบริบททางการศึกษา ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่โดดเด่นกว่านักเรียนทั่วไป แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งเป็นแนวคิดหลักจากทฤษฎีสะท้อนถึงความต้องการภายในของผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ผู้เรียนกลุ่มนี้มักเลือกทำงานหรือภารกิจที่ท้าทายแต่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ไม่เลือกงานที่ง่ายจนเกินไปหรือยากเกินความสามารถเพราะเป้าหมายของพวกเขาไม่ได้อยู่ที่การหลีกเลี่ยงความล้มเหลวแต่คือการพัฒนาตนเองผ่านความพยายามและการลงมือทำอย่างเต็มที่ ลักษณะดังกล่าวทำให้ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงแสดงออกถึงความมานะบากบั่น ความรับผิดชอบ ความเพียรในการเรียนรู้และความสามารถในการควบคุมอารมณ์เมื่อเผชิญกับอุปสรรค มองความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้และปรับปรุงตนเอง ไม่ใช่เหตุผลที่จะยอมแพ้ ผลที่ตามมาคือผู้เรียนกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน วางแผนการทำงานอย่างมีระบบและติดตามผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นปัจจัยภายในที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จทางการศึกษา ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามแสวงหาความสำเร็จ

ด้วยตนเองแม้ต้องเผชิญกับความยากลำบาก ซึ่งทำให้พวกเขามีแนวโน้มบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียน (McClelland, 1985)

2.1.2 ทฤษฎีความคาดหวังคุณค่า (Expectancy-Value Theory)

เอ็คเคิลส์และวิกฟิลด์ (Eccles & Wigfield, 2002) อธิบายว่าแรงจูงใจของบุคคลเกิดจาก 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความคาดหวัง (Expectancy) ความเชื่อของบุคคลว่าความพยายามของตนจะนำไปสู่ความสำเร็จ 2) คุณค่า (Value) การรับรู้ว่าความสำเร็จนั้นมีความหมายหรือประโยชน์ต่อชีวิตของตนมากเพียงใด บุคคลจะมีแรงจูงใจสูงสุดเมื่อเขาเชื่อว่าตนสามารถประสบความสำเร็จได้จริง และเห็นว่าความสำเร็จนั้นมีคุณค่ามากพอที่จะทุ่มเทความพยายาม เช่น นักเรียนที่เชื่อว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยชั้นนำจะสร้างอนาคตที่ดี และตนมีความสามารถเพียงพอ ย่อมมีแรงจูงใจในการเรียนสูงกว่า แรงจูงใจตามทฤษฎีนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ของบุคคลเกี่ยวกับตนเองและบริบททางสังคม เช่น การสนับสนุนจากผู้ปกครองและครู ซึ่งมีผลต่อระดับความคาดหวังและคุณค่าที่นักเรียนให้กับความสำเร็จทางการศึกษา

2.1.3 ทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย (Goal Setting Theory)

ตามแนวคิดของ ล็อก และ ลัท แฮม (Locke & Latham, 2002) การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) มีผลโดยตรงต่อแรงจูงใจของบุคคล เนื่องจากเป้าหมายทำหน้าที่เป็นตัวชี้ทิศทางของพฤติกรรม การตั้งเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง (Specific Goals) และมีความท้าทายที่เหมาะสม (Challenging Goals) จะช่วยเพิ่มแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ได้ดีกว่าเป้าหมายทั่วไป นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมให้ตั้งเป้าหมายทางการเรียนที่ชัดเจน และได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เช่น การติดตามผลการเรียนและให้กำลังใจ จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่า (Schunk et al., 2014) นอกจากนี้ การมีระบบการประเมินตนเองและการรับรู้ความก้าวหน้าในการบรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามเพิ่มขึ้นและไม่ละทิ้งเป้าหมายแม้จะเผชิญความยากลำบาก

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน

2.2.1 บทบาทของครอบครัวและผู้ปกครอง

แนวคิดบรรยากาศแรงจูงใจในครอบครัว (Family Motivation Climate) ซึ่งเป็นกรอบคิดร่วมสมัยในช่วงปี 2016–2023 ได้อธิบายบทบาทของครอบครัวอย่างลุ่มลึกยิ่งขึ้น โดยมองว่าบรรยากาศแรงจูงใจในครอบครัวมีพลังในการสร้างหรือบั่นทอนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานอย่างต่อเนื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครอง การสนับสนุนทางอารมณ์และรูปแบบ

การสื่อสารในครอบครัวล้วนส่งผลต่อแรงจูงใจภายใน ความเชื่อมั่นในความสามารถและความตั้งใจทางวิชาการเสมอ ผู้เรียนที่เติบโตในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์อบอุ่นและเปิดพื้นที่ให้แสดงความคิดเห็นมักแสดงออกถึงความมั่นใจในการเผชิญปัญหาและมีความพากเพียรสูง (Howard et al., 2021)

การเสริมแรงทางบวกและการชื่นชมที่เน้นกระบวนการ (Process-Oriented Praise) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสูงตามแนวคิดของกันเดอร์สันและคณะ (Gunderson et al., 2018) ที่กล่าวว่าเมื่อผู้ปกครองให้กำลังใจในความพยายามและวิถีคิดของบุตรหลานมากกว่าการชมเชยความฉลาด บุตรหลานจะมีแนวโน้มพัฒนาแรงจูงใจแบบเน้นการเติบโตซึ่งสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความเพียร ความยืดหยุ่นทางอารมณ์และการตั้งเป้าหมายที่ท้าทายมากขึ้น นอกจากนี้ การสนับสนุนทางอารมณ์อย่างสม่ำเสมอ เช่น การรับฟัง การให้กำลังใจ และการช่วยจัดการอารมณ์ยังช่วยทำให้บุตรหลานรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ ส่งผลให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้และกล้าเผชิญความท้าทาย ทั้งหมดนี้จึงเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง

2.2.2 สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

บรรยากาศในห้องเรียนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างยิ่ง ครูที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) มากกว่าการเรียนรู้แบบสั่งการ (Ames, 1992)

2.2.3 อิทธิพลของครูและการสนับสนุนทางสังคม

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยหล่อหลอมแรงจูงใจของผู้เรียน การใช้แนวทางการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) การให้ข้อเสนอแนะเชิงบวก (Constructive Feedback) และการส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความพยายามมากกว่าผลลัพธ์ จะช่วยสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Wentzel, 1998)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษา ผู้ปกครองมักพิจารณาความเหมาะสมของสถานศึกษากับศักยภาพและเป้าหมายของบุตรหลาน เช่น สถานศึกษาที่มีหลักสูตรเข้มข้น สถานศึกษาสองภาษา หรือสถานศึกษาที่เน้นกิจกรรมพัฒนาเฉพาะทาง (Eccles & Wigfield, 2002) ครอบครัวที่ตระหนักว่าบุตรหลานมีแรงจูงใจสูงจะเลือกสถานศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการทางวิชาการและ

พัฒนาศักยภาพสูงสุดให้บุตรหลานได้ ในทางตรงกันข้าม หากบุตรมีแรงจูงใจต่ำ ผู้ปกครองอาจเลือกสถานศึกษาที่มีระบบดูแลรายบุคคลมากกว่า (Schunk et al., 2014)

นอกจากนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ยังมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความเหมาะสมของสถานศึกษา ทำให้การตัดสินใจเลือกสถานศึกษามีมิติที่ลึกซึ้งและสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุตรอย่างใกล้ชิด แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานเป็นตัวแปรสำคัญที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่น ความเชื่อมั่นในตนเองและความคาดหวังต่อความสำเร็จซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ การตั้งเป้าหมายและการตัดสินใจทางการศึกษา โดยมีรากฐานจากแนวคิดของแมคเคลนแลนด์ที่เน้นความต้องการบรรลุผลสำเร็จ แนวคิดของเอ็ดเคลส์ที่อธิบายกลไกความคาดหวังและคุณค่าในการเรียนรู้และแนวคิดการตั้งเป้าหมายของลีดและลัทแฮมที่เน้นการมีเป้าหมายที่ชัดเจนและท้าทาย การเข้าใจแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการออกแบบนโยบายและหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน เพื่อพัฒนาศักยภาพสูงสุดทั้งด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตในอนาคต

3. ชื่อเสียงของสถานศึกษา

ชื่อเสียงของสถานศึกษา หมายถึง การรับรู้และการประเมินของบุคคลหรือสังคมที่มีต่อคุณภาพ ความน่าเชื่อถือและความโดดเด่นของสถานศึกษา ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การบริหารจัดการ ความสามารถของครู บุคลากร สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ตลอดจนบรรยากาศทางสังคมภายในสถานศึกษา ชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สะสมจากประสบการณ์จริงของผู้เรียนและผู้ปกครอง รวมถึงการรับรู้ที่ส่งต่อผ่านเครือข่ายสังคม ทำให้ชื่อเสียงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจของสังคมและส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา (Nguyen & LeBlanc, 2001) ชื่อเสียงที่ดีของสถานศึกษาถือเป็นทุนเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) ที่ส่งเสริมคุณค่าและความมั่นคงทางสังคมขององค์กรการศึกษาเนื่องจากช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ ดึงดูดผู้เรียนที่มีศักยภาพและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย การทำความเข้าใจทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียงของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ในระดับสถานศึกษา

3.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียงของสถานศึกษา

3.1.1 ทฤษฎีทุนทางสังคม (Social Capital Theory)

แนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital) ของโคลแมน (Coleman, 1988) อธิบายว่าความสัมพันธ์ เครือข่ายและความไว้วางใจในสังคมเป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยให้บุคคล

หรือองค์กรบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุนทางสังคมเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่สะสมและส่งต่อจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา ทุนทางสังคมปรากฏผ่านความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและชุมชน สถานศึกษาที่มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งมักได้รับการสนับสนุนทางสังคมและงบประมาณ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่โปร่งใสและได้รับการยอมรับในฐานะ สถาบันคุณภาพ เหล่านี้จะส่งผลต่อการสร้างชื่อเสียงในเชิงบวก

นอกจากนี้ทุนทางสังคมยังช่วยเสริมทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ตามแนวคิดของบูดีเยอร์ (Bourdieu, 1990) ที่มองว่าสถานศึกษาเป็นพื้นที่สะสมคุณค่าทางสังคม เช่น ความรู้ ค่านิยมและแบบแผนการเรียนรู้ที่ส่งต่อจากครอบครัวและสังคม เมื่อสถานศึกษาสามารถหล่อหลอมคุณค่าเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชื่อเสียงของสถานศึกษาจะกลายเป็นเครื่องมือสะท้อนความมั่นคงทางสังคมของชุมชนในวงกว้าง

3.1.2 ทฤษฎีภาพลักษณ์องค์กร (Corporate Image Theory)

ภาพลักษณ์องค์กร (Corporate Image) เป็นผลจากการรับรู้และความคาดหวังของบุคคลต่อองค์กร โดยเกิดจากการผสมผสานระหว่างประสบการณ์ตรงกับการสื่อสารขององค์กร การสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษาจึงไม่เพียงขึ้นอยู่กับคุณภาพภายใน แต่ยังต้องอาศัยการสื่อสารภาพลักษณ์ (Image Communication) ที่มีประสิทธิภาพ (Dowling, 2001) ภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษามาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสำเร็จของศิษย์เก่า การบริหารจัดการที่โปร่งใส การมีส่วนร่วมของชุมชนและกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่สม่ำเสมอ การบริหารภาพลักษณ์องค์กรในสถานศึกษายังเป็นกระบวนการทางกลยุทธ์ที่ต้องบูรณาการการบริหารคุณภาพ การสื่อสารองค์กรและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดการรับรู้เชิงบวกต่อเนื่องในระดับสังคม

3.1.3 ทฤษฎีการรับรู้คุณภาพ (Perceived Quality Theory)

การรับรู้คุณภาพ คือการประเมินของผู้บริโภคต่อความเหนือกว่าและความเป็นเลิศของสินค้าหรือบริการ (Parasuraman et al., 1988) ซึ่งในบริบทการศึกษาผู้ปกครองและนักเรียนคือผู้บริโภคที่ประเมินคุณภาพสถานศึกษาจากประสบการณ์จริง การสังเกตและการเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น ๆ ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพในสถานศึกษา ได้แก่ คุณภาพของครู ความปลอดภัยในสถานศึกษา มาตรฐานสิ่งแวดล้อมทางการเรียน การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี และความสำเร็จของนักเรียน หากการรับรู้คุณภาพเป็นไปในเชิงบวก ชื่อเสียงของสถานศึกษาจะได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น (Brown & Mazzarol, 2009) ในทางกลับกันหากมีความ

ไม่สอดคล้องระหว่างการรับรู้กับความจริงชื่อเสียงอาจเสื่อมลงได้ ดังนั้นการบริหารจัดการคุณภาพที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครองถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างชื่อเสียงอย่างยั่งยืน (Nguyen & LeBlanc, 2001)

3.1.4 ทฤษฎีการเลือกสถานศึกษา (School Choice Theory)

แนวคิดของฟร็ดแมน (Friedman, 1995) กล่าวว่าผู้ปกครองเปรียบเสมือนผู้บริโภคทางการศึกษาที่มีสิทธิในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานตามความพึงพอใจและคุณค่าที่ตนให้ความสำคัญ เช่น คุณภาพการสอน สิ่งแวดล้อมและชื่อเสียงของสถานศึกษาชื่อเสียงจึงทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพเชิงสังคมที่ผู้ปกครองใช้ในการประเมินและเปรียบเทียบสถานศึกษาต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็มีความสอดคล้องกับแนวคิดกันบูดีเยอร์ (Bourdieu, 1990) ที่ว่าชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ซึ่งสะท้อนสถานะทางสังคมของครอบครัว การเลือกสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงจึงเป็นการแสดงออกถึงรสนิยม (Taste) และการลงทุนทางสังคมของครอบครัวเพื่อสร้างโอกาสและความได้เปรียบให้กับบุตรหลานในอนาคต แนวคิดนี้อธิบายได้ว่าเหตุใดสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงสูงจึงมักเป็นตัวเลือกแรกของผู้ปกครอง แม้จะมีค่าใช้จ่ายหรือระยะทางมากกว่าสถานศึกษาอื่น ๆ ชื่อเสียงของสถานศึกษาเกิดจากการบูรณาการระหว่างทุนทางสังคม การบริหารภาพลักษณ์ การรับรู้คุณภาพและการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรม การสร้างชื่อเสียงจึงเป็นทั้งกระบวนการทางสังคมและกลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงนโยบาย ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการจัดการภายในกับการรับรู้ของสังคมภายนอก สถานศึกษาที่สามารถสร้างและรักษาชื่อเสียงได้อย่างยั่งยืนต้องอาศัยทุนทางสังคมที่เข้มแข็ง การบริหารภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและการสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้เชิงบวกอย่างต่อเนื่อง แนวคิดนี้สอดคล้องกับกรอบการบริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษาคุณภาพและมีชื่อเสียง (Reputable and High-Performance Schools) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและยกระดับศักยภาพของระบบการศึกษาโดยรวม

นอกจากนี้งานวิจัยของกลัทเทอร์ (Glatter, 2012) และแคนท์ (Cantu, 2021) พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของโรงเรียนมากกว่าปัจจัยด้านระยะทางหรือค่าใช้จ่าย เพราะชื่อเสียงสะท้อนถึงความมั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัยของบุตรหลาน โรงเรียนที่มีชื่อเสียงดีมักดึงดูดนักเรียนที่มีศักยภาพสูง เกิดเป็นวงจรคุณภาพเชิงบวก

(Reputation–Performance Cycle) ซึ่งเสริมสร้างทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมั่นคงขององค์กรในระยะยาว

4 คุณภาพของสถานศึกษา

คุณภาพของสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผล (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ การบริหารจัดการ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะครบถ้วนตามศักยภาพ (Scheerens, 2015) แนวคิดนี้มองว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพมิได้หมายถึงเพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การบริหารที่เป็นระบบ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และความสามารถในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้แก่ผู้เรียนและสังคมโดยรวม (Reynolds & Teddlie, 2000) คุณภาพของสถานศึกษาจึงเป็นแนวคิดเชิงระบบ (Systemic Concept) ที่มุ่งให้ทุกองค์ประกอบของสถานศึกษาตั้งแต่โครงสร้างการบริหาร ครู บุคลากร หลักสูตร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ไปจนถึงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทำงานอย่างสอดคล้องกันเพื่อบรรลุผลลัพธ์ทางการศึกษา (UNESCO, 2015) สถานศึกษาที่มีคุณภาพสูงไม่เพียงสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อชื่อเสียงของสถาบันและความไว้วางใจของชุมชน ซึ่งมีผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง

4.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของสถานศึกษา

4.1.1 ทฤษฎีประสิทธิผลของโรงเรียน (School Effectiveness Theory)

แนวคิดเรื่องประสิทธิผลของโรงเรียนเริ่มต้นจากงานของเอ็ดมอนด์ (Edmonds, 1979) ซึ่งเน้นว่าความแตกต่างของคุณภาพระหว่างสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่อธิบายความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสูงมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

- 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (Instructional Leadership) ผู้บริหารมีบทบาทชัดเจนในการกำหนดทิศทางการเรียนรู้ การนิเทศและการประเมินผล
- 2) ความคาดหวังสูงต่อผู้เรียน (High Expectations) ครูและผู้บริหารเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียนทุกคน
- 3) การติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างสม่ำเสมอ (Frequent Monitoring) สถานศึกษานำข้อมูลจริงมาใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการเรียน
- 4) บรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและมีระเบียบ (Safe and Orderly Environment) สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และวินัยเชิงบวก

5) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Focus on Achievement) ทุกกระบวนการในสถานศึกษาถูกออกแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย

แนวคิดของเ็ดมอนด์ได้รับการขยายโดยชีเร็นส์ (Scheerens, 2015) ซึ่งเสนอกรอบ “School Effectiveness Model” ที่เชื่อมโยงปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) เข้าด้วยกัน พร้อมระบบการประเมินและป้อนกลับ (Feedback) ที่ทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

4.1.2 ทฤษฎีการประกันคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Assurance Theory)

ฮาร์เวย์และกรีน (Harvey&Green, 1993) เสนอว่าคุณภาพทางการศึกษา (Educational Quality) มีหลายมิติและไม่สามารถนิยามได้เพียงด้านเดียว โดยแบ่งออกเป็น 4 มิติหลัก ดังนี้

1) Quality as Excellence หมายถึงคุณภาพในแง่ของความเป็นเลิศหรือมาตรฐานสูงสุดที่โรงเรียนพึงบรรลุ

2) Quality as Fitness for Purpose หมายถึง คุณภาพที่สอดคล้องกับเป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา

3) Quality as Value for Money หมายถึง คุณภาพที่สะท้อนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

4) Quality as Transformation หมายถึงคุณภาพในฐานะกระบวนการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้เติบโตทางปัญญา จิตใจ และสังคม

แนวคิดนี้ได้รับการประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย โดยสอดคล้องกับกรอบการประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance: IQA) และภายนอก (External Quality Assurance: EQA) ของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีมาตรฐานระดับชาติ

4.1.3 ทฤษฎีการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM)

แนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) มีต้นกำเนิดจากภาคอุตสาหกรรมในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 โดยมีนักคิดสำคัญ ได้แก่ เดมมิ่ง (Deming, 1986) จูรัน (Juran, 1995) และครอสบี (Crosby, 1979) ซึ่งได้วางรากฐานของการ

จัดการคุณภาพสมัยใหม่ โดยมุ่งเน้นการสร้างระบบการบริหารที่มุ่งผลลัพธ์ด้านคุณภาพในทุกกระบวนการขององค์กรไม่ใช่เฉพาะในส่วนของการผลิตเท่านั้น หากแต่ขยายความครอบคลุมไปถึงการบริหารทรัพยากร การพัฒนาองค์กรและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ

เดมมิ่งได้เสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพผ่าน วงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หรือ PDCA Cycle (Plan – Do – Check – Act) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบผลการดำเนินงาน (Check) และการปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Act) วงจรดังกล่าวถือเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาองค์กรให้สามารถปรับปรุงคุณภาพได้อย่างไม่สิ้นสุด นอกจากนี้ยังเสนอหลักการบริหารคุณภาพ 14 ประการ (Deming's 14 Points for Management) เพื่อเป็นแนวทางสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งคุณภาพ โดยเน้นว่าผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้ควบคุมงาน และต้องมุ่งสร้างระบบที่สามารถป้องกันความผิดพลาดได้ตั้งแต่ต้นทาง ซึ่งในบริบทของการศึกษา หมายถึงการสร้างระบบบริหารที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาคุณภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง ต่อมาจูรัน (Juran, 1995) ได้ต่อยอดแนวคิดดังกล่าวด้วยการเสนอ “Juran Trilogy” ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่

1) การวางแผนคุณภาพ (Quality Planning) คือ การกำหนดเป้าหมายคุณภาพขององค์กร การวางแผนระบบการทำงาน และการออกแบบกระบวนการให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ

2) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) คือ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้มั่นใจว่าผลลัพธ์เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3) การปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improvement) คือ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือบริการให้ดียิ่งขึ้น

ในทัศนะของจูรัน คุณภาพไม่ได้เกิดจากการตรวจสอบในขั้นสุดท้าย แต่เกิดจากการวางแผนที่ดีและการมีระบบการจัดการที่รัดกุมตั้งแต่ต้นทาง ซึ่งเมื่อประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา หมายถึงการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การควบคุมคุณภาพของการสอน และการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงสุด

ซัลลิส (Sallis, 2014) ได้ขยายแนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) เข้าสู่บริบทการศึกษา โดยอธิบายว่าสถานศึกษาในฐานะองค์กรการศึกษาควรได้รับการบริหารจัดการเช่นเดียวกับองค์กรบริการ ที่มุ่งเน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งใน

กรณีนี้หมายถึงผู้เรียนและผู้ปกครอง แนวคิดของซัลลิสเน้นว่าการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางการบริหารคุณภาพโดยรวม ต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังนี้

1) การมุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Approach)

สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับความต้องการ ศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงต้องออกแบบให้ตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) มากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้และสถานศึกษาต้องประเมินคุณภาพโดยคำนึงถึงความพึงพอใจและความสำเร็จของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสถานศึกษา (Teamwork and Collaboration)

การบริหารคุณภาพที่แท้จริงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสถานศึกษาทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผนดำเนินงานและประเมินผล การทำงานเป็นทีมช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งความร่วมมือและความภาคภูมิใจร่วมกันในความสำเร็จของสถานศึกษา

3) การใช้ข้อมูลจริงในการตัดสินใจ (Data-Driven Decision Making)

สถานศึกษาควรใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน หรือความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้การตัดสินใจมีความถูกต้อง ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยสะท้อนจุดแข็ง จุดอ่อนและโอกาสในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

4) การพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งระบบ (Continuous Quality Improvement)

สถานศึกษาต้องมีระบบการติดตามและประเมินคุณภาพในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับห้องเรียน ครู จนถึงระดับองค์กร เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การพัฒนาอย่างต่อเนื่องนี้จะนำไปสู่การเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization) ที่ทุกคนในสถานศึกษาสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปพร้อมกับการพัฒนาองค์กร

แนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม จึงทำให้สถานศึกษาก้าวข้ามจากการเป็นหน่วยงานราชการไปสู่การเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีวัฒนธรรมคุณภาพเป็นรากฐานสำคัญของการดำเนินงาน โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร การสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงงาน

อย่างต่อเนื่องและการสร้างค่านิยมร่วมของการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเซ็งจ์ (Senge, 2006) ที่มองว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ องค์กรที่สมาชิกทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมเพื่ออนาคตอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) สามารถประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารจัดการอย่างมีระบบ โปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้ในการตัดสินใจและการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สถานศึกษาที่ดำเนินงานตามแนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) จะสามารถยกระดับให้เป็นองค์กรการศึกษาที่มีคุณภาพสูงและยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสถานศึกษา

- 1) คุณภาพของครูและผู้บริหาร ครูที่มีสมรรถนะสูงและผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงวิชาการมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Leithwood & Jantzi, 2005)
- 2) หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาที่จัดหลักสูตรบูรณาการและส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกจะช่วยพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน (UNESCO, 2015)
- 3) ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียนสะอาด ปลอดภัย และมีเทคโนโลยีสนับสนุน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ (Hanushek, 2016)
- 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดทุนทางสังคมของ โคลแมน (Coleman, 1988) ซึ่งชี้ว่าความร่วมมือของเครือข่ายทางสังคมเป็นพื้นฐานของสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูง

งานวิจัยของกลัทเทอร์ (Glatter, 2012) และแคนท์ (Cantu, 2021) พบว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับคุณภาพของสถานศึกษามากกว่าปัจจัยด้านระยะทางหรือค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะด้านมาตรฐานครู หลักสูตร และบรรยากาศทางการเรียนรู้ สถานศึกษาที่มีคุณภาพสูงมักมีความโดดเด่นในด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและชื่อเสียงในชุมชน ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นและเป็นแรงดึงดูดให้ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน คุณภาพของสถานศึกษาจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับชื่อเสียง (Reputation) และภาพลักษณ์ (Image) ของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาที่มีคุณภาพดีจะสร้างวงจรคุณภาพเชิงบวก (Reputation Quality Cycle) ซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษาในระยะยาว (Nguyen & LeBlanc, 2001)

การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ โดยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่ามีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ อันดับแรก คือ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองซึ่งประกอบด้วย รายได้ อาชีพและระดับการศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสามารถในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อมาคือ สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เช่น ความสวยงาม ความปลอดภัย และวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียน โดยการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกปัจจัยสำคัญ คือ ด้านวิชาการ ซึ่งหมายถึงการบริหารจัดการด้านการศึกษา เช่น ระบบการคัดเลือกนักเรียน การบริหารหลักสูตร และการประเมินผลการเรียน สถานศึกษาที่สามารถปรับปรุงและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดีจะเป็นที่นิยมมากขึ้น นอกจากนี้ค่าธรรมเนียมการศึกษาก็มีบทบาทสำคัญ ผู้ปกครองต้องพิจารณาค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าเล่าเรียน และค่าบำรุงต่าง ๆ ซึ่งอาจมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและอีกปัจจัยที่สำคัญคือชื่อเสียงของสถานศึกษา ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับในสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จของสถานศึกษา เช่น รางวัลและผลงานทางวิชาการ ปัจจัยด้านชื่อเสียงนี้ส่งผลให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจในคุณภาพการศึกษา แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้กับบุตรหลาน โดยผู้ปกครองจะพิจารณาจากความต้องการ ความคาดหวังและศักยภาพในการเรียนรู้ของบุตรหลานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

2.1 ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory)

ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) ได้รับการนำไปใช้ในหลายสาขาวิชาเพื่ออธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ โดย โคลแมน (Coleman, 1990) นักสังคมวิทยา กล่าวว่า ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีเดียวที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลายในการอธิบายการกระทำของมนุษย์อย่างครอบคลุม โดยสมมุติฐานหลักของทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลนั้นเกิดจากหลักการพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ซึ่งอธิบายว่าการกระทำหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นจากการใช้เหตุผลเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ โดยมีสมมุติฐานที่สำคัญหลายประการที่เป็นรากฐานของทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล มีดังนี้

1) แนวคิดที่ว่ามนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล (Rational Man) ซึ่งให้เห็นว่าการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดจากการใช้เหตุผลเป็นเครื่องมือในการนำทาง (Means) เพื่อบรรลุเป้าหมาย (End) หรือผลประโยชน์ที่ต้องการ ซึ่งการกระทำเหล่านี้มักมีเป้าหมายชัดเจน เช่น ในทางเศรษฐศาสตร์ ผู้คนทำธุรกิจเพื่อสร้างผลกำไร ในทางการเมือง มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อหวังตำแหน่ง และในทางสังคมวิทยา คนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อสร้างสถานภาพทางสังคม ในระดับนโยบายระหว่างประเทศ รัฐต่าง ๆ ออกนโยบายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่าการกระทำของมนุษย์นั้นมุ่งตอบสนองต่อเป้าหมายที่ต้องการและคาดหวังอยู่เสมอ

2) มีการสันนิษฐานว่ามนุษย์มุ่งหวังที่จะได้รับอรรถประโยชน์สูงสุด (Utility Maximization) จากทางเลือก (Alternatives) ที่หลากหลายที่มีให้แก่อน โดยมนุษย์สามารถจัดลำดับทางเลือกทั้งหมดและเลือกสิ่งที่ดีที่สุดหรือสิ่งที่ชอบมากที่สุด (Preference) การจัดลำดับทางเลือกนี้ช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมาย (End) หรือผลประโยชน์ส่วนตัว (Self Interest) ซึ่งเกิดจากความสามารถในการรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลนั้นในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ในกรณีของการเลือกซื้อสินค้า ผู้บริโภคจะมีข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าชนิดต่าง ๆ จนสามารถเลือกสินค้าที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองได้

3) มนุษย์มีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถใช้เหตุผลในการประเมินแนวทางการกระทำ (Courses of Action) ที่มีอยู่หลายทาง จากนั้นจึงเลือกแนวทางที่ดีที่สุดซึ่งคาดว่าจะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ความแตกต่างของสมมุติฐานนี้กับข้อที่ 2 คือในที่นี้มีการเน้นถึงการกระทำ (Action) ที่มีให้เลือกมากกว่าหนึ่งทาง โดยที่นักแสดง (Actor) ต้องเลือกแนวทางการกระทำที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตนต้องการ ในขณะที่ข้อที่ 2 จะกล่าวถึงเป้าหมาย (End) ที่มีความหลากหลายซึ่งนักแสดงต้องตัดสินใจเลือกเป้าหมายที่ตนเองพึงพอใจมากที่สุด

4) สมมุติฐานว่าเราสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมทุกชนิดจากมุมมองของปัจเจกชนเพียงคนเดียว (Methodological Individualism) เนื่องจากสังคมถือเป็นผลรวมของปัจเจกแต่ละคนที่เป็นสมาชิกอยู่ ดังนั้นการเข้าใจพฤติกรรมหรือการกระทำของปัจเจกชนแต่ละคนจะนำไปสู่การเข้าใจพฤติกรรมหรือการกระทำของคนในสังคมทั้งหมดได้เช่นกัน เพราะทฤษฎีนี้มองว่ากลุ่มนั้นเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นและไม่ได้อยู่จริง ภาววิทยา (Ontology) ของทฤษฎีนี้จึงมุ่งเน้นที่ปัจเจกชนเป็นหลัก การอธิบายสังคมจึงต้องเริ่มต้นจากการอธิบายในระดับของปัจเจกชน

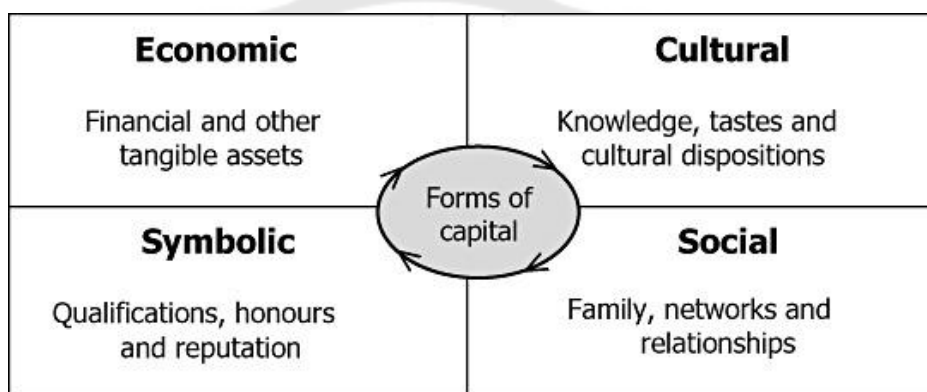
จากสมมุติฐานข้างต้นในการอธิบายพฤติกรรมหรือการกระทำที่มีเหตุผล (Rational Action) ของทฤษฎีนี้ ซึ่งเห็นว่าขั้นตอนในการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลจะมีทั้งหมด 3 ขั้นตอน

เมื่อมนุษย์เผชิญกับสถานการณ์การเลือก (Situational Choice) ขั้นแรกคือการจัดการกับชุดของความเป็นไปได้ (Feasible Set) ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการกระทำ (Course of Action) ที่เชื่อว่าจะช่วยให้บรรลุผลที่ต้องการภายใต้ข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่ตรรกะ (Logic) สภาพทางกายภาพ (Physical) และทางเศรษฐกิจ (Economic) ขั้นที่สองจะเข้าสู่การพิจารณาชุดของความเชื่อที่มีเหตุผล (Set of Rational Beliefs) ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงสร้างเชิงเหตุ (Causal Structure) ที่ช่วยกำหนดผลลัพธ์ จากแนวทางการกระทำที่เลือก ขั้นสุดท้ายคือการจัดลำดับขั้นของแนวทางการกระทำทั้งหมด โดยทั่วไปจะขึ้นอยู่กับว่าผลลัพธ์ที่คาดหวังจะเป็นอย่างไร การตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice) จึงหมายถึงการเลือกแนวทางการกระทำที่มีอันดับสูงสุดจากชุดความเป็นไปได้ที่ประเมินแล้ว เช่น ในทฤษฎีผู้บริโภค (Consumer Theory) ของเศรษฐศาสตร์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าชุดความเป็นไปได้ที่ผู้บริโภคเผชิญถูกกำหนดโดยรายได้ (Logic) สภาพของสินค้า (Physical) และราคา (Price) ผู้บริโภคจะประเมินตัวเลือกทั้งหมดตามเกณฑ์เหล่านี้ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าในที่สุด

สรุปได้ว่าทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) ได้รับการนำไปใช้ในหลายสาขาเพื่ออธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการเข้าใจการกระทำของมนุษย์อย่างรอบด้าน โดยยึดหลักการพื้นฐานจากเศรษฐศาสตร์ มีสมมุติฐานหลักที่ว่า มนุษย์มีเหตุผล (Rational Man) และการกระทำของพวกเขามุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ สมมุติฐานสำคัญของทฤษฎีนี้ประกอบด้วย การมุ่งหวังอรรถประโยชน์สูงสุด (Utility Maximization) จากตัวเลือกที่หลากหลายและการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการอธิบายว่า สังคมประกอบด้วยปัจเจกบุคคล (Methodological Individualism) ซึ่งหมายความว่าพฤติกรรมของแต่ละคนส่งผลต่อสังคมโดยรวม กระบวนการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดการกับความเป็นไปได้ (Feasible Set) เพื่อประเมินแนวทางการกระทำที่เหมาะสม การพิจารณาความเชื่อที่มีเหตุผล (Set of Rational Beliefs) ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการเลือกแนวทางต่าง ๆ และการจัดลำดับขั้นของทางเลือกที่มีอยู่ การเลือกที่ดีที่สุดจะนำไปสู่การตัดสินใจที่มีเหตุผลในที่สุด ตัวอย่างในเศรษฐศาสตร์ เช่น ทฤษฎีผู้บริโภคแสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคจะประเมินตัวเลือกสินค้าต่าง ๆ โดยพิจารณาจากรายได้และราคา ก่อนตัดสินใจเลือกสิ่งที่ให้ผลประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลจึงช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ในหลากหลายบริบท

2.2 ทฤษฎีปฏิบัติ (Practice theory)

ปีแอร์ บูร์ดิเยอ นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส ได้นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดลำดับชนชั้นทางสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นการผลิตซ้ำความไม่เท่าเทียมในกลุ่มชนชั้นต่าง ๆ โดยบูร์ดิเยอใช้กรอบแนวคิดเรื่องทุน (Capitals) เพื่ออธิบายถึงชนชั้นและตำแหน่งในสังคม โดยมองว่าทุนเป็นแรงงานสะสมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม และเป็นพลังที่ฝังอยู่ในโครงสร้างทางสังคม ทำให้แต่ละคนมีทุนที่แตกต่างและไม่เท่ากัน ทุนสามารถเปลี่ยนรูปแบบได้และมีบทบาทในการกำหนดสถานะและโอกาสในสนามหรือบริบททางสังคม ซึ่งบูร์ดิเยออธิบายถึงรูปแบบของทุน โดยแบ่งทุนออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ (Bourdieu, 1990)

1. ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic Capital)

ทุนทางเศรษฐกิจคือทรัพยากรในรูปแบบของเงินตรา ทรัพย์สิน สินทรัพย์และสิทธิครอบครอง รวมถึงโอกาสทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล ทุนประเภทนี้สามารถคำนวณและวัดค่าได้ชัดเจน มีความเป็นรูปธรรมสูงและยังสามารถเปลี่ยนเป็นทุนรูปแบบอื่น ๆ ได้อย่างสะดวก

2. ทุนทางสังคม (Social Capital)

ทุนทางสังคมคือทุนที่เกิดจากเครือข่ายความสัมพันธ์และความเป็นสมาชิกหรือพันธมิตรระหว่างบุคคล กลุ่ม สมาคม หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ลักษณะของทุนนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนความสัมพันธ์ที่บุคคลมี แต่เน้นที่ความสำคัญของบุคคลที่เชื่อมโยงด้วย ซึ่งส่งผลให้ทุนทางสังคมสามารถเพิ่มมูลค่าทุนอื่น ๆ และเปลี่ยนไปสู่ทุนรูปแบบอื่นได้

3. ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital)

ทุนทางวัฒนธรรมเป็นทุนในลักษณะที่บูร์ดิเยอर्मองว่าให้นิยามและวัดค่าได้ยากโดยมีอยู่ทั้งหมด 3 รูปแบบ ประกอบด้วย

1) ทุนที่ติดอยู่กับร่างกาย (The Embodied State)

บุรดิเยออธิบายว่านิสัยหรือสันดาน (Habitus) คือรูปแบบของโครงสร้างทางกายและจิตที่แต่ละบุคคลซึมซับจากการขัดเกลาทางสังคมในกลุ่มชนชั้นของตน นิสัยเหล่านี้กำหนดแนวโน้มในการคิดและปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนผ่านพฤติกรรมและการกระทำ โดยทำงานในระดับใต้จิตสำนึกของแต่ละคน กลุ่มชนชั้นต่าง ๆ จึงมีรูปแบบนิสัยที่แตกต่างกัน นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม และยังทำหน้าที่ผลิตซ้ำนิสัยและโครงสร้างทางสังคมของชนชั้นนั้น ๆ อย่างเป็นวัฏจักร

2) ทุนที่ถูกทำให้อยู่ในรูปที่เป็นรูปธรรม (The Objectified Form of Cultural Goods)

ทุนทางวัฒนธรรมในรูปแบบของวัตถุประกอบด้วยสื่อ สิ่งของและสิ่งประดิษฐ์ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น รูปภาพ หนังสือ พจนานุกรม เครื่องมือและเครื่องจักร ซึ่งทุนเหล่านี้สามารถแสดงออกและถ่ายทอดได้ผ่านการครอบครองและการสะสม เช่นเดียวกับทุนทางเศรษฐกิจ

3) ทุนที่ถูกทำให้อยู่ในรูปของสถาบัน (The Institutionalized State)

บุรดิเยออธิบายว่าสถาบันการศึกษา (Educational Credentials) เป็นกลไกที่ให้การรับรองความสามารถของบุคคลผ่านประกาศนียบัตร หนังสือรับรองและการสอบ ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำไปแปลงเป็นทุนรูปแบบอื่นได้ เช่น ใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจผ่านระดับเงินเดือน หรือเปลี่ยนเป็นทุนทางสัญลักษณ์โดยการเลื่อนสถานะทางสังคม และการยอมรับในหน้าที่การงาน

4) ทุนทางสัญลักษณ์ (symbolic capital)

ทุนทางสัญลักษณ์เป็นทุนที่แสดงออกในรูปแบบของเกียรติยศ ชื่อเสียง สถานะทางสังคม และสิทธิพิเศษ ซึ่งได้มาผ่านการยอมรับในสังคม โดยทุนนี้อาจมีรากฐานมาจากทุนทางเศรษฐกิจ และสามารถแปรกลับมาเป็นทุนทางเศรษฐกิจได้เช่นกัน ในมุมมองของบุรดิเยอ ทุนทางสัญลักษณ์และทุนทางวัฒนธรรมมีความคล้ายคลึงและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สามารถใช้ในการอธิบายแทนกันได้ ทุนทางสัญลักษณ์ยังมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มทุนทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนชั้นในแต่ละสังคม

ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสัญลักษณ์เป็นทุนภายในตัวบุคคลที่ไม่สามารถลดทอนให้เท่ากับทุนทางเศรษฐกิจได้โดยตรง แต่สามารถได้มาจากทุนทางเศรษฐกิจผ่านการเปลี่ยนรูป ซึ่งต้องอาศัยความพยายามและแสดงผลในระยะยาว บุรดิเยอชี้ว่าทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหลักในการผลิตซ้ำโครงสร้างความเหลื่อมล้ำ

ในสังคม โดยบางกลุ่มมีทุนทางเศรษฐกิจสูงแต่ทุนทางวัฒนธรรมน้อย หรือในทางกลับกัน ขณะที่บางกลุ่มมีทั้งสองทุนมากหรือน้อยต่างกัน ความแตกต่างนี้ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมและความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น แนวคิดของบรูดีเยอร์ชี้ให้เห็นถึงกลไกการสร้างและผลิตซ้ำโครงสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งเป็นผลจากการสะสมทุนที่ไม่เท่ากันของแต่ละชนชั้น ทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางวัฒนธรรมยังเป็นปัจจัยสำคัญที่บรูดีเยอร์เชื่อว่าทำให้เกิดการผลิตซ้ำโครงสร้างทางสังคมที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต ช่วยให้บุคคลประเมินทางเลือก คาดการณ์ผลลัพธ์และตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยคำนึงถึงข้อมูลที่มีเหตุผล และคุณค่าที่สำคัญต่อชีวิต แนวคิดนี้ยังส่งเสริมให้เราใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ลดอคติ และพัฒนาการควบคุมอารมณ์ ทำให้สามารถเผชิญกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนในชีวิตได้ดี การตัดสินใจที่ดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมาย สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และมีคุณภาพชีวิตที่มั่นคง โดยมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจไว้ดังนี้

คอฟแมน (Kaufman, 1974) ได้กล่าวถึงรูปแบบของพฤติกรรม การตัดสินใจเชิงระบบ ดังนี้

1) การนิยามปัญหา คือ ขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจ เพราะเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับการแก้ไขปัญหา โดยการระบุอย่างชัดเจนว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไร เกิดจากสาเหตุใด และมีผลกระทบอย่างไร การทำความเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้งจะช่วยให้เราสามารถเลือกวิธีแก้ไขที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด

2) การศึกษาทางเลือก เป็นขั้นตอนสำคัญในการตัดสินใจ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้เราพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาที่หลากหลายและครอบคลุมทุกมิติ การเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือกจะช่วยให้เราเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกจะช่วยให้เราตัดสินใจได้ง่ายขึ้นและมั่นใจมากยิ่งขึ้น

3) การเลือกทางเลือก เป็นแนวทางปฏิบัติที่อาจนำมาแก้ปัญหาโดยเฉพาะได้ กำหนดทางเลือกมาแล้วจึงหมายถึงการเสนอวิธีหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับปัญหาที่แท้จริงเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารจะต้องทำการตัดสินใจอย่างแท้จริงซึ่งการตัดสินใจคัดเลือกทางเลือกนั้น คอฟแมน (Kaufman) เสนอกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องทำซึ่งประกอบด้วย 1) จัดหาสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางเลือก 2) นำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประเมินสารสนเทศอย่าง

ตรงไปตรงมาทุกแง่ทุกมุมด้วยความรอบคอบและใช้ความพยายามสูงสุด 3) เลือกทางเลือกทางใดทางหนึ่ง 4) ย้อนกลับมาพิจารณาข้อมูลสนับสนุนทางเลือกที่เลือก ใว้ นั้น 5) สร้างความมั่นใจในทางเลือกอาจจะโดยการหาข้อมูลเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ในการตัดสินใจเพิ่มเติมตัวเลือกและคัดทางเลือกที่จะเป็นไปได้มากที่สุด ทั้งนี้ อาจจะยังคงเลือกตัวเลือกเดิมก็ได้

4) การปฏิบัติตามทางเลือก หมายถึง การปฏิบัติตามผลของการตัดสินใจหรือเลือกทางเลือกนั้นเพราะการที่จะทราบได้ว่าการตัดสินใจนั้นถูกต้องเหมาะสมเพียงใดจะต้องขึ้นอยู่กับผลของการตัดสินใจนั้นกล่าวคือสามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่แยกแยะออกมาได้ตามขั้นตอน

5) การประเมินผลและการปรับปรุงข้อบกพร่อง เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการเพื่อเป็นการตรวจสอบหรือประเมินผลสองประการคือผลลัพธ์ที่ได้เป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่และเป็นการตรวจสอบการตัดสินใจที่กระทำลงไปด้วยหากไม่เป็นไปตามจุดประสงค์จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องนั้นต่อไปซึ่งการประเมินดังกล่าวอาจออกมาในรูปใช้ชิงกลุ่มและอิงเกณฑ์ก็ได้

คอตเลอร์และเคลเลอร์ (Kotler & Keller, 2016) ได้เสนอทฤษฎีการตัดสินใจดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการตัดสินใจถือเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่ใช้อธิบายกระบวนการทางจิตวิทยาพื้นฐานซึ่งส่งผลต่อวิธีที่ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ นักการตลาดจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกลไกดังกล่าวเพื่อให้สามารถวิเคราะห์และตอบสนองต่อพฤติกรรมของลูกค้านได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติจริง ผู้บริโภคอาจไม่ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนการตัดสินใจทั้งห้าอย่างเป็นแบบแผนเสมอไป โดยอาจเกิดการข้ามขั้นตอนบางขั้นตอน การย้อนกลับไปสู่ขั้นตอนก่อนหน้า หรือการทำบางขั้นตอนซ้ำ ทั้งนี้กระบวนการตัดสินใจซื้อโดยองค์ประกอบหลักยังคงประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่สะท้อนรูปแบบการตัดสินใจของผู้บริโภคในบริบทการตลาดปัจจุบัน

1. การรับรู้ปัญหา (Problem or Need Recognition)

ผู้บริโภคเริ่มเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจซื้อเมื่อเกิดการรับรู้ว่าตนเองมีปัญหาหรือมีความต้องการที่จะบริโภคสินค้าและบริการ โดยกระบวนการนี้เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบระหว่างสถานะปัจจุบันกับสถานะที่ต้องการและเมื่อผู้บริโภคพบว่าสถานะปัจจุบันด้อยกว่าหรือไม่ตอบสนองความต้องการ จึงก่อให้เกิดแรงผลักดันในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้สาเหตุของการรับรู้ปัญหามักเกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1) ผลិតภณท์ที่ไ้ใช้สำหรับแก้ปัญหาคเดิมหมดลง

ผู้บริภคเกิดควมจ้เป็นต้งหาผลิตภณท์ทดแทนเพื่อใ้การใ้ช้งานหรือการแก้ปัญหาคเดิมด้เนนต้งไปไ้ เช่น การซื้อสินค้ที่ไ้เป็นประจ้อย่างสบู่เมือใ้หมดหรือผลิตภณท์ที่ไ้ควมซ้บซ้อนมากซ้ขึ้น เช่น รถยนต์ที่หมดสภาพการใ้ช้งานและต้งเปลี่ยนค้ใหม่

2) ผลิตภณท์ที่ไ้ซ้อยู่เกิดควมบกพร่องจากสภาพเดิม

เมือคุณลักษณะหรือประสิทธิภพของสินค้าลดลงจากเดิม ผู้บริภคจะเกิดควมต้งการแก้ไ้หรือเปลี่ยนผลิตภณท์ เช่น สบู่ยี้ห้อประจ้ทำให้ผิวแห้งจนต้งการเปลี่ยนยี้ห้อใหม่ หรือรถยนต์ที่มีอาการเสี่ยบอยจนเกิดควมจ้เป็นต้งซ่อมหรือเปลี่ยนค้ใหม่

3) การเปลี่ยนแปลงของควมต้งการผู้บริภค

ควมต้งการที่เปลี่ยนไปส่งผลใ้ผลิตภณท์เดิมไม่ต้งสนอง เช่น ผู้บริภคที่ดัดผมหรือทำสีผมมาใหม่ จึงต้งการเปลี่ยนไปใ้แชมพูสูตรสำหรับผมทำสีแทนแชมพูสูตรผมตรง หรือครอบครัวที่มีจ้จนวนสมาชิกเพิ่มซ้ขึ้นจนต้งซื้อรถยนต์ที่มีจ้จนวนที่นั่งมากซ้ขึ้น

4) ควมต้งการที่ไ้รับการกระตุ้น

ผู้บริภคอาจถูกกระตุ้นใ้เกิดควมต้งการผ่านสิ่งเร้าภายนอก เช่น การเห็นโฆษณาสินค้ยี้ห้อใหม่จนเกิดควมสนใจอยากทดลองใ้ หรือการเห็นรถยนต์รุ่นใหม่ที่มีคุณสมบติประหยัดน้ำมันมากซ้ขึ้นจนอยากไ้ เมือผู้บริภคตระหนักถึงปัญหา หรือไ้รับสิ่งกระตุ้นที่ใ้เกิดควมต้งการ ไม่ว่าจะเป็สิ่งกระตุ้นจากภายใน (Internal Stimuli) หรือสิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่นักการตลาดสร้างซ้ขึ้น (External Stimuli) ผู้บริภคจะเริ่มต้งแสวงหาวิธีการต้งสนองต่อควมต้งการดังกล่าว โดยเข้าซ้ชั้นต้งถัดไปค้คือการค้หาข้อมูลเพื่อหาทางเลือกที่เหมะสมที่สุด

2. การค้หาข้อมูล (Information Search)

ภายหลังจากที่ผู้บริภคเกิดการรับรู้ปัญหาและตระหนักถึงควมต้งการของตนเอง ซ้ขั้นตอนถัดไปค้คือการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวซ้องเพื่อสนับสนุนการต้งสินใจซ้ือ ระยะเวลาในการค้หาข้อมูลอาจแตกต่างกันไปตามลักษณะของสินค้และระดับพฤติกรรมผู้บริภค ต้งแต่ระยะเวลาสั้นเพียงไม่กี่นาที ไปจนถึงหลายสัปดาห์หรือหลายเดือนสำหรับารต้งสินใจที่มีควมซ้บซ้อนมากซ้ขึ้น ทั้งนี้ผู้บริภคอาจเลือกสืบค้หาข้อมูลจากหน้แหล่งหรือหลายแหล่งพร้อมกันโดยทั่วไ้ แหล่งข้อมูลสามารถจ้แนออกไ้เป็ 4 ประเภท ด้งนี้

1) แหล่งข้อมูลจากบุคคล (Personal Source)

แหล่งข้อมูลจากบุคคลเป็นข้อมูลที่ได้จากบุคคลในสังคมของผู้บริโภค เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนสนิท กลุ่มอ้างอิง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือผู้ที่เคยมีประสบการณ์ใช้สินค้าโดยตรงในปัจจุบัน แหล่งข้อมูลประเภทนี้ขยายไปสู่สื่อออนไลน์ เช่น การบอกต่อในโลกดิจิทัลผ่านเว็บไซต์หรือชุมชนออนไลน์ ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากโดยเฉพาะในการตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีความซับซ้อนหรือมีความเสี่ยงสูง

2) แหล่งข้อมูลทางธุรกิจ (Commercial Source)

แหล่งข้อมูลทางธุรกิจ เป็นข้อมูลที่ผู้บริโภคได้รับจากกิจกรรมทางการตลาดขององค์กร เช่น การโฆษณา การสื่อสาร ณ จุดขาย พนักงานขาย ช่องทางการจัดจำหน่าย หรือสื่อประชาสัมพันธ์ของผู้ผลิต แหล่งข้อมูลประเภทนี้มักมีบทบาทในการสร้างการรับรู้และชี้นำทัศนคติของผู้บริโภคต่อสินค้าและบริการ

3) แหล่งข้อมูลสาธารณะ (Public Source)

แหล่งข้อมูลสาธารณะประกอบด้วยข่าวสารจากสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ตลอดจนสื่อออนไลน์ที่ให้ข้อมูลอ้างอิง เช่น เว็บไซต์เชิงวิชาการ บล็อกหรือบทความเชิงวิว แหล่งข้อมูลประเภทนี้มักถูกมองว่ามีความเป็นกลางมากกว่าข้อมูลจากผู้ขาย

4) แหล่งข้อมูลจากประสบการณ์ตรง (Experimental Source)

แหล่งข้อมูลจากประสบการณ์ตรง เป็นข้อมูลที่ผู้บริโภคได้รับจากการทดลองใช้สินค้าโดยตรง เช่น การลองใช้ผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง การทดสอบประสิทธิภาพของสินค้าในสถานการณ์จริง หรือการอาศัยประสบการณ์การใช้สินค้าที่เคยบริโภคมาก่อน ซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคสามารถประเมินคุณภาพ ความเหมาะสมและความพึงพอใจได้ด้วยตนเอง

ผู้บริโภคจะทุ่มเทความพยายามในการแสวงหาข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจซื้อ โดยระดับความพยายามดังกล่าวอาจแตกต่างกันไปตามปริมาณข้อมูลที่มีอยู่เดิม ความต้องการหรือความมุ่งหวังของผู้บริโภคต่อสินค้า รวมถึงความสะดวกในการเข้าถึงและสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternatives)

ภายหลังจากผู้บริโภคได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ผู้บริโภคจะนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาเพื่อเปรียบเทียบระหว่างสินค้าหลายทางเลือก ซึ่งในบางกรณีมีจำนวน

ตราสินค้ามากจนก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อกระบวนการเลือก ผู้บริโภคมักประมวลทางเลือกผ่านกระบวนการกรองเป็นลำดับขั้น ได้แก่ กลุ่มรู้จัก (Awareness Set) รายการตราผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่ผู้บริโภครู้จัก กลุ่มพิจารณา (Consideration Set) ตราผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการสนใจและพิจารณาอย่างจริงจัง กลุ่มคัดเลือก (Choice Set) ตราสินค้าที่ผ่านการเปรียบเทียบแล้วจนเหลือจำนวนไม่มาก กลุ่มตัดสินใจซื้อ (Decision Set) ตราสินค้าที่ผู้บริโภคเลือกเป็นทางเลือกสุดท้ายเพื่อสนับสนุนการประเมินระหว่างทางเลือก ผู้บริโภคมักใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

1) คุณสมบัติและประโยชน์ของสินค้า

เป็นการพิจารณาคุณลักษณะของสินค้าและประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้บริโภคมักให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติที่มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของตนมากที่สุด

2) ระดับความสำคัญของคุณสมบัติ

ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติบางประการมากกว่าอย่างอื่น โดยพิจารณาตามระดับความสอดคล้องกับความต้องการของตน มากกว่าจะสนใจเพียงความโดดเด่นที่ปรากฏภายนอก

3) ความเชื่อถือต่อตราสินค้า

เป็นการพิจารณาความเชื่อมั่นต่อตราสินค้า ภาพลักษณ์ หรือประสบการณ์ที่เคยรับรู้ ซึ่งชุดความเชื่อเหล่านี้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการประเมินทางเลือก

4) ความพอใจ

ผู้บริโภคจะพิจารณาระดับความพึงพอใจที่คาดว่าจะได้รับจากแต่ละยี่ห้อ เปรียบเทียบคุณสมบัติที่ต้องการกับลักษณะจริงของผลิตภัณฑ์แต่ละตรา

5) กระบวนการประเมินแบบให้คะแนนรวม

เป็นการประเมินโดยนำหลายปัจจัย เช่น ความพอใจ ความเชื่อมั่นในตราสินค้า และคุณสมบัติของสินค้า มาพิจารณาให้คะแนนรวม จากนั้นเลือกยี่ห้อที่มีคะแนนประเมินสูงที่สุดก่อนตัดสินใจซื้อ

4. การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision)

ระยะเวลาในการตัดสินใจซื้อแตกต่างกันไปตามชนิดของผลิตภัณฑ์ ระดับความเกี่ยวพันของผู้บริโภค และระดับความแตกต่างระหว่างตราสินค้า ผู้บริโภคจึงอาจใช้กฎการตัดสินใจที่หลากหลาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) กฎการตัดสินใจที่ชดเชยได้ (Compensatory Decision Rule)

เป็นกฎการตัดสินใจที่ผู้บริโภคพิจารณาหลายเกณฑ์ร่วมกัน โดยข้อบกพร่องของสินค้าในบางเกณฑ์อาจถูกชดเชยด้วยจุดเด่นในเกณฑ์อื่น เช่น สินค้าที่ไม่ใช่ยี่ห้อดังแต่มีคุณสมบัติด้านน้ำหนักและการใช้งานที่ดีกว่า จึงได้รับคะแนนรวมสูงกว่า

2) กฎการตัดสินใจที่ชดเชยไม่ได้ (Non-Compensatory Decision Rule)

เป็นกฎที่ผู้บริโภคกำหนดเกณฑ์สำคัญบางประการซึ่งต้องผ่านเกณฑ์เท่านั้น ไม่สามารถใช้จุดเด่นอื่นมาชดเชยได้ แบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่ กฎตัดสินใจตามลำดับความสำคัญ (Lexicographic Decision Rule) ประเมินตามลำดับเกณฑ์จากสิ่งที่สำคัญที่สุดลงไป และกฎตัดสินใจตามการผ่านเกณฑ์ (Conjunctive Decision Rule): เลือกเฉพาะตัวเลือกที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำครบทุกข้อ

3) กฎการตัดสินใจจากคะแนนรวม (After Referral Decision Rule)

เป็นวิธีการตัดสินใจที่ผู้บริโภคใช้เมื่อมีตัวเลือกหลายทางและต้องการประเมินความเหมาะสมของตัวเลือกแต่ละตัวอย่างเป็นระบบ ผู้บริโภคจะกำหนดเกณฑ์ที่ตนให้ความสำคัญ เช่น ราคา คุณภาพ ความสะดวกหรือชื่อเสียง จากนั้นจะให้คะแนนแต่ละเกณฑ์สำหรับทุกทางเลือก แล้วนำคะแนนทั้งหมดมารวมกัน ตัวเลือกที่มีคะแนนรวมสูงที่สุดจะถูกเลือกในท้ายที่สุด

5. พฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post-Purchase Behavior)

ภายหลังการซื้อและบริโภค ผู้บริโภคได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์เชิงบวกหรือเชิงลบ หากประสบการณ์ดีกว่าความคาดหวัง จะเกิดความพึงพอใจ ส่งผลให้เกิดการซื้อซ้ำและการบอกต่อในฐานะลูกค้าที่มีความภักดี (Loyalty Customer) ในทางตรงกันข้าม หากประสบการณ์ไม่เป็นไปตามความหมาย ผู้บริโภคอาจยกเลิกคำสั่งซื้อ ส่งคำร้องเรียนหรือเผยแพร่ความไม่พึงพอใจต่อสาธารณชน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์

การตัดสินใจซื้อเป็นกระบวนการที่ผู้บริโภคเลือกสินค้าหรือบริการที่สอดคล้องกับความต้องการมากที่สุด ผ่านการรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก และการตัดสินใจซื้อ จนกระทั่งเกิดพฤติกรรมหลังการซื้อ กระบวนการทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคใช้ข้อมูลและประสบการณ์เพื่อเลือกทางเลือกที่ตอบสนองของวัตถุประสงค์ของตนได้ดีที่สุด

นอกจากนี้ เรดดิน (Reddin, 1974) ได้เสนอแนวคิดและแนวทางการวินิจฉัยในพฤติกรรมการตัดสินใจที่เชื่อมโยงของปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เป้าหมายหรือจุดประสงค์ (Goals) คือ กิจกรรม ความมุ่งหมายที่บุคคลต้องการให้บรรลุผล
- 2) ความเชื่อ (Belief orientation) คือ การรับรู้หรือแนวคิดของแต่ละคนหรือกลุ่มต่อสิ่งที่เกิดขึ้น
- 3) ค่านิยม (Value standard) คือ สิ่งที่บุคคลยึดถือ ซึ่งเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง
- 4) นิสัยและธรรมเนียม (Habits and customs) คือ แบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้และยึดถือสืบต่อกันมาเป็นประเพณี
- 5) การคาดหวัง (Expectation) เป็นท่าทีของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเองโดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นถือปฏิบัติและกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ
- 6) ข้อผูกพัน (Commitments) สิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าเขาผูกพันที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือประเด็นปัญหาที่ตนเกี่ยวข้องทางตรงและทางอ้อม
- 7) การบังคับ (Force) คือ ตัวที่ช่วยกระตุ้นให้กระทำการตัดสินใจได้เร็วขึ้นเพราะขณะที่ผู้กระทำตั้งใจกระทำการต่าง ๆ โดยตนเองรู้สึกว่ามีทางเลือกอื่นอีก
- 8) โอกาส (Opportunity) ความเชื่อของผู้กระทำที่มีต่อสถานการณ์หรือทางเลือกที่มีอยู่ซึ่งเมื่อผู้กระทำพิจารณาแล้วเห็นว่าภายใต้สถานการณ์นั้นมีช่องทางจังหวะเวลาที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้เลือกกระทำได้
- 9) ความสามารถ (Ability) คือ การรับรู้ของผู้กระทำเกี่ยวกับกำลังหรือพลังของตนเองในการที่จะกระทำการใดสิ่งหนึ่งจนบรรลุผลสำเร็จภายใต้สถานการณ์นั้น ๆ
- 10) การสนับสนุน (Support) คือ สิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจากคนอื่น ๆ

จากการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่มีหลายขั้นตอน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เหมาะสม ซึ่งกระบวนการนี้ประกอบด้วย การนิยามปัญหา การศึกษาหาทางเลือก การเลือกทางเลือก การปฏิบัติตามทางเลือกและการประเมินผลพร้อมทั้งปรับปรุงข้อบกพร่อง กระบวนการนี้ช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างเป็นระบบและรอบคอบ โดยเริ่มจากการเข้าใจปัญหาอย่างละเอียดและพิจารณาทางเลือกที่หลากหลาย ซึ่งช่วยให้สามารถเลือกวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมที่สุดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การตัดสินใจยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ค่านิยม ประเพณีและทรัพยากรของครอบครัว ทิศทางเศรษฐกิจสังคม และสภาพแวดล้อมที่บุคคลดำรงอยู่ เช่น ค่านิยมจะชี้นำการเลือกทางเลือกที่เข้ากับความต้องการ

และความเชื่อของบุคคล นอกจากนี้ ครอบครัวและทรัพยากรครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจ โดยทำให้บุคคลเลือกตัดสินใจตามรูปแบบที่เคยปฏิบัติมาก่อน รวมถึงสถานการณ์ เศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การตัดสินใจ โดยปัจจัยที่เชื่อมโยงกับ การตัดสินใจนั้นประกอบด้วยเป้าหมาย ความเชื่อ ค่านิยม นิสัย การคาดหวัง ข้อผูกพัน การบังคับ โอกาส ความสามารถและการสนับสนุน โดยปัจจัยเหล่านี้ช่วยให้การตัดสินใจเกิดขึ้นและประสบความสำเร็จ เช่น เป้าหมายเป็นแรงขับเคลื่อนให้ผู้กระทำตัดสินใจเพื่อให้อรรถประโยชน์ที่ต้องการ การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการที่ต้องพิจารณาหลายขั้นตอนและได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย ที่มีความซับซ้อนซึ่งรวมถึงปัจจัยส่วนตัวและสภาพแวดล้อมโดยรวม

2.4 แนวคิดเรื่องส่วนผสมทางการตลาด

แนวคิดส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ ธุรกิจหรือบุคคลสามารถวางกลยุทธ์และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพในหลายด้าน โดยแนวคิด นี้ช่วยให้ธุรกิจตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสมผ่านการนำเสนอผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขายที่สอดคล้องกับความต้องการ นอกจากนี้ การใช้แนวคิดเรื่องส่วนผสมทางการตลาดอย่างมีกลยุทธ์ยังช่วยให้ธุรกิจสร้างความแตกต่างจาก คู่แข่ง ส่งผลให้ธุรกิจมีความโดดเด่นและมีความได้เปรียบในตลาด โดยมีนักวิชาการได้เสนอ แนวคิดเรื่องส่วนผสมทางการตลาด ไว้ดังนี้

คอตเลอร์และเคลเลอร์ (Kotler & Keller, 2016) อธิบายว่า ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) ของสินค้าโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย ในขณะที่เพย์เน (Payne, 1993) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาดของธุรกิจบริการเพิ่มเติม โดยกล่าวว่า นอกจาก 4 องค์ประกอบพื้นฐานดังกล่าวแล้ว ยังจำเป็นต้องเพิ่ม พนักงาน กระบวนการให้บริการ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพเข้าไปเป็นส่วนสำคัญในการส่งมอบบริการ ดังนั้น ส่วนผสมทางการตลาดของธุรกิจบริการจึงประกอบด้วย 7P's ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด พนักงาน กระบวนการให้บริการและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ยุพาวรรณ วรณวนิชย์ (2548) ได้ให้ความหมายของส่วนผสมทางการตลาดบริการว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ออกแบบมาสำหรับธุรกิจบริการ โดยเฉพาะ เพื่อสร้างการบริหารคุณภาพรวม (Total Quality Management) ซึ่งมุ่งเน้นสร้างคุณค่าและความพึงพอใจให้กับลูกค้า ทั้งนี้ เนื่องจากผลิตภัณฑ์บริการมีลักษณะที่แตกต่างจากสินค้าเนื่องจากไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้ ผู้

ให้บริการจึงเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการเอง และการรักษาคุณภาพการบริการนั้นมีความท้าทายเนื่องจากไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้เหมือนสินค้าที่จับต้องได้

1) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่น่าเสนอเข้าสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และสร้างคุณค่า (Value) ที่สอดคล้องกับความคาดหวังและความพึงพอใจของลูกค้า ในการสร้างบริการที่มีคุณค่า บริษัทจำเป็นต้องปรับแต่งผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการเฉพาะของลูกค้าและสร้างคุณประโยชน์หลัก (Core Benefit) ที่เป็นหัวใจสำคัญของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ผลิตภัณฑ์ควรสอดคล้องกับสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง (Expected Product) และหากสามารถเกินความคาดหวังได้ (Augmented Product) ก็อย่างยิ่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจมากขึ้น รวมถึงการวางแผนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีศักยภาพในอนาคต (Potential Product) เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน ผลิตภัณฑ์ที่น่าเสนอให้แก่ลูกค้าสามารถเป็นได้ทั้งสินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์กรหรือบุคคล

2) ปัจจัยด้านราคา (Price) หมายถึง ต้นทุนที่ลูกค้าต้องจ่ายเพื่อแลกกับสินค้าหรือบริการ ซึ่งการกำหนดราคานี้มักสัมพันธ์กับเป้าหมายทางการตลาด เช่น การสร้างกำไร การขยายส่วนแบ่งตลาดหรือการรักษาความสามารถในการแข่งขัน ราคาไม่เพียงแต่ต้องเป็นที่ยอมรับของตลาดเป้าหมายแต่ยังต้องสามารถแข่งขันได้กับคู่แข่งอีกด้วย นอกจากราคาที่เป็นตัวเงินแล้ว ยังต้องคำนึงถึงเวลาที่ใช้ ความพยายามและความคิดที่ลูกค้าลงทุนในการตัดสินใจซื้อ สำหรับการตั้งราคาบริการซึ่งอาจเป็นได้หลายรูปแบบจำเป็นต้องคำนวณให้ครอบคลุมต้นทุนและสร้างกำไร เพราะบริการนั้นจับต้องไม่ได้ การตั้งราคาจึงต้องทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายเข้าใจในคุณค่าที่แลกเปลี่ยน ราคาจึงมีผลสำคัญในการรับรู้คุณภาพบริการ โดยเฉพาะเมื่อลูกค้ามีเกณฑ์การตัดสินใจด้านคุณภาพไม่ชัดเจน พวกเขามักจะใช้ราคาประเมินคุณภาพของบริการ

3) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายหรือสถานที่ (Place) หมายถึง กระบวนการทำงานที่จะทำให้สินค้าหรือบริการไปสู่ตลาดเพื่อให้ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าหรือบริการตามที่ต้องการให้บริการโดยต้องพิจารณาถึงองค์การต่าง ๆ และทำเลที่ตั้งเพื่อให้อยู่ในพื้นที่ที่เข้าถึงลูกค้าได้ กลยุทธ์การให้บริการเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาจัดให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของบริการและสิ่งที่ลูกค้าให้คุณค่า นักการตลาดจะจัดการให้มีการรับบริการได้โดยสะดวกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบด้วยสถาบันและกิจกรรมที่ใช้เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และบริการจากองค์การไปยังตลาดหรือผู้บริโภค ให้เป็นที่พอใจและประทับใจของลูกค้า

4) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือกิจกรรมที่สนับสนุนการสื่อสารทางการตลาดเพื่อให้มั่นใจว่าผู้บริโภคเข้าใจและให้คุณค่าในสิ่งที่ผู้ขายเสนอ โดยเฉพาะในกรณีของบริการที่ไม่มีตัวตนและไม่สามารถสัมผัสได้ก่อนการซื้อ จึงจำเป็นต้องอธิบายว่าบริการนั้นคืออะไรและมีคุณประโยชน์อย่างไรให้แก่ลูกค้า การส่งเสริมการตลาดมีเครื่องมือหลัก 4 ชนิด ได้แก่ การขายโดยพนักงานขาย (Personal Selling) ซึ่งเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพแต่ต้นทุนสูง การโฆษณา (Advertising) ซึ่งช่วยเข้าถึงผู้บริโภคในวงกว้างและเหมาะสมสำหรับสินค้าที่ต้องการตลาดกว้าง การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) ที่ใช้เพื่อกระตุ้นความต้องการในตัวสินค้า และการประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relations) ที่เน้นการเสริมสร้างภาพลักษณ์และการบริการต่อสังคมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเบี่ยงเบนความรู้สึกที่อาจเกิดขึ้นต่อผลิตภัณฑ์

5) ปัจจัยด้านการบริการ (Process) คือ ขั้นตอน กระบวนการ (Procedures) กลไก (Mechanisms) และการไหลเวียน (Flow) ของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระบบการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการให้บริการ ซึ่งควรดำเนินไปอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค เนื่องจากกระบวนการบริการมีความซับซ้อน จึงจำเป็นต้องประสานขั้นตอนต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถตอบสนองคุณภาพที่ลูกค้าคาดหวังได้

6) ปัจจัยด้านบุคลากร (People) คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทั้งหมด รวมถึงลูกค้า พนักงานที่ดูแลการขายและบุคคลที่ให้บริการหลังการขาย บุคลากรที่ให้บริการจำเป็นต้องได้รับการคัดเลือก การฝึกอบรมและแรงจูงใจที่เหมาะสม เนื่องจากบุคลิกภาพ การแต่งกาย ทักษะและพฤติกรรมของพนักงานล้วนมีอิทธิพลต่อการรับรู้และประสบการณ์ของลูกค้า รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับลูกค้าด้วยกัน การให้บริการที่เป็นมิตรและมีคุณภาพจะช่วยสร้างความพึงพอใจและสร้างความแตกต่างให้กับธุรกิจ

7) ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) คือการแสดงให้เห็นคุณภาพของบริการผ่านองค์ประกอบที่จับต้องได้ เนื่องจากบริการเป็นสิ่งนามธรรม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดึงดูดใจ เช่น การออกแบบตกแต่งสถานที่ แบ่งสัดส่วนพื้นที่บริการ ตลอดจนการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เห็นได้ชัด เช่น ป้ายโฆษณา เอกสารของจดหมาย รถบริการและความสะอาดของสถานที่ ล้วนสะท้อนถึงคุณภาพบริการ นักการตลาดสามารถใช้สิ่งเหล่านี้สร้างโอกาสทางการตลาดได้ เช่น การจัดทำรายงานประจำปีที่สื่อถึงปรัชญา เป้าหมายองค์กรและความเอาใจใส่ของบุคลากร ช่วยให้ลูกค้ามองเห็นภาพลักษณ์ที่ชัดเจนและรู้สึกถึงคุณภาพของบริการ

จากการศึกษาข้างต้นสามารถนำแนวคิดส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความโดดเด่นและเป็นทางเลือกที่น่าสนใจแก่ผู้ปกครอง โดยในยุคที่มีการแข่งขันสูงนี้ การนำองค์ประกอบของ 7P's มาใช้ สามารถสร้างความได้เปรียบหลายประการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน (Product) ที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของนักเรียน การกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษา (Price) ที่คุ้มค่าและเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพที่ผู้ปกครองได้รับ การเลือกทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา (Place) ให้สะดวกต่อการเดินทางของผู้ปกครองและนักเรียน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ (Promotion) ให้เกิดการรับรู้ถึงจุดเด่นและคุณค่าของสถานศึกษาผ่านช่องทางต่าง ๆ นอกจากนี้การฝึกอบรมบุคลากร (People) ยังช่วยเพื่อประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียน ในขณะที่กระบวนการ (Process) ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในด้านกรอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้ปกครอง เช่น ระบบการรับสมัครออนไลน์หรือการให้คำปรึกษาแนะแนว รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าเรียนรู้ (Physical Evidence) ทั้งการออกแบบอาคารและห้องเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการศึกษา สิ่งเหล่านี้สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือให้กับสถานศึกษา และช่วยให้ผู้ปกครองรู้สึกมั่นใจในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาบุตรหลาน

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย

การกำหนดนโยบายเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาและการดำเนินงานในหลายด้าน โดยนโยบายที่ชัดเจนสามารถสร้างทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาทำให้ผู้บริหารและบุคลากรมีแนวทางในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยในการจัดสรรทรัพยากร เช่น งบประมาณและบุคลากร ให้ตรงตามความต้องการจริง รวมทั้งประกันคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ นโยบายที่ยืดหยุ่นยังช่วยให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคที่เทคโนโลยีและความต้องการของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายดังนี้

3.1 กระบวนการนโยบาย

การศึกษานโยบายหรือนโยบายสาธารณะโดยทั่วไปจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการนโยบายหรือกระบวนการกำหนดนโยบาย โดยที่กระบวนการขั้นตอนดังกล่าวอาจเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (Anderson, 2015)

1) ขั้นตอนก่อตัวของปัญหาหรือขั้นจัดระเบียบวาระนโยบาย (Agenda Setting)

กระบวนการนโยบายเริ่มต้นจากการตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการบางประการของสังคมที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ขั้นตอนนี้เป็นเสมือนประตูด่านแรกที่กำหนดว่าปัญหาใดควรถูกนำเข้าสู่ความสนใจของผู้กำหนดนโยบาย เนื่องจากในสังคมมีจำนวนปัญหามากมาย แต่จะมีเพียงบางประเด็นเท่านั้นที่ถูกผลักดันจนกลายเป็นวาระสำคัญ ปัจจัยที่ทำให้ประเด็นหนึ่งโดดเด่นขึ้นมา มีหลากหลาย เช่น ความไม่พอใจในสาธารณชน การรายงานของสื่อมวลชน ข้อมูลเชิงประจักษ์ของหน่วยงานรัฐหรือการผลักดันของนักปฏิรูปนโยบาย ผู้มีอิทธิพลทางความคิดและเครือข่าย เมื่อประเด็นหนึ่งได้รับการรับรู้และถูกกำหนดเป็นวาระ นั้นหมายความว่าเรื่องนั้นได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญเพียงพอที่จะขับเคลื่อนเข้าสู่กระบวนการสร้างนโยบายในลำดับต่อไป

2) ขั้นเตรียมข้อเสนอร่างนโยบาย (Policy formulation)

เมื่อประเด็นปัญหาได้รับการจัดวางในวาระแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการพัฒนาแนวทางหรือชุดของทางเลือกเพื่อใช้แก้ไขปัญหานั้น ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานวิชาการและผู้เชี่ยวชาญมักร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ความเป็นไปได้ของการดำเนินงาน ความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ ตลอดจนความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดทำร่างนโยบายจึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์อย่างรอบด้าน และการประเมินสถานการณ์ทางการเมืองควบคู่กันไป เพื่อให้แนวทางที่เสนอสมาสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้จริงในบริบทที่กำหนด หากขั้นตอนนี้ดำเนินไปอย่างรอบคอบ นโยบายที่ได้จะมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ขั้นกำหนดเป็นนโยบาย (Policy Adoption)

หลังจากมีการเสนอทางเลือกเชิงนโยบายหลายรูปแบบ หน่วยงานหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ เช่น คณะรัฐมนตรี รัฐสภา หรือผู้บริหารระดับสูง จะทำการคัดเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดเพื่อประกาศให้เป็นนโยบายอย่างเป็นทางการ การตัดสินใจนี้ไม่ใช่เพียงการเลือกระหว่างหลายทางเลือกเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการประเมินผลทางการเมือง การยอมรับจากสาธารณชน ต้นทุนและผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในช่วงเวลานั้นด้วย เมื่อมีการรับรองแล้ว นโยบายจะถูกประกาศผ่านเครื่องมือทางกฎหมาย เช่น

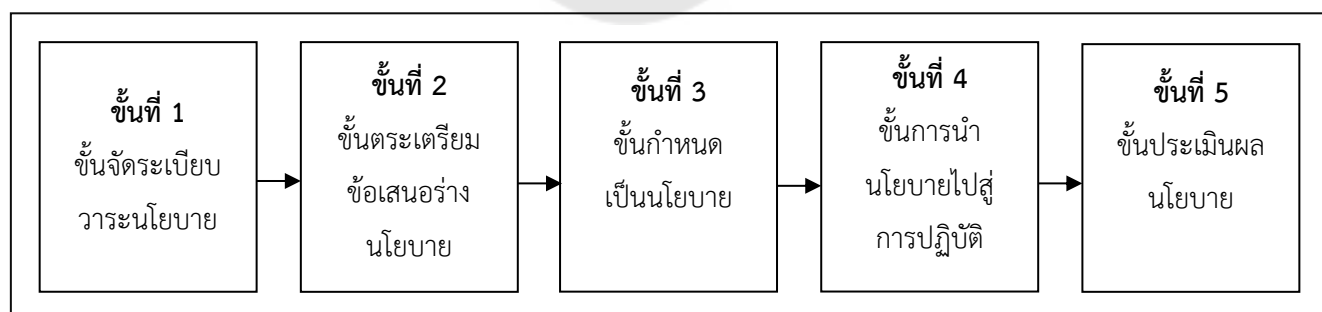
พระราชบัญญัติ มติคณะรัฐมนตรี ระเบียบ หรือแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งหมายความว่านโยบายได้เข้าสู่ภารกิจดำเนินงานจริงของหน่วยงานรัฐแล้ว

4) ขั้นการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation)

นโยบายที่ถูกระบุอย่างเป็นทางการจะไม่เกิดผลใด ๆ หากไม่ได้ถูกแปลงให้เป็นการปฏิบัติจริง โดยหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่รับผิดชอบต้องจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับเป้าหมายนโยบาย เช่น การจัดสรรงบประมาณ การแต่งตั้งบุคลากร การจัดทำคู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการสื่อสารนโยบายสู่ระดับปฏิบัติ ขั้นตอนนี้มักเป็นช่วงที่มีความท้าทายมากที่สุด เพราะปัญหามักเกิดขึ้นในระดับพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือของบุคลากร ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างหน่วยงาน ความจำกัดของทรัพยากร หรือความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ ดังนั้นความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับทั้งประสิทธิภาพของระบบการบริหาร ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการประสานงานที่ราบรื่นในทุกระดับ

5) ขั้นประเมินผลนโยบาย (Policy Assessment หรือ Policy Evaluation)

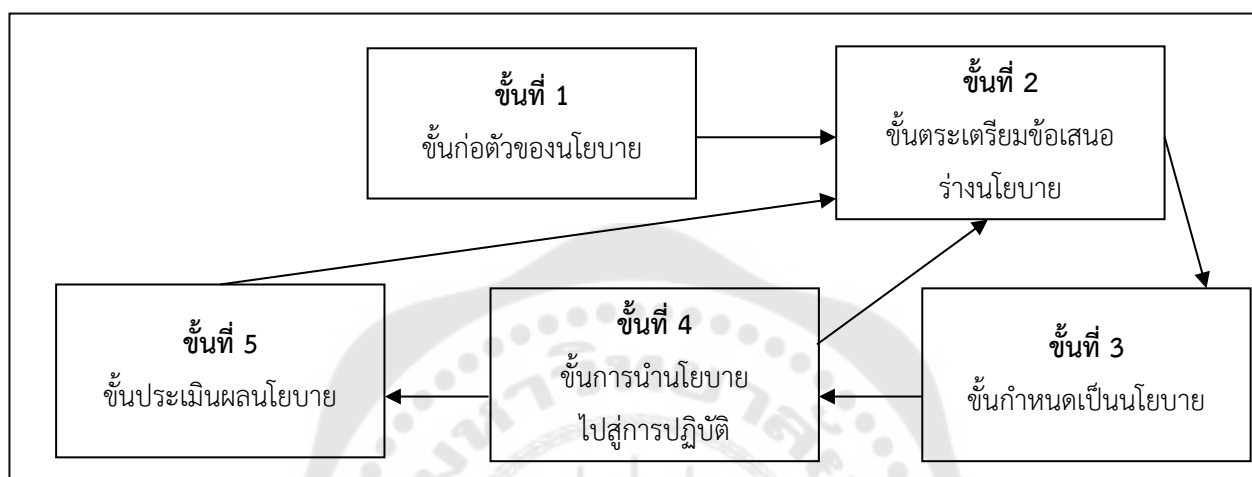
ขั้นตอนสุดท้ายคือการประเมินว่านโยบายที่ดำเนินการไปนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลอาจพิจารณาหลายมิติ เช่น ผลผลิต (output) ระดับการบรรลุผลลัพธ์ (outcome) ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม (impact) รวมถึงประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรและความคุ้มค่าของการดำเนินงาน การประเมินที่ดีจะช่วยให้ทราบถึงจุดอ่อนข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น ทำให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปปรับปรุงนโยบายในอนาคตได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การประเมินผลยังสามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนหรือยุตินโยบายที่ไม่เหมาะสม รวมถึงเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายใหม่ ทำให้กระบวนการนโยบายมีลักษณะเป็นวงจรที่หมุนเวียนและพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ สรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 กระบวนการนโยบายตามทัศนะของแอนเดอร์สัน

ในขณะที่ลินด์บลอม (Lindblom, 1980) ระบุว่ากระบวนการนโยบายไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามลำดับขั้นตอนเพราะบางกระบวนการขั้นตอน เช่น กระบวนการขั้นเตรียมเสนอ

ร่างนโยบายสามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ขั้นนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติกำลังมีการดำเนินการ เนื่องจาก รัฐบาลต้องใช้เวลาไปในการตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยการเตรียมเสนอร่างนโยบายใหม่ตลอดเวลา ดังนั้นกระบวนการและนโยบายตามทัศนะของลินด์บลอมจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 กระบวนการนโยบายตามทัศนะของลินด์บลอม

3.2 องค์ประกอบของนโยบาย

การจำแนกองค์ประกอบของนโยบายสามารถพิจารณาได้ในหลายมิติองค์ประกอบเพื่อที่จะสามารถทำให้เข้าใจถึงความหมายของนโยบายได้อย่างเป็นรูปธรรม การพิจารณาองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการตีความที่ตรงกันเพื่อป้องกันข้อผิดพลาด (พิมพ์งาเพ็งนาเรนทร์.2553) โดยมีการพิจารณาองค์ประกอบของนโยบายตามแนวคิดของนักวิชาการดังต่อไปนี้

การจำแนกองค์ประกอบของนโยบายในแง่ที่พิจารณาเห็นว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญของทุกนโยบาย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1) เป้าหมายที่ชัดเจน

สิ่งใดก็ตามที่จะยอมรับได้ว่าเป็นนโยบายจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอนเป็นอันดับแรกและเป้าหมายนั้นจะต้องสอดคล้องหรือตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นส่วนรวม

2) แนวทางหรือหลักการที่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้

เป้าหมายใด ๆ ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในนโยบายต้องมีวัตถุประสงค์หรือความต้องการให้บรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นนโยบายจึงควรมีการอธิบายขอบเขต บรรยากาศ ตลอดจนลักษณะของการปฏิบัติการต่าง ๆ ตามที่ต้องการ ลักษณะของรายละเอียดต่าง ๆ ต้องเป็นเรื่องที่มีผลสำเร็จที่สามารถใช้ได้ทั่วไป

3) ทางเลือกในการตัดสินใจ

นโยบายที่แท้จริงแล้วคือทางเลือกทางหนึ่งของการตัดสินใจ เพื่อให้มีการกระทำหรืองดเว้นไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นทางเลือกในการตัดสินใจจึงเป็นองค์ประกอบอีกประการของนโยบายและการเลือกทางใดทางหนึ่งต้องผ่านการพิจารณาตัดสินใจอย่างรอบคอบแล้วว่า เป็นทางที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จที่กำหนดไว้ที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด และถูกต้องมากที่สุดกว่าทางเลือกอื่นที่ไม่ได้ตัดสินใจเลือก

4) ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

นโยบายที่กำหนดขึ้นนั้นต้องมีความเป็นไปได้ในสภาพแวดล้อมทางสถานที่และตามกาลเวลาที่เป็นอย่างนั้นของสังคม ดังนั้นความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจึงเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของนโยบาย ถ้าหากสิ่งใดก็ตามที่กำหนดขึ้นแล้วไม่สามารถจะกระทำให้สำเร็จสิ่งนั้นมีใช้นโยบาย หากขาดองค์ประกอบนี้จะเป็นเพียงความปรารถนาหรือความเพ้อฝันเท่านั้น

นอกจากนี้ยังสามารถพิจารณาองค์ประกอบของนโยบายครอบคลุมถึงการปฏิบัติ จำแนกองค์ประกอบของนโยบายออกเป็น 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แน่นอน

นโยบายต้องมีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แน่นอน ไม่ว่าจะวัตถุประสงค์นั้นจะเป็นอย่างไรก็ตาม แต่ต้องเป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลดีแก่ประเทศชาติ

2. ลำดับขั้นตอนของพฤติกรรมต่าง ๆ

นโยบายต้องประกอบด้วยลำดับขั้นตอนของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีแผนก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

3. การกำหนดการกระทำต่าง ๆ

นโยบายต้องประกอบด้วยกำหนัดการกระทำต่าง ๆ ที่ต้องเลือกนำมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับกาลเวลาและสถานที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

4. การประกาศให้ประชาชนทั่วไปรับทราบโดยทั่วกัน

นโยบายต้องมีการประกาศให้ประชาชนทั่วไปรับทราบโดยทั่วกัน การประกาศให้ประชาชนรับรู้นี้อาจกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การชี้แจงแถลงต่อรัฐสภา ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชน โดยการประกาศผ่านทางสื่อมวลชนหรือชี้แจงนโยบายให้ข้าราชการหรือผู้นำกลุ่มต่าง ๆ รับทราบแล้วนำไปชี้แจงต่อประชาชนต่ออีกครั้ง

5. การดำเนินการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน

นโยบายต้องมีการดำเนินการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนของการกระทำที่ได้ตัดสินใจเลือกกำหนดไว้แล้ว

องค์ประกอบของนโยบายเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้สามารถทำความเข้าใจและนำไปใช้เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเป้าหมายที่ชัดเจน แนวทางหรือหลักการที่นำไปสู่ผลสำเร็จ ทางเลือกในการตัดสินใจและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้การกำหนดนโยบายสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสามารถใช้ได้จริง เพื่อให้แนวทางในการจัดทำนโยบายมีความชัดเจนและเป็นกรอบการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา องค์ประกอบเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดนโยบายที่มีเป้าหมายชัดเจนและแผนการปฏิบัติที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยส่งเสริมการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของการจัดการศึกษา

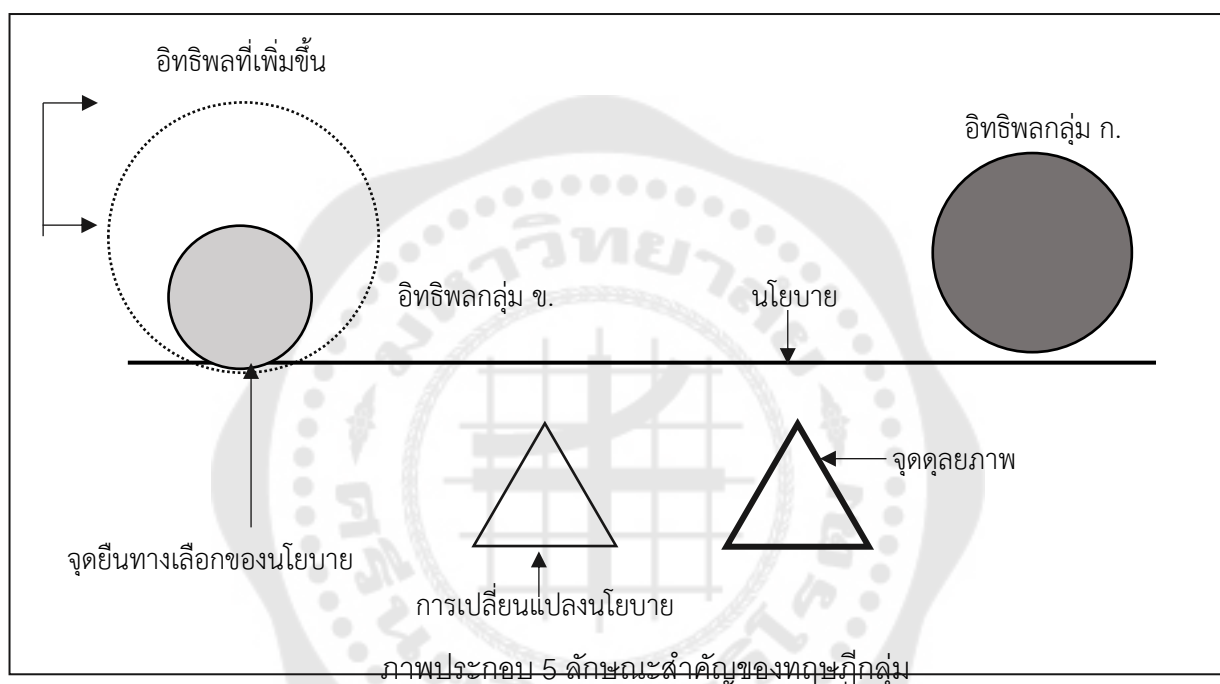
3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย

การกำหนดนโยบายโดยเน้นตัวแบบสำคัญผ่านชุดของทฤษฎี เป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดนโยบายในฐานะดุลยภาพของกลุ่มตามทฤษฎีกลุ่ม (Group Theory) นโยบายในฐานะความชอบของผู้ नेताตามทฤษฎีผู้นำ (Elite Theory) นโยบายในฐานะทางเลือกที่สมเหตุสมผลในสถานการณ์แข่งขันตามทฤษฎีเกม (Game Theory) และนโยบายในฐานะผลผลิตของระบบการเมืองตามทฤษฎีระบบ (Systems Theory) มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) ทฤษฎีกลุ่ม (Group Theory) นโยบายในฐานะดุลยภาพของกลุ่ม (Policy as Group Equilibrium)

ลักษณะสำคัญของทฤษฎีกลุ่ม คือ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เป็นหัวใจของการเมือง นโยบายเกิดขึ้นจากการต่อรองระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ แล้วจึงนำข้อต่อรองนั้นมาเรียกร่องกับรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาล (Truman, 1971) ตามทฤษฎีนี้ภารกิจหลักของรัฐบาลหรือระบบการเมือง คือ การจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ด้วย 4 วิธี ได้แก่ 1) สร้างกติกากการต่อสู้ของกลุ่ม 2) การจัดระเบียบ การประณีประนอมและประสาน

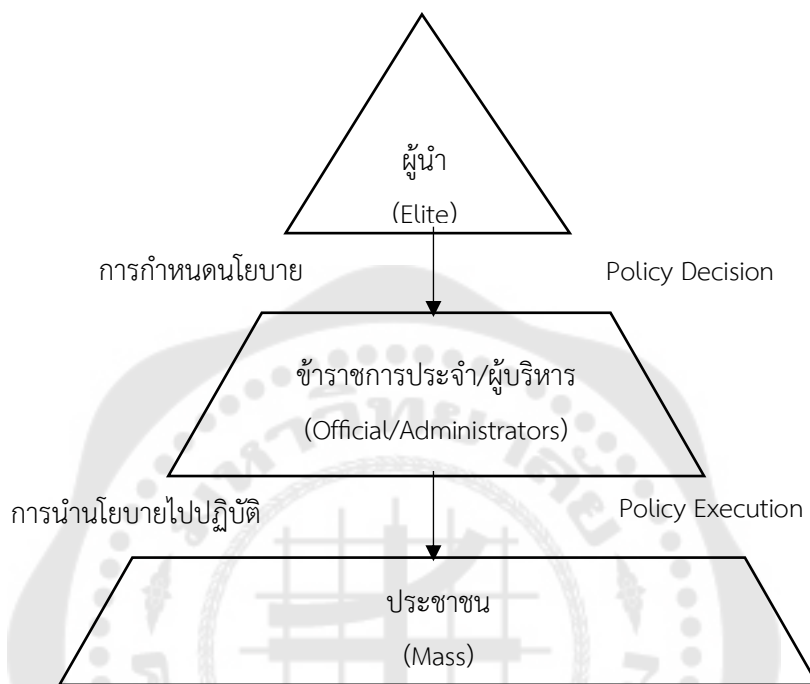
ประโยชน์ 3) นำข้อประนีประนอมมากำหนดเป็นนโยบาย และ 4) บังคับให้เป็นไปตามนโยบาย โดยกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดจะมีอิทธิพลหรือมีอำนาจต่อรองมากน้อยกว่ากัน ขึ้นอยู่กับปัจจัย 6 ประการ ได้แก่ 1) ขนาดหรือจำนวนสมาชิกของกลุ่ม 2) ความมั่งคั่งของกลุ่ม 3) ความเข้มแข็งของการจัดรูปองค์กรของกลุ่ม 4) ภาวะผู้นำของกลุ่ม 5) ความใกล้ชิดกับผู้กำหนดนโยบาย และ 6) ความเหนียวแน่นภายในกลุ่มโดยสามารถแสดงลักษณะสำคัญของทฤษฎีกลุ่มได้ ดังภาพประกอบต่อไปนี้

จากภาพประกอบ 5 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีกลุ่มแสดงลักษณะสำคัญของทฤษฎีกลุ่ม จะพบว่ามียุทธศาสตร์หรือกลุ่มผลประโยชน์ 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม ก. และกลุ่ม ข. แต่ละกลุ่มต่างพยายามจะต่อรองเพื่อให้ได้ผลประโยชน์มากที่สุด แต่เนื่องจากกลุ่ม ก. มีอิทธิพลมากกว่ากลุ่ม ข. ฉะนั้นกลุ่ม ก. จึงสามารถต่อรองเพื่อให้ได้ประโยชน์มากกว่ากลุ่ม ข. แม้ว่ากลุ่ม ข. จะยอมลดจุดยืนของตนเองมาต่อรองผลประโยชน์ให้ได้เท่ากันก็ตาม แต่เนื่องจากกลุ่ม ก. ไม่ยอม ฉะนั้นกลุ่ม ข. ก็จะต้องเลือกว่า ถ้าไม่ยอมก็จะไม่ได้รับประโยชน์อะไรเลย แต่ถ้ายอมก็ยังได้รับผลประโยชน์แม้จะน้อยกว่าจุดยืนเดิมก็ตาม จุดที่ตกลงกันได้นี้เรียกว่าจุดดุลยภาพซึ่งจะออกมาเป็นนโยบายในที่สุด (ถวัลย์รัฐ วรเทพพุดผิงษ์, 2541)

2) ทฤษฎีผู้นำ (Elite Theory) นโยบายในฐานะความชอบของผู้นำ (Policy as Elite Preference)

ลักษณะสำคัญของทฤษฎีผู้นำ คือ นโยบายถือเป็นความชอบของผู้นำที่ปกครองประเทศ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบายนั่นเอง ทั้งนี้เพราะประชาชนโดยทั่วไปขาดความสนใจและความรู้ในเรื่องนโยบายซึ่งตรงข้ามกับผู้นำ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 6 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีผู้นำ

ตามทฤษฎีผู้นำ ได้แบ่งคนในสังคมหรือประเทศออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ ชนชั้นผู้นำ (Elite) ข้าราชการประจำหรือผู้บริหาร (Official/Administrators) และประชาชน (Mass) หน้าที่หลักของคนทั้ง 3 กลุ่มก็คือ ชนชั้นผู้นำซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุดมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหรือตัดสินใจปัญหา นโยบายของชาติ (Policy Decision) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านนโยบาย ในขณะที่ข้าราชการประจำหรือผู้บริหารมีหน้าที่สำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลเท่านั้น (Policy Execution) สำหรับประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีบทบาทอะไรนอกจากรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้นำและข้าราชการตามลำดับ ไม่ว่านโยบายนั้นจะตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ตามทฤษฎีผู้นำแล้ว ชนชั้นปกครองหรือผู้นำจึงมีอิทธิพลเหนือประชาชนโดยทั่วไป

3) ทฤษฎีเกม (Game Theory) นโยบายในฐานะทางเลือกที่สมเหตุสมผลในสถานการณ์แข่งขัน (Policy as Rational Choice in Competitive Situations)

ลักษณะสำคัญของทฤษฎีเกม คือ นโยบายเป็นผลของการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่สมเหตุสมผลในสถานการณ์แข่งขันเกมซึ่งมีผู้เล่นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป การนำทฤษฎีเกมมาใช้ในการกำหนดนโยบายในกรณีที่ผู้เล่นเกม (ผู้ตัดสินใจ) ไม่สามารถเลือกทางเลือกของนโยบายที่ดีที่สุดได้โดยอิสระ แต่ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจเลือกของผู้เล่นอื่น ๆ ด้วย ดังแผนภาพลักษณะสำคัญของทฤษฎีเกม ต่อไปนี้

		ผู้เล่น ก.	
		ทางเลือก ก.1	ทางเลือก ก.2
ผู้เล่น ข.	ทางเลือก ข.1	ก. - 10 ข. - 10	ก. - 5 ข. + 5
	ทางเลือก ข.2	ก. + 5 ข. - 5	ก. - 1 ข. - 1

ภาพประกอบ 7 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีเกม

แนวคิดหลักของทฤษฎีเกมคือ “ยุทธศาสตร์” (Strategy) หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่สมเหตุสมผลเพื่อจะให้ได้ประโยชน์สูงสุดหลังจากพิจารณาด้วยความรอบคอบแล้วว่าคู่แข่งจะเลือกทางเลือกใด วัตถุประสงค์สำคัญของผู้เล่นเกม คือ “MINIMAX” ซึ่งหมายถึง (1) พยายามลดความสูญเสียหรือขาดทุนให้น้อยที่สุด (Minimizes the Maximum Loss) หรือ (2) พยายามเพิ่มผลประโยชน์หรือกำไรให้มากที่สุด (Maximizes the Minimum Gain)

4) ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) นโยบายในฐานะผลผลิตของระบบ (Policy as Systems Output)

ลักษณะสำคัญของทฤษฎีระบบ คือ นโยบายเป็นผลผลิตของระบบการเมืองที่พยายามตอบสนองต่อการเรียกร้องหรือการผลักดันของกลุ่มต่าง ๆ จากภายนอกของระบบการเมือง ระบบ หมายถึงชุดของสถาบันและกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถระบุได้ในสังคมซึ่งมีหน้าที่ในการแปลงการเรียกร้อง (ของประชาชน) ไปสู่การตัดสินใจของรัฐบาลซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากสังคมทั้งหมด นอกจากนี้ระบบยังหมายถึง ระบบย่อยต่าง ๆ ของระบบใหญ่

มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ประกอบไปด้วย ความปลอดภัย รวมไปถึงมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และอาคารสถานที่ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 2) สภาพแวดล้อมโดยรวม (Aggregate Environment) ประกอบไปด้วย ให้บริการและวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างความรู้สึก การเป็นเจ้าของร่วมกัน 3) สภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการองค์กร (Organizational Environment) ประกอบด้วยการสร้างโอกาสและทางเลือกทางการศึกษาแก่นักเรียนและการสร้างความมั่นใจในการเข้าถึงผู้นำท้องถิ่น (District Leaders)

กลุ่มสถานศึกษาเอกชนในประเทศออสเตรเลีย (Independent School Australia) (ISA, 2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเลือกสถานศึกษา รายงานการวิจัยปี 2021 (School Choice: A Research Report 2021) โดยศึกษาปัจจัยในการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองระหว่าง สถานศึกษาของเอกชน สถานศึกษาคาธอลิกและสถานศึกษาของรัฐบาล ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้ปกครองโดยผู้ปกครองมีความต้องการการจัดการศึกษาที่มากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยสนใจโรงเรียนที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลและเสริมสร้างทักษะที่นำไปใช้ได้ตลอดชีวิต ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองมีความสนใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนสถานศึกษาของเอกชนมากกว่าสถานศึกษาคาธอลิกและสถานศึกษาของรัฐบาล ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครอง ได้แก่ 1) ความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา (Educational Excellence) 2) ครูที่ดี (Good Teachers) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Good Facilities) และ 4) สภาพแวดล้อมที่ให้ความช่วยเหลือห่วงใยและไม่เลือกปฏิบัติ (Supportive and Caring Environment) นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนเอกชน ได้แก่ 1) กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extracurricular activities) 2) เครือข่ายที่นอกเหนือจากภายในโรงเรียน (Networking Beyond School) 3) สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย (Safe Environment) และ 4) ความสามารถในการจ่ายเงิน (Affordability)

วินดูลา (Vindula, 2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ปกครองในเมืองโคลอมโบ ประเทศศรีลังกา (Factors Influencing Parents' Decision to Select Primary School in Colombo District, Sri Lanka) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาในเมืองโคลอมโบ ประเทศศรีลังกา ผลการวิจัยพบว่าพื้นฐานครอบครัว (Household) และลักษณะเฉพาะของสถานศึกษา (School Characteristics) เป็นปัจจัยที่ส่งผล

ต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกระหว่างสถานศึกษาของรัฐบาลและสถานศึกษาของเอกชนในเมืองโคลอมโบ ประเทศศรีลังกา เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาในด้านพื้นฐานครอบครัว (Household) ประกอบด้วย การเป็นนักเรียนเก่าของผู้ปกครอง (ปัจจัยทางบวก) และรายได้ของครอบครัว (ปัจจัยทางลบ) ส่วนด้านลักษณะเฉพาะของสถานศึกษา (School Characteristics) ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Performance) เป็นปัจจัยทางบวกและกฎระเบียบของโรงเรียน (Discipline of the School) เป็นปัจจัยทางลบ

นิโคลสัน (Nicholson, 2016) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาที่มีส่วนสัมพันธ์กับชื่อเสียงของสถานศึกษา (What Factors Influence School Choice, with Particular Reference to School Reputation?) ในประเทศอังกฤษ ผู้วิจัยศึกษาใน 2 ประเด็นหลักคือ 1) ทางเลือก (Choice) และ 2) ความมีชื่อเสียง (Reputation) โดยมีประเด็นย่อยดังนี้ ประเด็นทางเลือก ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ (Connection) 2) ความต้องการที่แตกต่าง (Differentiated Needs) 3) คุณภาพสถานศึกษา (School qualities) และองค์ความรู้ (Knowledge) ส่วนประเด็นความมีชื่อเสียง มีประเด็นย่อย ได้แก่ 1) การรับรู้ (Perceptions) และ 2) การควบคุม (Control) จากการศึกษาในครั้งนี้ยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นที่จะต้องเข้าใจบริบททางสังคมและแนวโน้มแรงกระตุ้นของผู้คนในท้องถิ่น นอกจากนี้จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ปกครอง ในส่วนของชื่อเสียงของสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้โดยการปรับปรุงคุณภาพการสอนและการจัดการเรียนรู้

จายาสูบรามานีเยนและคณะ (Jayasubramanian et al., 2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองในรัฐทมิฬนาดู ประเทศอินเดีย (A Study On Factors Affecting The Choice Of Parent In Selecting School For Kids In Tamil Nadu) โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองต่อการศึกษาของบุตรหลานและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาโดยเฉพาะในเมืองโคอิมบาโตร ประเทศอินเดีย ด้วยความต้องการส่วนตัวประกอบกับปัจจัยอื่น โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ 1) การแนะนำจากผู้อื่น Suggestion of Others 2) การโฆษณาของสถานศึกษา (School Advertisement) 3) กิจกรรมกีฬา (Sports Activity) 4) Transport Facility 5) กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Extra-Curricular activities) 6) ค่าธรรมเนียมของสถานศึกษา (Fees Structure of the School) 7) ผู้บริหาร (Board) 8) กฎระเบียบของสถานศึกษา (Discipline of the School)

9) สิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม (Facility and Environment) และ 10) School Performance ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นจะต้องเข้าสู่ระยะใหม่ของการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงการเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียน นอกจากนี้โครงสร้างค่าธรรมเนียมยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองไม่เลือกสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรมีค่าธรรมเนียมที่ไม่สูง อีกทั้งผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าควรลดการมอบหมายภาระงานหรือการบ้านให้แก่นักเรียน ในขณะที่สถานศึกษาควรมุ่งเน้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้ คู่การแข่งขันและเพิ่มความมั่นใจให้แก่ นักเรียน

เวนเคทามี (Venketsamy, 2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเมืองเกาเต็ง (Gauteng) ประเทศแอฟริกาใต้ (Factors affecting parents' choice of schools for Grade 1 learners) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครอง ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (Learner-Teacher Relationships and the Impact on the Culture of Teaching and Learning) 2) การเข้าถึงข้อมูลในสถานศึกษา (Access to Available Information on the school) 3) กฎระเบียบที่ดีและปลอดภัยต่อนักเรียน (Good discipline and the safety of their children) 4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Extracurricular Activities and the Curriculum) และ 5) การใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน (Medium of Instruction) นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองยังพบว่า ผู้ปกครองยังให้ความสนใจในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น นโยบายต่าง ๆ ความใกล้ชิด หลักสูตรการเรียนการสอน ภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและ กิจกรรมเสริมหลักสูตร

เซอร์รา (Cerra, 2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองในประเทศสหรัฐอเมริกาตอนใต้ (Deciding Factors in School Choice Among Parents in the Southwest United States) ใน ประเทศ สหรัฐอเมริกา วัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาสาเหตุที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนอื่นนอกจากสถานศึกษารัฐบาลใกล้บ้าน ผลการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง ได้แก่ 1) อิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เชื่อถือได้ (The Influence of Trusted Individuals or Groups of People) เช่น เพื่อน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนในคริสตจักรและสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งเว็บไซต์ของสถานศึกษา 2) ด้านการศึกษา (Educational Aspects) เช่น หลักสูตร คะแนนสอบ ตารางเรียน และผลการทดสอบต่าง ๆ ในเว็บไซต์ของสถานศึกษา

ทาร์คนิชวิลีและคณะ (Tarkhnishvili et al., 2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้ปกครองที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษารัฐบาลหรือสถานศึกษาเอกชนในประเทศจอร์เจีย (Factors influencing the choice of private or public schools: Evidence from Georgia) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง ได้แก่ 1) ความแตกต่างของการให้บริการของสถานศึกษา (Different demands toward the service provided by the schools) 2) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจสถานะทางสังคมของผู้ปกครอง (Parents' socioeconomic condition) 3) การศึกษาของผู้ปกครอง (Parents' education) 4) รายรับของผู้ปกครอง (Parents' income) 5) เพศของบุตรหลาน (Kids' gender) และ 6) จำนวนบุตรหลานในครอบครัว (Number of kids in the family) นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเอกชนและรัฐบาลในกระบวนการคัดเลือกโรงเรียน ปัจจัยสำคัญสำหรับผู้ปกครองของนักเรียนที่เลือกโรงเรียนเอกชน ได้แก่ สภาพการศึกษาที่ดี การศึกษาคุณภาพสูง สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและความสะดวกสบายของผู้ปกครอง (บริการพิเศษ เช่น การเดินทาง การศึกษาเพิ่มเติม ฯลฯ) สำหรับผู้ปกครองของนักเรียนที่เลือกโรงเรียนรัฐบาล มีปัจจัยสำคัญ ดังนี้ ความสามารถในการชำระค่าเทอม ความใกล้ชิดกับพื้นที่อยู่อาศัยและสภาพการศึกษาที่ดี

ยูน (Yoon, 2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการเลือกสถานศึกษาและการเมืองด้วยแนวคิดของปีแอร์ บูดีเยอร์ ในประเทศแคนาดา (School Choice Research and Politics with Pierre Bourdieu: New Possibilities) โดยนำทฤษฎี ของ Pierre Bourdieu มาวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ใหม่ในปัจจุบัน โดยผลการศึกษาพบว่า แนวคิดของ Bourdieu สามารถนำความชัดเจนมาสู่รูปแบบการเลือกโรงเรียนสะท้อนถึงพลังทางสังคมที่หล่อหลอมละแวกใกล้เคียง ภูมิภาค และเมืองต่าง ๆ ทฤษฎีของเขาสามารถนำมาใช้ไม่เพียงแต่เพื่อศึกษาปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาเท่านั้นแต่ยังเพื่อแสดงให้เห็นว่าการเลือกโรงเรียนจะจัดเรียงภูมิศาสตร์สังคมใหม่อย่างไร ดังนั้น การเมืองในการเลือกโรงเรียนจะต้องกล่าวถึงความยุติธรรมทางสังคมและเชิงพื้นที่อีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศแสดงให้เห็นว่าประเด็นการวิจัยเรื่องการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในต่างประเทศนับตั้งแต่หลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองมีมิติที่แตกต่างกันในบริบทที่แตกต่างกัน นอกจากจะเป็นเรื่องคุณภาพการจัดการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก ค่าบำรุงการศึกษา การเดินทาง ชื่อเสียงของโรงเรียน รวมไปถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจสถานะทางสังคมของผู้ปกครอง ยังมีปัจจัยเรื่องความปลอดภัยของสถานศึกษาที่เป็นองค์ประกอบการตัดสินใจให้

ผู้ปกครองเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานอีกด้วย ทั้งนี้การศึกษางานวิจัยต่างประเทศทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจถึงพลวัตของการศึกษาและความคาดหวังของผู้ปกครองที่แม้ว่าจะเป็นบริบทของต่างประเทศแต่ก็มีบางปัจจัยที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยภายในประเทศและมีบางประเด็นที่แตกต่างกันจึงเป็นที่น่าสนใจที่จะนำมาศึกษาต่อในบริบทของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัล

งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา มักเขียว (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา ณ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 142 คน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษา ผู้ปกครองให้ความสำคัญในด้านอาจารย์และบุคลากรมากที่สุด การตัดสินใจเลือกศึกษาให้ความสำคัญในด้านการสอนมากที่สุด อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา ความสัมพันธ์ของเด็กในปกครอง และจำนวนเด็กนักเรียนที่มีภาวะดูแลที่แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษา ส่วนเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างในเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกศึกษาโดยรวมกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง

บุษบา เนกขัม (2560) ได้ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโยธินบูรณะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะ จำนวนทั้งสิ้น 359 คน ผลการศึกษาพบว่า ภูมิหลังของผู้ปกครองส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 57.10 มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 34.54 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 56.55 มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 69.64 ผู้ปกครองนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 18.11 ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโยธินบูรณะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านแรงผลักดันของผู้ปกครองที่จะให้บุตรหลานได้เรียนในโรงเรียนโยธินบูรณะ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการบริหารและด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพและระดับการศึกษาต่างกันมีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโยธินบูรณะในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้ปกครองที่มีระดับชั้น

ของนักเรียนต่างก็มีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโยธินบูรณะ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ผู้ปกครองที่มีอายุและรายได้ ของครอบครัวต่อเดือนต่างกันมีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโยธินบูรณะในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ธนพล ชัยชนะ (2560) ได้ศึกษาการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษา โรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่มี บุตรหลานกำลังศึกษาอยู่ใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 23คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้างใช้คำถามในการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการศึกษา มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาโรงเรียนศรีราชา คือ มีความโดดเด่นทางด้านวิชาการ สื่อการเรียนการสอนครบครัน มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง บุคลากรมีความพร้อม นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อยังสถาบันอุดมศึกษาได้จำนวนมาก ทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในโรงเรียน ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่ง บุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนศรีราชา คือค่าใช้จ่ายในการศึกษามีอัตราที่ไม่สูง โรงเรียนมี การสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มีการจัดสรรทุนการศึกษา มีการชี้แจงรายละเอียดที่ชัดเจน ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันไม่สูงมาก ทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในโรงเรียน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาโรงเรียนศรีราชา คือ โรงเรียนตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน การเดินทางสะดวกพื้นที่กว้างขวาง ร่มรื่นเหมาะแก่การเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียน อาคารสถานที่สะอาดเรียบร้อย มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการพัฒนาและปรับปรุงอาคารสถานที่อยู่เสมอ มีบุคลากร คอยอำนวยความสะดวกต่อนักเรียน ทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษา ต่อในโรงเรียนศรีราชา

ธัมมัญญ์ อุ่นศิริ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตร หลานเข้าศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยด้านโรงเรียนด้านบุคลากรและค่านิยมของผู้ปกครอง ที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านโรงเรียนด้านบุคลากรและค่านิยมของผู้ปกครองที่เป็นตัวพยากรณ์

อย่างมีนัยสำคัญของการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จำนวน 320 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านบุคลากรและด้านค่านิยมของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านบุคลากรและด้านค่านิยมของผู้ปกครองสามารถพยากรณ์การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยมีตัวพยากรณ์ทั้ง 3 ปัจจัยเรียงลำดับดังนี้ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านค่านิยมของผู้ปกครองและปัจจัยด้านโรงเรียน ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยนี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการตัดสินใจของผู้ปกครองได้ร้อยละ 64.90

พัชรวรรณ ผลิผล (2560) ได้ศึกษา การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านมาบลำปัด (สง่าอุทิศ) ผลการศึกษาการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านมาบลำปัด (สง่าอุทิศ) โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านบริการและงานสัมพันธ์ชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านบทบาทครู ตามลำดับ ในขณะที่ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านมาบลำปัด (สง่าอุทิศ) จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านบทบาทครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท/เดือน มีการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านมาบลำปัด (สง่าอุทิศ) กับผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน และรายได้ 10,000-20,000 บาท/เดือน

ภูริชญา อินทรพรรณ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการให้บุตรหลานเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการให้บุตรหลานเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) สร้างสมการทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการให้บุตรหลานเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน

วิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียง และ 3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียง เข้าเรียนต่อในโรงเรียนเดิม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังเลื่อนชั้นเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงจำนวน 297 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบมาตรา ประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยไบนารีโลจิสติก ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ได้แก่ ปัจจัยด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านบุคลากรของโรงเรียน ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านบริการและสวัสดิการ และด้านค่าใช้จ่ายในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) สมการทำนายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจของผู้ปกครอง พบว่า ปัจจัยด้านวิชาการเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์ความถูกต้องได้ร้อยละ 87.90 และ 3) แนวทางหลักในการส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนต่อในโรงเรียนเดิม คือ การพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการ สำหรับแนวทางเสริม ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้รอบด้านทั่วถึง การพัฒนาระบบการแนะแนวการศึกษา การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์ การส่งเสริมให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปทัศนศึกษาดูงานด้านวิทยาศาสตร์ การส่งเสริมและจัดกิจกรรมการแข่งขันงานด้านสิ่งประดิษฐ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

อานนท์ เลี้ยงพรม (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสถานศึกษาสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการตัดสินใจเลือกโรงเรียนศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของผู้ปกครองเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ ด้านการอำนวยความสะดวกและการบริการ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการบริหารจัดการวิชาการและชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านการคมนาคม ด้านค่าใช้จ่ายบุคคล ตามลำดับ และผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนบุตร ตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 แนวทางในการวางแผนการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ดังนี้ 1) โรงเรียนควรมีกิจกรรมการเรียนปรับพื้นฐานความรู้ให้กับนักเรียนใหม่ทุกคน 2) โรงเรียนควรมีช่องทางในการติดต่อได้หลากหลายวิธี 3) โรงเรียนควรมีห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน 4) โรงเรียนควรมีการแจ้งข่าวสารให้ชุมชนได้รู้ข้อมูลของทางโรงเรียนในหลาย ๆ วิธี 5) โรงเรียนควรจัดบริการรถรับ-ส่งนักเรียนในสถานที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง และ 6) โรงเรียนควรจัดสรรเงินทุนการศึกษาให้นักเรียนอย่างทั่วถึง

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง พบว่าเป็นงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ และการสร้างสมการทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่มีความสอดคล้องกันในแต่ละงานวิจัย ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านค่าใช้จ่าย รวมทั้งสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ยังพิจารณาจากสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วยระดับการศึกษา รายได้ อายุและอาชีพของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจที่แตกต่างกัน แม้จะมีการศึกษาวิจัยในประเด็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง แต่ยังไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่ศึกษาทำความเข้าใจฐานคิด กระบวนการตัดสินใจ รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน จึงเป็นความท้าทายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่ลุ่มลึกและรอบด้านไปสู่การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองเพื่อเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายที่สมสมัยให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายหลักการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง โดยสืบเสาะหาความหมาย กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โดยแบ่งความมุ่งหมายย่อยของการวิจัย ได้แก่ เพื่อเสาะหาความหมาย กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง รวมทั้งเพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของ และพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยเลือกวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods Research Approach) เริ่มต้นด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษารายงานและการศึกษานำร่องจากการสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศมาพัฒนากรอบแนวคิด เครื่องมือในส่วนข้อคำถามสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นจึงดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันผลในภาพรวม โดยวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นการออกแบบการวิจัยด้วยการสำรวจตามกาลเวลา (Exploratory Sequential Design) (QUAL → QUAN → qual) ตามแนวคิดของเครสเวลล์ (Creswell, 2007) ที่เน้นทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นดำเนินการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารจัดการศึกษา โดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพร่วมกับการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือกการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods Research Approach) เนื่องจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองรวมทั้งการศึกษาเป็นรายกรณีศึกษา จะเป็นส่วนเริ่มต้นอธิบายปรากฏการณ์ นำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยและเครื่องมือที่ผู้วิจัยเลือกใช้ทำการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้เกิดการอธิบายร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีฐานราก รวมทั้งรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองและพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจาก

การบริหารจัดการศึกษาที่ได้มาจากผลการศึกษาด้วยการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods Research Approach)

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและนำเสนอรายละเอียด ดังนี้

ระยะเริ่มต้น การศึกษาเชิงคุณภาพเบื้องต้น (Preliminary Qualitative Study)

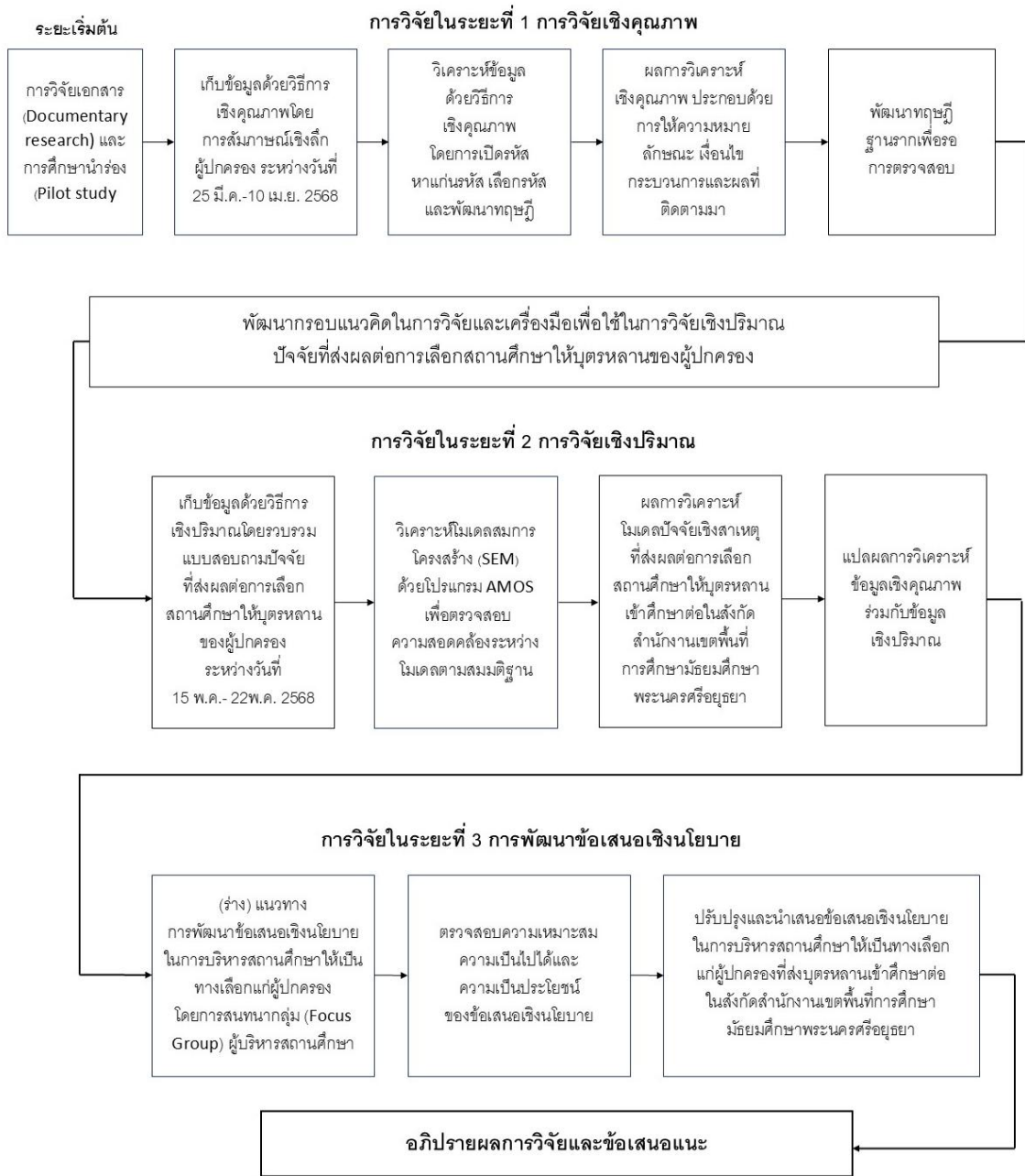
ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Major Qualitative Research)

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ระยะที่ 3 พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังกล่าวประกอบ ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 9 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

จากขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในภาพประกอบ 9 ผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดในการออกแบบการวิจัย โดยออกแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Design) การพัฒนาเครื่องมือวิจัย (Measurement Design) และการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis Design) ดังต่อไปนี้

ระยะเริ่มต้น การศึกษาเชิงคุณภาพเบื้องต้น (Preliminary Qualitative study)

การดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษานำร่อง (Pilot Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทำความเข้าใจถึงความหมาย และกระบวนการกระบวนการตัดสินใจ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Document) ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีรายละเอียดการคัดเลือกเอกสาร ดังนี้

1.1 เป็นงานวิจัย เอกสารที่มีการศึกษาความหมาย กระบวนการ ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

1.2 เป็นงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ (Hard Copy) หรือเผยแพร่ในฐานข้อมูลวารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal) โดยเป็นที่ยอมรับของสังคมวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสืบค้นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง โดยใช้คำในการสืบค้น ได้แก่ “การเลือกสถานศึกษา” “School Choice” และ “ปัจจัยในการเลือกสถานศึกษา” และ “The Factors of School Choice” ในการสืบค้นงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการและเผยแพร่ในฐานข้อมูลวารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับการให้ความหมาย กระบวนการเลือกสถานศึกษา ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง สรุปเป็นตารางสังเคราะห์และบรรยายเป็นความเรียง

2. การศึกษานำร่อง (Pilot Study) ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยได้ศึกษานำร่องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารอบแนวคิด คำถามวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาภาคสนามโดยการติดต่อเพื่อขอของนัดหมายและขอสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานที่เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษา

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2568 รวมทั้งศึกษาคความเป็นไปได้ในการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลของการศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลากหลาย (Maximum Sampling) โดยกำหนดจากระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และเขตพื้นที่บริการทางการศึกษา จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ประกอบการเก็บข้อมูลในการศึกษาภาคสนาม และเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structured Interview) ศึกษาการให้ความหมาย กระบวนการเลือกสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมาย กระบวนการและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง เพื่อปรับปรุง พัฒนาข้อคำถามและกรอบแนวคิดในการทำวิจัยชั่วคราว

จากนั้น นำข้อมูลจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามของแต่ละกรณีศึกษามาทำการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการควบคู่ไปกับกระบวนการรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลจะถูกดำเนินการต่อเนื่องเป็นวงรอบ จนกระทั่งผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ต้องการ โดยเป็นข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ ชัดเจนและครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยโปรแกรมแอทลาสทีไอ (ATLAS.ti) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ช่วยในศึกษาเชิงลึกตามขั้นตอนข้างต้น และนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบปัจจัยที่อธิบายกระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยจะนำผลจากการศึกษาระยะเริ่มต้นด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ (Preliminary Qualitative Study) ไปประกอบการวิเคราะห์ ปรับปรุงพัฒนาข้อคำถามและกรอบแนวคิดในการทำวิจัยเพื่อใช้ในการศึกษาและสรุปผลการวิจัยในการวิเคราะห์ในระยะเวลาที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Major Qualitative Research) ต่อไป

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Major Qualitative Research)

การออกแบบการวิจัยโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาคสนาม ในประเด็นเกี่ยวกับ การให้ความหมาย กระบวนการเลือกสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา เพื่อศึกษาเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานที่เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2568 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความหมาย กระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารอบแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุปัจจัยอธิบาย กระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

1. เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ในการศึกษา (Field)

การศึกษาในระยะที่ 1 ในส่วนของการศึกษาคสนาม ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ด้วยเทคนิคการเลือกโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน (Theoretical sampling) (Creswell, 2007) ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1.1 เป็นผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในปีการศึกษา 2568

1.2 เป็นผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา อาชีพและรายได้แตกต่างกัน

1.3 เป็นผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บริการทางการศึกษาที่แตกต่างกัน

2. การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการศึกษาคสนาม

แผนการศึกษาคสนามในช่วงที่ 1 ของการศึกษาคสนามนั้น ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาคสนามครั้งแรกโดยการติดต่อนัดหมายและขอสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พิจารณาจากความเหมาะสมของระดับการศึกษา อาชีพและ

รายได้ที่แตกต่างกัน รวมทั้งความเป็นไปได้ในการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลของการศึกษาภาคสนามในระยะต่อไป

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอิงวัตถุประสงค์ (Purposive sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กำหนดคุณลักษณะและจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันในด้านระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และเขตพื้นที่บริการทางการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและครอบคลุมทุกประเด็นคำถาม

2. ผู้วิจัยเลือกผู้ให้สัมภาษณ์แบ่งออกเป็นผู้ปกครองจำนวน 3 กลุ่ม รวมจำนวน 20 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพและรายได้ที่แตกต่างกัน จำนวน 8 คน

2) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพและรายได้ที่แตกต่างกัน จำนวน 9 คน

3) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีอาชีพและรายได้ที่แตกต่างกัน จำนวน 8 คน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานจากมุมมองและทัศนคติของคนผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์ให้ความหมายและกระบวนการ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลานโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์และสังเกต แสดงรายละเอียดของขั้นตอนการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังตาราง 1

ตาราง 1 แผนการศึกษาภาคสนาม ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ช่วงการศึกษา	ประเด็นการสัมภาษณ์ (วิธีการ/เครื่องมือ)
ระยะที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย และกระบวนการตัดสินใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง	ความหมายของโรงเรียนที่ดีตามทัศนคติของ ผู้ปกครอง (สัมภาษณ์ สังเกต) กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (สัมภาษณ์ สังเกต) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (สัมภาษณ์ สังเกต เอกสาร)

ช่วงการศึกษา	ประเด็นการสัมภาษณ์ (วิธีการ/เครื่องมือ)
ระยะที่ 2 การนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้ มาลง รหัส และ จัดหมวดหมู่ เพื่อเตรียม การสังเคราะห์	กำหนดรหัสข้อมูลโดยใช้รหัสหลัก ดังนี้ A = ความหมายของสถานศึกษาที่ดี B = กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้ บุตรหลาน C = ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้ บุตรหลาน
ระยะที่ 3 สังเคราะห์ข้อมูลตามหมวดหมู่ที่จัด ไว้และเรียบเรียงผลการสังเคราะห์เพื่อ ตรวจสอบยืนยันกรอบแนวคิดเบื้องต้น ในการวิจัย	ผลการสังเคราะห์ตามประเด็นหลักที่กำหนด นำไปใส่ไว้ในกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย ผลการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ ปัจจัยที่ เกี่ยวข้องระหว่างประเด็นหลักของกรอบ แนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย

2.2 วิธีการลงพื้นที่การศึกษาภาคสนาม

ในการวางแผนการลงพื้นที่เพื่อการศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและกำหนดกรอบในการศึกษา ดังต่อไปนี้

2.2.1 กระบวนการศึกษาภาคสนาม คือ ขั้นตอนที่น่าไปใช้ในการกำหนดเพื่อการศึกษาภาคสนามในชั้นของการศึกษาระดับศึกษาระดับเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง ประกอบด้วยวิธีการดังนี้

1) ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเลือก รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน เพื่อนำไปใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำให้เข้าใจบทบาทของผู้ปกครองที่มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน เพื่อนำไปสู่การกำหนดคำถามที่ตรงประเด็น

2) พัฒนาประเด็นคำถามในการวิจัยที่ชัดเจนและตรงตามประเด็นต้องการจากการลงพื้นที่ภาคสนามเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัล

3) สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการแนะนำตัวเองในฐานะนักวิจัยกับผู้ปกครอง รวมทั้งสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมุมมองทัศนคติที่มีต่อสถานศึกษาที่ดี

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของบุตรหลานรวมทั้งแนวทาง กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลาน

4) กำหนดระยะเวลาการศึกษาข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 ระยะเวลาประกอบด้วย

ระยะที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ระยะที่ 2 รวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองจากมุมมองและทัศนคติของผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์มีความหมายและกระบวนการอย่างไร รวมทั้งเหตุปัจจัยที่อธิบาย กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลาน

ระยะที่ 3 ตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของกรอบแนวคิดที่อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

5) ดำเนินการบันทึกการวิจัยภาคสนาม (Field note) ระหว่างการลงพื้นที่ศึกษากิจกรรมศึกษาดังกรอบการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในตาราง 2

6) ในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม มีการนำวิธีการจัดทำข้อมูลมาใช้เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ความเพียงพอของข้อมูล และความสอดคล้องของข้อมูลกับปัญหาวิจัยที่ ผู้วิจัยสนใจศึกษา

2.2.2 กรอบในการศึกษาปรากฏการณ์และกระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง โดยกำหนดกรอบเพื่อให้มีความชัดเจนก่อนการลงพื้นที่ในการศึกษาภาคสนาม ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้ปกครอง ในด้านระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ขั้นที่ 2 การศึกษาเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองด้วยวิธีการพูดคุย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่แสดงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลาน

ขั้นที่ 3 การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงเกี่ยวกับกระบวนการและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบข้อมูลกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและปัญหาวิจัยเพื่อพิจารณาความเพียงพอของข้อมูลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นทฤษฎีฐานรากและวิเคราะห์อิทธิพลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ของการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ประกอบการเก็บข้อมูลในการศึกษาภาคสนาม ดังนี้

ผู้วิจัยแนวพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยแบ่งคำถามเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. แนวคำถามเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ หน่วยงานของสถานศึกษาที่มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับวางแผนยุทธศาสตร์และการรับสมัครนักเรียนเข้าศึกษาต่อ

ตอนที่ 1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการคัดกรองผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 ข้อ

ตาราง 2 ข้อคำถามในประเด็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

ประเภทคำถาม	ข้อคำถาม
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ	1. กลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในช่วงการรับสมัครนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อ 2. คุณลักษณะทั่วไปของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในปีการศึกษาที่ผ่านมา
การคัดกรองผู้ปกครอง	1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ 2. ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษา

2. แนวคำถามในการรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ตามเครสเวลล์ (Creswell, 2010) ที่ได้เสนอข้อคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ด้วยคำถาม 4 ประเภท ดังนี้

1) คำถามนำ (Introduction Question) คือ คำถามเริ่มประเด็นการสนทนาโดยภาพรวม เพื่อทำความรู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ ตลอดจนชี้แจงเหตุผล และวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ การสนทนาสร้างความคุ้นเคย จำนวน 3 คำถาม

2) คำถามเริ่มต้น (Ice-breaker Question) คือ คำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้น ที่จะนำไปสู่คำถามสำคัญต่อไป เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกสถานให้บุตรหลาน และทัศนคติที่มีต่อโรงเรียนที่ดี จำนวน 5 คำถาม

3) คำถามหลัก (Sub-Questions) คือ คำถามที่จะทำให้ได้ข้อมูลในการวิจัย รวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองจากมุมมองและทัศนะของคนที่อยู่ในปรากฏการณ์ มีความหมาย และกระบวนการอย่างไร รวมทั้งเหตุปัจจัยที่อธิบายกระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน จำนวน 10 คำถาม

4) คำถามปิด (Closing Question) เป็นคำถามชวนสรุปประเด็นที่ได้สัมภาษณ์ไปแล้ว เพื่อตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของกรอบแนวคิดที่อธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง จำนวน 1 คำถาม

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยจากผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ปกครอง จำนวน 15 คน แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ เริ่มประเด็นการสนทนาโดยภาพรวม เพื่อทำความรู้จักผู้ให้สัมภาษณ์ ตลอดจนชี้แจงเหตุผล และวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ การสนทนาสร้างความคุ้นเคย จำนวน 3 คำถาม

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้น ที่จะนำไปสู่คำถามสำคัญต่อไป เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกสถานให้บุตรหลานและทัศนคติที่มีต่อโรงเรียนที่ดี จำนวน 5 คำถาม

ตอนที่ 3 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ความหมายและกระบวนการอย่างไร รวมทั้งเหตุปัจจัยที่อธิบายกระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน จำนวน 10 คำถาม

ตอนที่ 4 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ชวนสรุปประเด็นที่ได้สัมภาษณ์ไปแล้ว เพื่อตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของกรอบแนวคิดที่อธิบายปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัล จำนวน 1 คำถาม

ตาราง 3 ข้อคำถามในประเด็นการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง

ประเภทคำถาม	ข้อคำถาม
คำถามนำ	ขอให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ด้วยความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเองเพราะความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการหาแนวทางบริหารจัดการศึกษาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน
คำถามเริ่มต้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขอความกรุณาให้ท่านแนะนำตัวเองเกี่ยวกับระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของท่าน โดยสังเขป 2. ท่านมีความคาดหวังต่อสถานศึกษาอย่างไรในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ
คำถามหลัก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ท่านคิดว่าในปัจจุบัน สถานศึกษาที่ดีควรมีคุณลักษณะอย่างไร 2. ท่านคิดว่าการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานมีความสำคัญอย่างไร 3. ท่านมีการเตรียมตัวอย่างไรในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน 4. ท่านมีกระบวนการในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานอย่างไรบ้าง 5. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของท่านอย่างไร 6. ท่านคิดอย่างไรกับการจัดการศึกษาหลังจากช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเภทคำถาม	ข้อความ
	7. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลต่อการปรับตัวของสถานศึกษาอย่างไร
	8. ผลการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของท่านเป็นอย่างไร
คำถามปิด	สรุปแนวคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รับฟัง

2.2 แบบบันทึกข้อมูลเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการบันทึกผลการสังเกต (Observation and field-note) และ การศึกษาเอกสาร (Document analysis) ในระหว่างการศึกษา ภาคสนาม เพื่อศึกษาตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัล ได้แก่ บันทึกข้อมูลที่ได้จากสังเกตระหว่างการสัมภาษณ์

2.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) กำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามโดยยึดกรอบของการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์ตามคำถามวิจัย

2) นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อความ ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษาแล้วปรับปรุงแก้ไข

3) นำแนวคำถามไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ปกครองที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปใช้จริง

4) ดำเนินการปรับปรุงประเด็นของแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่คลุมเครือภายหลังจากการนำไปทดลองใช้

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้ปกครอง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยและแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้อย่างไม่เป็นทางการ

2) นำหนังสือรับรองอย่างเป็นทางการจากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พร้อมทั้งประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ให้กับทางผู้ให้สัมภาษณ์ นัดวัน เวลาและสถานที่สัมภาษณ์

3) ขออนุญาตบันทึกเสียงในระหว่างการสัมภาษณ์ และจัดบันทึกการให้สัมภาษณ์ของผู้ปกครอง

2.5 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคสนามของแต่ละกรณีศึกษา มาทำการลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.5.1 การลดทอนข้อมูล

เป็นการนำข้อมูลในภาคสนามมาวิเคราะห์แล้วจัดลงในหัวข้อที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาเพื่อเป็นการเลือกจุดที่น่าสนใจของตัวแปรที่ศึกษาให้สอดคล้องกับตัวแปรที่สนใจศึกษาและเป็นข้อมูลที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกับประเด็นของตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา

2.5.2 การตรวจสอบข้อมูล

เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยพิจารณาจากการสนทนาพูดคุยโดยมีหลักฐานประกอบระหว่างการสนทนา ความพอเพียงของข้อมูล กำหนดโดยประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ก่อนการศึกษาภาคสนาม

2.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในระยะที่ 1 เริ่มขึ้นเมื่อนักวิจัยกำหนดประเภทให้ข้อมูลได้ ข้อมูลที่ได้มาก็จะแผ่กระจายไปทั่วตามแต่ละประเภท เพื่อหาข้อขัดแย้งที่จะนำไปสู่การแก้ไขประเภทของข้อมูลได้ในที่สุด ขั้นตอนที่สลับไปมาเป็นวิธีการเปรียบเทียบแบบคงที่ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะมีขั้นตอน 4 ขั้น Strauss & Corbin (Creswell, 2007) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อมุ่งพัฒนารอบแนวคิดเชิงทฤษฎีได้กำหนดขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การเปิดรหัส (Open Coding) ข้อมูลจะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด เพื่อหาความสอดคล้องที่จะสะท้อนประเภทหรือแก่นที่อยู่ในข้อมูล จำแนกเป็นหมวด (Category/Theme) รวมกันให้เป็นกลุ่มที่มีความหมายหมาย (Meaningful Groups) ประกอบด้วยหมวดหลักและหมวดย่อย (Core Categories & Subcategories) นักวิจัยจะกำหนดหมวดหลักและหมวดย่อยได้

หลายหมวดหลักและหลายหมวดย่อย โดยทั่วไปการเปิดรหัสจะหมายถึงการทำให้ข้อมูลลดลงเป็นหน่วยย่อย

2) หาแก่นของรหัส (Axial Coding) จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเภทใหญ่และประเภทย่อย หรือเป็นการเลือกหมวดหลัก จากหมวดใดหมวดหนึ่งที่กำหนดได้ในขั้นตอนการเปิดรหัส เพื่อกำหนดให้เป็นปรากฏการณ์หลัก (Core Phenomenon) ของกระบวนการจากนั้นเป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของหมวดหลักอื่นที่เหลือเข้ากับปรากฏการณ์หลักที่กำหนด นักวิจัยจะทำงานสลับกันระหว่างการเก็บข้อมูล เปิดรหัสและหาแก่นของรหัส จัดประเภทและความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ

3) การเลือกรหัส (Selective Coding) จะรวมประเภทและความสัมพันธ์เพื่อสร้างบท ซึ่งจะอธิบายว่าสิ่งใดเกิดขึ้นในปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยใช้เทคนิค Story Line โดยนักวิจัยจะต้องตรวจสอบความสัมพันธ์

4) พัฒนาทฤษฎี (Development of theory) ทฤษฎีในรูปแบบของภาษา รูปภาพ หรือสมมุติฐาน จะเกิดขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่สงสัย ทฤษฎีจะบอกลักษณะของปรากฏการณ์และอธิบายว่าเงื่อนไข นำไปสู่การกระทำได้อย่างไรและการกระทำนั้นไปสู่การกระทำอื่นได้อย่างไร โดยเรียงลำดับเหตุการณ์ ผลลัพธ์คือทฤษฎีที่ได้มาจากข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บมาได้

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะดำเนินการจนได้รับข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ ชัดเจน โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้โปรแกรม ATLAS.ti ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการศึกษาเชิงลึกตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น และนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบสาเหตุปัจจัยที่อธิบายกระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัล โดยพัฒนามาจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษานำร่อง จึงถือเป็นการเสร็จสิ้นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. การออกแบบการศึกษาระดับเชิงปริมาณ

ศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับเชิงปริมาณ ทฤษฎีที่ใช้ กรอบแนวคิด เนื้อหาจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี การเลือกสถานศึกษา (School Choice) ที่มีอยู่จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.1 การกำหนดกลุ่มประชากร

การวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ได้กำหนดประชากรผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 4,930 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของแฮร์และคณะ (Hair et al., 2010) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 430 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มหลายชั้น (Multi-Stage Cluster Sampling) โดยเริ่มจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนและครอบคลุม จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีความหลากหลายและเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร โดยสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ที่มีสถานศึกษาครบทุกขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ และมีความหลายของผู้ปกครองทางด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือไปถึงแหล่งประชากรขนาดใหญ่ได้อย่างครอบคลุม

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาระดับเชิงปริมาณในครั้งนี้จะมีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้มีรายละเอียดประกอบไปด้วย 4 ส่วน โดย ส่วนที่ 1 เป็นส่วนของคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง คำถามเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ส่วนที่ 2 - 4 เป็นส่วนของคำถามแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน แบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ใช้ลักษณะการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale)

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ AMOS (Analysis of Moment Structure) ในการวิเคราะห์และประมวลผลโครงสร้างของโมเดล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วนของการศึกษาวิจัย ทั้งข้อมูลในเชิงพรรณนาและข้อมูลในเชิงอนุมานการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือทางเทคนิคสถิติ Structural Equation Modeling (SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามสมมติฐาน ทำการวิเคราะห์อิทธิพลทั้งทางตรงอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปร

1.4 การสรุปผลการวิจัย

โดยสรุปและตีความผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยในยุคดิจิทัล

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) ซึ่งจะมีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถาม (Questionnaire Design) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยมาตรวัดที่ใช้ในการวิจัยเป็นมาตรวัดที่ได้รับการพัฒนาและใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในอดีตและปัจจุบันซึ่งมีความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นส่วนของคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง คำถามเรื่องเพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ส่วนที่ 2 - 4 เป็นส่วนของคำถามแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน แบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ใช้ลักษณะการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

ผู้วิจัยใช้การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยแบบช่วง โดยแปลความหมายตามหลักการ แบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ซึ่งใช้เกณฑ์ในการประเมินผล (สรชัย พิศาลบุตร, 2550) เพื่อประยุกต์ใช้ในการแปลความหมายดังนี้

ระดับคะแนน 4.21 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับคะแนน 3.41 - 4.20	หมายถึง	มาก
ระดับคะแนน 2.61 - 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับคะแนน 1.81 - 2.60	หมายถึง	น้อย
ระดับคะแนน 1.00 - 1.80	หมายถึง	น้อยมาก

1.6 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้มีการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น (Validity & Reliability) ของแบบสอบถามให้มีลักษณะของข้อความคำถามและเนื้อหาที่ครอบคลุม เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยที่กำหนดไว้ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเข้าใจในการสื่อความหมายก่อนที่จะส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป ดังนี้

1) ทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์และความถูกต้องทั้งด้าน โครงสร้าง เนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา จากนั้นจึงนำมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

2) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นและปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

(Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด โดยผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าที่คำนวณได้จะต้องมากกว่า >0.5 ($IOC > 0.5$) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545)

3) ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง (Pilot Test) คือ จำนวนทั้งสิ้น 30 ตัวอย่าง และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient's Alpha) ตามสูตรครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาความเชื่อมั่นของชุดคำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม โดยค่าอัลฟา (α) นั้นจะมีค่าที่ดีและมีความเชื่อมั่นสูงเมื่อค่าที่วัดได้มีค่าใกล้เคียงหรือเท่ากับ 1 โดยข้อคำถามที่มีค่าอัลฟา (α) มากกว่า 0.7 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่นและแสดงได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยได้ ซึ่งผลการทดสอบความเชื่อมั่นของประเด็นคำถามที่ใช้ในการวิจัย พบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

การวิเคราะห์องค์ประกอบการหาโครงสร้างที่แท้จริง จากค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) โดยใช้ข้อมูลที่เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) จะต้องมีค่า KMO ไม่ต่ำกว่า 0.5 และหากค่า KMO มีค่าใกล้เคียงมาก หมายความว่าข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบมากเท่านั้น โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยเทคนิค Factor Analysis นั้นทำการวิเคราะห์พร้อมกันทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเพื่อดูว่าชุดคำถามของแต่ละตัวแปรนั้นจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกันหรือไม่ หากข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขมีความถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์และความเชื่อมั่นไปทำการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยต่อไป

1.7 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modelling) โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modelling) หรือ SEM เป็นเทคนิควิธีการวิเคราะห์ทางสถิติสำหรับงานวิจัยที่มุ่งศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงเชิงทฤษฎี (Theoretical Latent Variables or Constructs) ที่มีความสัมพันธ์ต่อกันหลาย ๆ ตัวแปร จึงเป็นโมเดลทางสถิติที่สามารถประยุกต์ใช้ในการหาคำตอบของงานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรที่เป็นข้อเท็จจริง SEM เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ ข้อมูลจากงานวิจัยที่มีกรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Framework or Conceptual Framework) ที่มีแนวคิดทฤษฎีรองรับอย่างดี ดังนั้น SEM จึงเป็น

เทคนิค ทางสถิติที่ใช้ในการยืนยัน (Confirmatory) มากกว่าการสำรวจค้นหา (Exploratory) นั่นคือ SEM เป็นเทคนิคที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตัดสินใจว่า โมเดลที่สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจริงใน ปรากฏการณ์ หรือข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เครื่องมือทางเทคนิคสถิติ Structural Equation Modelling (SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS เพื่อ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามสมมติฐานทำการวิเคราะห์อิทธิพลทั้งทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปร ซึ่งใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates : ML) เพื่อวิเคราะห์ โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนด มีค่าสถิติสำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

- 1) ค่าไคสควร์สัมพันธ์ (X^2/df) การพิจารณาค่าไคสควร์สัมพันธ์ควรมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3.00 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
- 2) การพิจารณาดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมพันธ์ (Comparative of Fit Index : CFI) ควรมีค่าสูงกว่า 0.90 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
- 3) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) เป็นดัชนีที่จัดอยู่ในกลุ่มดัชนีทดสอบความสอดคล้องแบบสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index) เป็นค่าที่แสดงถึง ปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายได้ด้วยโมเดล (Diamantopoulos & Sigauw, 2000) ค่า GFI จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ค่า GFI มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบของ Tucker และ Lewis (Tucker-Lewis Index: TLI) เป็นดัชนีเปรียบเทียบความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการคำนวณหา ปริมาณที่เปลี่ยนแปลงจากการเปรียบเทียบระหว่างโมเดลสมมติฐาน (Hypothesized Model) กับ โมเดลว่างหรือไร้เงื่อนไข (Null Model) ต่อจำนวนองศาอิสระ (Degree of Freedom) ทหารด้วย โมเดลอิสระ (Independence Model) มีค่าระหว่าง 0-1 หากค่าของ TLI เข้าใกล้ 1 มากเท่าใด แสดงว่าโมเดลสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในระดับดี

ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของ ความแตกต่างโดยประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation : RMSEA) เป็นค่าสถิติจากข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าไคสควร์ว่า โมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐานมีความเที่ยงตรงนั้นไม่สอดคล้องกับความจริงและเมื่อเพิ่ม

พารามิเตอร์อิสระและค่าสถิติมีค่าลดลง เนื่องจากค่าสถิตินี้ขึ้นอยู่กับประชากรและชั้นของความอิสระ RMSEA ควรเท่ากับหรือมีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งแสดงว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาดัชนีวัดความสอดคล้องตามตารางแสดงดัชนีวัดความสอดคล้องของโมเดล ดังต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงดัชนีวัดความสอดคล้องของโมเดล

ดัชนีวัดความสอดคล้อง		เกณฑ์การพิจารณา	อ้างอิง
X^2/df	≤ 3.00	สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	Kline (2005), Arbuckle (2013)
CFI	> 0.95	สอดคล้องดี	Diamantopoulos & Siguaw, 2000
	0.90 - 0.95	สอดคล้องพอใช้ได้	Dermol (2013), Hooper et al. (2008)
	< 0.95	สอดคล้องดี	Shevlin & Miles, 1998
GFI	> 0.95	สอดคล้องดี	Diamantopoulos & Siguaw, 2000
	0.90 - 0.95	สอดคล้องพอใช้ได้	Dermol (2013), Hooper et al. (2008)
	< 0.90	สอดคล้องดี	Shevlin & Miles, 1998
TLI	< 0.95	สอดคล้องดี	Hu & Bentler, 1999
	> 0.80	สอดคล้องพอใช้ได้	Hooper et al., 2008
	< 0.05	สอดคล้องดี	Diamantopoulos & Siguaw, 2000
RSMSEA	0.05 - 0.08	สอดคล้องพอใช้ได้	Dermol (2013), Hooper et al. (2008)
	0.09 - 0.10	สอดคล้องไม่ค่อยพอดี	Schermelleh-engel et al. (2003)
	> 0.10	สอดคล้องไม่ดี	

ระยะที่ 3 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา (การวิจัยเชิงคุณภาพ)

การดำเนินการในระยะที่ 3 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตลอดจนการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานการเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความต้องการของผู้ปกครองที่ได้มาจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในระยะที่ 1 ในการพัฒนาทฤษฎีฐานรากการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงความหมายและกระบวนการเกิดปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน ร่วมกับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณที่พัฒนาโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยในการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง ในระยะที่ 2 เพื่อตรวจสอบยืนยันความสอดคล้องของผลการศึกษาอย่างครอบคลุมและรอบด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในบริบทต่าง ๆ อีกทั้งสามารถนำไปพัฒนาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาให้มีคุณภาพ บริหารจัดการเท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเป็นทางเลือกเพื่อการอยู่รอดท่ามกลางการแข่งขันทางการศึกษาและเตรียมรับมือการประสพปัญหาเรื่องจำนวนประชากรวัยเรียนที่ลดลงแปรผันตรงกับอัตราการเกิดของประชากรไทยที่จะลดลงในอนาคต การพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายใช้วิธีการสนทนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทั้งด้านการบริหารการศึกษา ทั้งหมด 9 คน รายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในระยะนี้อย่างเฉพาะเจาะจงจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 9 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยผู้วิจัยติดต่อประสานงานไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแจ้งความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาประกอบการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง เกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คัดเลือกจากคุณสมบัติดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยตนเอง โดยนำผลการศึกษาวิจัยในระยะที่ 1 การพัฒนาทฤษฎีฐานรากการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง ร่วมกับผลการศึกษาวิจัยในระยะที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองมาสร้างเป็นประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้วิจัยสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ดังนี้

ตาราง 5 แนวทางการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย

ประเด็น	ข้อความถาม
แนวทางร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษา	<p>1. แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองในปัจจุบันควรเป็นอย่างไร</p> <p>1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองสามารถนำมาสร้างกลยุทธ์ที่เป็นจุดแข็งของสถานศึกษาในการบริหารจัดการเพื่อเป็นทางเลือกที่ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้อย่างไร</p> <p>1.2 สถานศึกษาควรปรับโครงสร้างการบริหารงานอย่างไรเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่สูงขึ้นในอนาคต</p> <p>2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการสนับสนุนช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างไร ในการบริหารจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง</p>

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสนทนากลุ่มใช้ระยะเวลาในการ 90 นาที โดยทำการนัดหมายผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาจำนวน 9 คน โดยใช้เวลาในช่วงที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวกในการเข้าร่วมวิจัย นัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการจัดสนทนากลุ่ม

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มาวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปประเด็นสาระสำคัญ จากการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ของการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ปรับปรุงและแก้ไขแนวทางการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินตรวจสอบ เป็นมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) โดยคำตอบเป็นแบบเลือกตอบตามระดับความคิดเห็น แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับต่าง ๆ (เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ, 2551) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

2) นำเสนอแนวทางการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา โดยนำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบให้มีความสมบูรณ์

3) สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาในรายงานปริญญาโทฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่ต่อไป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา: วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้

เลือกการวิจัยด้วยวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเริ่มด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัย เอกสาร สัมภาษณ์ เพื่อนำร่องและนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือข้อคำถามในการวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันผลในภาพรวม โดยวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง แล้วจึงดำเนินการข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นที่เลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณร่วมกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา : วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาสาระตามความมุ่งหมายของการวิจัยย่อย ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยสืบเสาะหาความหมาย ลักษณะ เจื้อนไข กระบวนการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ตลอดจนผลที่ติดตามมา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาภาคสนามในประเด็นเกี่ยวกับความหมาย ลักษณะ เจื้อนไขปัจจัยและกระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง โดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองจำนวน 20 คน ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ โดยสืบเสาะหาความหมาย ลักษณะ เจื้อนไข กระบวนการเกิดขึ้นและผลที่ติดตามมา ดังนี้

1. ความหมายของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ ได้มีการให้ความหมายของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานไว้ในมุมมองต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองให้ความหมายของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจที่ผู้ปกครองใช้ความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยมและความเชื่อส่วนบุคคลในการประเมินตัวเลือกของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น คุณภาพการศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมของ

สถานศึกษา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ความปลอดภัยและความเหมาะสมต่อความต้องการ และศักยภาพของบุตรหลาน เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่คาดว่าจะส่งผลต่อ พัฒนาการ ความสำเร็จและคุณภาพชีวิตของบุตรหลานในระยะยาว ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“สำหรับที่โรงเรียนนี่คือการตัดสินใจให้รอบคอบนะ พี่เปรียบเทียบโรงเรียนหลายที่ เลย หาข้อมูลเองบ้างถามญาติบ้างถามเพื่อนบ้าง สุดท้ายก็เลือกโรงเรียนที่คิดว่าเหมาะกับลูก เ
ร
า
บ้านเราอะ หลายอย่างเลยตอนตัดสินใจเลือกเนี่ย” (ผู้ปกครองคนที่ 4, 28 มี.ค.68)

“การเลือกโรงเรียนคือการหาที่ให้ลูกได้เรียนและเหมาะกับเขาที่สุดนั่นแหละ มันต้องคิด หน่อย กว่าตัดสินใจได้ เราก็เพิ่งเคยเป็นพ่อเป็นแม่ก็อยากให้เขาได้สิ่งที่ดีที่สุด ไม่อยากมา ลองผิดลองถูกแล้วต้องเปลี่ยนโรงเรียนให้ลูกทีหลัง ปัญหามันจะตามมาเยอะนะพี่ว่า เคยเห็น คนรู้จักเปลี่ยนโรงเรียนให้ลูกทีหลัง โหลูกเขาต้องปรับตัวใหม่ ดูไม่มีความสุขเลย พี่เลยตั้งใจไม่ อยากรให้เป็นแบบนั้นกับบ้านเรา” (ผู้ปกครองคนที่ 6, 29 มี.ค.68)

“การเลือกโรงเรียนให้ลูกเอ่อ คือ ก็คิดว่าเลือกโรงเรียนไหน จริง ๆ ก็มี ป
ร
ะ
ส
บ
ก
า
ร
ณ์
ด้วยนะ อย่างในสมัยพี่เรียนโรงเรียนนี้ดี เรายังเชื่อว่าตอนนี้ดี แล้วก็มีถามจากคนอื่น ญาติ ๆ ที่ลูกเข้าโรงเรียนแล้ว ถามเพื่อนที่โรงงาน พอมารวม ๆ กันแล้วก็ค่อยตัดสินใจ” (ผู้ปกครองคนที่ 9, วันที่สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

นอกจากนี้การเลือกสถานศึกษายังหมายถึงการเลือกอนาคตเพราะการเลือก สถาน ศึกษาสำหรับบุตรหลานไม่เพียงแต่เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ยังเป็นทางเลือกเส้นทางชีวิตในอนาคต ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของสถานศึกษาในการกำหนด อนาคตทั้งในด้านของการศึกษาและการพัฒนาตัวตนของบุตรหลาน โดยการเลือกสถานศึกษาจึง เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการสร้างโอกาสและกำหนดทิศทางการเติบโตของ บุตรหลาน จากบทสัมภาษณ์ของผู้ปกครองหลายท่านที่กล่าวว่า การเลือกสถานศึกษาเหมือน การเลือกอนาคตเพราะไม่ได้เป็นเพียงการตัดสินใจในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังเป็นการกำหนดเส้นทาง ชีวิตในระยะยาว เนื่องจากบุตรหลานจะใช้เวลาหลายปีในสถานศึกษา การตัดสินใจเลือก สถานศึกษาจึงมีผลโดยตรงต่อประสบการณ์ชีวิตและการเติบโตของบุตรหลานทั้งในด้านวิชาการ และสังคม ดังที่ผู้ปกครองให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมไว้ว่า

“ก็สำคัญมากเลยนะ อยากให้ลูกมีการศึกษาที่ดีมีเพื่อนมีสังคมที่ดี อยู่โรงเรียนที่สามารถคาดหวังได้เลือกโรงเรียนเหมือนเลือกอนาคตครับ เพราะเด็กต้องอยู่ในโรงเรียนนั้นตั้ง 6 ปี ถ้าเทียบอย่างที่ผมอยากให้ลูกเรียน ม.1 - ม.6 กับที่นี่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสังคม การเจอเพื่อนหรืออะไรต่าง ๆ มันก็เหมือนกับเลือกชีวิตให้เขาไปแล้วครึ่งทาง” (ผู้ปกครองคนที่ 1, 25 มี.ค.68)

“มันก็อนาคตเขาไปอย่างลูกเรียนอยู่ ประถมเขาก็ไม่คิด แบบยังคิดไม่ได้ เหมือนยังเด็กอยู่ เราก็อยากให้เขาเรียนสบาย ๆ ไม่เครียด แล้วพอโตเกรดเขาถึงก็เลยให้เรียนของห้องเรียนพิเศษ . . . . . 1 คนเขาก็คิดว่าเด็กที่โรงเรียนนี้เกเร ยังหวังเรื่องนั้นอยู่ เลยแยกให้เขาไปเรียนห้องที่มันดีงเขาขึ้นมาได้” (ผู้ปกครองคนที่ 2 วันที่สัมภาษณ์ 25 มี.ค.68)

“เราได้คุยกันมาก่อนเรื่องการเลือกโรงเรียนเพราะฉะนั้นการตัดสินใจแต่ละครั้งมันคือตราประทับของชีวิตลูกว่าเราเลือกไปแล้ว เราเลือกโรงเรียนนี้ มันไม่สามารถลบออกจากชีวิตเขาได้” (ผู้ปกครองคนที่ 8 วันที่สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

ดังนั้นการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานจึงมิใช่เพียงการเลือกสถานที่เรียนแต่เป็นการกำหนดเส้นทางการพัฒนาของบุตรหลานในระยะยาว ครอบคลุมทั้งมิติของการเรียนรู้เชิงวิชาการ การฝึกทักษะการสื่อสารและการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเรียนรู้บทบาททางสังคม และการปรับตัวเข้ากับบริบทที่หลากหลาย สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจึงเสมือนเวทีจำลองของสังคมที่บุตรหลานจะซึมซับแบบแผนพฤติกรรม ค่านิยมและกรอบความคิด ซึ่งส่งผลต่อบุคลิกภาพและทัศนคติในอนาคต การเลือกสถานศึกษาในมุมมองของผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการวางรากฐานของชีวิตที่ไม่สามารถย้อนกลับมาได้ การตัดสินใจดังกล่าวมีน้ำหนักทางอารมณ์ ความคาดหวังและการคิดเชิงกลยุทธ์อย่างรอบด้าน เพราะหากการเลือกนั้นผิดพลาดย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของบุตรหลาน ทั้งในด้านความก้าวหน้าทางการศึกษา โอกาสทางสังคมและความมั่นคงทางจิตใจตามทัศนะของผู้ปกครองส่วนใหญ่ การเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมมิใช่เพียงการจับคู่ระหว่างสถานศึกษาที่ดีที่สุดในภาพรวมกับบุตรหลานของตนเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเชื่อมประสานระหว่างคุณลักษณะเฉพาะของบุตรหลานกับคุณลักษณะของสถานศึกษา ทั้งหลักสูตร ทรัพยากร การตัดสินใจนี้จึงเป็นการลงทุนเชิงคุณค่าที่สามารถกำหนดทั้งความสำเร็จหรือความล้มเหลวในอนาคตของบุตรหลานได้ จึงเป็นเหตุผล

ให้ผู้ปกครองใช้ความระมัดระวังสูงสุด ตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่งและประเมินทางเลือกในหลายมิติก่อนตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่เชื่อว่าจะดีที่สุดสำหรับบุตรหลานภายใต้บริบทและข้อจำกัดของครอบครัว

นอกจากความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานคือการเลือกอนาคตแล้วนั้น การเลือกสถานศึกษายังเป็นการเลือกสังคมให้บุตรหลานอีกด้วยซึ่งเป็นการสร้างโอกาสในชีวิตให้บุตรหลานมีกลุ่มเพื่อนที่มีความสามารถหรือมีฐานะทางสังคมที่ดี สามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะการใช้ชีวิตที่สำคัญในอนาคต ผู้ปกครองคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของสถานศึกษาที่บุตรหลานจะไปเรียน โดยมองว่าการเลือกสถานศึกษาเหมือนการเลือกกลุ่มสังคมที่จะเติบโตไปด้วยกันในเส้นทางชีวิต หากบุตรหลานได้เข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาที่มีสังคมที่ดี ก็จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในอนาคตได้ ซึ่งมีผลต่อการเติบโตทางสังคมและการสร้างเครือข่ายของบุตรหลานในอนาคต สังคมในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรม ค่านิยมและทักษะทางสังคมที่บุตรหลานจะได้รับ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การปรับตัวในสังคม และการเผชิญกับความท้าทายในชีวิตเมื่อเติบโตขึ้น ผู้ปกครองได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมไว้ว่า

“พี่ยอมกัดฟันส่ง บางคนถามว่าเด็กแค่นี้มันจะไปเรียนอะไรกันนักหนา แต่เขาไม่ได้ซื้อแค่วิชา เขาไม่ได้ซื้อแค่เวลา 10 ชั่วโมงที่อยู่ในโรงเรียน เขาไม่ได้ซื้อแค่ครู เขาซื้อสังคมเขากำลังตีกรอบสังคมที่ลูกต้องเจอ ซึ่งมันเป็นกำแพงที่เราต้องจ่าย ถ้าเราไม่สร้างกำแพงที่ลูกต้องเจอ เออลูกก็จะไม่เคยเห็นสิ่งอะไรที่มันดี ๆ อะไรที่เขาเห็นอยู่ทุกวันเขาก็คิดว่ามันดีแล้ว คนสูบบุหรี่ก็รู้สึกว่าเขาไม่เคยเห็นเพื่อนขึ้นเครื่องบินไปต่างประเทศ การเลือกโรงเรียนก็เหมือนการเลือกสังคมที่ 2 ให้ลูก สังคมที่ 1 ก็คือที่บ้าน เรากำหนดของเราได้ แต่สังคมที่ 2 เราต้องตีกรอบสร้างกำแพง ตายายสแกนสิ่งที่ไม่ดีให้หน่อย” (ผู้ปกครองคนที่ 11, 31 มี.ค.68)

“โรงเรียนมันเป็นจุดเริ่มต้นของการหล่อหลอมเขานอกจากครอบครัว เพราะลูกจะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนมากกว่าอยู่กับผู้ปกครองโดยปกติ แต่ที่นี่โรงเรียนที่เราจะเลือกที่รู้สึกว่ามันดีอันดับแรกต้องปลอดภัยเหมือนเราเลือกสังคมให้ลูก” (ผู้ปกครองคนที่ 5, 28 มี.ค.68)

“พอมันได้ทั้งคุณภาพทางวิชาการได้ทั้งคอนเนกชั่นมันเหมือนกับการซื้อสังคมอย่างหนึ่ง เพราะว่ารู้อะไรไม่สู้รู้จักกัน พอเรารู้จักคนเยอะเวลาทำงานประสานงานจะสะดวกมาก นี่คือนึงสิ่งว่าเลือกโรงเรียนเหมือนเลือกสังคมด้วย เพราะฉะนั้นแล้วผมมองว่าการเลือกโรงเรียนมีความสำคัญสูงกว่าเรื่องวิชาการอีก” (ผู้ปกครองคนที่ 3, 27 มี.ค.68)

จากบทสัมภาษณ์สะท้อนว่าผู้ปกครองไม่ได้มองสถานศึกษาเป็นเพียงสถานที่ให้ความรู้ แต่เป็นตัวกรองที่จะกำหนดว่าบุตรหลานจะได้เติบโตในสังคมแบบใด ได้รับแรงบันดาลใจและแบบอย่างแบบไหน การใช้ถ้อยคำ เช่น ตีกรอบสังคมหรือสร้างกำแพง แสดงถึงการมองสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการคัดเลือกและจัดวางบุตรหลานในสภาพแวดล้อมที่ผู้ปกครองต้องการ ผู้ปกครองบางท่านกล่าวว่า การเลือกสถานศึกษาคือการซื้อเครือข่ายที่จะเป็นประโยชน์กับบุตรหลานในอนาคต รวมถึงการกล่าวว่ารู้อะไรไม่สู้รู้จักกันสะท้อนแนวคิดที่มองว่า ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอแต่การมีเครือข่ายทางสังคมที่แข็งแกร่งเป็นสิ่งสำคัญกว่า นับว่าเป็นการลงทุนทางสังคมของผู้ปกครองผ่านการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ดังที่ผู้ปกครองให้สัมภาษณ์ว่า

“โรงเรียนมันไม่ได้ให้แค่ความรู้มันเลือกเพื่อนให้ลูกเราเลือกวงสังคมให้เขา ผมเชื่อว่าเด็กจะซึมซับจากเพื่อนและครอบครัวเพื่อนเยอะมาก ถ้าผมเลือกให้เขาอยู่ในสังคมที่มีมาตรฐานก็เหมือนผมตีกรอบให้เขาโตในที่ที่ผมมั่นใจว่าดี” (ผู้ปกครองคนที่ 7, 1 เม.ย. 68)

“...รู้อะไรไม่สู้รู้จักกัน โรงเรียนที่ลูกผมเรียนตอนนี้ เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่พ่อแม่ทำธุรกิจใหญ่ หรือเป็นคนในวงการที่มีอิทธิพล ถ้าวันหนึ่งเขาอยากทำอะไรเขาก็มีคนรู้จักพร้อมช่วยเหลืออยู่แล้ว มันเป็นการลงทุนล่วงหน้า” (ผู้ปกครองคนที่ 15, 7 เม.ย. 68)

“ผมรู้ว่าบางโรงเรียนคอนเน็คชั่นเขาดีมากนะ พ่อแม่เด็กหลายคนทำธุรกิจใหญ่เป็นผู้ใหญ่ในสังคมหรือมีเส้นสายเยอะ ผมไม่เถียงเลยว่ามันมีประโยชน์ แต่ปัญหาคือผมไม่มีเงินถึงขนาดจะส่งลูกไปเรียนที่นั่น ค่าเทอมกับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มันเกินกำลังจริง ๆ ก็เลยต้องมองโรงเรียนที่พอเอื้อมถึง ทั้งค่าใช้จ่ายและการเดินทาง แต่ถ้าถามตรง ๆ ว่า ถ้ามีโอกาสให้ลูกไปอยู่ในสังคมแบบนั้น จะดีไหม ผมตอบเลยว่าดี เพราะเพื่อนที่เจอตั้งแต่เด็กมันอยู่ไปตลอด บางทีอาจช่วยเหลือกันในอนาคตได้ ไม่ว่าจะเรื่องเรียนเรื่องทำงานหรือแม้กระทั่งเวลามีปัญหา ถ้าเรามีคนรู้จักเยอะและเป็นคนในวงการ ก็แก้ปัญหาได้ง่ายกว่า” (ผู้ปกครองคนที่ 13, 7 เม.ย. 68)

ดังนั้นความหมายของการเลือกสถานศึกษาให้กับบุตรหลาน จากมุมมองของผู้ปกครองซึ่งอยู่ในบริบทการตัดสินใจดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การเลือกสถานศึกษาคือกระบวนการตัดสินใจอย่างรอบคอบและรอบด้านภายใต้บริบทความพร้อมและข้อจำกัดของบุตรหลานและครอบครัว อีกทั้งเปรียบเสมือนการเลือกอนาคตและเลือกสังคมให้กับบุตรหลาน โดยกระบวนการนี้

มิใช่เพียงการกำหนดสถานที่เรียนในช่วงวัยหนึ่งของชีวิต แต่เป็นการลงทุนระยะยาวที่มีผลต่อการกำหนดเส้นทางชีวิตทั้งในมิติการศึกษา สังคมและอาชีพ การเลือกอนาคตในที่นี่หมายถึง การกำหนดแนวทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความถนัดและเป้าหมายของบุตรหลาน ผู้ปกครองจำนวนมากมองว่าสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีระบบสนับสนุนด้านวิชาการอย่างเป็นขั้นตอนและมีการเชื่อมต่อกับโอกาสการศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่า จะช่วยปูพื้นฐานให้บุตรหลานสามารถแข่งขันได้ในสังคมปัจจุบันและอนาคตดังกล่าวที่ว่า การเลือกโรงเรียนคือการเลือกเส้นทางชีวิต ส่วนการเลือกสถานศึกษาคือการเลือกสังคมหมายถึง การกำหนดขอบเขตของผู้คนและสภาพแวดล้อมที่บุตรหลานจะเข้าไปมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมชั้น ครู ผู้ปกครองของเพื่อนและชุมชนรอบสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อค่านิยม พฤติกรรม อุดมการณ์และทักษะทางสังคมของบุตรหลาน ผู้ปกครองบางกลุ่มมองว่าสถานศึกษาคือตัวกรองที่คัดเลือกสังคมให้บุตรหลาน ซึ่งสังคมนั้นอาจมีผลต่อแรงบันดาลใจ แบบอย่างรวมทั้งเครือข่ายที่บุตรหลานจะใช้ต่อยอดในอนาคตดังกล่าวที่ว่ารู้อะไรไม่สู้รู้จักกัน สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองไม่ได้คาดหวังเพียงความรู้เชิงวิชาการแต่ยังมองการศึกษาเป็นการสร้างทุนทางสังคมผ่านการเลือกสถานศึกษาในมิติทั้งการเลือกอนาคตและการเลือกสังคมจึงเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน การลงทุนทางการศึกษาในมุมมองของผู้ปกครองจึงไม่ใช่เพียงการจ่ายค่าเล่าเรียน แต่เป็นการเตรียมพร้อมการจัดวางตำแหน่งของบุตรหลานในสังคม ทั้งในเชิงคุณภาพของการเรียนรู้และคุณภาพของเครือข่ายที่ได้จากสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

2. ลักษณะของสถานศึกษาที่ดี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองต่างมีชุดความคิดร่วมที่สะท้อนถึงลักษณะของสถานศึกษาที่ดีอย่างชัดเจนคือบทบาทของสถานศึกษาในฐานะผู้ร่วมดูแลชีวิตและอนาคตของบุตรหลานมากกว่าจะเป็นเพียงสถานที่จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ผู้ปกครองแสดงทัศนะว่าสถานศึกษาที่ดีต้องทำหน้าที่เป็นพื้นที่แห่งการดูแล พัฒนา และส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในทุกมิติ สร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้ผู้เรียนเติบโตเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้านอารมณ์ สติปัญญาและทักษะทางสังคม ผู้ปกครองสะท้อนว่าสถานศึกษาที่ดีจะต้องช่วยปลูกฝังความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับบุตรหลาน โดยมีระบบการดูแลที่รอบด้านและต่อเนื่อง ลักษณะดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็น 3 มิติหลักที่ผู้ปกครองกล่าวถึงอย่างสอดคล้องกัน ได้แก่ มิติด้านจิตใจ มิติด้านวิชาการและมิติด้านสังคม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) มิติด้านจิตใจ

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความหมายของสถานศึกษาที่ดีในมิติด้านจิตใจว่าเป็นพื้นที่ปลอดภัยต่อจิตใจของผู้เรียนควบคู่กับการเรียนรู้ ผู้ปกครองมองว่าสถานศึกษาที่ดีต้องเป็นเสมือนบ้านหลังที่สองที่บุตรหลานรู้สึกผ่อนคลาย ปลอดภัยและได้รับความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สถานศึกษาจึงไม่ได้เป็นเพียงสถานที่ถ่ายทอดความรู้แต่เป็นพื้นที่ที่ช่วยเติมเต็มความมั่นคงทางอารมณ์และความสุขและความสบายใจให้แก่ผู้เรียน ครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งดังที่ผู้ปกครองได้สะท้อนไว้ว่าครูคือบุคคลที่มีผลต่อจิตใจบุตรหลานเพราะเป็นผู้ที่ต้องพบเจอทุกวัน สถานศึกษาที่ดีจึงควรมีครูที่เป็นมากกว่าผู้สอนแต่เป็นผู้คอยดูแล ให้กำลังใจและเป็นที่ยึดเหนี่ยวให้กับผู้เรียน ครูที่มีเมตตา เอาใจใส่และเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน จะช่วยสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นจนผู้เรียนกล้าเปิดใจเรียนรู้และแสดงออกอย่างเป็นตัวของตัวเอง ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ถ้าโรงเรียนทำให้เด็กอยากไปทุกวันนั่นแหละคือโรงเรียนที่ดีค่ะ เด็กบางคนไม่อยากไปเพราะครูดุหรือมีแต่การบ้าน ไม่มีเวลาได้ยิ้ม อยากให้โรงเรียนมีบรรยากาศที่อบอุ่น ครูพูดเพราะๆ กับเด็กบ้าง เด็กจะรักครู รักโรงเรียนเองโดยไม่ต้องบังคับเลยค่ะ” (ผู้ปกครองคนที่ 14, 7 เม.ย. 68)

“ผมว่าครูมีผลต่อใจเด็กเยอะมากนะครับ ไม่ใช่แค่สอนหนังสือแต่ต้องเป็นคนที่ลูกฟังพาได้ เวลาเขามีเรื่องไม่สบายใจ ถ้าครูใจดีเอาใจใส่เด็กจะรู้สึกปลอดภัยและพร้อมเปิดใจเรียนรู้มากขึ้น ผมมองว่าโรงเรียนที่ดีต้องสร้างความรู้สึกแบบนี้ให้เด็กได้” (ผู้ปกครองคนที่ 17, 9 เม.ย. 68)

นอกจากนี้ผู้ปกครองเชื่อว่าเมื่อบุตรหลานได้รับการดูแลด้านอารมณ์อย่างเหมาะสม จะส่งผลให้มีความสุขและพร้อมเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ความรู้สึกปลอดภัยนี้เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลเพราะบุตรหลานจะกล้าถาม กล้าคิดและมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาตนเอง สถานศึกษาที่ดีจึงหมายถึงพื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์ที่หล่อหลอมให้ผู้เรียนเติบโตอย่างมั่นใจ มีคุณค่าในตนเองและพร้อมเผชิญความท้าทายใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ ดังบทสัมภาษณ์

“เวลาโรงเรียนดูแลเรื่องอารมณ์ลูกได้ดี เราเห็นเลยว่าลูกมีความสุขขึ้นมาก เขากล้าเล่าเรื่องในห้องเรียน สนใจเรียนมากขึ้นแล้วก็ไม่กลัวครูเหมือนเมื่อก่อน เราคิดว่านี่แหละคือพื้นฐานของการเรียนรู้ที่ดี ถ้าใจเขาสงบเขาจะเรียนได้ทุกอย่าง” (ผู้ปกครองคนที่ 8 วันที่สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่ามิติด้านจิตใจเป็นองค์ประกอบของการให้นิยามลักษณะของสถานศึกษาที่ดี โดยผู้ปกครองสะท้อนมุมมองร่วมกันว่าสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางจิตใจที่ปลอดภัยให้ผู้เรียนรู้สึกได้รับการปกป้อง เข้าใจและไว้วางใจได้อย่างแท้จริง สถานศึกษาที่มีบรรยากาศอบอุ่น เปิดกว้างและคำนึงถึงความต้องการทางอารมณ์ของผู้เรียนจะช่วยหล่อหลอมให้เกิดความมั่นคงในตนเอง สามารถเปิดใจรับประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้ดีขึ้นและกล้าที่จะลองผิดลองถูกอย่างสร้างสรรค์ ผู้ปกครองมองว่าการที่บุตรหลานได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเข้าใจ ได้รับการยอมรับในความเป็นตัวตนและได้รับการโอบอุ้มทางอารมณ์เมื่อเผชิญความยากลำบากเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างทัศนคติบวกต่อการเรียนรู้และพัฒนาการในระยะยาว ความปลอดภัยของจิตใจจึงเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความมั่นใจ เห็นคุณค่าในตนเองและพร้อมเผชิญความท้าทายด้านการเรียนรู้และชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการเชิงอารมณ์นี้ได้อย่างต่อเนื่องจึงเป็นสถานศึกษาที่ดีและมีความหมายอย่างแท้จริงต่อการเติบโตของผู้เรียนตามทัศนะของผู้ปกครอง

2) มิติด้านวิชาการ

ในมิติด้านวิชาการผู้ปกครองให้ความหมายของสถานศึกษาที่ดีว่าเป็นสถาบันการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาศักยภาพทางปัญญาของบุตรหลานได้อย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงสถานที่สอนความรู้ตามตำราแต่เป็นพื้นที่ที่หล่อหลอมวิถีคิดและทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต ผู้ปกครองคาดหวังว่าสถานศึกษาในปัจจุบันต้องมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ การใช้เหตุผลและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เพราะสิ่งเหล่านี้คือรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้บุตรหลานมีความพร้อมต่อการเผชิญความท้าทายของโลกยุคใหม่ ดังบทสัมภาษณ์ของผู้ปกครองที่สะท้อนถึงความคาดหวังต่อการจัดการเรียนรู้เชิงคุณภาพและพัฒนาการทางวิชาการที่รอบด้านของบุตรหลาน ดังต่อไปนี้

“โรงเรียนที่ดีต้องทำให้เด็กคิดเป็นไม่ใช่แค่สอนตามหนังสือแต่ต้องสอนให้เขาวิเคราะห์เองได้ ตอนนี่โลกมันเปลี่ยนเร็ว ถ้าลูกคิดวิเคราะห์ไม่เป็นเขาก็จะตามคนอื่นไม่ทัน พี่เคยมองว่าโรงเรียนที่ดีต้องพัฒนาสมองของเด็กจริง ๆ ไม่ใช่แค่คะแนนสอบ” (ผู้ปกครองคนที่ 11, 31 มี.ค. 68)

“ผมคิดว่าโรงเรียนที่ดีคือโรงเรียนที่สอนให้เด็กเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ ไม่ใช่ให้เขาฟังครูอย่างเดียว ลูกผมชอบค้นหาข้อมูลมากขึ้นตั้งแต่เรียนที่นี่เพราะครูเขากระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามเอง ผมว่าทักษะแบบนี้มันจำเป็นสำหรับอนาคตมากกว่าแค่จำเนื้อหาด้วยซ้ำ” (ผู้ปกครองคนที่ 7, 1 เม.ย. 68)

นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมองว่าสถานศึกษาที่ดีต้องสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายให้กับผู้เรียน ผ่านการบูรณาการความรู้กับสถานการณ์จริงและการเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์ของบุตรหลาน สถานศึกษาที่ดีในมิติด้านวิชาการจึงไม่ใช่เพียงสถานที่ที่จัดการเรียนการสอนตามกรอบหลักสูตรแต่เป็นพื้นที่ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น ผูกตั้งคำถามด้วยตนเองและพัฒนาความคิดเชิงระบบจากประสบการณ์ตรง ผู้ปกครองหลายส่วนใหญ่มองว่าการเรียนรู้ที่ดีต้องทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเอง เห็นความสำคัญของความรู้ต่อชีวิตจริงและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายเหมาะสมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองผิดลองถูกเพราะจะช่วยหล่อหลอมผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีทักษะเพียงพอในการเผชิญความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่อย่างมั่นใจ ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ลูกผมเคยไม่ค่อยสนใจคณิตศาสตร์ แต่พอครูเปลี่ยนวิธีสอนเป็นแบบแก้ปัญหา ลูกเริ่มสนุกและมีความมั่นใจมากขึ้น โรงเรียนที่ดีต้องช่วยให้เด็กเห็นความหมายของวิชาที่เรียนและทำให้เขารู้สึกว่าเขาทำได้ ผมคิดว่าแบบนี้แหละที่สำคัญต่ออนาคตของเขา” (ผู้ปกครองคนที่ 3, 27 มี.ค.68)

“เราชอบที่โรงเรียนไม่ได้สอนแต่ทฤษฎีแค่แต่ให้เด็กลงมือทำจริง เช่น ทำโปรเจกต์ทำงานกลุ่ม หรือทดลองวิทยาศาสตร์ ลูกกลับบ้านมาพูดเรื่องที่เรียนแบบตื่นเต้นมากเพราะเขารู้สึกว่าได้ทำจริง ไม่ใช่แค่ฟังเฉย ๆ แบบนี้ทำให้เขาเข้าใจและจำได้ดีขึ้นเยอะค่ะ” (ผู้ปกครองคนที่ 20, วันที่สัมภาษณ์ 10 เม.ย. 68)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ปกครองให้ความหมายของสถานศึกษาที่ดีในมิติด้านวิชาการว่าเป็นสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาศักยภาพทางปัญญาของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง โดยมีได้จำกัดความสำเร็จเพียงแค่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือคะแนนสอบที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานเท่านั้น แต่ต้องเป็นสถานศึกษาที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจลึกซึ้งซึ่งมากกว่าการท่องจำเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ดีในมิติด้านวิชาการ ผู้ปกครองยังคาดหวังว่าสถานศึกษาจะต้องปลูกฝังทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ควบคู่กับการสร้างแรงจูงใจภายในให้ผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากพัฒนาและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองเชื่อว่าสถานศึกษาที่ดีจะสามารถเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านองค์ความรู้ กระบวนการคิดและทักษะชีวิตเพื่อเผชิญกับความท้าทายของสังคมยุคใหม่อย่างมั่นใจและยั่งยืน

3) มิติด้านสังคม

ในมิติด้านสังคมผู้ปกครองให้ความหมายของสถานศึกษาที่ดีว่าเป็นพื้นที่ที่ช่วยเหลือหลอมคนดีควบคู่กับการสร้างคนเก่งโดยสถานศึกษาควรทำหน้าที่พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนผ่านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัยและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ผู้ปกครองเชื่อว่าคุณค่าทางสังคมเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญในการเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก สถานศึกษาที่ดีจึงไม่ได้จำกัดบทบาทเพียงการพัฒนาความรู้แต่ต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก การเคารพผู้อื่น การทำงานร่วมกันและการอยู่ร่วมในสังคม มีข้อสังเกตว่าผู้ปกครองทุกกลุ่มที่มีระดับการศึกษา รายได้ หรืออาชีพที่แตกต่างกันต่างสะท้อนมุมมองร่วมกันอย่างชัดเจนว่าสถานศึกษาที่ดีต้องเป็นพื้นที่แห่งการดูแลและการเติบโตอย่างรอบด้านที่สนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งความรู้ ความคิดและคุณธรรมควบคู่กัน เพื่อเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมในอนาคต ดังบทสัมภาษณ์

“อยากให้ลูกที่มีวินัยดูแลรับผิดชอบตัวเองได้ พี่ก็หวังพี่โรงเรียนด้วยบอกตรง ๆ เราก็ไม่ได้มีเวลามาเข้มงวดกวดขันอะไรแต่ก็อยากให้เขาได้อยู่ในที่ที่ได้ฝึกแบบนี้ กฎระเบียบอะไรก็ว่าไป เราไม่ให้ทำยูลูกเรา เราให้ความร่วมมือกับโรงเรียนได้ (ผู้ปกครองคนที่ 10, วันที่สัมภาษณ์ 31 มี.ค.68)

“ลูกได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ่อย ๆ ได้เรียนรู้การแบ่งงาน การช่วยเหลือกัน ตรงนี้แหละที่ทำให้เขาเป็นคนที่อยู่ร่วมกับคนอื่นได้ โรงเรียนที่ให้ประสบการณ์แบบนี้เราถือว่าเป็นโรงเรียนที่ดีนะ เพราะไม่ได้สอนแค่หนังสือแต่สอนการใช้ชีวิตด้วย” (ผู้ปกครองคนที่ 6, 29 มี.ค. 68)

“ไม่อยากให้ลูกโตไปเป็นคนที่คิดถึงส่วนรวมไม่ใช่คิดถึงแค่ตัวเอง โรงเรียนที่ดีต้องช่วยสอนเรื่องการรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การดูแลความสะอาดหรือพวกเขาจิตอาสา พอเด็กได้ฝึกเขาจะรู้ว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม พี่ว่าตรงนี้ก็สำคัญนะ” (ผู้ปกครองคนที่ 5, 28 มี.ค. 68)

ในมิติด้านสังคมผู้ปกครองให้ความหมายของสถานศึกษาที่ดีว่าเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่ไม่ได้มุ่งเพียงสร้างความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ต้องทำหน้าที่เป็นสถาบันทางสังคมที่ช่วยเหลือหลอมผู้เรียนให้เติบโตเป็นคนดีของสังคมควบคู่ไปกับการเป็นคนที่มีความเป็นคนเก่ง สถานศึกษาจึงควรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ผู้ปกครองมองว่าเป็นรากฐานสำคัญของการดำรงชีวิต

ในสังคมไทยและการเป็นพลเมืองที่ดีในโลกยุคใหม่ สถานศึกษาที่ดีจึงต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานิสัยเชิงบวก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บทบาทของตนในชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การทำงานร่วมกันและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยผู้ปกครองทุกกลุ่มที่มีความแตกต่างด้านระดับการศึกษา รายได้และอาชีพต่างสะท้อนมุมมองร่วมกันว่าสถานศึกษาที่ดีคือสถานศึกษาที่ดูแลบุตรหลานอย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ความคิด คุณธรรมและความสามารถในการใช้ชีวิตในสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมั่นคงเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคมและพร้อมเผชิญความท้าทายในอนาคตได้อย่างสง่างาม

กล่าวได้ว่าสถานศึกษาที่ดีคือสถานศึกษาที่สามารถหลอมรวมมิติด้านจิตใจ วิชาการ และสังคมเข้าด้วยกันอย่างสมดุล โดยในมิติด้านจิตใจสถานศึกษาต้องเป็นพื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์ที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกได้รับการดูแลเข้าใจและยอมรับ พร้อมส่งเสริมความสุขความมั่นใจในตนเองและแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่วนในมิติด้านวิชาการผู้ปกครองคาดหวังให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะทางปัญญาอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตจริงเพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเผชิญความท้าทาย ขณะเดียวกันในมิติด้านสังคม สถานศึกษาที่ดีต้องปลูกฝังคุณธรรม วินัย ความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและการมีจิตสาธารณะ เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก สถานศึกษาที่ดีคือสถานศึกษาที่หลอมรวมคุณค่าทางจิตใจ ความรู้และคุณธรรมทางสังคมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เติบโตทั้งด้านความรู้และ

ความเป็นมนุษย์อย่างสมดุล ไม่ใช่เพียงสถาบันที่สอนหนังสือแต่เป็นพื้นที่แห่งการดูแล การหล่อหลอมและการพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อให้ก้าวสู่นาคตอย่างมั่นคงและมีคุณภาพ สรุปลงได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 10 แผนภาพแสดงลักษณะสถานศึกษาที่ดีในมุมมองของผู้ปกครอง

3. เจือินไขและกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองซึ่งอยู่ในกระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน พบว่ามีเจือินไขสำคัญ 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา ได้แก่ เจือินไขด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง เจือินไขด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน เจือินไขด้านชื่อเสียงของสถานศึกษาและเจือินไขด้านคุณภาพของสถานศึกษา เจือินไขเหล่านี้สะท้อนมุมมอง ประสบการณ์และการรับรู้ของผู้ปกครองที่เชื่อมโยงกับบริบทการเลี้ยงดูและความคาดหวังต่ออนาคตของบุตรหลานที่ผลักดันให้เกิดกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยสรุปรายละเอียดการวิเคราะห์ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

3.1 เจือินไขด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parental Socioeconomic Status)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง ทั้งในมิติของระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ส่งผลต่อการกำหนดกรอบการเลือก

สถานศึกษาให้บุตรหลาน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับค่าใช้จ่ายเป็นปัจจัยแรกเนื่องจากการส่งบุตรหลานเข้าเรียนมีค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าเล่าเรียน ค่าเครื่องแบบ ค่าเดินทางรวมทั้งค่าใช้จ่ายแฝงอื่น ๆ สำหรับครอบครัวที่มีรายได้โดยรวมไม่สูงมักเลือกสถานศึกษารัฐบาลหรือสถานศึกษาใกล้บ้านเพื่อลดค่าใช้จ่าย และให้ความสำคัญกับความสะดวกในการเดินทางรวมทั้งค่าใช้จ่ายรายเดือนที่อาจเกิดขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนว่าฐานะทางเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขที่จำกัดขอบเขตการตัดสินใจ ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เรื่องเงินเลย ค่าเทอม ค่าชุด ค่าเดินทาง ค่ากิน ถ้าไม่ไหวก็ต้องตัดใจ เราเป็นแม่ค้ามีรายได้ไม่แน่นอน ต้องดูว่าไหวไหมในระยะยาวไม่ใช่แค่ค่าเทอมอย่างเดียว ยังมีค่าใช้จ่ายรายวัน ค่าหนังสือ ค่ากิจกรรม แล้วก็ต้องดูว่าโรงเรียนอยู่ไกลไหมเดินทางสะดวกหรือเปล่า คือถ้ามันไกลมากก็ต้องเสียค่ารถประจำเพิ่ม บอกตรง ๆ พี่หาเข้ากินค่ารายได้มันไม่แน่นอน ค่าใช้จ่ายเล็ก ๆ น้อย ๆ ถ้ามันหลายอย่างมันก็เยอะนะ” (ผู้ปกครองคนที่ 10, วันที่สัมภาษณ์ 31 มี.ค.68)

“จะเลือกโรงเรียนที่นี้ต้องคิดเรื่องค่าใช้จ่ายอย่างเอกชนมันสูงอยู่แล้วไง ถ้าเกิดเราจะไปเรียนเอกชน มันแพงอะ เราก็ไม่ได้มีทุนเยอะขนาดนั้นก็เลยอยากให้เข้ารัฐบาลมากกว่ามันก็ถูกกว่า แล้วก็การเดินทางจากบ้านลูกมันก็มาพร้อมเราและตอนนี้ก็คือตอนเย็นเขาก็เดินมาหาได้ มันก็ประหยัดไปได้เยอะ แต่โชคดีที่มียายเขามาช่วยเรื่องค่าใช้จ่าย ถ้าพี่คนเดียวคงไม่ไหว” (ผู้ปกครองคนที่ 12, 31 มี.ค.68)

“เราอยากให้ลูกได้เรียนที่ดีที่สุดแต่บางทีก็ต้องยอมรับความจริงว่าเราไม่สามารถจ่ายแพงได้ทุกเดือน โรงเรียนนานาชาติหรือเอกชนบางแห่งดีมากก็จริงแต่ค่าใช้จ่ายต่อปีคือสูงมาก เราต้องคิดเผื่อหลายปีต้องดูว่าจ่ายไหวไหม ลูกต้องเรียนไปอีกหลายปีไม่ใช่แค่ปีเดียว” (ผู้ปกครองคนที่ 18, 9 เม.ย. 68)

นอกจากนี้ยังพบว่าครอบครัวที่มีศักยภาพทางการเงินสูงกว่ามีแนวโน้มมองการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานในเชิงการลงทุนระยะยาวมากกว่าจะมองเป็นเพียงการเลือกสถานที่เรียนใกล้บ้านหรือค่าใช้จ่าย ผู้ปกครองกลุ่มนี้เชื่อว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการสร้างทุนทางสังคมและโอกาสทางอาชีพในอนาคตของบุตรหลานจึงยินดีจ่ายค่าเล่าเรียนที่สูงกว่าหากมั่นใจว่าสถานศึกษามีคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมศักยภาพและเปิดโอกาสให้บุตรได้พัฒนาเต็มความสามารถ ผู้ปกครองหลายรายให้เหตุผลว่าเงินที่จ่ายวันนี้คือการลงทุนในอนาคตของบุตรหลาน โดยเชื่อว่าสถานศึกษาที่มีคุณภาพดีจะช่วยปูทางให้บุตรหลานสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและส่งผลต่อโอกาสในอาชีพในอนาคต อย่างไรก็ตาม

ตามแม่ในกลุ่มผู้ปกครองที่มีฐานะดีบางส่วนกลับเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาของรัฐบาล ไม่ใช่ด้วยเหตุผลเรื่องค่าใช้จ่ายเพียงอย่างเดียวแต่เพราะความคุ้มค่าในการลงทุนและความสมดุลของสภาพแวดล้อม โดยผู้ปกครองให้เหตุผลว่าสถานศึกษาของรัฐบาลบางแห่งมีคุณภาพการเรียนการสอนและการปลูกฝังระเบียบที่ดีวินัยไม่ต่างจากสถานศึกษาของเอกชน อีกทั้งยังสามารถปลูกฝังคุณธรรม ความพอเพียง และความเข้าใจชีวิตในบริบทสังคมที่แท้จริง ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมมีความสามารถในการส่งลูกเข้าโรงเรียนเอกชนหรืออินเตอร์ได้ครับ แต่ผมเลือกโรงเรียนรัฐบาลเพราะผมมองว่าไม่จำเป็นต้องใช้เงินมากมายเพื่อให้ลูกได้การศึกษาที่ดี ทุกบาทที่ผมเลือกใช้ ผมคำนึงถึงความคุ้มค่าและอนาคตระยะยาวของลูก มันยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีก ไม่ใช่แค่ค่าเทอม” (ผู้ปกครองคนที่ 19, 10 เม.ย. 68)

“อย่างของโรงเรียนที่เรียนอยู่นี้ผมก็ให้เขาเรียนห้องเรียนพิเศษ เรื่องของค่าใช้จ่ายก็ไม่ได้ถือว่าน้อยซะทีเดียว มันก็จะเยอะถ้าเทียบกับโรงเรียนรัฐบาลเหมือนกัน แต่ถ้าพูดในเรื่องของการศึกษาอย่างที่บอกไปมันก็เหมือนเลือกอนาคตตั้งนั้นเรายอมจ่ายได้สำหรับอนาคตที่จะปูไว้ให้เขา” (ผู้ปกครองคนที่ 15, 8 เม.ย. 68)

“ผมไม่ได้มองว่าโรงเรียนแพงจะดีเสมอไปนะครับ ผมดูที่คุณภาพและระบบการบริหารมากกว่า โรงเรียนรัฐหลายแห่งมีครูที่ทุ่มเทและมีระบบวินัยชัดเจน ซึ่งในมุมมองผมมันคือการลงทุนที่ได้ผลในระยะยาวเพราะลูกจะได้เรียนรู้เรื่องความพอเพียงและความพยายามไปพร้อมกันครับ” (ผู้ปกครองคนที่ 13, 7 เม.ย. 68)

นอกจากนี้ยังมีผู้ปกครองบางส่วนที่สะท้อนมิติด้านระดับการศึกษาของตนเอง โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในอดีตทั้งในช่วงวัยเรียนและเส้นทางชีวิต ผู้ปกครองกลุ่มนี้มองว่าการศึกษามีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตและโอกาสในสังคมอย่างมาก จึงมีความตั้งใจอย่างยิ่งที่จะให้บุตรหลานได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีกว่าตนเอง ทั้งในเชิงคุณภาพของการเรียนรู้ ครูผู้สอนที่มีมาตรฐาน สื่อการเรียนรู้อันทันสมัยตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมพัฒนาการอย่างรอบด้าน ผู้ปกครองสะท้อนว่าระดับการศึกษาของตนในอดีตจำกัดโอกาสในการเลือกอาชีพหรือทำให้ต้องทำงานหนักกว่าคนที่เรียนสูงกว่า จึงต้องการเลือกสิ่งที่ดีที่สุดให้บุตรหลานโดยไม่ต้องเผชิญข้อจำกัดแบบเดียวกันกับผู้ปกครองในอดีต ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“แม่ก็จบโรงเรียนต่างอำเภอมาแต่ก็ไม่ได้อยากให้เขาไปอยู่ตรงนั้นไง มันไม่เหมือนที่นี้ ความสะดวกสบายมันไม่เหมือนกัน เราก็รู้ว่ามันเป็นยังไงก็ไม่ได้อยากให้ลูกไปลำบากแบบนั้น นั่งรถไปฝุ่นเยอะ สิบล้อก็หนักแล้ว เราก็ไม่อยากให้ไป อยากให้อยู่โรงเรียนที่ดีกว่าตอนที่แม่เรียน” (ผู้ปกครองคนที่ 18, 9 เม.ย. 68)

“ผมเรียนจบแค่ ม.3 เองครับ ตอนเด็ก ๆ บ้านจน ต้องช่วยพ่อแม่ทำนา ไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ เวลาเห็นลูกได้ใส่ชุดนักเรียนมันปลื้มมากเลยครับ ผมเลยอยากให้ลูกเรียนสูง ๆ จะได้ไม่ต้องเหนื่อยแบบพ่อ อยากให้เขามีโอกาสเลือกงานดี ๆ ไม่ต้องตากแดดทำงานหนักแบบนี้ครับ โรงเรียนที่ดีสำหรับผมคือโรงเรียนที่ดูแลลูกผมดี ให้เขาได้เรียนรู้และปลอดภัย” (ผู้ปกครองคนที่ 15, 8 เม.ย. 68)

ดังนั้นสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองทั้งระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน โดยสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของโอกาสและมุมมองระหว่างครอบครัวแต่ละกลุ่ม ครอบครัวที่มีรายได้ไม่สูงมักถูกจำกัดด้วยต้นทุนทางเศรษฐกิจจึงให้ความสำคัญกับค่าใช้จ่ายและความสะดวกเป็นหลัก โดยเลือกสถานศึกษาใกล้บ้านหรือสถานศึกษาของรัฐบาลที่สอดคล้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ในขณะที่ครอบครัวที่มีศักยภาพทางการเงินมากกว่ามักมองการศึกษาในเชิงการลงทุน มีความพร้อมในการจ่ายค่าเล่าเรียนที่สูงขึ้นเพื่อแลกกับคุณภาพการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและโอกาสในอนาคตของบุตรหลาน อย่างไรก็ตามครอบครัวรายได้สูงบางส่วนยังคงเลือกสถานศึกษาของรัฐบาลด้วยเหตุผลด้านความคุ้มค่าและความสมดุลของชีวิตจริง มากกว่าการสร้างภาพลักษณ์ทางสังคม ในอีกด้านหนึ่งระดับการศึกษาของผู้ปกครองก็มีอิทธิพลต่อค่านิยมทางการศึกษา โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงมักเน้นคุณภาพของการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาที่ไม่สูงมากนักมักให้ความสำคัญกับความสะดวก ความปลอดภัย และความเอาใจใส่ของครู ดังนั้นสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองจึงเป็นปัจจัยที่กำหนดข้อจำกัดเชิงโอกาสทางการศึกษาของบุตรหลาน กรอบแนวคิดและทิศทางในการเลือกสถานศึกษาที่แตกต่างกันของแต่ละครอบครัวอีกด้วย

3.2 เจือ้นไขด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children's Achievement Motivation)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองมองเห็นความตั้งใจ

ความพยายามและความคาดหวังของบุตรหลานเป็นแรงขับเคลื่อนในการกำหนดทิศทางการศึกษา ความมุ่งมั่นของบุตรหลานทำให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องเลือกสถานศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการและพัฒนาศักยภาพของบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม เจื่อนไชยดังกล่าวสะท้อนออกมาใน 3 มิติที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความสามารถในการควบคุมตัวเองและการมองเห็นตัวเองในอนาคตของบุตรหลาน ซึ่งเป็นการสร้างเป้าหมายระยะยาวและแรงบันดาลใจที่ชี้นำเส้นทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

1) ความมุ่งมั่นตั้งใจ

ผู้ปกครองสะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองรับรู้และยืนยันถึงความตั้งใจจริงของบุตรหลาน ในการเตรียมตัวเพื่อสอบเข้าสถานศึกษาที่ตนเองต้องการ ความตั้งใจนี้ไม่ได้เป็นเพียงแรงจูงใจชั่วคราวแต่เป็นพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความสม่ำเสมอ ความอดทนและความพยายามของบุตรหลานในระยะยาว ผู้ปกครองสังเกตว่าบุตรหลานมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง เช่น การตื่นเข้าอ่านหนังสือก่อนไปเรียน การทบทวนโจทย์เก่าที่เคยเรียนหรือทำข้อสอบเก่า ๆ รวมถึงการจัดสรรเวลาให้เหมาะสมระหว่างการทำกิจกรรมอื่น ๆ กับการเรียนอย่างสมดุล สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงการสร้างวินัยส่วนตัวและความสามารถในการมุ่งมั่นไปที่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ความมุ่งมั่นของบุตรหลานยังมีลักษณะของการวางเป้าหมายชัดเจนและการมีแรงขับจากภายใน ซึ่งผู้ปกครองมองว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนมีความหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์จริง ความเพียรพยายามนี้จึงเป็นทั้งสัญญาณและตัวบ่งชี้ที่ผู้ปกครองใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา พฤติกรรมดังกล่าวของบุตรหลานช่วยให้ผู้ปกครองมั่นใจได้ว่าสถานศึกษาที่เลือกจะสามารถพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนการเรียนรู้บุตรหลานให้บรรลุเป้าหมายทั้งด้านวิชาการ การพัฒนาทักษะชีวิตและการสร้างโอกาสในอนาคตดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ลูกชายเขาตั้งใจมาก รู้เลยว่าเขาอยากเข้าโรงเรียนมัธยมชื่อดังในตัวจังหวัด พุดถึงแต่โรงเรียนเรียนนี้ว่าจะสอบเข้าให้ได้ มีถามด้วยนะว่าแม่จะภูมิใจไหม เราก็บอกภูมิใจแต่ก็ถามไปว่ามันไกลบ้านนะจะตื่นไปเรียนไหวหรือ เขาก็บอกว่าไหวยังงี้ก็ตื่นไหว”
(ผู้ปกครองคนที่ 18, 9 เม.ย. 68)

“ลูกของพี่อยากจะสอบเข้าโรงเรียนนี้ให้ได้ค่ะ เขาบอกว่าที่นั่นมีครูเก่ง ๆ แล้วก็จะช่วยให้เขาสอบเข้ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ได้ง่ายขึ้น เลยตั้งเป้าว่าจะต้องทำคะแนนวิชาวิทย์กับคณิตให้ดีมาก ๆ” (ผู้ปกครองคนที่ 14, 7 เม.ย. 68)

“ก่อนหน้านี้ลูกชายไม่ค่อยสนใจเรียนเท่าไรหรอก แต่พอรู้ว่าจะสอบเข้า ม.1 โรงเรียน ก. มีทีมฟุตบอลเก่ง ๆ เขาก็เริ่มตั้งใจอ่านหนังสือมากขึ้น เพราะเขาอยากได้ทั้งการเรียนที่ดีและเล่นฟุตบอลไปพร้อมกัน เราเห็นว่าเหมือนมีแรงผลักดันจากสิ่งที่เขาชอบ” (ผู้ปกครองคนที่ 4, 28 มี.ค. 68)

“ผมถามลูกว่าอยากอยู่โรงเรียนแบบไหน ตอนแรกเขาก็อยากเข้าโรงเรียน ก. ผมก็ฟังเขานะ คุณเขาอยากเข้ามาบอกผมว่าเพื่อนสนิทส่วนใหญ่จะไปสอบที่นี้ เขาอยากตามไปอยู่กับเพื่อนแต่ผมรู้จักลูกผม รู้ว่าตั้งใจจริงแหละแต่สมองจะสู้คนอื่นไม่ไหว โรงเรียนนี้เน้นวิชาการสอบเข้ายาก กลัวเขาสอบไม่ได้จะเสียใจเพราะมันสอบวันเดียวกัน เลยแนะนำให้ลูกสอบโรงเรียน ข. เขาก็ฟังผมนะแล้วเบนเข็มก็ไปสอบที่นั่นแทนแล้วเขาก็สอบติด มาเล่าให้ฟังอีกว่ามีเพื่อนหลายคนสอบไม่ติดโรงเรียนแรกที่ลูกจะไปสอบด้วย” (ผู้ปกครองคนที่ 19, 10 เม.ย. 68)

เงื่อนไขด้านความมุ่งมั่นตั้งใจของบุตรหลานถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญประกอบการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน เนื่องจากความตั้งใจและความเพียรพยายามของบุตรหลานสะท้อนถึงศักยภาพและความสามารถในการรับมือกับการเรียนที่เข้มข้นหรือการแข่งขันด้านวิชาการ ผู้ปกครองส่วนใหญ่สังเกตเห็นพฤติกรรมที่ชัดเจนของบุตรหลาน เช่น การตื่นเช้าอ่านหนังสือ การทบทวนโจทย์เก่าหรือการฝึกทำข้อสอบด้วยตนเอง รวมถึงการจัดสรรเวลาอย่างเป็นระบบระหว่างการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับการเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบต่อตนเอง ความมุ่งมั่นตั้งใจของบุตรหลานยังแสดงออกถึงแรงจูงใจภายในและการมีเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้ปกครองมองว่าการที่บุตรหลานมีความตั้งใจจริงและรู้ว่าต้องทำอะไรเพื่อไปถึงเป้าหมายเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าจะสามารถบรรลุความสำเร็จทั้งในด้านวิชาการและทักษะชีวิตได้ การตระหนักถึงความพยายามของบุตรหลานทำให้ผู้ปกครองสามารถเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพและความสนใจของบุตรหลานมากขึ้น ทั้งในด้านหลักสูตร การสนับสนุนการเรียนและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองให้แก่บุตรหลาน

2) ความสามารถในการควบคุมตัวเอง

ความสามารถในการควบคุมตัวเองของบุตรหลานสะท้อนถึงพฤติกรรมการจัดการตนเอง การบริหารเวลาและความรับผิดชอบต่อการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ

โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่สังเกตว่าบุตรหลานที่มีความสามารถในการควบคุมตัวเองสูง มักสามารถวางแผนและแบ่งเวลาเรียน กิจกรรมเสริมและเวลาพักผ่อนได้อย่างเหมาะสม สามารถจำกัดสิ่งรบกวนสมาธิ เช่น การเล่นเกมหรือกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนและสามารถทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ความสามารถในการควบคุมตัวเองของบุตรหลานไม่ได้สะท้อนเพียงวินัยส่วนบุคคล แต่ยังเป็นตัวชี้วัดที่ผู้ปกครองใช้ประเมินว่า สถานศึกษาใดจะเหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการของบุตรหลาน การรับรู้ถึงคุณลักษณะด้านความสามารถในการควบคุมตัวเองของบุตรหลาน จึงเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้ปกครองนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของบุตรหลานเพื่อสนับสนุนพัฒนาการและความสำเร็จในระยะยาว ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เขาก็ขยันขึ้นผิดหูผิดตาเลย บางวันเลิกเรียนแล้วแทนที่จะไปเล่นเกม เขาก็มานั่งทบทวนหนังสือหรือดูพจนานุกรมอะไรอย่างเงี้ย พี่ก็แอบภูมิใจนะเด็กตัวแค่นี้ พอเห็นว่าเขามีวินัย แบบนี้มันทำให้ลุ้นได้เหมือนกันนะว่าเขาจะสอบติด” (ผู้ปกครองคนที่ 6, 29 มี.ค.68)

“ลูกเริ่มอ่านหนังสือเตรียมสอบล่วงหน้า เมื่อก่อนตอนเรียนในห้องก็ไม่ได้อ่านขนาดนี้แล้วเดี๋ยวนี้แทบไม่มองเวลาไปเรียนพิเศษเลยถ้าไม่ติดธุระจริง ๆ เขาก็ไม่หยุด กลับมาบ้านก็เล่าให้ฟังว่าครูสอนอะไรใหม่ ๆ แล้วก็มานั่งทำข้อสอบหรือฝึกโจทย์ตัวเอง” (ผู้ปกครองคนที่ 11, 31 มี.ค.68)

“บางวันเลิกเรียนแล้วลูกก็ไม่ได้เล่นเกมทันทีเหมือนเมื่อก่อน กลับมานั่งทำโจทย์คณิตฯ หรือทำข้อสอบเก่า ๆ ทำเสร็จค่อยไปเล่น พี่ไม่ต้องคอยตามจ้ำจี้อะไรเลย เห็นเขาทำแบบนั้นก็ปลื้มใจมาก รู้สึกว่าเขาเริ่มรู้จักจัดเวลาเอง รู้ว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อเตรียมตัวสอบ พี่เองก็สบายด้วยแต่ก็คอยบอกนะไม่ให้เครียดไม่ต้องกดดัน” (ผู้ปกครองคนที่ 5, 28 มี.ค.68)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่าความสามารถในการควบคุมตัวเองของบุตรหลานสะท้อนถึงพฤติกรรมการจัดการตนเอง การบริหารเวลาและความรับผิดชอบต่อการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ บุตรหลานที่มีความสามารถในการควบคุมตัวเองสูงจะสามารถแบ่งเวลาเรียน กิจกรรมเสริมและเวลาพักผ่อนได้อย่างเหมาะสม สามารถกำหนดลำดับความสำคัญของงานและจำกัดสิ่งรบกวนสมาธิ เช่น การเล่นเกมหรือกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียน ทำให้สามารถทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงความสามารถในการวางแผนล่วงหน้า การติดตามความคืบหน้าและการปรับปรุง

วิธีการเรียนรู้ตามความจำเป็น คุณลักษณะด้านการควบคุมตัวเองนี้ส่งผลต่อการสนับสนุน บุตรหลานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้กำลังใจ การเลือกสถานที่เรียนพิเศษหรือการจัดกิจกรรม เสริมที่เหมาะสมกับศักยภาพของบุตรหลาน ผู้ปกครองนำคุณลักษณะนี้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินว่าสถานศึกษาใดสามารถสนับสนุนศักยภาพและเป้าหมายการเรียนรู้ของบุตรหลาน ได้อย่างเหมาะสม การรับรู้ถึงความสามารถในการควบคุมตัวเองของบุตรหลานจึงช่วยให้ ผู้ปกครองตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่ไม่เพียงตอบโจทย์ด้านวิชาการแต่ยังสนับสนุนการพัฒนา ทักษะต่าง ๆ และความสำเร็จในระยะยาวของบุตรหลานได้อย่างเต็มที่

3) การมองเห็นตัวเองในอนาคต

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่าผู้ปกครองสังเกตเห็นถึงการมองเห็นตัวเอง ในอนาคตของบุตรหลาน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน ซึ่ง การมองเห็นตัวเองในอนาคตนี้หมายถึงความสามารถในการจินตนาการภาพอนาคตของตนเอง อย่างมีทิศทาง ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จด้านการเรียนหรือเป้าหมายชีวิตระยะยาว การที่บุตรหลาน สามารถสร้างภาพอนาคตที่ตนอยากเป็นได้ชัดเจน มักสะท้อนถึงความมั่นใจในศักยภาพของ ตนเอง ความเชื่อว่าคุณความพยายามจะนำไปสู่ผลสำเร็จและการมีแรงผลักดันภายในเพื่อมุ่งสู่ เป้าหมายเหล่านั้นผู้ปกครองจึงต้องการเลือกสถานศึกษาที่ดีและมีคุณภาพสอดคล้องกับ ความต้องการของบุตรหลานเพื่อให้มีความพร้อมในการเติบโตทั้งด้านความสามารถและทัศนคติ และสามารถวางทิศทางอนาคตได้ด้วยตัวเองอย่างมั่นคง ดังบทสัมภาษณ์

“ลูกสาวบอกว่าอยากเข้าโรงเรียนที่พี่สาวเขาเรียนเพราะเขาเห็นตัวอย่างว่าพี่ได้ทำ กิจกรรมหลายอย่าง เขาบอกว่าหนูอยากเป็นแบบพี่ พ่อเขามีเป้าหมายชัดเจนเราก็เลยเลือก โรงเรียนง่ายหน่อย” (ผู้ปกครองคนที่ 16, วันที่สัมภาษณ์ 8 เม.ย. 68)

“เขาพูดบ่อยมากว่าชอบเรียนวิทย์ชอบห้องแล็บ พ่อเขาบอกว่าโรงเรียนนี้มีห้องทดลอง ใหญ่ แล้วก็มีโครงการให้ไปแข่งวิทยาศาสตร์ ผมก็เริ่มสนใจเพราะเห็นว่าเขามีเป้าหมายชัดขึ้น เรื่อย ๆ สุดท้ายก็คิดว่าถ้าเขารู้อยู่แล้วว่าอยากทำอะไรเราก็ควรเลือกโรงเรียนที่จะผลักดันเขาได้” (ผู้ปกครองคนที่ 3, 27 มี.ค.68)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อ ความสามารถของบุตรหลานในการมองเห็นตัวเองในอนาคตหรือการมีภาพฝันและทิศทางชีวิตที่ ชัดเจน ซึ่งสะท้อนถึงความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง ความเชื่อว่าคุณความพยายามจะนำไปสู่

ความสำเร็จและการมีแรงผลักดันภายในต่อการพัฒนาตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น พฤติกรรมการมองเห็นอนาคตของบุตรหลานจึงกลายเป็นสัญญาณสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ประเมินความพร้อมในการเรียนรู้และการเติบโต ผู้ปกครองเชื่อว่าหากบุตรหลานสามารถกำหนดเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรมก็จะช่วยให้การเรียนรู้มีทิศทางและมีความหมายมากขึ้น ส่งผลต่อความพยายาม ความรับผิดชอบและการวางแผนชีวิตในระยะยาว ด้วยเหตุนี้ผู้ปกครองจึงพิจารณาเลือกสถานศึกษาที่สามารถตอบสนองความสนใจ แรงบันดาลใจและเส้นทางอาชีพที่บุตรหลานมุ่งหวัง ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ ทรัพยากรสนับสนุนและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้นหาตัวตน สถานศึกษาที่ช่วยเสริมพลังให้ผู้เรียนมองเห็นอนาคตของตนเองอย่างชัดเจนและมั่นคง จึงเป็นสถานศึกษาที่มีศักยภาพในการวางรากฐานการเติบโตที่ยั่งยืนในอนาคต

3.3 เจ็อนไขด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation)

ชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเนื่องจากผู้ปกครองมักพิจารณาความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ของสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดคุณภาพที่จับต้องได้ ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน ความปลอดภัย สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้และโอกาสทางการศึกษาที่สถานศึกษาสามารถมอบให้แก่ผู้เรียน ชื่อเสียงที่ดีทำให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษานั้นมีมาตรฐานที่สอดคล้องกับ ความคาดหวังของตนและสามารถพัฒนาศักยภาพของบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยด้านชื่อเสียงจึงสะท้อนออกมาในสามมิติหลัก ได้แก่ การยอมรับของสังคม รางวัลและการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้และความสำเร็จของศิษย์เก่าที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ของผลการจัดการศึกษา ทั้งสามมิตินี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ประกอบการตัดสินใจในการเลือกสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

1) การยอมรับของสังคม

การยอมรับของสังคมเป็นปัจจัยที่ผู้ปกครองนำมาพิจารณาในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน เนื่องจากผู้ปกครองคำนึงถึงภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของสถานศึกษาในชุมชนหรือสังคมรอบข้าง การได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองคนอื่นหรือชุมชนสะท้อนถึงคุณภาพและมาตรฐานของการศึกษา ทำให้ผู้ปกครองมั่นใจว่าหากส่งบุตรหลานเข้าเรียนจะได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะทั้งด้านวิชาการและสังคม ความรู้สึกมั่นใจนี้จึงเป็นแรงผลักดันในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาจากความเชื่อมั่นว่าสถานศึกษานั้นเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม โดยมีบทสัมภาษณ์ดังนี้

“อันนี้ก็เป็นอีกจุดหนึ่งนะที่คิดว่าเราก็คงอยากให้ลูกเราเรียนอันดับแรกก็คือ เป็นโรงเรียนประจำจังหวัด คุณภาพมันก็น่าจะดีกว่าตามโรงเรียนตามอำเภอ คนส่วนใหญ่เขาก็เลือกกันแบบนี้แหละ” (ผู้ปกครองคนที่ 16, วันที่สัมภาษณ์ 8 เม.ย. 68)

“สิ่งแรกทีผลจะเลือกเลยคือชื่อเสียงของโรงเรียนครับ เพราะแต่ละคนคือ ก็ให้ความเชื่อมั่นกับชื่อเสียงที่ส่งสมมา อย่างในอยุธยาถ้าเป็นผู้ชายก็ต้องไปโรงเรียน ก. ถ้าเป็นผู้หญิงก็โรงเรียน ข. อย่างลูกผมเป็นผู้หญิงผมก็ตั้งใจแต่แรกเลยจะให้เขา ม.1 ที่โรงเรียน ข. โอโหชื่อเสียงเขายาวนาน ตั้งแต่รุ่นแม่ผม ตอนนีเขายังมีชื่อเสียง” (ผู้ปกครองคนที่ 7, 1 เม.ย. 68)

“แถวบ้าน ญาติ ๆ เขาส่งลูกเรียนที่นั่นกัน ใคร ๆ เขาก็รู้จัก เขาว่าดีเราก็อิง มันก็ทำให้เรามั่นใจได้ว่าลูกก็น่าจะดีถ้าเรียนโรงเรียนที่มีชื่อเสียงคนเขาเรียนกันเยอะ โรงเรียนดังสอบเข้ายาก พี่ก็อยากให้ลูกไปสอบนะ ได้ไม่ได้ก็ไปลองสอบก่อน เราอยากให้เขาเรียนที่ดี ๆ แต่ก็เอาที่เรายังส่งเขาเรียนไหวด้วย” (ผู้ปกครองคนที่ 12, 31 มี.ค.68)

จากการวิเคราะห์พบว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการยอมรับของสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน การตัดสินใจของผู้ปกครองไม่ได้ขึ้นอยู่กับความใกล้บ้านหรือความสะดวกสบาย แต่สะท้อนถึงความเชื่อมั่นในชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของโรงเรียนที่ส่งคมยอมรับ ผู้ปกครองพิจารณาข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น ประสบการณ์ของครอบครัว ญาติ หรือผู้ปกครองคนอื่น ๆ ที่มีประสบการณ์ส่งบุตรหลานเรียนที่นั่น ๆ ความคิดเห็นและการรับรู้ของผู้อื่นช่วยยืนยันคุณภาพการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมการศึกษา ทำให้ผู้ปกครองมั่นใจว่าบุตรหลานจะได้รับโอกาสและทรัพยากรที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะทั้งด้านวิชาการและสังคม นอกจากนี้การยอมรับในสังคมยังสะท้อนถึงภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถานศึกษาอย่างชัดเจน เช่น การเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในชุมชนหรือระดับจังหวัด การได้รับการพูดถึงอย่างต่อเนื่องในฐานะสถานศึกษาที่มีคุณภาพหรือการปรากฏในสื่อและกิจกรรมสาธารณะ ทำให้ผู้ปกครองสามารถรับรู้ถึงความโดดเด่นและความน่าเชื่อถือของของสถานศึกษา การรับรู้เหล่านี้ทำให้ผู้ปกครองมองว่าสถานศึกษาเป็นทางเลือกที่เชื่อถือได้ แม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายสูงหรือการแข่งขันเข้มข้น ความมั่นใจว่าบุตรหลานจะได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะด้านวิชาการและสังคม รวมถึงการสร้างเครือข่ายเพื่อนและครูผู้ที่มีประสบการณ์ การยอมรับของสังคมจึงทำหน้าที่เป็นแรงผลักดันสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา ทั้งในด้านความมั่นใจในคุณภาพการศึกษา

ความคาดหวังต่ออนาคตของบุตรหลานและความสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาของผู้ปกครองตั้งไว้

2) รางวัลและการรับรองคุณภาพ

รางวัลและการรับรองคุณภาพของสถานศึกษาเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ผู้ปกครองนำมาประกอบการพิจารณาเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน เนื่องจากรางวัลการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานภายนอกและการได้รับการยอมรับจากสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ความเชี่ยวชาญของครูและคุณภาพทางวิชาการของสถานศึกษาในภาพรวม ผู้ปกครองส่วนใหญ่มองว่ารางวัลหรือใบรับรองคุณภาพเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงว่าสถานศึกษามีมาตรฐานและได้รับการประเมินโดยหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ ทำให้เกิดความมั่นใจว่าบุตรหลานจะได้รับการจัดการศึกษาที่มีความเป็นมืออาชีพและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ดังบทสัมภาษณ์

“ผมดูไปถึงการรับรองคุณภาพของโรงเรียนก่อนเลยนะครับ ทั้งการประเมินหรือมาตรฐานต่าง ๆ เพราะมันเป็นข้อมูลที่เที่ยงตรงที่สุด เราไม่ได้อยู่ในโรงเรียนทุกวัน เราไม่รู้ว่าคุณครูสอนยังไง แต่การที่โรงเรียนผ่านการประเมินจากหน่วยต่าง ๆ มันช่วยให้เรามั่นใจว่าที่นี่มีระบบการจัดการที่ดีจริง ๆ” (ผู้ปกครองคนที่ 3, 27 มี.ค.68)

“ตอนเลือกโรงเรียน สิ่งหนึ่งที่เราคือรางวัลของโรงเรียนค่ะเพราะมันเป็นเหมือนเครื่องยืนยันว่าโรงเรียนเขาทำงานจริง มีมาตรฐานจริง ไม่ใช่แค่พูดว่าดีเฉย ๆ การที่โรงเรียนมีรางวัลมันทำให้เรามั่นใจว่าลูกจะได้เรียนในที่ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ ไม่ใช่แค่ความรู้สึกส่วนตัวค่ะ เดี่ยวนี้ดีหน่อยก็ดูจากหน้าเพจเฟซบุ๊กโรงเรียนได้เลย” (ผู้ปกครองคนที่ 11, 31 มี.ค. 68)

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าผู้ปกครองในยุคปัจจุบันสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาได้อย่างกว้างขวางและหลากหลายมากขึ้นผ่านสื่อออนไลน์ เว็บไซต์ ทีวีวประกาศผลการจัดอันดับหรือช่องทางสื่อสังคมต่าง ๆ ทำให้ผู้ปกครองมีข้อมูลจำนวนมากสำหรับใช้ในการพิจารณาและเปรียบเทียบสถานศึกษา รางวัลและการรับรองคุณภาพจึงกลายเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ผู้ปกครองสามารถประเมินความแตกต่างระหว่างสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและน่าเชื่อถือ สถานศึกษาที่มีประวัติได้รับรางวัลในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศหรือจากองค์กรทางการศึกษาที่มีชื่อเสียงมักได้รับความสนใจสูงกว่า เนื่องจากผู้ปกครองมองว่ารางวัลเหล่านี้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนความสามารถของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ รางวัลและการรับรองคุณภาพจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างชื่อเสียงด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ความเข้มแข็งของระบบบริหารจัดการและความน่าเชื่อถือของสถานศึกษาในสายตาผู้ปกครอง นอกจากนี้การได้รับรางวัลต่อเนื่องยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นว่าบุตรหลานจะได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมในสภาพแวดล้อมที่มีมาตรฐานสูง ส่งผลให้รางวัลและการรับรองคุณภาพมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองในยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพและผลลัพธ์ทางการศึกษาเป็นหลัก

3) ความสำเร็จของศิษย์เก่า

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับความสำเร็จของศิษย์เก่า เนื่องจากศิษย์เก่าคือผลผลิตที่สะท้อนความสำเร็จเชิงประจักษ์ของระบบการเรียนการสอน การบริหารจัดการและคุณภาพของสถานศึกษาในระยะยาว ผู้ปกครองมักมองความสำเร็จของศิษย์เก่าเป็นหลักฐานว่าผู้เรียนที่ผ่านการศึกษาในสถานศึกษาดังกล่าวได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ทำให้สามารถประสบความสำเร็จในสังคมไม่ว่าจะเป็นการเข้าศึกษาต่อในสถาบันชั้นนำ การมีผลงานด้านวิชาการ กีฬา ศิลปะหรือการประสบความสำเร็จในสายอาชีพต่าง ๆ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าศิษย์เก่าที่โดดเด่นทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีที่จับต้องได้ ซึ่งช่วยให้ผู้ปกครองและบุตรหลานสามารถมองเห็นภาพอนาคตของตนเอง หากเลือกเรียนในสถานศึกษานั้น ๆ ศิษย์เก่าได้รับรางวัลระดับประเทศ ติดอันดับเข้าศึกษาต่อในสถาบันชั้นนำ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพสำคัญจึงได้รับการยกย่องว่าเป็นสถานศึกษาที่มีระบบการพัฒนามีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์และทักษะชีวิต นอกจากนี้การที่ศิษย์เก่ามีส่วนร่วมกลับมาช่วยเหลือสถานศึกษา เช่น การให้แนะแนว การให้ทุนหรือการเข้าร่วมกิจกรรมสถานศึกษา ยังช่วยเสริมความน่าเชื่อถือและความผูกพันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนอีกด้วย ดังบทสัมภาษณ์

“ผมดูจากศิษย์เก่าเป็นหลักเลยครับ โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีเด็กไปชนะรางวัลระดับประเทศ หรือไปแข่งขันนานาชาติ มันเป็นเหมือนหลักฐานว่าที่นี่เขาพัฒนาเด็กจริง ไม่ใช่แค่พูดว่าดีเฉย ๆ เรามองว่าถ้าโรงเรียนสร้างคนเก่งได้ต่อเนื่อง ก็แปลว่าระบบเขามีคุณภาพ เด็กทั่วไปที่มีความตั้งใจน่าจะเติบโตได้เหมือนกันครับ” (ผู้ปกครองคนที่ 7, 1 เม.ย. 68)

“ผมเองก็เรียนที่นี่ตั้งแต่มัธยมครับ พอเห็นเพื่อนหลายคนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทั้งหมด วิศวะ ครู นักธุรกิจ เราก็รู้เลยว่าที่นี่มีพื้นฐานการสอนที่ดีจริง ไม่ใช่เรื่องบังเอิญ

พอมีลูกก็เลยไม่ต้องคิดมาก อยากให้ลูกได้เรียนที่เดิม เพราะผมเชื่อว่าโรงเรียนนี้ปั้นเด็กได้ดีมาตลอดตั้งแต่รุ่นผมแล้วครับ” (ผู้ปกครองคนที่ 1, 25 มี.ค.68)

จากบทสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาที่มีฐานศิษย์เก่าที่เข้มแข็งและประสบความสำเร็จในหลากหลายสาขา เช่น วิชาการ กีฬา ศิลปะหรือเส้นทางอาชีพ ย่อมได้รับการยอมรับในฐานะสถานศึกษาที่สามารถสร้างผลลัพธ์คุณภาพได้อย่างต่อเนื่องในมุมมองของผู้ปกครอง สะท้อนให้เห็นถึงระบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการที่เป็นระบบ และการพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน ความสำเร็จของศิษย์เก่าจึงเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบได้จริงจากประสบการณ์ของบุคคลรอบข้างชุมชนหรือข้อมูลออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกในยุคปัจจุบัน ความสำเร็จของศิษย์เก่าจึงเป็นตัวกำหนดภาพลักษณ์ที่แท้จริงของสถานศึกษา ไม่เพียงสื่อถึงประสิทธิผลของกระบวนการจัดการศึกษาในอดีตเท่านั้นแต่ยังส่งผลต่อระดับความไว้วางใจของผู้ปกครองในปัจจุบัน ช่วยให้ผู้ปกครองมองเห็นภาพอนาคตของบุตรหลานได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าหากเลือกเรียนในสถานศึกษาดังกล่าว บุตรหลานมีโอกาสพัฒนาเส้นทางชีวิตของตนได้อย่างมีทิศทาง สถานศึกษาที่มีศิษย์เก่าที่โดดเด่นจึงมักถูกมองว่าเป็นสถานศึกษาที่สามารถสร้างโอกาสทางสังคมให้ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ปกครองในยุคที่สังคมให้ความสำคัญกับหลักฐานเชิงประจักษ์อีกด้วย

3.4 เจาะลึกด้านคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่าคุณภาพของสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน โดยผู้ปกครองให้ความสำคัญกับคุณภาพด้านวิชาการของสถานศึกษาที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อศักยภาพของผู้เรียน ขณะเดียวกันครูก็ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้ปกครองนำมาประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยครูที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เอาใจใส่และเป็นแบบอย่างที่ดีทางคุณธรรมย่อมสร้างความไว้วางใจได้มากกว่า ส่วนสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลโดยตรงต่อการเลือก สถานศึกษาที่มีบรรยากาศการเรียนรู้ปลอดภัย สะอาด ร่มรื่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน เจาะลึกดังกล่าวสะท้อนออกมาใน 3 มิติ ได้แก่ วิชาการ คุณภาพครูและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

1) วิชาการ

คุณภาพทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ประกอบการพิจารณาเลือกสถานศึกษาเนื่องจากสะท้อนศักยภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมต่อความต้องการและเป้าหมายการพัฒนาของบุตรหลาน จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของหลักสูตร ทั้งในด้านความทันสมัย ความสอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบันและความสามารถในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ผู้ปกครองมองว่าหลักสูตรที่ดีต้องไม่จำกัดการเรียนรู้ไว้เฉพาะกรอบวิชาการแบบดั้งเดิมแต่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะเชิงปฏิบัติ คิดอย่างเป็นระบบและสามารถเชื่อมโยงความรู้กับโลกจริงได้อย่างมีความหมาย ในมิติของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองคาดหวังว่าสถานศึกษาจะสามารถจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น ไม่นเน้นความเคร่งครัดทางวิชาการจนทำให้ผู้เรียนเกิดความกดดันแต่ต้องรักษาสมดุลระหว่างการเรียนรู้เชิงเนื้อหา การลงมือปฏิบัติ และการพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กัน ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ การตั้งคำถาม และการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเชื่อว่ากระบวนการเช่นนี้จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจภายในและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“หลักสูตร” ครับ ผมคิดว่าโรงเรียนมีวิธีการสอนแบบไหน สนับสนุนทักษะต่าง ๆ ใหม่ มีการทำกิจกรรมที่หลากหลายใหม่ ถัดมาคือความเหมาะสมกับลูกไม่ใช่ทุกโรงเรียนจะเหมาะกับทุกคน ผมต้องดูด้วยว่าลูกของผมชอบการเรียนรู้แบบไหน” (ผู้ปกครองคนที่ 17, 9 เม.ย. 68)

“การสอนและการให้ความรู้นั้นแหละ แต่พี่ก็ไม่ได้คาดหวังว่าจะต้องแบบคร่ำเคร่งกับการเรียน พี่ยอมรับว่าพี่ไม่ได้ซีเรียสกับการเรียนของลูก พี่รู้สึกว่าจะแค่ให้เขารับผิดชอบตัวเองได้ สามารถเรียนไปพร้อมกับคนอื่นได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องเก่งอะไรมากมาย พี่รู้สึกว่าจะแค่นั้น อยากให้เขาได้ร่วมกิจกรรม พี่รู้สึกว่าการทำกิจกรรมมันทำให้เขาเปิดมุมมองเปิดโลกได้ การทำกิจกรรมทำให้เด็กอยู่ในสังคมได้ดี อย่างวิชาการพี่รู้สึกไม่เห็นด้วยกับการที่เด็กเรียนพิเศษคร่ำเคร่งโดยที่ไม่มีเวลาพัก เพราะธรรมชาติคนเราต้องใช้เวลาได้พัก คนเราถ้าถึงจุดหนึ่งเลยที่ไม่ได้พักร่างกายของเรามันจะอแอรับไม่ไหว” (ผู้ปกครองคนที่ 11, 31 มี.ค.68)

“ผมมองว่าการสอนต้องเหมาะกับเด็กไม่ใช่เรียนอัดจนเหนื่อยเกินไป โรงเรียนที่ลูกผมอยากเข้าเขาเน้นให้เด็กคิดเป็นทำเป็นและมีเวลาได้ทำกิจกรรมด้วย ผมชอบแบบนี้มากกว่า เพราะผมอยากให้ลูกได้ทั้งความรู้และได้เรียนรู้ชีวิตด้วยไม่ใช่แค่ทำข้อสอบเก่งอย่างเดียว” (ผู้ปกครองคนที่ 19, 10 เม.ย. 68)

“ความสุขของลูกสำคัญที่สุด ผมดูว่าเขาไปโรงเรียนแล้วมีความสุขไหม เขาอยากไปไหม แล้วโรงเรียนจัดกิจกรรมอะไรให้เขาได้ลองได้ค้นหาตัวเองบ้าง เพราะเด็กแต่ละคนมีความถนัดไม่เหมือนกัน อยากให้ลูกโตแบบสมดุลทั้งเรียนดีและมีความสุข” (ผู้ปกครองคนที่ 4, 28 มี.ค.68)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่า มิติด้านวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน โดยผู้ปกครองมักประเมินคุณภาพของสถานศึกษาผ่านคุณภาพของหลักสูตรที่ต้องชัดเจน ทันสมัยและตอบสนองต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ไม่เน้นความคร่ำเคร่งจนเกินไปแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สมดุลระหว่างเนื้อหาวิชาการและทักษะชีวิต การใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงความสามารถของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและพัฒนามุมมองต่อโลก ผู้ปกครองสะท้อนว่าการเลือกสถานศึกษาไม่ได้อิงเพียงผลสัมฤทธิ์หรือชื่อเสียงทางวิชาการเท่านั้น แต่ต้องเป็นสถานศึกษาที่ทำให้เด็กมีความสุขในการเรียน เติบโตอย่างสมดุลและได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของบุตรหลานในแต่ละครอบครัว ดังนั้นคุณภาพของหลักสูตร วิธีสอน เทคโนโลยีและประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นเกณฑ์สำคัญที่ผู้ปกครองนำมาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้มั่นใจว่าสถานศึกษานั้นสามารถตอบสนองต่อการเรียนรู้และการเติบโตของบุตรหลานได้อย่างรอบด้าน

2) คุณภาพครู

คุณภาพครูเป็นตัวชี้วัดที่ผู้ปกครองนำมาประเมินคุณภาพของสถานศึกษา เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทโดยตรงต่อพัฒนาการทั้งด้านวิชาการ อารมณ์และสังคมของผู้เรียน การประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในมุมมองผู้ปกครองจึงมักเริ่มต้นจากการพิจารณาคุณลักษณะและวิธีปฏิบัติของครูเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นทักษะการสอน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ความรักและความเมตตาในการดูแลเด็ก รวมถึงความเอาใจใส่และการสื่อสารอย่างใกล้ชิดระหว่างครูและผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นในทิศทางเดียวกันว่าครูที่ดีไม่ได้หมายถึงผู้สอนเก่งอย่างเดียว แต่ต้องเป็นคนที่

เข้าใจเด็ก มองเห็นความแตกต่างรายบุคคลและสามารถปรับวิธีการสอนให้เหมาะกับเด็กแต่ละคนได้ จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ มีแรงจูงใจในการเรียนและรู้สึกว่าคุณได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ดังบทสัมภาษณ์

“เราคาดหวังว่าโรงเรียนจะเป็นที่ที่ลูกได้เรียนรู้ทั้งวิชาการและการใช้ชีวิตค่ะ อยากให้คุณเข้าใจเด็ก ใส่ใจ ไม่กดดัน อยากให้ลูกได้เรียนรู้แบบที่เขาไม่กลัว ไม่เบื่อ ไม่เกลียดการเรียน” (ผู้ปกครองคนที่ 16, วันที่สัมภาษณ์ 8 เม.ย. 68)

“ผมให้ความสำคัญกับครูมากกว่าเด็กหรืออุปกรณ์ เพราะต่อให้โรงเรียนดีแค่ไหน ถ้าครูไม่เข้าใจเด็ก ไม่สนับสนุนหรือไม่มีเวลาให้ เด็กก็ไปไม่ถึงศักยภาพของเขา ผมคิดว่าครูพูดอย่างไร ตอบคำถามผู้ปกครองไหมแล้วเขาอธิบายการเรียนรู้ของเด็กได้ชัดเจนหรือเปล่า อันนี้สำคัญมาก” (ผู้ปกครองคนที่ 8, วันที่สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

นอกจากนี้ในด้านวิธีการสอนผู้ปกครองให้ความสำคัญกับครูที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การลงมือปฏิบัติและการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มากกว่าการเน้นเพียงการท่องจำหรือผลคะแนน ความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมที่ทำทนายแต่เหมาะสมกับศักยภาพเด็กจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ปกครองเชื่อมั่นว่าบุตรหลานจะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ดังบทสัมภาษณ์

“เราไม่ได้ต้องการให้ลูกเรียนหนักจนเครียด เราอยากให้เขาได้เรียนรู้แบบที่เหมาะสมกับวัย โรงเรียนนี้ครูเขามีวิธีสอนที่หลากหลายมากค่ะ ทั้งทำกิจกรรมกลุ่ม ทดลอง พูดคุย อภิปราย ทำให้ลูกเราได้ลองหลายอย่างแล้วเขาเริ่มค้นพบว่าตัวเองถนัดอะไร พอเห็นแบบนี้เรารู้สึกว่าโรงเรียนช่วยพัฒนาเขาได้จริง” (ผู้ปกครองคนที่ 14, 7 เม.ย. 68)

“ผมคิดว่าครูเขาสอนแบบไหน เด็กได้ทำโครงการใหม่ได้คิดวิเคราะห์ใหม่ ผมอยากให้คุณกล้าคิดกล้าถามไม่ใช่แค่จำแล้วตอบ ครูที่ออกแบบการสอนให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง มันช่วยให้เด็กมีความสนใจมากขึ้น ผมเห็นลูกตื่นเต็นที่จะไปโรงเรียนทุกวันก็รู้เลยว่าวิธีสอนมันมีผลจริง ๆ” (ผู้ปกครองคนที่ 3, 27 มี.ค.68)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองแสดงให้เห็นว่าคุณภาพครูเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ผู้ปกครองนำมาประเมินคุณภาพของสถานศึกษา เนื่องจากครูมีบทบาทโดยตรงต่อ

พัฒนาการทั้งด้านวิชาการ อารมณ์และสังคมของผู้เรียน ผู้ปกครองจึงให้ความสำคัญกับคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของคุณ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการสอน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน ตลอดจนความรักความเมตตา การเอาใจใส่และการสื่อสารที่มีคุณภาพระหว่างครูกับครอบครัว ผู้ปกครองมีความคาดหวังว่าครูต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก มองเห็นความแตกต่างรายบุคคลและสามารถปรับรูปแบบการสอนเพื่อสนับสนุนศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกัน ผู้ปกครองยังให้ความสำคัญกับกระบวนการสอนที่หลากหลาย เช่น การสอนแบบส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การลงมือปฏิบัติ และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากกว่าการเน้นการท่องจำหรือผลคะแนนเพียงอย่างเดียว ซึ่งสะท้อนว่าความสามารถของคุณในการออกแบบกิจกรรมที่ทำนายและเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองว่าบุตรหลานจะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีความหมายต่อการเติบโตในระยะยาว

3) สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่าสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา เนื่องจากสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมมีผลโดยตรงต่อความปลอดภัย คุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการเรียนรู้ของบุตรหลาน ผู้ปกครองมักพิจารณาความปลอดภัยของอาคารเรียน ความสะอาด ความเป็นระเบียบ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียนที่โปร่งโล่ง อุปกรณ์ประกอบการสอนที่พร้อมใช้งาน พื้นที่กิจกรรมสร้างสรรค์ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว นอกจากนี้ผู้ปกครองยังให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของสถานศึกษา ทั้งในด้านความปลอดภัยทางกาย เช่น การป้องกันอุบัติเหตุ ระบบการดูแลเด็กขณะพักกลางวันและการทำกิจกรรมและความปลอดภัยทางสุขภาพโดยเฉพาะหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งทำให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับมาตรการสุขอนามัย ความสะอาดของพื้นที่ส่วนกลาง การระบายอากาศและระบบการดูแลเมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วยมากยิ่งขึ้น ดังบทสัมภาษณ์

“หลังโควิดที่จะมองเรื่องความสะอาดเป็นหลักเลยคะ พื้นที่ต้องสะอาดห้องน้ำต้องดูดี แล้วก็ต้องมีมาตรการชัดเจน เช่น จุดล้างมือ เจลแอลกอฮอล์หรือการทำความสะอาดห้องเรียนทุกวัน เพราะมันช่วยให้เรารู้สึกว่าโรงเรียนใส่ใจจริง ๆ ในการดูแลสุขภาพของเด็ก” (ผู้ปกครองคนที่ 20, วันที่สัมภาษณ์ 10 เม.ย. 68)

“ตอนเราไปดูโรงเรียนสิ่งแรกที่สังเกตเห็นคือสภาพแวดล้อมค่ะ ห้องเรียนต้องดูสะอาด ไม่อับ ลูกจะได้เรียนอย่างสบายใจ เรายังคิดว่าถ้าโรงเรียนดูเป็นระเบียบและเอาใจใส่เรื่องพื้นที่ เด็กก็จะซึมซับความรู้สึกนี้ไปด้วยค่ะ” (ผู้ปกครองคนที่ 2 วันที่สัมภาษณ์ 25 มี.ค.68)

“ลูกผมเป็นภูมิแพ้จ่ายผมเลยดูเรื่องการระบายอากาศเยอะมาก โรงเรียนที่เลือกในที่สุด เขามีห้องเรียนที่ลมถ่ายเทดีมีพัดลมดูดอากาศแล้วก็พื้นที่สีเขียวให้เด็กได้เล่น ผมรู้สึกว่ามัน ช่วยให้เด็กผ่อนคลายแล้วก็ลดโอกาสป่วยด้วย” (ผู้ปกครองคนที่ 13, 7 เม.ย. 68)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่าสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาเป็นอีกตัวชี้วัดสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา เนื่องจากสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมมีผลโดยตรงต่อความปลอดภัย คุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการเรียนรู้ของบุตรหลาน ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของอาคารเรียน ความสะอาด ความเป็นระเบียบและบรรยากาศของห้องเรียนที่ต้องโปร่งโล่งและเอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงความพร้อมของอุปกรณ์การสอน พื้นที่กิจกรรมสร้างสรรค์ ห้องสมุดและพื้นที่สีเขียวซึ่งช่วยเสริมทักษะและพัฒนาการของผู้เรียน นอกจากนี้ความปลอดภัยทางกาย เช่น การป้องกันอุบัติเหตุ การมีระบบดูแลเด็กระหว่างพักและทำกิจกรรมและความปลอดภัยด้านสุขภาพ โดยเฉพาะมาตรการสุขอนามัย การทำความสะอาดพื้นที่ส่วนกลาง การระบายอากาศที่ดีและการดูแลเมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วย ได้รับความสำคัญมากยิ่งขึ้นหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้ปกครองเชื่อว่าสถานศึกษาที่มีระบบสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้บุตรหลานเรียนรู้อย่างมีความสุข มั่นคงและลดความเสี่ยงด้านสุขภาพในระยะยาว

4. กระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครอง

การตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนทั้งในมิติทางสังคมและมิติของเหตุผล โดยมีได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือเป็นผลจากปัจจัยใดเพียงด้านเดียว หากแต่เป็นผลรวมของประสบการณ์เดิม การรับรู้ข้อมูลและการวิเคราะห์ทางเลือกภายใต้ข้อจำกัดจริงของครอบครัว รวมถึงค่านิยม ความเชื่อและความคาดหวังต่ออนาคตของบุตรหลาน กระบวนการดังกล่าวสะท้อนลักษณะของเหตุผลภายใต้ข้อจำกัด ซึ่งผู้ปกครองพยายามตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเท่าที่ข้อมูล ทรัพยากรและเวลาที่มีอยู่จะเอื้ออำนวย ขณะเดียวกันแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งเอกสารเผยแพร่ เว็บไซต์ของสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง ศิษย์เก่า สื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงประสบการณ์จากการเยี่ยมชมสถานศึกษาด้วยตนเอง ล้วนมี

บทบาทสำคัญต่อการสร้างภาพรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพ ความเชื่อถือได้และความเหมาะสมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง จากการวิเคราะห์ที่ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่ากระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองสามารถสรุปได้เป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ พิจารณาความเหมาะสมเชิงบริบทของครอบครัว แสวงหาข้อมูล รับรู้และประเมินทางเลือกและการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและค่านิยมของครอบครัวมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 1: การพิจารณาความเหมาะสมเชิงบริบทครอบครัว

ขั้นตอนแรกของกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงที่ผู้ปกครองต้องพิจารณาบริบทของครอบครัวอย่างรอบคอบเพื่อวางกรอบทางเลือกที่เป็นไปได้จริงและเหมาะสมที่สุดกับความต้องการและข้อจำกัดของตนเอง การพิจารณาบริบทดังกล่าวครอบคลุมทั้งระดับรายได้และศักยภาพทางการเงินของครอบครัว เช่น ค่าเล่าเรียน ค่ากิจกรรมและค่าเดินทาง รวมถึงค่านิยมและความเชื่อทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ความสำคัญของวินัย ความปลอดภัยหรือการพัฒนาสมรรถนะรอบด้าน นอกจากนี้ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น ระยะทางและเวลาในการเดินทาง เครือข่ายชุมชนและโอกาสในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ล้วนมีบทบาทต่อการตัดสินใจเช่นกัน อีกทั้งผู้ปกครองยังต้องพิจารณาลักษณะเฉพาะของบุตรหลาน ไม่ว่าจะเป็นความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ หรือความต้องการการดูแลเฉพาะทาง เพื่อประเมินว่าคุณลักษณะของสถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางการเรียนรู้และการพัฒนาตามศักยภาพของ บุตรหลานได้เพียงใด ดังบทสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ผมเริ่มจากถามตัวเองก่อนว่าลูกต้องการอะไรและเราอยากให้ลูกเติบโตแบบไหน จากนั้นก็เริ่มลิสต์รายชื่อโรงเรียนที่ตรงกับภาพที่เราวาดไว้ แล้วค่อย ๆ ศึกษารายละเอียดจากเว็บไซต์ ไปดูรีวิวจากผู้ปกครองและโทรไปสอบถามโดยตรงครับ” (ผู้ปกครองคนที่ 8, วันที่สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

“คิดเรื่องค่าใช้จ่ายก่อนเลยคือเราต้องรับผิดชอบไปยาว ๆ ไม่ใช่แค่ปีเดียว ถ้าค่าเทอมแพงเกินไป มันก็ไม่ไหวหรอก บ้านมีลูก 3 คน ถึงโรงเรียนจะดีแค่ไหนก็เถอะ” (ผู้ปกครองคนที่ 9, วันที่สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

การประเมินบริบทครอบครัวในขั้นตอนนี้จึงทำหน้าที่เป็นกระบวนการตรวจสอบความพอดีระหว่างสถานศึกษากับความต้องการจริง ทั้งในด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้

ระบบดูแลและแนะแนว โอกาสในการพัฒนาศักยภาพและความคุ้มค่าในระยะสั้นถึงระยะยาว การตัดสินใจยังต้องคำนึงถึงความยั่งยืนภายใต้ทรัพยากรที่ครอบครัวมีอยู่ รวมถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เช่น ภาระค่าใช้จ่ายสะสมเพื่อให้มั่นใจว่าสถานศึกษาที่เลือกสามารถรองรับพัฒนาการของบุตรหลานได้อย่างต่อเนื่องเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของครอบครัวในทุกมิติ เมื่อผู้ปกครองมีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเงื่อนไข ข้อจำกัดและความต้องการของครอบครัวแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการแสวงหาข้อมูล ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้ปกครองจะเริ่มค้นคว้า สืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกรอบความต้องการที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนแรกเพื่อคัดกรองสถานศึกษาที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดในการตอบสนองต่อความต้องการของครอบครัวอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่ 2: การแสวงหาข้อมูล

เมื่อผู้ปกครองผ่านขั้นตอนแรกในการพิจารณาบริบทของครอบครัวอย่างรอบด้าน เช่น ความสามารถทางการเงิน ค่านิยมทางการศึกษา ความถนัดและความต้องการของบุตรหลาน รวมถึงข้อจำกัดด้านสังคมและการเดินทาง กรอบความต้องการหรือเงื่อนไขของครอบครัวมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้ปกครองสามารถกำหนดทิศทางในการแสวงหาข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้ปกครองจะเข้าสู่การแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นสำหรับประกอบการพิจารณาทางเลือก โดยการแสวงหาข้อมูลนี้เกิดขึ้นผ่านแหล่งข้อมูลหลายรูปแบบ ทั้งจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม แหล่งข้อมูลที่นิยมใช้ได้แก่ เครือข่ายทางสังคม เช่น การสอบถามความคิดเห็นจากผู้ปกครองรายอื่น ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาที่อยู่ในความสนใจ ซึ่งข้อมูลประเภทนี้ทำหน้าที่เป็นหลักฐานทางสังคมที่ช่วยลดความไม่แน่นอนและช่วยให้ผู้ปกครองสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของสถานศึกษาได้ในระดับหนึ่ง รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการคัดกรองสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานของครอบครัวก่อนจะเข้าสู่ขั้นตอนการประเมินและเปรียบเทียบทางเลือกอย่างเป็นระบบต่อไป ดังบทสัมภาษณ์

“ที่ก็มีโทรถามจากคนรู้จัก หากอนเน็ทชันคุยจากเพื่อนร่วมงาน หาข้อมูลจากตัวบุคคล คือที่หน้าเว็บ เพจประชาสัมพันธ์ ที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนัก เพราะไม่ค่อยมีเรื่องไม่ดี โชว์ทุกโรงเรียน โชว์เรื่องดีเป็นหน้าเป็นตา ถ้าที่จะเลือกโรงเรียนให้ลูกที่ก็จะหาข้อมูลข้างในแต่ก็จะทำใจเป็นกลาง” (ผู้ปกครองคนที่ 20, วันที่สัมภาษณ์ 10 เม.ย. 68)

นอกจากแหล่งข้อมูลทางสังคมแล้ว ผู้ปกครองยังให้ความสำคัญกับแหล่งข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการเข้าศึกษาดูงานหรือเยี่ยมชมสถานศึกษาด้วยตนเองเพื่อสังเกตสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บรรยากาศการเรียนรู้ การจัดพื้นที่สำหรับนักเรียน รวมถึงลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในบริบทจริง การรับรู้ข้อมูลเชิงประจักษ์ดังกล่าวช่วยลดความไม่แน่นอนและทำหน้าที่เป็นข้อมูลสนับสนุนที่ช่วยยืนยันคุณลักษณะที่สถานศึกษาเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งผู้ปกครองจำนวนมากยังอาศัยแหล่งข้อมูลจากสื่อออนไลน์ ซึ่งรวมถึงเว็บไซต์ของสถานศึกษา หน้าเพจสื่อสังคมออนไลน์ คลิปกิจกรรมหรือประกาศสำคัญต่าง ๆ การสืบค้นผ่านสื่อออนไลน์ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว ครอบคลุมและสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามความหลากหลายของแหล่งข้อมูลอาจนำไปสู่ความแตกต่างในระดับความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้ปกครองจึงมักใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อเพิ่มความแม่นยำของการรับรู้ ดังบทสัมภาษณ์เพิ่มเติมต่อไปนี้

“ตอนนั้นผมก็เข้าไปดูมาทุกโรงเรียนเลย เข้าไปดูที่ห้องเรียนตอนที่เขาเรียนปรับพื้นฐาน ผมก็ขอเข้าไปดูบรรยากาศในแต่ละโรงเรียนเลย ก็พูดตรง ๆ ว่าเข้าไปคุยกับครูเขาเลย เป้าหมายก็คือจะเรียนจริง ๆ กับโรงเรียนเขานั้นแหละ เขาก็ทำให้ดูตามสภาพจริงหมดทุกอย่าง” (ผู้ปกครองคนที่ 8, วันที่สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

“เสตี๊ปแรกคือหาข้อมูลทุกอย่าง ไปดูที่โรงเรียนจริง ๆ ด้วย ก็พาถูกเขาไปให้เห็น แล้วกลับมาคุยกันกับเด็ก ๆ ว่าชอบไหม ถ้าชอบถ้าอยากเรียนที่นี่เขาต้องทำยังไง อ่านหนังสือจะดีหรือจะทำอะไร เราก็มาวางแผนด้วยกัน (ผู้ปกครองคนที่ 16, วันที่สัมภาษณ์ 8 เม.ย. 68)

“ก็หาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ตามจากในข้อมูลในอินเทอร์เน็ตเสิชหาข้อมูลดูซิ ตอนนั้นจริง ๆ พี่ก็ดูรีวิวในเฟซบุ๊ก ดูเว็บโรงเรียนเอง” (ผู้ปกครองคนที่ 4, 28 มี.ค.68)

กระบวนการแสวงหาข้อมูลเป็นขั้นตอนที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดกรอบของทางเลือกที่ผู้ปกครองจะพิจารณาในลำดับถัดไป เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับจะทำหน้าที่เป็นฐานในการคัดกรองสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ ความคาดหวังและข้อจำกัดของครอบครัว ผู้ปกครองมักจะรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ของสถานศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ การรีวิวจากผู้ปกครองคนอื่น การเยี่ยมชมสถานศึกษาตลอดจนการสอบถามจากบุคคลที่ตนไว้วางใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ผู้ปกครองสามารถมองเห็นภาพรวมของสถานศึกษาแต่ละแห่งได้

ชัดเจนขึ้น ในกระบวนการนี้คุณภาพของข้อมูลมีบทบาทอย่างยิ่งเพราะข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และมีการนำเสนออย่างเป็นระบบจะช่วยให้ผู้ปกครองตัดสินใจได้ง่ายขึ้น ดังนั้นการแสวงหาข้อมูล จึงไม่เพียงเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการจำกัดและกำหนดขอบของ ตัวเลือกเพื่อคัดกรองให้เหลือเฉพาะสถานศึกษาที่มีความเป็นไปได้สูงสุดในการตอบสนองต่อ ความต้องการของครอบครัวทั้งในด้านคุณภาพการศึกษา สภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละ ครอบครัว

ขั้นตอนที่ 3: การประเมินทางเลือก

กระบวนการตัดสินใจจะเข้าสู่ระยะของการประเมินทางเลือกโดยเปรียบเทียบ ทางเลือกต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ผู้ปกครองจะเริ่มพิจารณาคุณลักษณะ จุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับความต้องการและค่านิยมของครอบครัวเพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนว่า ทางเลือกใดตอบสนองความคาดหวังได้มากที่สุด ปัจจัยที่ผู้ปกครองใช้ในการเปรียบเทียบ มักครอบคลุมด้านคุณภาพการเรียนการสอน ความปลอดภัยในสถานศึกษา กฎระเบียบต่าง ๆ บรรยากาศการเรียนรู้และความสะดวกด้านการเดินทางรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งค่าเล่าเรียน ค่ากิจกรรมเสริมและค่าเดินทาง ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อความสามารถ ในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและความเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว ดังบท สัมภาษณ์

“มีเปรียบเทียบโรงเรียนหลาย ๆ โรงเรียน แล้วก็มีคุยกับผู้ปกครองคนอื่นก็สนใจอีก โรงเรียนหนึ่งเหมือนกันแต่ปัญหาของผมนั้นก็คือเรื่องการเดินทางไปรับไปส่งลูก คือถ้าไปโรงเรียน นั้นกว่าจะเลี้ยวรถเข้าไปได้ มันค่อนข้างยาก แล้วก็ต้องขับรถไปแล้วก็จอด แล้วก็เดินเข้าไปไกล แต่ถ้าย่างที่นี้ก็สะดวกมากในการรับส่ง ทำให้เราไม่กระทบต่อการทำงานของเราในเวลางาน มีเพื่อนร่วมงานก็ให้ข้อมูลแนะนำ แต่ตัวผมเองพอไปดูแล้วก็เปรียบเทียบอีกครั้ง” (ผู้ปกครองคนที่ 3, 27 มี.ค.68)

ผู้ปกครองจะวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานศึกษาแต่ละแห่งจากข้อมูลที่ได้ ทั้งข้อมูล จากการเยี่ยมชมด้วยตนเอง การได้พบปะครูผู้สอน การสอบถามผู้ปกครองรายอื่นหรือการติดตาม ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ ข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ผู้ปกครองเห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าสถานศึกษา มีลักษณะการจัดการเรียนรู้และการดูแลนักเรียนอย่างไรและสอดคล้องกับความต้องการของ บุตรหลานเพียงใด การเปรียบเทียบดังกล่าวนำไปสู่กระบวนการคัดกรองสถานศึกษาให้แคบลง โดยผู้ปกครองจะตัดรายชื่อสถานศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการจนเหลือเฉพาะ

สถานศึกษาที่ตรงกับลำดับความสำคัญของครอบครัวมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพการเรียน การสอน ความปลอดภัย บรรยากาศที่เหมาะสมกับเด็กหรือค่าใช้จ่ายที่สอดคล้องกับ ความสามารถของครอบครัว ดังบทสัมภาษณ์

“ผมเน้นการเปรียบเทียบในเรื่องความคุ้มค่าเป็นหลัก เช่น ค่าเทอมกับคุณภาพของการ ดูแลว่ามีสมเหตุสมผลไหม ถ้าโรงเรียนไหนค่าใช้จ่ายสูงมากแต่สภาพแวดล้อมหรือระบบการ ดูแลไม่ได้ต่างจากโรงเรียนที่ถูกกว่าผมก็จะตัดออก อีกอย่างคือเรื่องบรรยากาศถ้าไปดูแล้วรู้สึก ว่าเด็กดูเครียดหรือไม่เป็นธรรมชาติก็ไม่เลือก” (ผู้ปกครองคนที่ 13, 7 เม.ย. 68)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเมื่อผู้ปกครองได้รับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การเยี่ยมชมสถานศึกษา การพบครูผู้สอน การสอบถามผู้ปกครองรายอื่นหรือการติดตามข้อมูล ผ่านสื่อออนไลน์ ข้อมูลเหล่านี้จะได้รับการประมวลผลและพัฒนาเป็นการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่ง การรับรู้นี้ส่งผลให้ผู้ปกครองสามารถเปรียบเทียบ สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาทั้งด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ความปลอดภัย วินัยนักเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ ความสะดวกในการเดินทางและค่าใช้จ่ายที่สอดคล้องกับ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว กระบวนการรับรู้และการเปรียบเทียบดังกล่าว นำไปสู่การคัดกรองสถานศึกษาให้แคบลงจนเหลือเพียงกลุ่มของสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม ต่อความต้องการและบริบทของครอบครัวมากที่สุด ซึ่งเป็นชุดทางเลือกที่ผู้ปกครองจะนำไป ประกอบการตัดสินใจขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน

ขั้นตอนที่ 4: การตัดสินใจเลือกสถานศึกษา

เมื่อผู้ปกครองผ่านกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมเชิงบริบทครอบครัว แสวงหาข้อมูลและประเมินเปรียบเทียบทางเลือกอย่างรอบด้านแล้ว ขั้นตอนสุดท้ายของ กระบวนการคือการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่ตนเห็นว่าเหมาะสมที่สุดกับบุตรหลาน ซึ่งการ ตัดสินใจดังกล่าวไม่ใช่เพียงการเลือกจากความพึงพอใจส่วนบุคคลเท่านั้น แต่เป็นผลลัพธ์ของการ ประมวลข้อมูลจำนวนมากที่ผู้ปกครองได้รับจากหลายแหล่ง ทั้งข้อมูลเชิงประจักษ์จากการเยี่ยมชม สถานศึกษา การสังเกตสภาพแวดล้อมจริง การพูดคุยกับครูและเจ้าหน้าที่ ตลอดจน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองรายอื่นที่มีประสบการณ์ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ สื่อออนไลน์ของสถานศึกษา เช่น เว็บไซต์ทางการ เพจประชาสัมพันธ์ คลิปกิจกรรมและวีดิโบน โยเซียมมีเดีย ยังเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยสร้างภาพรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพการเรียนการสอนและ

วัฒนธรรมของสถานศึกษา รวมถึงประสบการณ์ตรงที่ผู้ปกครองเคยมีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในอดีต ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรอบอ้างอิงในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาที่กำลังพิจารณาอยู่ ดังบทสัมภาษณ์

“ตอนแรกเราชอบอีกโรงเรียนเพราะค่าเทอมถูกกว่า แต่พอคิดถึงอนาคตของลูกก็เลยไปดูหลักสูตรอย่างละเอียด สุดท้ายที่มีสอนภาษาอังกฤษที่เข้มข้นกว่าและมีครูต่างชาติด้วย เลยตัดสินใจเลือกที่นี่แทน” (ผู้ปกครองคนที่ 9, วันที่สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

“จริง ๆ ผมเลือกไว้สามโรงเรียนแต่พอดูข้อมูลและไปดูโรงเรียนจริง ๆ ก็เห็นความแตกต่างชัดเจน สุดท้ายเลือกที่นี่เพราะตรงกับความสนใจของลูกมากที่สุด โดยเฉพาะกิจกรรมเสริมและวิธีการสอนที่เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติ ผมว่าเหมาะกับลูกที่สุดแล้ว” (ผู้ปกครองคนที่ 8, วันที่สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

ผู้ปกครองมุ่งหวังให้บุตรหลานได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีที่สุด ทั้งในด้านคุณภาพการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างวินัย คุณธรรมและความมั่นใจในการใช้ชีวิต รวมถึงคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมและบรรยากาศของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเติบโตอย่างมีความสุขและมีความหมาย การตัดสินใจขั้นสุดท้ายจึงเป็นการเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมที่สุดต่ออนาคตของบุตรหลานในมิติที่ครอบคลุมให้คุณค่า ไม่ว่าจะเป็นความปลอดภัย ความมั่นคงทางอารมณ์ ความถนัดและความสนใจเฉพาะด้าน หรือโอกาสในการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองจึงตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่เชื่อมั่นได้ว่าบุตรหลานจะสามารถเติบโตอย่างสมวัย มีความสุขในการเรียนรู้และมีโอกาสพัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองจึงเป็นกระบวนการเชิงเหตุผลและเชิงสังคมที่ดำเนินไปอย่างเป็นลำดับขั้น เริ่มจากการพิจารณาความเหมาะสมเชิงบริบทของครอบครัวซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการทำความเข้าใจทรัพยากร ข้อจำกัด ค่านิยมและความต้องการเฉพาะของบุตรหลาน รวมทั้งปัจจัยด้านรายได้ ระยะเวลา ความเชื่อทางการศึกษา และความถนัดของเด็ก เมื่อกรอบความต้องการเหล่านี้ชัดเจน ผู้ปกครองจึงเข้าสู่ขั้นตอนการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลากหลายทั้งสื่อออนไลน์ เอกสารทางการ การเยี่ยมชมสถานศึกษาจริงและการสอบถามจากเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับสถานศึกษาที่เป็นไปได้ จากนั้นข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาประเมินและเปรียบเทียบทางเลือกอย่างเป็นระบบในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม

กฎระเบียบ ความสะดวกด้านการเดินทางและค่าใช้จ่าย ก่อนจะเข้าสู่ขั้นตอนการตรวจสอบ ความสอดคล้องระหว่างลักษณะของสถานศึกษากับบริบทจริงของครอบครัว ทั้งด้านทรัพยากร ค่านิยมและความต้องการเฉพาะของบุตรหลาน ผู้ปกครองจะตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมที่สุด โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ ความเชื่อมั่นในคุณภาพและความคาดหวังต่ออนาคตของบุตรหลาน กระบวนการทั้งหมดนี้สะท้อนการใช้เหตุผลภายใต้ข้อจำกัดด้านข้อมูล เวลาและทรัพยากรควบคู่กับความต้องการของครอบครัวที่ให้อยากบุตรหลานได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีที่สุดในอนาคต

4. ผลที่ติดตามมา

กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยส่งผลต่อเนื่องใน 2 ระดับ ได้แก่ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับบุตรหลานและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับระบบการศึกษาโดยรวม ซึ่งทั้งสองระดับมีความเกี่ยวข้องเชิงซ้อนและเกี่ยวเนื่องกัน กระบวนการเลือกสถานศึกษาที่มีความรอบคอบและตั้งอยู่บนฐานข้อมูลที่หลากหลาย ส่งผลให้บุตรหลานได้รับการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพ ความต้องการ ความถนัดและบุคลิกภาพของตนเอง ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ การปรับตัวเชิงสังคมและการพัฒนาศักยภาพในระยะยาว ในขณะที่เดียวกันระบบการศึกษาก็ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบการเลือกของผู้ปกครอง เนื่องจากการเลือกสถานศึกษาที่ยึดโยงกับคุณภาพจริงทำให้สถานศึกษาต่าง ๆ เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพและภาพลักษณ์องค์กร ตลอดจนการยกระดับมาตรฐานการแข่งขันระหว่างสถานศึกษา กระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองจึงนำไปสู่กลไกทางสังคมที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพของทั้งผู้เรียน ครอบครัวและระบบการศึกษาโดยรวมโดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละระดับต่างก็เกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือเมื่อการเลือกของผู้ปกครองนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพย่อมได้รับความไว้วางใจมากขึ้นและระบบการศึกษาก็มีแนวโน้มพัฒนาไปในทิศทางที่ตอบสนองความต้องการของครอบครัวและชุมชนได้ดียิ่งขึ้น อันสะท้อนถึงความพยายามร่วมกันในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศในภาพรวม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ผลต่อบุตรหลาน

การเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของบุตรหลานมีผลโดยตรงและชัดเจนต่อพัฒนาการของผู้เรียนทั้งในด้านการเรียนรู้ อารมณ์และสังคม ผู้เรียนที่ได้รับโอกาสเข้าเรียนในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของตน เช่น ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพหรือความต้องการการดูแลเฉพาะด้าน มักแสดงออกทางการเรียนรู้ได้อย่าง

เต็มศักยภาพมากกว่า เนื่องจากสถานศึกษาสามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถตามธรรมชาติส่งผลให้มีแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เกิดความสนใจต่อกิจกรรมทางวิชาการและรู้สึกมีความสุขกับการเรียนในระยะยาว สถานศึกษาที่ตอบสนองต่อศักยภาพรายบุคคลอย่างเหมาะสมยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเองและสามารถวางแผนเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างมีทิศทาง นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในตนเองที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมยังส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานควบคู่กับทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสารและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังบทสัมภาษณ์

“อันดับแรกคือเขามีความสุขทุกวัน เขาได้รับการเอาใจใส่อย่างเท่าเทียม เราไม่ต้องกังวลว่าครูจะให้ความสำคัญกับเด็กคนไหนมากกว่าเพราะผู้ปกครองเป็นคนนั้นคนนี้ เด็กก็ไม่มีแผลในใจเพราะครูให้ความสำคัญเท่ากัน ความเท่าเทียมความยุติธรรมในห้องเรียน ครูเข้าใจอารมณ์ผู้ปกครอง ใส่ใจ มาจากระบบการบริหาร ซึ่งมาจากผู้บริหาร วิสัยทัศน์ มุมมอง” (ผู้ปกครองคนที่ 1, 25 มี.ค.68)

“ตอนนี้ที่พอใจเพราะพี่รู้สึกว่าคุณพี่เรียนอย่างมีความสุข ลูกพี่แสบปี่ ไม่บ่นหรือพูดแง่ลบกับครูหรือโรงเรียน นั่นหมายความว่าสิ่งที่เขาอยู่มันโอเค เราก็ดูจากลักษณะเข้าทุกวัน เขาอยากไปโรงเรียนใหม่ เขามีความสุขใหม่” (ผู้ปกครองคนที่ 11, 31 มี.ค.68)

ในด้านพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม การเรียนในสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งด้านโครงสร้างการจัดการเรียนรู้ ความเอาใจใส่จากครู ความสัมพันธ์ในชั้นเรียนและความปลอดภัยทางกายใจ ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมั่นคงทางอารมณ์และสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม การมีเพื่อนที่ดีและครูที่เข้าใจส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเชิงบวกรวมถึงความรับผิดชอบ ความมีวินัย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการเคารพกฎระเบียบของสังคมมากขึ้น การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนทั้งด้านการเรียนรู้และการเติบโตทางอารมณ์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมให้ผู้เรียนเติบโตอย่างสมดุลและพร้อมต่อการเผชิญความท้าทายในอนาคตอย่างมั่นคง

“ก็คิดว่ายืนยันคำเดิมนะถ้าให้เลือกอีกครั้งก็เลือกที่นี่ เพราะผมรู้สึกว่าจะอะไรก็ตามที่มันขับเคลื่อนด้วยความอยากของลูก เขาจะรับผิดชอบการตัดสินใจของเขาเอง เรามีหน้าที่สนับสนุน ถึงแม้มันจะผิดพลาด เขาจะได้เรียนรู้ ผมคุยกับแฟนว่าเราจะเป็นคนชี้แนะ ไม่ใช่ชี้หน้า

ให้คำแนะนำ ให้เขาได้เจอตัวตนของเขา ชีวิตมันเป็นของเขาจะถูกจะผิดให้มันเกิดจากการตัดสินใจของเขา เราเป็นผู้ให้คำแนะนำ” (ผู้ปกครองคนที่ 3, 27 มี.ค.68)

ดังนั้นการเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทครอบครัว ศักยภาพและความต้องการของบุตรหลานส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการของผู้เรียนในทุกมิติ ทั้งด้านการเรียนรู้ อารมณ์และสังคม ผู้เรียนที่ได้เรียนในสถานศึกษาที่ตอบสนองต่อลักษณะเฉพาะของตน เช่น ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพหรือความต้องการการดูแลเฉพาะด้าน จะมีแนวโน้มที่จะแสดงศักยภาพทางการเรียนรู้ได้เต็มที่ เนื่องจากสถานศึกษาสามารถออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถตามธรรมชาติของผู้เรียน ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจภายใน ความกระตือรือร้นในการเรียนและมีความสุขกับการเรียนในระยะยาว การเรียนรู้ในบริบทที่เอื้อต่อความสามารถรายบุคคลยังช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบของการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง มีความเชื่อมั่นสูงขึ้นและสามารถตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผลต่อระบบการศึกษา

กระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองมิได้ส่งผลเฉพาะต่อระดับครอบครัวเท่านั้น แต่ยังสะท้อนแรงกระตุ้นสำคัญต่อระบบการศึกษาในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตและวิถีคิดของผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวจำนวนมากให้ความสำคัญกับความปลอดภัย สุขภาวะและความยืดหยุ่นของรูปแบบการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันความคาดหวังต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ก็สูงขึ้นกว่าช่วงก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้ปกครองเรียนรู้จากการเรียนออนไลน์ว่าการศึกษาที่ดีต้องมีระบบสนับสนุนที่ตอบโจทย์ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ส่งผลให้การเปรียบเทียบและพิจารณาทางเลือกของผู้ปกครองในยุคปัจจุบันมีความละเอียดมากขึ้นและมีกรอบการประเมินที่หลากหลายกว่าเดิม ทั้งในด้านคุณภาพการสอน ความพร้อมของเทคโนโลยีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู บรรยากาศที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพกายใจและกลไกความร่วมมือระหว่างบ้านกับสถานศึกษา ดังบทสัมภาษณ์

“หลังโควิดผมรู้สึกว่าผู้ปกครองเรามีความคาดหวังต่อโรงเรียนมากขึ้นนะครับ เพราะเราเห็นแล้วว่าเวลาโรงเรียนไม่พร้อม เด็กเหนื่อยแค่ไหน เวลาเลือกโรงเรียนผมจึงคิดว่าโรงเรียนไหนดูแลเด็กดี สื่อสารเร็ว มีครูที่เข้าใจเด็ก การแข่งขันของโรงเรียนสมัยนี้ทำให้โรงเรียนหลายที่ปรับตัวเร็วขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อครอบครัวอย่างเราที่มีข้อจำกัดด้านรายได้ โรงเรียนอยากได้

ผู้ปกครอง เขาต้องพิสูจน์ด้วยคุณภาพจริง ๆ ครับ ไม่ใช่แค่ชื่อเสียง” (ผู้ปกครองคนที่ 8, วันที่ สัมภาษณ์ 30 มี.ค.68)

“แต่ก่อนเราอาจดูแค่ชื่อเสียงหรือผลสอบ แต่ช่วงเรียนออนไลน์ตอนโควิดทำให้เห็นว่า ถ้าโรงเรียนไม่พร้อม เด็กก็ลำบาก เราเลยเลือกโรงเรียนที่มีระบบดีจริง ทั้งเรื่องเทคโนโลยี ครูที่ สอนเป็น และสื่อการเรียนรู้ที่เข้าใจเด็กมากขึ้น พอผู้ปกครองอย่างเราคาดหวังสูงขึ้น โรงเรียนก็ ต้องพัฒนาไ่มั้ย ซึ่งมันดีกับผู้ปกครองมาก ๆ ค่ะ” (ผู้ปกครองคนที่ 5, 28 มี.ค.68)

“ผมคิดว่าผู้ปกครองเราได้เรียนรู้ว่าโรงเรียนที่ดีต้องไม่ใช่แค่ให้เด็กอยู่ในอาคาร แต่ต้อง ดูแลทั้งการเรียน สุขภาพ ความปลอดภัยและการสื่อสารกับผู้ปกครอง เราเลือกโรงเรียนที่ตอบ โจทย์มากที่สุดแล้วมันทำให้โรงเรียนเห็นว่าอะไรสำคัญต่อครอบครัวจริง ๆ หลังโควิด โรงเรียนที่ ตอบสนองความต้องการได้ดี ก็ได้รับความนิยมมากขึ้น” (ผู้ปกครองคนที่ 13, 7 เม.ย. 68)

จากบทสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีวิธีการตัดสินใจที่รอบด้านขึ้นจึง ก่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนให้สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องปรับตัวเชิงโครงสร้างและกระบวนการอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างทันท่วงที การแข่งขัน ระหว่างสถานศึกษาจึงเปลี่ยนจากการแข่งขันเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้สมัคร หรือชื่อเสียงมาสู่ การแข่งขันเชิงคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ นวัตกรรมการสอน การดูแลรายบุคคล แนวคิด ทางการศึกษาสมัยใหม่ รวมถึงระบบบริการทางการศึกษาที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มากขึ้น นอกจากนี้บริบทดังกล่าวยังนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์และจุดเด่นเฉพาะของแต่ละ สถานศึกษา เพื่อสร้างความแตกต่างที่สามารถดึงดูดผู้ปกครองในตลาดการศึกษา เช่น สถานศึกษาที่เน้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถานศึกษาที่เน้นทักษะศิลปะและความคิด สร้างสรรค์หรือสถานศึกษาที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะอย่างรอบด้าน การสร้างอัตลักษณ์เช่นนี้ช่วยให้ สถานศึกษาสามารถสื่อสารคุณค่าของตนสู่ผู้ปกครองได้ชัดเจนขึ้น ในขณะเดียวกันก็เป็น แรงผลักดันให้รักษาคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องปรับตัวและตระหนักถึงความจำเป็นในการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียม ตลอดจนการยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาในภาพรวม ทั้งด้านคุณภาพครู ระบบประกันคุณภาพ ภายใน และกลไกติดตามประเมินผลที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และความต้องการจริงของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการตัดสินใจของผู้ปกครองหลัง การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 มิได้เป็นเพียงพฤติกรรมรายบุคคลแต่เป็นกลไกสำคัญที่ช่วย

ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่คำนึงต่อการตอบสนองต่อความคาดหวังของครอบครัวและชุมชนในยุคใหม่อีกด้วย ดังจะแสดงให้เห็นปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานที่ครอบคลุมทั้งการให้ความหมาย ลักษณะของสถานศึกษาที่ดี เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาและผลที่ตามมา ดังแผนภาพต่อไปนี้

การพัฒนาทฤษฎีฐานรากในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทย

ภาพประกอบ 11 แผนภาพทฤษฎีฐานรากในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

การวิจัยเชิงปริมาณได้กำหนดประชากรผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2568 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4,930 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของแฮร์และคณะ (Hair et al., 2010) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 430 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มหลายชั้น (Multi-Stage Cluster Sampling) โดยเริ่มจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนและครอบคลุม จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีความหลากหลายและเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานที่พัฒนามาจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ในประเด็นเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน ชื่อเสียงของสถานศึกษาและคุณภาพของสถานศึกษา ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างโมเดลสมมติฐานและนำมาทดสอบด้วยวิธีการทางสถิติโดยสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ

M	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
SD	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Sk	หมายถึง	ค่าความเบ้ (Skewness)
Ku	หมายถึง	ค่าความโด่ง (Kurtosis)
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
Chi-square	หมายถึง	ค่าไค-สแควร์
df	หมายถึง	องศาอิสระ (Degree of freedom)
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index)
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of fit index)
CFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ
SRMR	หมายถึง	ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual)
RMSEA	หมายถึง	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Root Mean Squared Error of Approximation)
β	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐาน (Standardized Coefficient)
DE	หมายถึง	อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
IE	หมายถึง	อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)
TE	หมายถึง	อิทธิพลรวม (Total Effect)

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 430 คน โดยมีรายละเอียดข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 6

ตาราง 6 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	69	15.95
หญิง	361	84.05
รวม	430	100.00
อายุ (ปี)		
20 - 29 ปี	17	3.88
30 - 39 ปี	80	18.53
40 - 49 ปี	265	61.64
50 ปีขึ้นไป	68	15.95
รวม	430	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	206	47.85
ปริญญาตรี	204	47.41
ปริญญาโท	20	4.74
ปริญญาเอก	-	-
รวม	430	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	52	12.07
10,000 - 19,999 บาท	159	37.07
20,000 - 29,999 บาท	100	23.28
30,000 - 39,999 บาท	85	19.82
40,000 บาท ขึ้นไป	34	7.76

ประเภทข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
รวม	430	100.00
อาชีพ		
ข้าราชการ / พนักงานของรัฐ	65	15.09
พนักงานบริษัทเอกชน	150	34.91
อาชีพอิสระ / รับจ้างทั่วไป / ค้าขาย	106	24.57
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	46	10.78
แม่บ้าน / พ่อบ้าน	37	8.62
อื่นๆ	26	6.03
รวม	430	100.00

จากตาราง 6 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง จำนวน 361 คน คิดเป็นร้อยละ 84.05 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด และเป็นเพศชายจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 15.95 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 61.64 รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง 30 - 39 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 18.53 และ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 15.95 ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 47.85 รองลงมาก็คือระดับปริญญาตรี จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 47.41 และปริญญาโท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.74 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,000 - 19,999 บาท จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 37.07 รองลงมาก็คือ 20,000 - 29,999 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 23.28 และ 30,000 - 39,999 บาท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 19.82 ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 34.91 รองลงมาก็คือ อาชีพอิสระ / รับจ้างทั่วไป / ค้าขาย จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 24.57 และข้าราชการ / พนักงานของรัฐ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 15.09

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง

ข้อคำถาม	Mean	SD	CITC
1. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status)			
Cronbach's alpha = 0.899			
1.1 ระดับการศึกษาของท่านส่งผลต่อมุมมองในการเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	4.47	0.95	.648
1.2 ท่านใช้ความรู้ที่เคยศึกษามาประกอบการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	4.32	1.08	.697
1.3 ท่านใช้ประสบการณ์การเรียนของตัวเองมาเลือกโรงเรียน	4.23	1.07	.599
1.4 ท่านสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ได้อย่างมีหลักการ	4.40	0.78	.574
1.5 อาชีพของท่านส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	4.26	1.12	.682
1.6 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีเวลาเรียนและกิจกรรมที่สอดคล้องกับตารางงานของท่าน	3.84	1.30	.668
1.7 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีเครือข่ายผู้ปกครองที่มีฐานะและอาชีพใกล้เคียงกับท่าน	3.10	1.44	.615
1.8 อาชีพของท่านส่งผลต่อมุมมองในการเลือกโรงเรียน เช่น ให้ความสำคัญกับวิชาการ เทคโนโลยี หรือภาษา	4.07	1.22	.675
1.9 รายได้ของท่านมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	4.02	1.23	.678
ข้อคำถาม	Mean	SD	CITC
1.10 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีค่าเทอมเหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว	4.27	1.05	.601
1.11 ท่านหลีกเลี่ยงโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายแพงสูง เพราะไม่สอดคล้องกับรายได้ของตนเอง	4.20	1.12	.622
1.12 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีระบบการชำระเงินที่ยืดหยุ่น เช่น การผ่อนชำระ	3.73	1.42	.464

จากตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง พบว่า มีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.899 แสดงให้เห็นว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมาก และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ระดับ

การศึกษาของท่านส่งผลต่อมุมมองในการเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน (Mean = 4.47, SD. = 0.95) รองลงมาคือ ท่านสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ได้อย่างมีหลักการ (Mean = 4.40, SD. = 0.78) และ ท่านใช้ความรู้ที่เคยศึกษามาประกอบการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน (Mean = 4.32, SD. = 1.08)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน

ข้อคำถาม	Mean	SD	CITC
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation) Cronbach's alpha = 0.929			
2.1 บุตรหลานของท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนและเตรียมตัวสอบ	4.60	0.71	.784
2.2 บุตรหลานมีเป้าหมายชัดเจนว่าอยากเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนใด	4.61	0.72	.711
2.3 บุตรหลานของท่านไม่ย่อท้อในการฝึกทำข้อสอบเพื่อสอบแข่งขัน	4.36	0.87	.780
2.4 บุตรหลานของท่านยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและหาวิธีปรับปรุงพัฒนา	4.53	0.71	.776
2.5 บุตรหลานของท่านมีวินัยในการเรียน	4.39	0.79	.724
2.6 บุตรหลานของท่านอ่านหนังสือเตรียมตัวสอบอย่างสม่ำเสมอ	4.18	0.81	.686
2.7 บุตรหลานของท่านมีสมาธิและควบคุมตนเองได้	4.34	0.78	.656
2.8 บุตรหลานของท่านบริหารจัดการเวลาได้ดี	4.07	0.87	.712
2.9 บุตรหลานของท่านพูดถึงโรงเรียนที่อยากเข้าศึกษาต่อให้ท่านฟัง	4.47	0.80	.653
2.10 บุตรหลานของท่านเล่าให้คนในครอบครัวฟังว่า หากสอบได้จะรู้สึกอย่างไร	4.62	0.65	.664
2.11 บุตรหลานของท่านมีความภาคภูมิใจเมื่อทำได้ตามเป้าหมาย	4.62	0.83	.585
2.12 บุตรหลานของท่านสนใจหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนที่อยากเข้าด้วยตนเอง	4.40	0.82	.637

จากตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน พบว่า มีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.929 แสดงให้เห็นว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมากและข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ บุตรหลานของท่านเล่าให้คนในครอบครัวฟังว่า หากสอบได้จะรู้สึกอย่างไร (Mean = 4.62, SD. = 0.65) และ บุตรหลานของท่านมีความภาคภูมิใจเมื่อทำได้ตามเป้าหมาย (Mean = 4.62, SD. = 0.83)

รองลงมา คือ บุตรหลานมีเป้าหมายชัดเจนว่าอยากเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนใด (Mean = 4.61, SD. = 0.72)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ ชื่อเสียงของสถานศึกษา

ข้อคำถาม	Mean	SD	CITC
3. ชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation)			
Cronbach's alpha = 0.948			
3.1 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีชื่อเสียงให้แก่บุตรหลาน	4.17	1.18	.640
3.2 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ	4.57	0.71	.563
3.3 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและน่าเชื่อถือ	4.46	0.83	.557
3.4 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความโดดเด่นด้านกีฬา ศิลปะ ดนตรีหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร	4.20	1.10	.696
3.5 ท่านเลือกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการแข่งขันด้านวิชาการและอื่น ๆ	4.21	1.06	.864
3.6 ท่านเลือกโรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาจากองค์กรต่าง ๆ	4.48	0.86	.641
3.7 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความสามารถในการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ	4.04	1.06	.880
3.8 ท่านเลือกโรงเรียนที่ได้รับการจัดอันดับในกลุ่มโรงเรียนชั้นนำ	4.14	1.10	.898
3.9 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีศิษย์เก่าสอบเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้	3.99	1.18	.860
3.10 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับในสังคม	4.14	1.16	.856
3.11 ท่านพิจารณาข้อมูลศิษย์เก่าเมื่อจบไปแล้วได้ทำงานในสาขาใด	3.78	1.21	.764
3.12 ท่านเลือกโรงเรียนโดยพิจารณาจากสถิติการสอบเข้าหรือความสำเร็จของศิษย์เก่าทุกปี	3.93	1.22	.832

จากตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อเลี้ยงของสถานศึกษา พบว่า มีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.948 แสดงให้เห็นว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมาก และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ท่านเลือกโรงเรียนที่มีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ (Mean = 4.57, SD. = 0.71) รองลงมาคือ ท่านเลือกโรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาจากองค์กรต่าง ๆ (Mean = 4.48, SD. = 0.86) และ ท่านเลือกโรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาจากองค์กรต่าง ๆ (Mean = 4.48, SD. = 0.86)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของคุณภาพของสถานศึกษา

ข้อคำถาม	Mean	SD	CITC
4. คุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) Cronbach's alpha = 0.957			
4.1 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการและมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ทันสมัย	4.60	0.81	.693
4.2 ท่านเลือกโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการและทักษะชีวิต	4.54	0.76	.879
4.3 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ	4.64	0.69	.770
4.4 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีการประเมินผลการเรียนรู้เป็นระบบ มีวิธีการที่หลากหลายและยุติธรรม	4.53	0.75	.761
4.5 ท่านต้องการให้บุคลากรได้เรียนกับครูที่มีวุฒิการศึกษาตรงกับวิชาที่สอน	4.57	0.76	.908
4.6 ท่านต้องการให้บุคลากรได้เรียนกับครูมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และเข้าใจนักเรียน	4.63	0.68	.903
4.7 ท่านให้ความสำคัญกับครูที่มีความสามารถในการประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์	4.51	0.84	.853
4.8 ท่านเลือกโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	4.64	0.69	.864
4.9 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีพื้นที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้บุคลากร	4.56	0.82	.736
4.10 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีอาคารเรียนและอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย	4.61	0.71	.714
4.11 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยเข้มงวด	4.77	0.63	.713

ข้อคำถาม	Mean	SD	CITC
4.12 ท่านเลือกโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมปราศจากมลพิษและเสียงรบกวน	4.47	0.82	.719

จากตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า มีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.957 แสดงให้เห็นว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมากและข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ท่านเลือกโรงเรียนที่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยเข้มงวด (Mean = 4.77, SD. = 0.63) รองลงมาคือ ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (Mean = 4.64, SD. = 0.69) และท่านเลือกโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Mean = 4.64, SD. = 0.69) สามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของสถานศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) หลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่จะสะท้อนถึงความเชื่อมั่นในคุณภาพของสถานศึกษา

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน

ข้อคำถาม	Mean	SD	CITC
5. การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice) Cronbach's alpha = 0.905			
5.1 ท่านเลือกโรงเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของบุตรหลาน	4.62	0.70	.580
5.2 ท่านรับรู้และเข้าใจสิ่งที่บุตรหลานต้องการจากโรงเรียน	4.49	0.82	.542
5.3 ครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	4.29	1.11	.541
5.4 ท่านให้ความสำคัญกับการเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับค่านิยมและวัฒนธรรมของครอบครัว	4.12	1.16	.750
5.5 ก่อนตัดสินใจเลือกโรงเรียน ท่านเปรียบเทียบโรงเรียนหลายแห่ง	4.15	1.28	.773
5.6 ท่านหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนจากหลายแหล่ง เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง ฯลฯ	4.19	1.12	.775
5.7 ท่านเยี่ยมชมโรงเรียนก่อนตัดสินใจ	3.77	1.31	.680
5.8 ท่านวิเคราะห์ทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละโรงเรียนอย่างรอบคอบ	4.26	0.99	.605

ข้อคำถาม	Mean	SD	CITC
5.9 ท่านได้รับคำแนะนำจากเพื่อนหรือญาติในการเลือกโรงเรียน	4.02	1.24	.637
5.10 ท่านรับฟังความคิดเห็นของลูกเกี่ยวกับโรงเรียนที่ต้องการเรียน	4.61	0.71	.541
5.11 ท่านตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่ลูกของเพื่อนร่วมอาชีพก็ส่งบุตรหลานไปเรียนด้วย	3.67	1.50	.589
5.12 ความคิดเห็นของครูหรือผู้เชี่ยวชาญมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียน	4.06	1.20	.666

จากตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน พบว่า มีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.905 แสดงให้เห็นว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมาก และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ 5.1 ท่านเลือกโรงเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของบุตรหลาน (Mean = 4.62, SD. = 0.70) รองลงมาคือ ท่านรับฟังความคิดเห็นของลูกเกี่ยวกับโรงเรียนที่ต้องการเรียน (Mean = 4.61, SD. = 0.71) และ ท่านรับรู้และเข้าใจสิ่งที่บุตรหลานต้องการจากโรงเรียน (Mean = 4.49, SD. = 0.82)

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของตัวแปร

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของตัวแปร ก่อนดำเนินการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง เพื่อทดสอบสมมติฐานตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

ผู้วิจัยตรวจสอบลักษณะการแจกแจงข้อมูลของตัวแปรว่าเป็นการแจกแจงแบบปกติหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรทุกตัว ดังตาราง 12

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง ของตัวแปรทั้งหมด

ตัวแปร	M	SD.	Sk.	Ku.	Shapiro-Wilk
1. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status)	4.07	0.94	-1.29	1.59	0.927***
- การศึกษา	4.35	0.83	-1.65	2.60	0.774***
- อาชีพ	3.81	1.02	-0.81	0.21	0.911***
- เงินเดือน	4.05	0.98	-1.40	1.96	0.832***
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation)	4.43	0.68	-1.46	2.61	0.860***
- ความมุ่งมั่นตั้งใจ	4.52	0.67	-1.67	3.32	0.745***
- ความสามารถในการควบคุมตนเอง	4.24	0.70	-0.72	-0.13	0.896***
- การมองเห็นตัวเองในอนาคต	4.52	0.66	-2.00	4.64	0.734***
3. ชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation)	4.17	0.92	-1.19	0.83	0.862***
- การยอมรับของสังคม	4.34	0.76	-1.07	0.09	0.820***
- รางวัลและการรับรอง	4.21	0.92	-1.39	1.75	0.813***
- ความสำเร็จของศิษย์เก่า	3.95	1.09	-1.11	0.65	0.853***
4. คุณภาพของสถานศึกษา (School Quality)	4.58	0.66	-2.09	5.10	0.710***
- คุณภาพวิชาการ	4.57	0.66	-2.15	6.11	0.691***
- คุณภาพครู	4.58	0.70	-2.01	4.30	0.651***
- สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา	4.60	0.62	-2.11	4.90	0.688***
5. การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice)	4.18	0.90	-1.03	0.26	0.874***
- การรับรู้ความต้องการของครอบครัว	4.37	0.78	-1.21	0.82	0.795***
- การประเมินทางเลือก	4.09	0.99	-0.86	-0.29	0.843***
- อิทธิพลทางสังคม	4.08	0.92	-1.03	0.24	0.863***

หมายเหตุ *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง ของตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปร ตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 (SD. = 0.94) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การศึกษา (M = 4.35, SD. = 0.83) รองลงมาคือ เงินเดือน (M = 4.05, SD. = 0.98) และ อาชีพ (M = 3.81, SD. = 1.02) ตามลำดับ ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation) ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (SD. = 0.68) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความมุ่งมั่นตั้งใจ (M = 4.52, SD. = 0.67) และการมองเห็นตัวเองในอนาคต (M = 4.52, SD. = 0.66) รองลงมาคือ ความสามารถในการควบคุมตนเอง (M = 4.24, SD. = 0.70) ตามลำดับ ตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 (SD. = 0.92) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การยอมรับของสังคม (M = 4.34, SD. = 0.76) รองลงมาคือ รางวัลและการรับรอง (M = 4.21, SD. = 0.92) และ ความสำเร็จของศิษย์เก่า (M = 3.95, SD. = 1.09) ตามลำดับ ตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 (SD. = 0.66) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา (M = 4.60, SD. = 0.62) รองลงมาคือ คุณภาพครู (M = 4.58, SD. = 0.70) และ คุณภาพวิชาการ (M = 4.57, SD. = 0.66) ตามลำดับ ตัวแปร การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice) ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 (SD. = 0.90) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรับรู้ความต้องการของครอบครัว (M = 4.37, SD. = 0.78) รองลงมาคือ การประเมินทางเลือก (M = 4.09, SD. = 0.99) และ อิทธิพลทางสังคม (M = 4.08, SD. = 0.92) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาลักษณะของการแจกแจงปกติ (Normal distribution) จากค่าความเบ้ (Skewness) ซึ่งอยู่ระหว่าง -2.15 ถึง -0.72 ซึ่งไม่เกิน ± 3.00 ตามเกณฑ์ของ Kline (2016) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ซึ่งอยู่ระหว่าง -0.29 ถึง 6.11 และค่า Shapiro-Wilk พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการแจกแจงของข้อมูลไม่เป็นปกติ แต่ด้วยความแกร่ง (Robust) ของสถิติ จึงไม่ส่งผลต่อการวิเคราะห์มากนัก ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ดังนั้นการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้จึงควรคำนึงถึงข้อจำกัดในเรื่องนี้ด้วย

2. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์โมเดลสมการ

โครงสร้าง ซึ่งตัวแปรในโมเดลควรมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง แต่ไม่มากเกินไปจนทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) (Kline, 2005) ดังตาราง 13

ตาราง 13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาแต่ละตัว

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
A	1.00														
B	0.68	1.00													
C	0.43	0.59	1.00												
D	0.32	0.21	0.28	1.00											
E	0.33	0.30	0.38	0.74	1.00										
F	0.34	0.17	0.27	0.62	0.50	1.00									
G	0.46	0.41	0.36	0.32	0.47	0.58	1.00								
H	0.44	0.50	0.35	0.37	0.44	0.50	0.73	1.00							
I	0.55	0.60	0.35	0.23	0.28	0.43	0.68	0.85	1.00						
J	0.47	0.27	0.48	0.49	0.55	0.51	0.62	0.58	0.50	1.00					
K	0.36	0.23	0.37	0.49	0.55	0.51	0.53	0.57	0.45	0.84	1.00				
L	0.46	0.34	0.39	0.42	0.52	0.48	0.64	0.56	0.52	0.76	0.82	1.00			
M	0.55	0.46	0.35	0.44	0.52	0.46	0.61	0.58	0.59	0.65	0.67	0.79	1.00		
N	0.44	0.48	0.44	0.29	0.39	0.33	0.58	0.54	0.64	0.50	0.44	0.56	0.65	1.00	
O	0.44	0.52	0.46	0.32	0.44	0.54	0.67	0.65	0.71	0.50	0.48	0.62	0.55	0.69	1.00

หมายเหตุ	A = การศึกษา	I = ความสำเร็จของศิษย์เก่า
	B = อาชีพ	J = คุณภาพวิชาการ
	C = เงินเดือน	K = คุณภาพครู
	D = ความมุ่งมั่นตั้งใจ	L = สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา
	E = ความสามารถในการควบคุมตนเอง	M = การรับรู้ความต้องการของครอบครัว
	F = การมองเห็นตัวเองในอนาคต	N = การประเมินทางเลือก
	G = การยอมรับของสังคม	O = อิทธิพลทางสังคม
	H = รางวัลและการรับรอง	

จากตาราง 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาแต่ละตัว พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่นำมา

วิเคราะห์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson) การตรวจสอบนี้เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ซึ่งระบุว่าตัวแปรในโมเดลควรมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง แต่ไม่มากเกินไปจนทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) โดยมีเกณฑ์ตาม Kline (2005) ว่าค่าความสัมพันธ์ไม่ควรเกิน .850 ซึ่งจากตาราง พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดอยู่ในช่วงระหว่าง .17 ถึง .85 โดยตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ตัวแปรคู่ H (รางวัลและการรับรอง) กับ I (ความสำเร็จของศิษย์เก่า) ($r = .85$) ตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ ตัวแปรคู่ B (อาชีพ) กับ F (การมองเห็นตัวเองในอนาคต) ($r = .17$) เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ที่จะทำให้เกิดภาวะร่วมเส้นตรง พบว่า ไม่มีตัวแปรคู่ใดที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากกว่า .850 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลจากตัวแปรชุดนี้มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เหมาะสมและไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง จึงสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์เส้นทาง หรือโมเดลสมการโครงสร้างในลำดับต่อไปได้

3. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง สามารถนำมาจัดรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้" โดยมีค่าสถิติที่ใช้เป็นดัชนีแสดงความสอดคล้องของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ 1) ค่าไคสแควร์ (Chi-square: χ^2) ซึ่งเป็นค่าแสดงผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Chi-square Goodness of Fit Test) 2) ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (Relative Chi-square) ที่คำนวณจากค่าไคสแควร์หารด้วยค่าองศาความเป็นอิสระ (Chi-square / df) ซึ่งเป็นค่าแสดงระดับความสอดคล้องกลมกลืน 3) ดัชนีที่ใช้วัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสมบูรณ์ (Absolute Fit Index) ที่นิยมได้แก่ ค่าสถิติที่แสดงความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่อธิบายได้ด้วยโมเดล ที่แสดงในรูปแบบของดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) และค่า GFI ที่ปรับแก้ด้วยค่าองศาความเป็นอิสระ (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) 4) ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ (Relative Fit Index) เป็นค่าที่แสดงว่าโมเดลของการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรตามทฤษฎีดีกว่าโมเดลที่ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันเลย คือค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) 5) ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนในรูปความคลาดเคลื่อน คือ ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Standard RMR: SRMR) และ 6) ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Root Mean Square Error of Approximation Index: RMSEA) เป็นค่าดัชนีบอกว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่าง

ดีมากหรือไม่ นำค่าสถิติที่คำนวณได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์อ้างอิงตามหลักวิชาการ ถ้าค่าที่คำนวณได้เป็นไปตามเกณฑ์จึงจะแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์จากโปรแกรมสำเร็จรูป ดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าสถิติการวิเคราะห์หือทธิพลของ

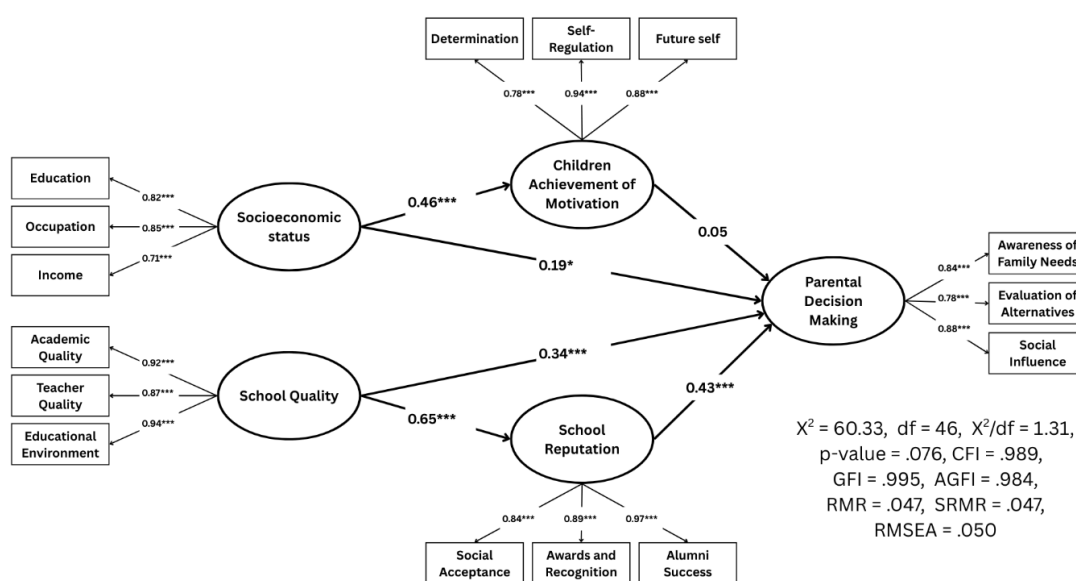
ค่าดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติก่อนปรับ	ค่าสถิติหลังปรับ	ผลการพิจารณา
Chi-square	-	334.19	60.33	-
df	-	83	46	-
Chi-square / df	<2.00	4.02	1.31	ผ่านเกณฑ์
p	>.050	.000	.076	ผ่านเกณฑ์
GFI	>.900	.976	.995	ผ่านเกณฑ์
AGFI	>.900	.962	.984	ผ่านเกณฑ์
CFI	>.900	.810	.989	ผ่านเกณฑ์
SRMR	<.050	.138	.047	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	<.050	.168	.050	ผ่านเกณฑ์

ที่มา: Byrne, 2001; Hair et al., 2010; Joreskog & Sorbom (1985)

จากตาราง 14 ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า โมเดลที่ปรับแก้แล้วมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค่าดัชนีต่าง ๆ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งในการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดล สมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้น ผู้วิจัยได้ใช้ค่าสถิติที่เป็นดัชนีหลายตัว ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (Chi-square / df) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual: SRMR) และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Root Mean Squared Error of Approximation Index: RMSEA) โดยนำค่าที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์อ้างอิงตามหลักวิชาการ (Byrne, 2001; Hair et al., 2010; Joreskog & Sorbom,

1985) ได้แก่ ค่า Chi-square เท่ากับ 60.33 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 46 ค่า Chi-square / df เท่ากับ 1.31 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ค่า p-value เท่ากับ .076 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .995 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .984 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ .989 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (SRMR) เท่ากับ .047 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .050 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

จากผลการพิจารณาทั้งหมดข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่า โมเดลที่ปรับแก้แล้ว มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานที่นำเสนอมีความเหมาะสมในการอธิบายอิทธิพลของตัวแปรที่ศึกษา

ภาพประกอบ 12 โมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

จากภาพประกอบ 12 พบว่า เส้นทางการอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุกับตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรในโมเดลทั้งหมด 5 ตัวแปร แบ่งเป็นตัวภายนอก (Exogenous variable) 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) และ

2) คุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) ส่วนตัวแปรภายใน (Endogenous variable) 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation) 2) ชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) ซึ่งเป็นตัวแปรส่งผ่านและ 3) การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice) ซึ่งเป็นตัวแปรตาม เมื่อทำการวิเคราะห์ในรูปแบบของโมเดลสมการโครงสร้างจึงได้ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานที่ตัวแปรต้น ส่งผลต่อตัวแปรตาม ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของอิทธิพลของตัวแปรในโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปรตาม	Children Achievement of Motivation			School Reputation			Parental Decision Making		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
Parents' Socioeconomic Status	.46*** (0.08)		.46*** (0.08)	-	-	-	.19* (0.07)	.02 (0.03)	.21* (0.08)
School Quality	-	-	-	.65*** (0.10)	-	.65*** (0.10)	.34*** (0.10)	.28*** (0.07)	.62*** (0.12)
Children Achievement of Motivation	-	-	-	-	-	-	.05 (0.09)	-	.05 (0.09)
School Reputation	-	-	-	-	-	-	.43*** (0.09)	-	.43*** (0.09)
R^2	.21			.42			.79		

หมายเหตุ * หมายถึง $p < .05$, ** หมายถึง $p < .01$, *** หมายถึง $p < .001$

จากตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของอิทธิพลของตัวแปรในโมเดล พบว่า ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice) ได้ร้อยละ 79.00 ($R^2 = .79$) นอกจากนี้ ตัวแปรในโมเดลยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children

Achievement of Motivation) ได้ร้อยละ 21.00 ($R^2 = .21$) และชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) ได้ร้อยละ 42.00 ($R^2 = .42$)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของอิทธิพล (Standardized Coefficient: β) ทั้งทางตรง (Direct Effect: DE) ทางอ้อม (Indirect Effect: IE) และอิทธิพลรวม (Total Effect: TE) ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียดของแต่ละตัวแปร ดังนี้:

1) ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation) ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง (DE) และอิทธิพลรวม (TE) ต่อตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน คือ ตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) ($\beta = .46$, p-value < .001) แสดงให้เห็นว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็นตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลให้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ.

2) ตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง (DE) และอิทธิพลรวม (TE) ต่อตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษา คือ ตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) ($\beta = .65$, p-value < .001) แสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสถานศึกษาเป็นตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลให้ชื่อเสียงของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ

3) ตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice) ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวม (TE) ต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานที่มากที่สุด คือ ตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) ($\beta = .62$, p-value < .001) รองลงมา คือ ตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) ($\beta = .43$, p-value < .001) และ ตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) ($\beta = .21$, p-value < .05) แสดงให้เห็นว่าทั้งสามตัวแปรนี้มีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1) ในส่วนของอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน พบว่า ตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .34$, p-value < .001) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรง ตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ($\beta = .43$, $p\text{-value} < .001$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรงและตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .19$, $p\text{-value} < .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรง ส่วนตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation) ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .05$, $p\text{-value} > .05$)

3.2) อิทธิพลทางอ้อม (IE) ต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน พบว่าตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) มีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .28$, $p\text{-value} < .001$) ผ่านทางตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษาแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันได้ โดยผ่านทางตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษาในลักษณะของตัวแปรส่งผ่านเท่านั้น ส่วนตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) มีอิทธิพลทางอ้อม ($\beta = .02$, $p\text{-value} > .05$) ผ่านทางตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 การบูรณาการผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเลือก สถานศึกษาให้ บุตรหลาน	ระยะที่ 1 การวิจัย เชิงคุณภาพ	ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ	วิเคราะห์ผลการวิจัยร่วม ระหว่างการวิจัยเชิง คุณภาพและ การวิจัยเชิงปริมาณ
1. สถานะ ทางเศรษฐกิจ และสังคม ของผู้ปกครอง	<p>จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> ผู้ปกครองกังวลค่าใช้จ่าย ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผู้ปกครองตัดสินใจด้วยความจำเป็นมากกว่าความคาดหวัง <p>ตัวอย่างบทสัมภาษณ์</p> <p>“เรื่องเงินเลย ค่าเทอม ค่าชุด ค่าเดินทาง ค่ากิน ถ้าไม่ไหวก็ต้องตัดใจ เราเป็นแม่ค้ามีรายได้นั่นแน่นอน ต้องดูว่าไหวไหมในระยะยาวไม่ใช่แค่ค่าเทอมอย่างเดียว (ผู้ปกครองคนที่ 10, 31 มี.ค.68)</p> <p>“เราอยากให้ลูกได้เรียนที่ดีที่สุด แต่บางทีก็ต้องยอมรับความจริงว่าเราไม่สามารถจ่ายแพงได้ ทุกเดือน โรงเรียนนานาชาติหรือเอกชนบางแห่งดีมากก็จริงแต่ค่าใช้จ่ายต่อปีคือสูงมาก เราต้องคิดเมื่อหลายปีต้องดูว่าจ่ายไหวไหม ลูกต้องเรียนไปอีกหลายปีไม่ใช่แค่ปีเดียว” (ผู้ปกครองคนที่</p>	<p>จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (N=430) พบว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็นกรอบกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ การตัดสินใจขับเคลื่อนด้วยทรัพยากรมากกว่าแรงจูงใจ <p>ผลการวิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>ตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .19$, $p\text{-value} < .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรง และมีอิทธิพลทางอ้อม ($\beta = .02$,</p>	<p>สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่กำหนดขอบเขตการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาโดยตรง ผลเชิงปริมาณยืนยันความสัมพันธ์เชิงสถิติในระดับภาพรวม ในขณะที่ผลเชิงคุณภาพช่วยอธิบายกลไกเชิงบริบทว่าผู้ปกครองประเมิน ความสามารถในการจ่ายในระยะยาวและความเสี่ยงทางเศรษฐกิจในชีวิตจริง ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและสังคมทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่พบอิทธิพลทางตรงของตัวแปรดังกล่าว ต่อการเลือกสถานศึกษา ในขณะเดียวกัน การที่อิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจไม่สัมพันธ์ของบุตรหลานไม่</p>

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเลือก สถานศึกษาให้ บุตรหลาน	ระยะที่ 1 การวิจัย เชิงคุณภาพ	ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ	วิเคราะห์ผลการวิจัยร่วม ระหว่างการวิจัยเชิง คุณภาพและ การวิจัยเชิงปริมาณ
	18, 9 เม.ย. 68)	p-value > .05) ผ่านทางตัว แปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ บุตรหลาน	ปรากฏนัยสำคัญ แสดงให้ เห็นว่าการตัดสินใจของ ผู้ปกครองถูกขับเคลื่อนจาก ข้อจำกัดเชิงทรัพยากรเป็น หลัก มากกว่าการพิจารณา ปัจจัยด้านตัวผู้เรียนเพียง อย่างเดียว
2. แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ของบุตรหลาน	จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า 1. บุตรหลานมีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น เมื่อสถานศึกษามีความ สอดคล้องกับความสนใจ 2. ผู้ปกครองประเมินความเสี่ยง และศักยภาพบุตรหลาน	จากการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณ (N=430) พบว่า 1. แรงจูงใจมีบทบาทเฉพาะ สถานการณ์ ไม่ใช่ปัจจัยหลัก 2. การตัดสินใจถูกกลั่นกรอง โดยผู้ปกครอง	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ บุตรหลานมีบทบาทเชิง สถานการณ์มากกว่าบทบาท เชิงโครงสร้าง ผลเชิงปริมาณ ที่ไม่พบอิทธิพลอย่างมี นัยสำคัญสะท้อนว่า แรงจูงใจ ของผู้เรียนไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ กำหนด การเลือกสถานศึกษาใน ระดับภาพรวม ขณะที่ผลเชิง คุณภาพช่วยอธิบายว่า แรงจูงใจของบุตรหลานมัก เกิดขึ้นในบริบทเฉพาะ แม้ บุตรหลานจะมีแรงจูงใจและ ความตั้งใจจริง แต่การเลือก สถานศึกษายังคงถูกกำหนด โดยการประเมินของ ผู้ปกครองในมิติความ เหมาะสม ความเสี่ยง และความเป็นไป
	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ “ผมถามลูกว่าอยากอยู่ โรงเรียนแบบไหน ตอนแรกเขาก็ อยากเข้าโรงเรียน ก. ผมก็ฟังเขา นะ ดูเขาอยากเข้ามากบอกผม ว่าเพื่อนสนิทส่วนใหญ่จะไปสอบ ที่นี่ เขาอยากตามไปอยู่กับเพื่อน แต่ผมรู้จักลูกผม รู้ว่าตั้งใจจริง แหละแต่สมองจะสู้คนอื่นไม่ไหว โรงเรียนนี้เน้นวิชาการสอบเข้า ยาก กลัวเขาสอบไม่ได้จะเสียใจ เพราะมันสอบวันเดียวกัน เลย แนะนำให้ลูกสอบโรงเรียน ข.	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวแปรแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation) ส่งผลต่อ การเลือกสถานศึกษาให้บุตร หลานอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($\beta = .05$, p-value > .05)	

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเลือก สถานศึกษาให้ บุตรหลาน	ระยะที่ 1 การวิจัย เชิงคุณภาพ	ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ	วิเคราะห์ผลการวิจัยร่วม ระหว่างการวิจัยเชิง คุณภาพและ การวิจัยเชิงปริมาณ
	<p>เขาก็ฟังผมนะแล้วเบนเข็มก็ไป สอบที่นั่นแทนแล้วเขาก็สอบติด มาเล่าให้ฟังอีกว่ามีเพื่อนหลาย คนสอบไม่ติดโรงเรียนแรกที่ลูก จะไปสอบด้วย” (ผู้ปกครองคนที่ 19, 10 เม.ย. 68)</p>		<p>ได้ในทางปฏิบัติ ส่งผลให้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตร หลานไม่แสดงอิทธิพลเชิง สถิติอย่างชัดเจนในโมเดลเชิง ปริมาณ แต่ยังคงมีความหมายเชิง คุณภาพในฐานะปัจจัยเสริม ที่ช่วยอธิบายกระบวนการ ตัดสินใจในระดับรายการนี้</p>
<p>3. ชื่อเสียง ของสถานศึกษา</p>	<p>จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปกครองเชื่อมั่นชื่อเสียงที่สั่ง สมยาวนาน 2. ผู้ปกครองใช้ข้อมูลเชิง ประจักษ์ เป็นหลักฐาน ประกอบการตัดสินใจ <p>ตัวอย่างบทสัมภาษณ์</p> <p>“สิ่งแรกที่ผมจะเลือกเลย คือชื่อเสียงของโรงเรียนครับ เพราะแต่ละคนคือ ก็ให้ความ เชื่อมั่นกับชื่อเสียงที่สั่งสมมา อย่างในอยุธยาถ้าเป็นผู้ชายก็ ต้องไปโรงเรียน ก. ถ้าเป็นผู้หญิง ก็โรงเรียน ข. อย่างลูกผมเป็น ผู้หญิงผมก็ตั้งใจแต่แรกเลยจะให้ เขา ม.1 ที่โรงเรียน ข. โอโห ชื่อเสียงเขายาวนาน ตั้งแต่รุ่นแม่ ผม ตอนนีเขาก็ยังมีชื่อเสียง”</p>	<p>จากการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณ (N=430) พบว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ชื่อเสียงทำหน้าที่เป็น ตัวแทนความน่าเชื่อถือ 2. ชื่อเสียงช่วยลด ความไม่แน่นอนและความ เสี่ยงในการตัดสินใจ <p>ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวแปรชื่อเสียงของ สถานศึกษา (School Reputation) มีอิทธิพล ทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ($\beta = .43, p\text{-value} < .001$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็น ปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของ การเลือกสถานศึกษาให้บุตร</p>	<p>ชื่อเสียงของสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นปัจจัยเชิง โครงสร้างและเชิงสัญลักษณ์ ที่ทรงอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ผลเชิงปริมาณ ยืนยันบทบาทของชื่อเสียง ในฐานะตัวแปรที่มีอิทธิพล ทางตรงสูงต่อการเลือก สถานศึกษา ขณะที่ผลเชิง คุณภาพช่วยอธิบายว่า ชื่อเสียงถูกสร้างและถ่ายทอด ผ่านประสบการณ์รุ่นต่อรุ่น ความสำเร็จของศิษย์เก่า และ การรับรู้ร่วมในชุมชน</p>

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเลือก สถานศึกษาให้ บุตรหลาน	ระยะที่ 1 การวิจัย เชิงคุณภาพ	ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ	วิเคราะห์ผลการวิจัยร่วม ระหว่างการวิจัยเชิง คุณภาพและ การวิจัยเชิงปริมาณ
	(ผู้ปกครองคนที่ 7, 1 เม.ย. 68) “ผมดูจากศิษย์เก่าเป็น หลักเลยครับ โดยเฉพาะโรงเรียน ที่มีเด็กไปชนะรางวัล ระดับประเทศ หรือไปแข่งขัน นานาชาติ มันเป็นเหมือน หลักฐานว่าที่นี้เขาพัฒนาเด็ก จริง ไม่ใช่แค่พูดว่าดีเฉย ๆ” (ผู้ปกครองคนที่ 7, 1 เม.ย. 68)	หลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงใน ทิศทางเดียวกันโดยตรง	
4. คุณภาพ ของสถานศึกษา	จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า 1. ผู้ปกครองมองคุณภาพผ่าน ความสุขของผู้เรียน การจัด กิจกรรม และความเข้าใจของครู 2. ความสะอาด ความปลอดภัย และการดูแลสุขภาวะสร้าง ความเชื่อมั่นระยะยาว ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ “ความสุขของลูกสำคัญ ที่สุด ผมดูว่าเขาไปโรงเรียนแล้วมี ความสุขไหม เขาอยากไปไหม แล้วโรงเรียนจัดกิจกรรมอะไรให้ เขาได้ลองได้ค้นหาตัวเองบ้าง เพราะเด็กแต่ละคนมีความถนัด ไม่เหมือนกัน อยากให้ลูกโตแบบ สมดุลทั้งเรียนดีและมีความสุข”	จากการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณ (N=430) พบว่า 1. คุณภาพเป็นประสบการณ์ ตรงของผู้เรียน 2. คุณภาพเป็นฐานของ ชื่อเสียง ตัวแปรคุณภาพของ สถานศึกษา (School Quality) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .34$, $p\text{-value} < .001$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของ สถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ ส่งผลให้ระดับของการเลือก สถานศึกษาให้บุตรหลาน เพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทาง เดียวกันโดยตรงและมี	คุณภาพของ สถานศึกษาทำหน้าที่เป็น ปัจจัยพื้นฐานเชิงโครงสร้างที่ กำหนดทั้งการรับรู้และการ ตัดสินใจของผู้ปกครอง ผล เชิงปริมาณยืนยันบทบาทของ คุณภาพในฐานะปัจจัยที่มี อิทธิพลทั้งทางตรงและ ทางอ้อมต่อการเลือก สถานศึกษา ขณะที่ผลเชิง คุณภาพช่วยอธิบายว่า คุณภาพดังกล่าวถูกตีความ ผ่านประสบการณ์ของ ผู้ปกครองในมิติความสุขของ ผู้เรียน ความเอาใจใส่ของครู ความสมดุลระหว่างการ เรียนรู้และการใช้ชีวิต

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเลือก สถานศึกษาให้ บุตรหลาน	ระยะที่ 1 การวิจัย เชิงคุณภาพ	ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ	วิเคราะห์ผลการวิจัยร่วม ระหว่างการวิจัยเชิง คุณภาพและ การวิจัยเชิงปริมาณ
	(ผู้ปกครองคนที่ 4, 28 มี.ค.68) “เราคาดหวังว่าโรงเรียนจะ เป็นที่ที่ลูกได้เรียนรู้ทั้งวิชาการ และการใช้ชีวิตค่ะ อยากให้ครู เข้าใจเด็ก ใสใจ ไม่กดดัน อยาก ให้ลูกได้เรียนรู้แบบที่เขาไม่กลัว ไม่เบื่อ ไม่เกลียดการเรียน” (ผู้ปกครองคนที่ 16, วันที่ สัมภาษณ์ 8 เม.ย. 68)	อิทธิพลทางอ้อมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .28$, p-value < .001) ผ่านทางตัว แปรชื่อเสียงของสถานศึกษา	ตลอดจน ความปลอดภัยและสุขภาวะ ในสถานศึกษา คุณภาพของ สถานศึกษาจึงเป็นรากฐานที่ นำไปสู่การก่อรูปชื่อเสียงของ สถานศึกษาในระยะยาวและ เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ปกครอง เกิดความเชื่อมั่นอย่างยั่งยืน ใน การเลือกสถานศึกษาให้ บุตรหลาน

ตอนที่ 3 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา

หลังจากการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อ
การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
จำนวน 9 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา
ขนาดใหญ่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อสะท้อนแนวทาง
เชิงนโยบายที่สอดคล้องกับผลการวิจัยเพื่อนำมาสู่แนวทางการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือก
ของผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อบริบทสังคมปัจจุบัน จากผลการวิเคราะห์
โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน พบว่า โมเดลสามารถอธิบาย
ความแปรปรวนของการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาได้ร้อยละ 79 ($R^2 = .79$) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง
แสดงให้เห็นถึงความแม่นยำของโมเดลในการอธิบายพฤติกรรมเชิงเหตุผลของผู้ปกครอง โดยใน

ภาพรวมมีตัวแปรหลักสามตัวที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ คุณภาพของสถานศึกษา ชื่อเสียงของสถานศึกษาและสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง ในขณะที่ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานแม้ไม่ส่งผลโดยตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งสะท้อนถึงมิติของการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลของผู้ปกครองที่คำนึงถึงทั้งคุณภาพ ความคุ้มค่าและความเหมาะสมทางเศรษฐกิจของการลงทุนทางการศึกษา โดยมีประเด็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ที่สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนเห็นพ้องกันว่าคุณภาพของสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับผลที่พบว่าคุณภาพของสถานศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกสูงสุดต่อการตัดสินใจเลือกของผู้ปกครอง ($\beta = .62, p < .001$) ทั้งในด้านคุณภาพวิชาการ คุณภาพครู การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเห็นว่าในยุคที่การแข่งขันกันสูง ผู้ปกครองไม่ได้เลือกสถานศึกษาจากภาพลักษณ์ภายนอกหรือคำโฆษณาเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่จะพิจารณาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ของคุณภาพ เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การรับรองมาตรฐานภายนอก และผลงานของครู ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอนโยบายให้สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการคุณภาพทางการศึกษา ทั้งในด้านการประกันคุณภาพภายใน การพัฒนาครูและนวัตกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนาระบบรายงานคุณภาพออนไลน์เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานและผลการประเมินต่อสาธารณะในรูปแบบที่โปร่งใสและตรวจสอบได้จริง โดยผู้บริหารเน้นว่าการบริหารคุณภาพต้องเป็นแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามหลักการบริหารคุณภาพแบบองค์รวม (Total Quality Management :TQM) ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“โรงเรียนในยุคนี้จำเป็นต้องมีระบบกำกับคุณภาพที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเฉพาะช่วงประเมินภายนอกเท่านั้น เราอยากให้คุณภาพเกิดขึ้นจริงในทุกห้องเรียนทุกกิจกรรม ดังนั้นการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภายในโรงเรียนจะทำให้เราบริหารคุณภาพเป็นระบบเดียวกันทั้งองค์กร สร้างเป็นหน่วยกลางที่เชื่อมโยงงานวิชาการ งานพัฒนาครูและนวัตกรรมการเรียนรู้เข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ ทำให้การทำงานของครูไม่กระจัดกระจาย และทำให้ผู้บริหารเห็นภาพรวมของคุณภาพอย่างต่อเนื่อง “ไม่มีจุดหลดร่วง” (ผู้บริหารคนที่ 2, 5 มิ.ย.68)

“เราต้องทำให้คุณภาพมองเห็นได้เพราะผู้ปกครองยุคปัจจุบันต้องการหลักฐานที่พิสูจน์ได้จริง เราจึงต้องพัฒนาระบบรายงานคุณภาพออนไลน์ให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา ทั้งข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผลการประเมินครู การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เราเชื่อว่าความโปร่งใสเป็นพื้นฐานของความไว้วางใจ ถ้าโรงเรียนกล้าเปิดเผยข้อมูล ผู้ปกครองก็จะเชื่อว่าเราเอาจริงกับคุณภาพ ผมเชื่อว่าในอนาคต โรงเรียนที่ผู้ปกครองไว้วางใจที่สุด ไม่ใช่โรงเรียนที่ดังที่สุดแต่เป็นโรงเรียนที่ทำงานบนพื้นฐานของข้อมูลจริง โปร่งใสจริงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่จะจัดตั้งขึ้นคือ จุดเริ่มต้นที่ทำให้โรงเรียนเดินไปสู่จุดนั้นอย่างเป็นระบบที่สุด ” (ผู้บริหารคนที่ 7, 5 มิ.ย.68)

นอกจากนี้ผู้บริหารยังเสนอเพิ่มเติมว่าเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษามีทิศทางที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้ปกครองควรมีนโยบายการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองด้วยกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยสถานศึกษาควรดำเนินการ

สำรวจเชิงวิจัยเป็นระยะเพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองในแต่ละช่วงเวลา ทั้งด้านคุณภาพการสอน การดูแลนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมทักษะและความปลอดภัยในสถานศึกษา ผู้บริหารศึกษาส่วนใหญ่กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพจะเกิดขึ้นได้จริงหากเข้าใจว่าผู้ปกครองต้องการอะไรเพราะผู้ปกครองเป็นผู้ให้บริการทางการศึกษาโดยตรง การมีข้อมูลจากการวิจัยจะช่วยให้เราพัฒนาตรงจุดและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอเชิงนโยบายนี้สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารสถานศึกษาสมัยใหม่ที่มุ่งใช้ข้อมูลและงานวิจัยเป็นฐานในการตัดสินใจ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเป็นไปอย่างตรงเป้าหมาย มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองในบริบทจริง ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในยุคนี้เราไม่สามารถบริหารโรงเรียนจากสมมติฐานหรือความเคยชินได้อีกต่อไปค่ะ เพราะผู้ปกครองมีความต้องการที่เปลี่ยนไปตามบริบทเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจึงต้องตั้งอยู่บนข้อมูลจริงมากกว่าความรู้สึกของผู้บริหาร ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรมีนโยบายการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ ผ่านวิธีการวิจัยที่ถูกต้อง เพื่อให้เรารู้ว่าผู้ปกครองต้องการอะไรจริง ๆ ไม่ใช่สิ่งที่เราเดาเอาเอง” (ผู้บริหารคนที่ 4, 5 มิ.ย.68)

“ผมอยากย้ำว่า นี่ไม่ใช่แค่การเก็บแบบสอบถาม แต่คือการฟังเสียงของผู้ปกครองอย่างแท้จริงและแปลงเสียงนั้นเป็นแนวทางพัฒนาโรงเรียน การทำงานเหมือนนักวิจัยทำให้เรา

มีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับการตัดสินใจ นำไปสู่ความโปร่งใส และเพิ่มความไว้วางใจของผู้ปกครองในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม” (ผู้บริหารคนที่ 2, 5 มิ.ย.68)

“ดิฉันมองว่าการสำรวจแบบเป็นระบบควรทำเป็นระยะ ๆ ไม่ใช่ทำครั้งเดียวแล้วจบ เพราะความต้องการผู้ปกครองเปลี่ยนไปได้ตลอด ปีนี้อาจเน้นการสอนของครู ปีหน้าอาจกังวลเรื่องความปลอดภัยหรืออาจต้องการให้โรงเรียนมีการเรียนรู้แบบ Active Learning มากขึ้น การทำวิจัยซ้ำตามรอบปีหรือภาคเรียน จะทำให้เราจับสัญญาณเหล่านี้ได้ทันเวลาและนำไปใช้วางแผนเชิงกลยุทธ์ได้อย่างแม่นยำกว่าเดิม” (ผู้บริหารคนที่ 9, 5 มิ.ย.68)

จากการสังเคราะห์ข้อมูล สามารถนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายในแต่ละระดับดังนี้

1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มนโยบายและแผนงาน กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนให้สถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแล พัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพภายในอย่างเป็นรูปธรรม โดยส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษามีทิศทางการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจนและเป็นระบบและเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้ปกครองต่อคุณภาพสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่

แนวทางการดำเนินการ

1.1 กำหนดกรอบแนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ครอบคลุมด้านวิชาการ คุณภาพครู การจัดการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

1.2 สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในสถานศึกษา

1.3 ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบรายงานคุณภาพออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านคุณภาพอย่างโปร่งใส

1.4 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านคุณภาพของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา

สถานศึกษานำโดยผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการคุณภาพทางการศึกษาอย่างบูรณาการ ครอบคลุมงานประกันคุณภาพภายใน การพัฒนาครู การส่งเสริมวินัยคุณธรรมการเรียนรู้ และการติดตามผลการ

จัดการเรียนรู้ในทุกห้องเรียนเพื่อให้เกิดการบริหารคุณภาพของสถานศึกษาเป็นระบบเดียวกันทั้งองค์กร ผู้ปกครองสามารถรับรู้และตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน

แนวทางการดำเนินการ

2.1 มอบหมายบุคลากรรับผิดชอบศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างชัดเจน

2.2 บูรณาการงานวิชาการ งานพัฒนาครู และงานนวัตกรรมการเรียนรู้อำนาจดำเนินการภายใต้ระบบเดียวกัน

2.3 พัฒนาระบบรายงานคุณภาพออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน ผลการประเมินครู กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และตัวชี้วัดด้านคุณภาพอื่น ๆ

2.4 ใช้ข้อมูลจากการติดตามผลและการประเมินภายในในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง

3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว

เครือข่ายผู้ปกครองระดับห้องเรียนและระดับสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสะท้อนความต้องการและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาผ่านกระบวนการสำรวจและการสื่อสารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพได้ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองและเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันและไว้วางใจในการบริหารจัดการของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

3.1 จัดทำการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองเป็นระยะ ด้วยกระบวนการวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ

3.2 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอน การดูแลนักเรียน ความปลอดภัย และกิจกรรมเสริมทักษะ

3.3 นำผลการสำรวจไปใช้ในการปรับแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน

สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่าย ควรเชื่อมโยงการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษากับทรัพยากรและความร่วมมือจากชุมชน เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านเพื่อให้เกิดเครือข่ายสนับสนุนคุณภาพ

การศึกษาในระดับพื้นที่และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษามีความยั่งยืนสอดคล้องกับบริบทชุมชน

แนวทางการดำเนินการ

4.1 ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายในชุมชน

4.2 สนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยเสริมคุณภาพการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน

4.3 ใช้ข้อมูลจากศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการวางแผนกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างตรงจุด

นโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นการบริหารคุณภาพอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และต่อเนื่อง ผ่านการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ การเปิดเผยข้อมูลคุณภาพต่อสาธารณะ และการใช้ข้อมูลจากการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองเป็นฐานในการกำหนดแผนกลยุทธ์ ทั้งนี้จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและทำให้สถานศึกษากลายเป็นทางเลือกที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ปกครองได้อย่างแท้จริง

2. ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา

ชื่อเสียงของสถานศึกษามีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง ($\beta = .43, p < .001$) และยังได้รับอิทธิพลจากคุณภาพของสถานศึกษา ($\beta = .65, p < .001$) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในลักษณะต่อเนื่อง โดยที่คุณภาพการจัดการศึกษาที่ดีและยั่งยืนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้และสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาในระยะยาว ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มจึงมีมุมมองร่วมกันว่า ชื่อเสียงของสถานศึกษาไม่ได้เกิดขึ้นจากการประชาสัมพันธ์เพียงระยะสั้นแต่เป็นผลลัพธ์เชิงบวกของกระบวนการพัฒนาคุณภาพที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จนกลายเป็นทุนทางสังคมที่หล่อหลอมความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นภาพสะท้อนของคุณภาพในทางปฏิบัติที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียนและผู้ปกครอง ซึ่งเมื่อผลลัพธ์ทางการเรียนรู้และบรรยากาศของสถานศึกษาเป็นที่พึงพอใจก็จะเกิดการแนะนำต่อในเชิงบวกและส่งต่อความไว้วางใจจากรุ่นสู่รุ่น ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ชื่อเสียงไม่ได้เกิดจากการประกาศว่าเราเก่ง แต่เกิดจากสิ่งที่คุณปกครองพูดต่อกัน เช่นเด็กที่นี่เรียนดี ครูใส่ใจ เด็กมีระเบียบนั่นแหละคือชื่อเสียงที่แท้จริง ส่วนศิษย์เก่าคือกระแຈ

สะท้อนชื่อเสียงโรงเรียน ถ้าเรายังดูแลและเชื่อมโยงเขากลับมาได้ ชื่อเสียงของโรงเรียนจะไม่หายไปไหนเลย” (ผู้บริหารคนที่ 6, 5 มิ.ย.68)

จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารมองชื่อเสียงของสถานศึกษาคือความเชื่อมั่นที่ต้องบริหารจัดการอย่างมีกลยุทธ์ โดยชื่อเสียงมิใช่สิ่งที่สร้างขึ้นเฉพาะช่วงเวลาหนึ่ง แต่เป็นผลสะสมจากการบริหารคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ศิษย์เก่า และผู้ปกครองตลอดจนการสื่อสารต่อสาธารณชนอย่างโปร่งใสและจริงใจ เมื่อเชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง จะพบว่าชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นตัวแปรส่งผ่าน ระหว่างคุณภาพของสถานศึกษากับการตัดสินใจของผู้ปกครอง กล่าวคือสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูงและมีการสื่อสารผลลัพธ์เชิงประจักษ์อย่างเหมาะสมจะได้รับการยอมรับในวงกว้างและก่อให้เกิดชื่อเสียงเชิงบวก ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเสนอนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาชื่อเสียงของสถานศึกษาภายใต้แนวคิดการสร้างชื่อเสียงบนพื้นฐานของความไว้วางใจ โดยมีเป้าหมายให้ชื่อเสียงของสถานศึกษาเกิดจากผลลัพธ์จริงมากกว่าการโฆษณา นโยบายดังกล่าวประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) การสื่อสารคุณภาพอย่างโปร่งใส เช่น การเผยแพร่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลงานครูและนักเรียนหรือการรับรองมาตรฐานคุณภาพผ่านเว็บไซต์และสื่อสาธารณะ 2) การส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกผ่านความสำเร็จของศิษย์เก่า โดยจัดตั้งเครือข่ายศิษย์เก่าเพื่อทำหน้าที่เป็นแบบอย่างและสะท้อนผลผลิตของโรงเรียน และ 3) การสร้างเวทีสาธารณะให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น งานเปิดบ้านโรงเรียน (Open House) การจัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน และกิจกรรมบริการชุมชนที่แสดงให้เห็นคุณภาพเชิงพฤติกรรมของผู้เรียน ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ด้วยความที่เรเป็นโรงเรียนขนาดกลาง เราไม่สามารถแข่งขันด้วยงบประมาณหรือขนาดของโรงเรียนได้เหมือนโรงเรียนใหญ่ ๆ สิ่งที่เราทำได้ที่ดีที่สุดคือความจริงใจและผลลัพธ์จริงของเด็กในโรงเรียน ถ้าคุณภาพเกิดขึ้นจริง เราไม่จำเป็นต้องโฆษณามาก ผู้ปกครองในชุมชนก็จะช่วยกันบอกต่อ มันทำให้ชื่อเสียงของโรงเรียนพิสูจน์ได้ ไม่ใช่ภาพลักษณ์ที่สร้างขึ้นชั่วคราว” (ผู้บริหารคนที่ 4, 5 มิ.ย.68)

“ผู้ปกครองในพื้นที่ชุมชนเล็ก ๆ ใ้ว่าจะเชื่อโฆษณาหรือป้ายประกาศ เขาเชื่อสิ่งที่เห็นและประสบด้วยตัวเอง เราให้ความสำคัญกับการสื่อสารคุณภาพอย่างโปร่งใส เช่น รายงานความก้าวหน้าของเด็ก การประเมินพฤติกรรม การแสดงโครงงานเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

เราอัปเดตข้อมูลผ่านเพจโรงเรียน และเชิญผู้ปกครองเข้ามาดูการเรียนรู้อย่างด้วยตัวเอง ความโปร่งใสแบบนี้ทำให้เขารู้ว่าเราไม่ได้ปิดอะไร และโรงเรียนเรามีคุณภาพตามแบบฉบับของเราเอง” (ผู้บริหารคนที่ 7, 5 มิ.ย.68)

จากการสังเคราะห์ข้อมูล สามารถกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการสร้างชื่อเสียงบนพื้นฐานของความจริง ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมในทุกๆระดับ ดังนี้

1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดกรอบนโยบายสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาและสื่อสารชื่อเสียงของตนเองบนพื้นฐานของคุณภาพที่ตรวจสอบได้จริง มากกว่าการแข่งขันด้านภาพลักษณ์หรือการประชาสัมพันธ์เชิงโฆษณา เพื่อให้สถานศึกษามีทิศทางการสร้างชื่อเสียงที่สอดคล้องกับคุณภาพจริง ผู้ปกครองได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเปรียบเทียบสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

แนวทางการดำเนินการ

- 1.1 กำหนดแนวทางการสื่อสารสาธารณะของสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่ โดยเน้นการนำเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านผลสัมฤทธิ์และคุณภาพ
- 1.2 สนับสนุนการจัดทำระบบเผยแพร่ข้อมูลคุณภาพสถานศึกษาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น เว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มกลางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 1.3 ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำเสนอผลงานดีเด่นของสถานศึกษาในระดับเขต เพื่อขยายการรับรู้เชิงบวกในวงกว้าง
- 1.4 ติดตามและประเมินผลการสื่อสารภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษาในลักษณะเชิงกลยุทธ์ โดยยึดหลักการสื่อสารความจริง ความโปร่งใส และการสะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงจากการจัดการศึกษาเพื่อให้ชื่อเสียงของสถานศึกษามีความน่าเชื่อถือและยั่งยืน ผู้ปกครองรับรู้คุณภาพของสถานศึกษาจากข้อมูลและประสบการณ์จริง

แนวทางการดำเนินการ

- 2.1 พัฒนาระบบการสื่อสารคุณภาพอย่างเป็นระบบ เช่น การเผยแพร่ผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน ผลงานครูนักเรียน และการรับรองมาตรฐานผ่านเว็บไซต์หรือสื่อสาธารณะ

2.2 จัดตั้งหรือพัฒนาเครือข่ายศิษย์เก่า เพื่อเป็นช่องทางสะท้อนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของสถานศึกษาในระยะยาว

2.3 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเปิดบ้านโรงเรียน (Open House) นิทรรศการผลงานนักเรียน และกิจกรรมบริการชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและสังคมรับรู้คุณภาพจากประสบการณ์ตรง

2.4 บูรณาการการทำงานด้านชื่อเสียงเข้ากับการบริหารคุณภาพภายใน เพื่อให้ชื่อเสียงเป็นผลลัพธ์จากการปฏิบัติจริง ไม่ใช่งานแยกส่วน

3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว

เครือข่ายผู้ปกครองระดับห้องเรียนและระดับสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีบทบาทเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์เชิงบวกและเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการบอกต่อเชิงบวกจากประสบการณ์จริงของผู้ปกครองและเสริมสร้างความไว้วางใจต่อสถานศึกษาเพิ่มขึ้นในระดับครอบครัว

แนวทางการดำเนินการ

3.1 ปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสะท้อนประสบการณ์และความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนผ่านกิจกรรมหรือช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ

3.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียน เพื่อให้เกิดความผูกพันและความเข้าใจในคุณภาพการจัดการศึกษา

3.3 นำเสียงสะท้อนจากผู้ปกครองไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานและสื่อสารผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายควรเชื่อมโยงการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษากับชุมชน โดยใช้กิจกรรมและความร่วมมือในพื้นที่เป็นเวทีสะท้อนคุณภาพเชิงพฤติกรรมของผู้เรียนและบทบาทของสถานศึกษาต่อสังคมเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้และสนับสนุนสถานศึกษาและส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับในวงกว้างและต่อเนื่อง

แนวทางการดำเนินการ

4.1 ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายในชุมชน

4.2 จัดกิจกรรมบริการชุมชนหรือโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม

4.3 ใช้พื้นที่สาธารณะในชุมชนเป็นเวทีแสดงผลงานและศักยภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา

การเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษาควรเป็นกระบวนการที่เติบโตจากคุณภาพจริง การสื่อสารอย่างโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย โดยชื่อเสียงของสถานศึกษานั้นทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงคุณภาพภายในกับความไว้วางใจของผู้ปกครองและชุมชน สถานศึกษาที่สามารถบริหารชื่อเสียงบนพื้นฐานของความจริงและความต่อเนื่อง จะสามารถเป็นทางเลือกที่มั่นคงและยั่งยืนสำหรับผู้ปกครองในระยะยาว

3. ด้านการสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม

สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ($\beta = .19, p < .05$) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านรายได้ อาชีพและระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญต่อการเลือกสถานศึกษา ทั้งในด้านความสามารถในการรับภาระค่าใช้จ่ายและการรับรู้คุณค่าของการลงทุนทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มทุกคนเห็นพ้องว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นเส้นแบ่งสำคัญในการตัดสินใจของผู้ปกครอง โดยเฉพาะกลุ่มครอบครัวรายได้ปานกลางซึ่งพิจารณาระหว่างคุณภาพของสถานศึกษากับค่าใช้จ่ายที่สามารถรับได้จริง ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ไม่ใช่ทุกครอบครัวที่กล่าวหาเรื่องปัญหาการเงินตรง ๆ การที่โรงเรียนมีทุนการศึกษาหรือกองทุนช่วยเหลือนักเรียนตามฐานรายได้ จะทำให้ครอบครัวที่มีความเปราะบางสามารถเข้าถึงคุณภาพการศึกษาได้โดยไม่รู้สึกลาย ผมเคยเจอหลายครอบครัวที่เด็กมีศักยภาพดีมาก แต่พ่อแม่ติดเรื่องค่าใช้จ่าย ทำให้ลังเลว่าจะให้ลูกเรียนต่อที่นี่หรือไม่ แต่พอเรามีทุนสนับสนุนบางส่วน เขาก็ตัดสินใจทันที และเด็กก็มีโอกาสเติบโตอย่างเต็มที่” (ผู้บริหารคนที่ 2, 5 มิ.ย. 68)

“ผู้ปกครองจำนวนมากอยากให้ลูกได้เรียนในโรงเรียนดี ๆ แต่เขาก็ต้องดูเรื่องค่าใช้จ่าย ถ้าโรงเรียนมีระบบผ่อนชำระหรือมีทุนสนับสนุน จะช่วยให้เขาตัดสินใจง่ายขึ้น เพราะในความเป็นจริง ผู้ปกครองหลายครอบครัวไม่ได้ปฏิเสธคุณภาพโรงเรียนเลย แต่เขาติดอยู่ที่ภาระรายจ่ายรายเดือน ค่าเดินทาง ค่ากิจกรรมเพิ่มเติมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ตามมา เขาจึงต้องคิดรอบด้านว่าครอบครัวจะรับไหวหรือไม่ เขาอยากให้ลูกได้รับสิ่งที่ดีที่สุด แต่ก็ไม่อยากให้เกิดความกดดันทางการเงินจนกระทบความเป็นอยู่ของทั้งบ้าน” (ผู้บริหารคนที่ 4, 5 มิ.ย. 68)

จากบทสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงพฤติกรรมของผู้ปกครองในยุคปัจจุบันที่ไม่ได้พิจารณาเฉพาะชื่อเสียงหรือคุณภาพของสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยัง

คำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนทางการศึกษาด้วย โดยเฉพาะในภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวนและ ต้นทุนชีวิตที่เพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจข้อจำกัดของผู้ปกครองและช่วย ออกแบบทางเลือกที่ยืดหยุ่นทางเศรษฐกิจมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษามองว่าสถานศึกษาที่เปิด กว้างต่อความหลากหลายทางเศรษฐกิจจะก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งไม่เพียงช่วยลด ช่องว่างทางสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองแต่ยังช่วยสร้างคุณค่าเชิงวัฒนธรรมของ สถานศึกษาในฐานะพื้นที่แห่งโอกาสที่เท่าเทียม การมีนักเรียนที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกันจะช่วย เสริมพลังทางสังคมและพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนให้มีความเข้าใจและเคารพความแตกต่าง มากยิ่งขึ้น

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเสนอนโยบายการเงินเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาที่มี เป้าหมายเพื่อให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่ทุกคนครบถ้วนเข้าถึงได้ โดยไม่ลดทอนมาตรฐาน คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง เช่น การจัดระบบผ่อนชำระค่า เทอมรายเดือนหรือรายภาคเรียน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายเฉพาะหน้าและทำให้ผู้ปกครองสามารถ วางแผนการเงินได้ดีขึ้น การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนนักเรียนตามฐานรายได้โดยเปิดรับทุนจาก ภาครัฐ ภาคเอกชนหรือศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จเพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่มีรายได้น้อยแต่มี ความตั้งใจทางการศึกษา การพัฒนาโครงการความร่วมมือกับภาคธุรกิจในพื้นที่เพื่อจัดทุนฝึกงาน ทุนอุปการะการเรียนรู้หรือทุนเรียนดี ซึ่งนอกจากจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจแล้ว ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในระยะยาว ดังบทสัมภาษณ์

“บางครั้งการช่วยเหลือไม่ได้อยู่ที่เงินเพียงอย่างเดียวแต่อยู่ที่ระบบที่ทำให้ผู้ปกครอง รู้สึกว่าเขาไม่ได้ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง โรงเรียนต้องมีนโยบายที่เปิดกว้างและยืดหยุ่นเพื่อให้เขาเข้าถึง คุณภาพได้เท่าเทียมกัน ไม่ใช่เฉพาะครอบครัวที่มีฐานะดีเท่านั้นที่ได้รับโอกาส ในความเป็นจริง ผู้ปกครองหลายคนไม่ได้ต้องการให้โรงเรียนจ่ายให้ทั้งหมด เขาเพียงแค่ต้องการความรู้สึกว่า โรงเรียนเข้าใจสถานการณ์ของเขา และมีทางเลือกที่ไม่ทำให้เขารู้สึกด้อยหรือถูกตัดสินเพียง เพราะความสามารถในการจ่าย” (ผู้บริหารคนที่ 3, 5 มิ.ย.68)

“นโยบายที่เปิดกว้างและยืดหยุ่นไม่ใช่การลดคุณภาพแต่เป็นการขยายโอกาส โรงเรียน ที่ใส่ใจตรงนี้จะมีความหลากหลายทางสังคมมากขึ้น เด็กได้เรียนรู้จากเพื่อนต่างพื้นฐาน ครอบครัวรู้สึกว่าตนเองมีที่ยืนในโรงเรียนและในทางกลับกันความไว้วางใจของผู้ปกครองก็ เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน เพราะเขารู้สึกว่าโรงเรียนไม่ได้เลือกปฏิบัติตามฐานะ แต่ให้ความสำคัญกับ คุณภาพชีวิตและศักยภาพของเด็กเป็นหลัก” (ผู้บริหารคนที่ 8, 5 มิ.ย.68)

“สำหรับผมการช่วยเหลือที่ดีที่สุดคือการทำให้ผู้ปกครองไม่รู้สึกโดดเดี่ยวและทำให้เขา เห็นว่าโรงเรียนพร้อมเดินไปกับครอบครัวเขาในทุกช่วงเวลา ไม่ว่าจะในช่วงที่ดีหรือช่วงที่

ยากลำบาก นั่นแหละคือระบบที่สร้างความเท่าเทียมได้จริงและเป็นพื้นฐานของความไว้วางใจ
ระยะยาวระหว่างโรงเรียนกับชุมชน” (ผู้บริหารคนที่ 2, 5 มิ.ย.68)

จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าวสะท้อนว่าการสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษานั้น
ไม่เพียงเป็นเรื่องของการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสเท่านั้นแต่ยังเป็นเรื่องของการสร้างศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ให้กับผู้ปกครองทุกกลุ่ม การมีระบบสนับสนุนทางการเงินและนโยบายที่ยืดหยุ่น
ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา
สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามองว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ใช่อุปสรรค แต่เป็นข้อมูล
เชิงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรมีระบบติดตามฐานรายได้และสภาพครัวเรือนของ
ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้วางแผนจัดสรรทรัพยากรให้ตรงจุดและออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ที่เหมาะสมกับความเป็นจริงของครอบครัว เช่น โครงการอาชีพเสริมระหว่างเรียน โครงการเงินออม
เพื่อการศึกษาหรือการแนะแนวอาชีพที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์การสนทนากลุ่มสะท้อนให้เห็นว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม
ของผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและยังเป็นปัจจัย
เชื่อมโยงกับความเสมอภาคทางการศึกษา สถานศึกษาที่ต้องการเป็นทางเลือกสำหรับผู้ปกครอง
ในทุกระดับรายได้จำเป็นต้องมีกลไกทางนโยบายที่ยืดหยุ่น โปร่งใสและมีมนุษยธรรมเพื่อเปิด
โอกาสให้ทุกครอบครัวสามารถเข้าถึงการศึกษาคุณภาพได้โดยไม่ถูกจำกัดด้วยฐานะทางเศรษฐกิจ
นโยบายการเงินเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาจึงมิได้เป็นเพียงแนวทางทางการเงินแต่เป็น
การสร้างวัฒนธรรมแห่งความเท่าเทียมทางการศึกษาที่ทำให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่แห่งความเสมอ
ภาคของทุกครอบครัวอย่างแท้จริง จากการสังเคราะห์ข้อมูล สามารถกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย
การสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเสมอภาค
ดังนี้

1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดกรอบนโยบายด้านการสนับสนุน
ผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้สถานศึกษามีแนวทางในการช่วยเหลือด้าน
ค่าใช้จ่ายอย่างเป็นระบบ และไม่เลือกปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองด้านค่าใช้จ่ายที่เป็น
มาตรฐานเดียวกันและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับเขตพื้นที่

แนวทางการดำเนินการ

1.1 จัดทำแนวทางมาตรฐานในการช่วยเหลือนักเรียนตามฐานรายได้ของ
ครอบครัว เช่น กลุ่มเปราะบาง กลุ่มรายได้ปานกลาง และกลุ่มทั่วไป

1.2 สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนระดับเขต เพื่อใช้สมทบทุนการศึกษาหรือช่วยเหลือกรณีจำเป็นในสถานศึกษา

1.3 พัฒนาระบบข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียนในระดับเขต เพื่อใช้วางแผนการจัดสรรทรัพยากรอย่างตรงจุด

1.4 ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ และเครือข่ายศิษย์เก่าในระดับเขต เพื่อระดมทรัพยากรสนับสนุนการศึกษา

1.5 ติดตามและประเมินผลการดำเนินนโยบายด้านความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา

สถานศึกษานำโดยผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดนโยบายการเงินเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา โดยจัดให้มีระบบสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคมที่ยืดหยุ่น โปร่งใส เพื่อให้ผู้ปกครองมีทางเลือกที่ยืดหยุ่นในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและเพิ่มโอกาสให้นักเรียนที่มีศักยภาพสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้มากขึ้น

แนวทางการดำเนินการ

2.1 จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือนักเรียนตามฐานรายได้ เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา ค่าเดินทาง และค่าอุปกรณ์การเรียน

2.2 จัดระบบผ่อนชำระค่าเทอมหรือค่าใช้จ่ายรายภาคเรียน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายเฉพาะหน้าและช่วยให้ผู้ปกครองวางแผนการเงินได้ดีขึ้น

2.3 ทบทวนโครงสร้างค่าใช้จ่ายของโรงเรียนอย่างโปร่งใส แยกค่าใช้จ่ายจำเป็นและค่าใช้จ่ายทางเลือก

2.4 จัดให้มีช่องทางรับฟังและให้คำปรึกษาด้านการเงินแบบเป็นส่วนตัว เพื่อให้ผู้ปกครองรู้สึกปลอดภัยในการเปิดเผยข้อจำกัดด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง

2.5 พัฒนาระบบติดตามข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้วางแผนช่วยเหลือเชิงป้องกัน

3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว

เครือข่ายผู้ปกครองระดับห้องเรียนและระดับสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการวางแผนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา และเข้าถึงระบบช่วยเหลือของสถานศึกษาได้อย่างมั่นใจเพื่อให้สามารถวางแผนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและให้ทุกครอบครัวรู้สึกมั่นใจและมีส่วนร่วมกับการศึกษามากขึ้น

แนวทางการดำเนินการ

3.1 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองจัดทำแผนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาในแต่ละภาคเรียนหรือแต่ละปีการศึกษา

3.2 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองขอคำปรึกษาเกี่ยวกับทุนการศึกษา การผ่อนชำระและการลดค่าใช้จ่ายผ่านช่องทางที่โรงเรียนจัดเตรียมไว้

3.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวทางการบริหารค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา

3.4 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและแหล่งทุนสนับสนุนภายนอกที่ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงได้

4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจในพื้นที่ ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่าย ควรเชื่อมโยงการสนับสนุนผู้ปกครองด้านเศรษฐกิจและสังคมกับความร่วมมือจากชุมชน เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวในระยะยาวและเสริมสร้างให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

4.1 ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคธุรกิจในพื้นที่เพื่อสนับสนุนทุนการศึกษา ทุนอุปกรณ์ และทุนกิจกรรม

4.2 จัดโครงการฝึกงานหรือกิจกรรมสร้างรายได้เสริมที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

4.3 ส่งเสริมกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจท้องถิ่น เพื่อให้ครอบครัวเห็นเส้นทางการศึกษาที่ต่อยอดได้จริง

4.4 สนับสนุนกิจกรรมออมทรัพย์เพื่อการศึกษาร่วมกับหน่วยงานในชุมชน

การสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคมควรมุ่งสร้างระบบที่ยืดหยุ่น โปร่งใส และมีมนุษยธรรม เพื่อให้ทุกครอบครัวสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียม นโยบายดังกล่าวไม่เพียงช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ แต่ยังเสริมสร้างความไว้วางใจและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของผู้ปกครองต่อสถานศึกษา อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

4. ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นรากฐานสำคัญในการเรียนรู้และนำไปสู่การสะท้อนคุณภาพของสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้แม้ผู้ปกครองจะไม่ได้ยึดถือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานเป็นเกณฑ์ตัดสินใจในการเลือกสถานศึกษาโดยตรง ดังผลการวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานมีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .05, p > .05$) แต่ผู้ปกครองรับรู้ว่าการที่บุตรหลานมีความต้องการที่จะเข้าศึกษาต่อที่ใด แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองและคุณภาพของสถานศึกษา กล่าวคือครอบครัวที่มีทรัพยากรเพียงพอสามารถสนับสนุนโอกาสทางการเรียนรู้ได้ต่อเนื่อง ผู้บริหารจึงร่วมกันเสนอนโยบายเสริมสร้างแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อให้แรงจูงใจกลายเป็นระบบงานประจำของสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) สร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหมาย จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายของตนเอง เห็นความก้าวหน้ารายสัปดาห์และสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อต่อยอดคุณภาพโรงเรียนสู่วิถีการเรียนรู้ที่ปลูกแรงจูงใจจากภายใน 2) สร้างระบบครูที่เลี้ยงจัดครูที่เลี้ยงในสัดส่วนเหมาะสมเพื่อติดตามเป้าหมายรายบุคคล ทักษะกำกับตนเองและการวางแผนเส้นทางการเรียนและอาชีพ 3) แนะแนวอาชีพและสร้างการเชื่อมต่อกับมหาวิทยาลัย สถานประกอบการ ชุมชน อาชีพ จัดฝึกงานระยะสั้น หรือโครงการบริการสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความรู้และประสบการณ์ในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายในที่ยั่งยืน 4) จัดเวทีเผยแพร่ผลงานและการยกย่อง เพื่อให้แรงจูงใจของผู้เรียนหล่อเลี้ยงซึ่งกันและกันในระดับชั้นเรียนและทั้งสถานศึกษา ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่เราเห็นบทบาทของแรงจูงใจชัดมาก เพราะเมื่อเด็กมีแรงจูงใจสูง เขาจะผลักดันตนเองจนเกิดผลงานที่โดดเด่นและผลงานเหล่านั้นคือภาพสะท้อนคุณภาพโรงเรียนโดยตรง เด็กที่มีแรงจูงใจจะเป็นตัวแทนของโรงเรียนโดยธรรมชาติไม่ใช่เพราะเราบังคับ แต่เพราะเขาอยากทำจริง ๆ ผู้ปกครองอาจไม่ได้ใช้แรงจูงใจของลูกเป็นตัวชี้ขาดในการเลือกโรงเรียน แต่เขารู้สึกว่าบรรยากาศแบบไหนที่ทำให้ลูกอยากเรียนรู้สักมีความหมายและอยากมาที่โรงเรียนทุกวัน” (ผู้บริหารคนที่ 6, 5 มิ.ย.68)

“เด็กบางคนมีความกังวลและท้อแท้ได้ง่าย เพราะหลายคนมาจากครอบครัวที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ถ้าโรงเรียนไม่ช่วยเสริมแรงจูงใจให้เขาเด็กอาจรู้สึกตัวเองไม่เก่งพอหรือไม่มีโอกาส ดังนั้นแรงจูงใจจึงไม่ใช่เรื่องเลือกทำแต่เป็นเรื่องจำเป็น เราต้องช่วยให้เขา

มองเห็นความก้าวหน้าของตัวเอง แม้จะเป็นก้าวเล็ก ๆ แต่สำหรับเด็กแล้ว มันคือกำลังใจมหาศาล” (ผู้บริหารคนที่ 5, 5 มิ.ย.68)

“นโยบายเสริมสร้างแรงจูงใจจึงเหมือนเป็นเครื่องมือสามัญประจำโรงเรียนที่ทุกโรงเรียนต้องมี โดยเฉพาะระบบครูพี่เลี้ยงและแนะแนวอาชีพ เพราะมันช่วยให้เด็กเห็นเส้นทางของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม เด็กที่รู้ว่าเรียนไปทำไม จะมีแรงจูงใจมากกว่าเด็กที่เรียนเพราะต้องเรียน” (ผู้บริหารคนที่ 1, 5 มิ.ย.68)

ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอเพิ่มเติมว่านโยบายดังกล่าวควรมีตัวชี้วัดหลากหลายมิติเพื่อให้สถานศึกษาวัดผลของแรงจูงใจเป็นระบบมากกว่าความรู้สึกและเป็นตัวชี้วัดเชิงกระบวนการ เช่น อัตราการตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ เช่น อัตราการคงอยู่ในกิจกรรมต่อเนื่อง ตัวชี้วัดเชิงการรับรู้ เช่น แบบสำรวจแรงจูงใจภายใน และเสียงสะท้อนผู้ปกครอง ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาบางท่านเน้นให้มีหลักจรรยาบรรณการสนับสนุนแรงจูงใจ โดยหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบระหว่างบุคคลที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกด้อยค่า ควรยกย่อง ความก้าวหน้าของแต่ละคนจากจุดเริ่มต้นของตนเพื่อป้องกันแรงกดดันเชิงลบที่อาจจะเกิดกับผู้เรียน ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมคิดว่าตัวชี้วัดแรงจูงใจต้องผสมผสานทั้งเชิงกระบวนการและเชิงผลลัพธ์ เพื่อให้เห็นภาพอย่างรอบด้าน เช่น เด็กตั้งเป้าหมายก็คน มีการทบทวนเป้าหมายบ่อยแค่ไหน เขารักษาวินัยในกิจกรรมที่ต้องทำต่อเนื่องได้ไหม และมีผลงานสะท้อนแรงจูงใจภายในหรือไม่ เสียงสะท้อนของผู้ปกครองก็สำคัญมากนะเพราะเขาเห็นเด็กในบริบทที่โรงเรียนไม่เห็น เช่น ความอยากไปโรงเรียน ความกระตือรือร้นตอนทำการบ้านหรือความตั้งใจเมื่อฝึกทักษะใหม่ ๆ” (ผู้บริหารคนที่ 2, 5 มิ.ย.68)

“ดิฉันเห็นด้วยอย่างมากว่าต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการแข่งขันที่ทำร้ายจิตใจเด็ก เด็กในวัยมัธยมจำนวนไม่น้อยรู้สึกกดดันจากการเปรียบเทียบกับเพื่อน การประกาศว่าใครเก่งกว่าใครอาจทำให้เด็กที่พยายามอยู่แล้วรู้สึกหมดคุณค่า เราจึงย้ำครูกับนักเรียนเสมอว่าเป้าหมายของเราไม่ใช่การให้เด็กต้องเป็นที่หนึ่ง แต่เป็นการให้เด็กคนหนึ่ง มีพัฒนาการดีขึ้น ดีขึ้นกว่าเมื่อวาน” (ผู้บริหารคนที่ 9, 5 มิ.ย.68)

“การสร้างแรงจูงใจต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนและหลากหลายเพราะถ้าวัดจากความรู้สึกของครูเพียงอย่างเดียว มันจะคลาดเคลื่อนได้ง่าย โรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนจำนวนมาก การวัดแรงจูงใจต้องเป็นระบบ เช่น การดูจำนวนเด็กที่ตั้งเป้าหมายรายบุคคลในแต่ละภาคเรียน การติดตามความก้าวหน้าของเขาเป็นสัปดาห์ ๆ หรือการดูอัตราการเข้าร่วมกิจกรรมที่ต้อง

อาศัยความพากเพียรอย่างต่อเนื่อง ตัวชี้วัดเหล่านี้สะท้อนให้เราเห็นว่าเด็กเรียนเพราะจำใจหรือเพราะเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน” (ผู้บริหารคนที่ 4, 5 มิ.ย.68)

จากการสังเคราะห์ข้อมูล สามารถกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรในแต่ละระดับดังนี้

1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบการเรียนรู้และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มุ่งเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษามีทิศทางการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นระบบชัดเจนและนักเรียนได้รับการดูแลและส่งเสริมแรงจูงใจอย่างทั่วถึงในระดับเขตพื้นที่

แนวทางการดำเนินการ

1.1 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 สนับสนุนโครงการพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะการตั้งเป้าหมาย และความรับผิดชอบของผู้เรียนในระดับเขต

1.3 จัดระบบนิเทศ ติดตาม และแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้เรียนระหว่างสถานศึกษา

1.4 สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงป้องกัน

2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา

สถานศึกษานำโดยผู้บริหารร่วมกับครูที่ปรึกษาและครูผู้สอนควรพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เอื้อต่อการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยมุ่งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ทำทนายและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้มากขึ้นและทำให้ผู้ปกครองรับรู้ถึงพัฒนาการเชิงบวกของบุตรหลานอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการดำเนินการ

2.1 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ และการสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง

2.2 พัฒนาระบบครูที่ปรึกษาและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยติดตามพัฒนาการด้านการเรียน พฤติกรรมและแรงจูงใจของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2.3 จัดกิจกรรมเสริมทักษะและกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ เช่น ชุมชุม โครงการ การแข่งขันทางวิชาการหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพตามความถนัด

2.4 สร้างระบบยกย่อง ชื่นชม และสะท้อนความก้าวหน้าของผู้เรียนในรูปแบบที่ไม่เน้นการแข่งขันเชิงลบ

2.5 เชื่อมโยงข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนกับการสื่อสารให้ผู้ปกครองรับรู้เป็นระยะ

3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว

ผู้ปกครองควรส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการสนับสนุนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตร โดยสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างบ้านและโรงเรียนในการดูแลและพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ครอบครัวมีบทบาทเชิงบวกในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกได้รับการสนับสนุนและมีกำลังใจในการพัฒนาตนเอง

แนวทางการดำเนินการ

3.1 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ของบุตรหลานอย่างเหมาะสมตามวัย

3.2 สนับสนุนการสื่อสารเชิงบวกในครอบครัว เพื่อเสริมแรงใจและความเชื่อมั่นของผู้เรียน

3.3 เปิดช่องทางให้ผู้ปกครองปรึกษาครูหรือโรงเรียนเกี่ยวกับพัฒนาการและแรงจูงใจของบุตรหลาน

3.4 ให้ข้อมูลแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจและการเรียนรู้ที่บ้านอย่างสม่ำเสมอ

4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายควรเชื่อมโยงการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียนกับทรัพยากรและกิจกรรมในชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจและมองเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ในบริบทจริงและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการดำเนินการ

4.1 ประสานความร่วมมือกับองค์กรในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เช่น โครงการอาชีพ กิจกรรมจิตอาสา หรือการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2 เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้แสดงผลงานและศักยภาพต่อสาธารณะ

4.3 สนับสนุนกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นเส้นทางการพัฒนาตนเองและการต่อยอดในอนาคต

4.4 ให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้เสริมที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและความภาคภูมิใจในตนเอง

สรุปเชิงนโยบาย การเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรครวมุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือและการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน แม้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ปรากฏเป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองโดยตรง แต่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สะท้อนคุณภาพการดูแลผู้เรียนและสร้างความเชื่อมั่นต่อสถานศึกษาในระยะยาว ทำให้สถานศึกษาสามารถเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคมได้อย่างยั่งยืน

5. ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง

นอกจากปัจจัยข้างต้นที่ปรากฏเป็นตัวแปรในโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษากล่าวถึงประเด็นการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครองซึ่งแม้ไม่ปรากฏเป็นตัวแปรโดยตรงแต่พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดในองค์ประกอบย่อยของการเลือกสถานศึกษา ($M = 4.37$) ด้านการรับรู้ความต้องการของครอบครัว ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองเป็นเงื่อนไขสำคัญของความไว้วางใจ ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ที่ผ่านมาเราใช้วิธีรับฟังในหลายรูปแบบทั้งการประชุมผู้ปกครอง การทำแบบสำรวจออนไลน์ และการเปิดช่องทางให้พูดคุยแบบรายบุคคล ผู้ปกครองรู้สึกที่ตนเองไม่ถูกทอดทิ้งและประเด็นใดที่เขาพบปัญหา โรงเรียนก็จะรีบสะท้อนกลับว่าเราปรับปรุงอย่างไร ทำให้ความไว้วางใจเพิ่มขึ้นแบบเห็นได้ชัด การฟังเสียงผู้ปกครองอย่างจริงจังจึงเป็นการสร้างความไว้วางใจที่ลงทุนต่ำแต่ได้ผลลัพธ์สูงมากในการบริหารสถานศึกษา” (ผู้บริหารคนที่ 7, 5 มิ.ย.68)

“เราพยายามสร้างระบบ Line Official ของโรงเรียนเพื่อสื่อสารโดยตรงกับผู้ปกครองให้ข้อมูลข่าวสารที่โปร่งใสและตอบกลับได้รวดเร็ว ผู้ปกครองชื่นชมมากค่ะเพราะทำให้เขารู้สึกใกล้ชิดโรงเรียนมากขึ้น เมื่อก่อนผู้ปกครองต้องรอใบประกาศหรือติดประกาศหน้าอาคาร แต่ตอนนี้ทุกอย่างอยู่ในมือถือ เขารู้ทันที่ว่าโรงเรียนกำลังทำอะไร ดูแลเรื่องอะไรอยู่และมีงานสำคัญอะไรที่กำลังจะเกิดขึ้น” (ผู้บริหารคนที่ 9, 5 มิ.ย.68)

ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงทัศนคติว่าการสื่อสารที่โปร่งใสและการรับฟังเสียงของผู้ปกครองอย่างจริงใจเป็นปัจจัยสำคัญต่อความไว้วางใจระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง จึงนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลผู้ปกครองเพื่อทำหน้าที่เป็นช่องทางในการให้คำปรึกษา การแนะแนวและการสื่อสารอย่างเป็นระบบ ศูนย์นี้จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการข้อมูล ตอบสนองต่อข้อกังวลและส่งข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง นอกจากนี้ยังทำหน้าที่บริหารความสัมพันธ์กับผู้ปกครองผ่านระบบข้อมูลรายบุคคลและกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้ปกครองรู้สึกใกล้ชิดกับสถานศึกษาและมีความเชื่อมั่นในคุณภาพการดูแลมากขึ้น โดยศูนย์บริการข้อมูลผู้ปกครองจึงเปรียบเสมือนกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความผูกพันระหว่างบ้านและโรงเรียน และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสังเคราะห์เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายโดยมุ่งเน้นการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลผู้ปกครอง เป็นกลไกหลักในการพัฒนาการสื่อสารและความร่วมมือในทุก ระดับ ดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาควรกำหนดนโยบายสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งพัฒนาระบบการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดให้การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลผู้ปกครองเป็นแนวปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ตามบริบทของตนเองได้

แนวทางการดำเนินการ

1.1 จัดทำกรอบแนวปฏิบัติ (Guideline) สำหรับการสื่อสารกับผู้ปกครองที่มุ่งเน้นความโปร่งใส ความรวดเร็วและการสื่อสารสองทาง

1.2 สนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรสำหรับการพัฒนาระบบสื่อสารดิจิทัล เช่น ระบบฐานข้อมูลผู้ปกครองและช่องทางสื่อสารออนไลน์

1.3 จัดอบรมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบด้านการสื่อสารให้มีทักษะในการบริหารข้อมูล การตอบสนองต่อข้อกังวลและการสื่อสารเชิงบวกกับผู้ปกครอง

1.4 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการสื่อสารของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับสถานศึกษา

สถานศึกษาควรจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลผู้ปกครองในระดับสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางด้านการให้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็น การให้คำปรึกษา และการประสานงานกับผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ นำโดยผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไปหรือฝ่ายกิจการนักเรียน ครูและบุคลากรที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

2.1 จัดตั้งหน่วยงานหรือมอบหมายบุคลากรรับผิดชอบงานศูนย์บริการข้อมูลผู้ปกครองโดยเฉพาะ

2.2 พัฒนาช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น Line Official Account เว็บไซต์โรงเรียน และระบบข้อความออนไลน์

2.3 จัดเก็บข้อมูลผู้ปกครองเป็นรายบุคคล เพื่อใช้ในการสื่อสารที่ตรงกับความ ต้องการและบริบทของแต่ละครอบครัว

2.4 สื่อสารข้อมูลข่าวสาร นโยบาย และกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ พร้อมเปิดช่องทางให้ผู้ปกครองสามารถสอบถามหรือเสนอแนะได้ตลอดเวลา

2.5 สะท้อนผลการปรับปรุงหรือการแก้ไขปัญหาที่ได้รับจากผู้ปกครองกลับไปอย่างชัดเจน

3) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับครอบครัว

เครือข่ายผู้ปกครองระดับห้องเรียนและระดับสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการสื่อสารและมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางที่สถานศึกษาจัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบ

แนวทางการดำเนินการ

3.1 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น สะท้อนปัญหา และเสนอความต้องการผ่านแบบสำรวจหรือการสื่อสารออนไลน์

3.2 สนับสนุนการพบปะพูดคุยระหว่างผู้ปกครองและครูในรูปแบบที่ยืดหยุ่น ทั้งรายบุคคลและแบบกลุ่ม

3.3 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนตามความเหมาะสมของบริบทครอบครัว

4) ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับชุมชน

สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและเครือข่ายทางการศึกษา ควรเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน โดยใช้ศูนย์บริการข้อมูล ผู้ปกครองเป็นจุดประสานข้อมูลและกิจกรรมร่วมกัน

แนวทางการดำเนินการ

4.1 ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายในชุมชน

4.2 จัดกิจกรรมหรือโครงการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา

4.3 ใช้ข้อมูลจากศูนย์บริการข้อมูลผู้ปกครองในการวางแผนกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

การพัฒนาการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครองผ่านการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลผู้ปกครองในทุกระดับ เป็นแนวทางที่ตอบสนองต่อข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสนทนากลุ่มและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยจะช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจ ความใกล้ชิดและความเชื่อมั่นของผู้ปกครอง อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ผลการสนทนากลุ่มร่วมกับผลวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีข้อเสนอเชิงนโยบายที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบและสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจเชิงระบบของปัจจัยที่มีผลต่อ

การตัดสินใจของผู้ปกครองอย่างแท้จริง ข้อเสนอเชิงนโยบายสอดคล้องกับโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรหลัก ได้แก่ คุณภาพของสถานศึกษา ชื่อเสียงของสถานศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียนและบทบาทของผู้ปกครองในฐานะผู้มีส่วนร่วมทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นพ้องกันว่าพัฒนาคุณภาพสถานศึกษารอบด้านเป็นรากฐานสำคัญที่สุดเนื่องจากสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ที่พบว่าคุณภาพของสถานศึกษามีอิทธิพลสูงสุดต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานจึงควรมีนโยบายที่เน้นการยกระดับมาตรฐานการเรียนรู้ การประกันคุณภาพภายในและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการจัดระบบข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบได้จริง นำไปสู่การสร้าง

ชื่อเสียงเชิงบวกของสถานศึกษา ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา

ในขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญต่อบริบทด้านเศรษฐกิจของผู้ปกครองโดยตระหนักว่าความสามารถในการรองรับค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาที่มีผลต่อการเลือกสถานศึกษาไม่น้อยไปกว่าคุณภาพเชิงวิชาการ จึงควรกำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของฐานะรายได้ เช่น ระบบผ่อนชำระ ทุนสนับสนุนหรือการลดภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกครอบครัวสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พบว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาโดยตรงและยังส่งผลทางอ้อมต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญกับการพัฒนาแรงจูงใจของผู้เรียนในฐานะกลไกเสริมคุณภาพ แม้ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุจะระบุว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานไม่ได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองแต่แรงจูงใจมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และทำงานร่วมกันกับตัวแปรต้นอื่นภายในระบบ นโยบายที่เสนอจึงมุ่งให้แรงจูงใจเป็นระบบงานประจำของสถานศึกษา เช่น การดูแลรายบุคคล การแนะแนวอาชีพและการสร้างเส้นทางเติบโตทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ในมิติของความร่วมมือกับผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอให้ยกระดับระบบสื่อสารและสร้างกลไกความร่วมมือที่เป็นทางการมากขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาอย่างมีความหมายซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยที่ชี้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและครอบครัวเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพและการตัดสินใจในระยะยาว การพัฒนาระบบดังกล่าวจึงถือเป็นการเสริมสร้างทุนทางสังคมของสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวนโยบายที่ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอมีลักษณะสอดคล้องกับผลวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองและเชื่อมโยงกันเป็นระบบของความไว้วางใจทางการศึกษาซึ่งเป็นแก่นสำคัญในการทำสถานศึกษากลายเป็นทางเลือกที่ผู้ปกครองยอมรับและพร้อมสนับสนุนในระยะยาว โดยผู้บริหารสถานศึกษาสะท้อนแนวคิดร่วมกันว่าสถานศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเป็นสถานศึกษาที่ผู้ปกครองเชื่อมั่นและไว้วางใจได้มากที่สุด ผ่านหลักฐานคุณภาพเชิงประจักษ์ ความโปร่งใสและการเห็นคุณค่าของทุกครอบครัวอย่างเสมอภาค

จากการสนทนากลุ่มข้างต้นสามารถสรุป ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 17 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

นโยบาย	เป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แนวปฏิบัติ
1. การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา	ยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้มีมาตรฐานสูง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองและผู้บริหารในบริบทสังคมปัจจุบัน	วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ 2) เพื่อยกระดับสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของผู้ปกครองต่อคุณภาพของสถานศึกษา	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1) จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา 2) พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เชื่อมโยงทุกกลุ่มงาน 3) พัฒนาวัดกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
				กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาครูด้วยระบบพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	1) จัดระบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) พัฒนาคู่มือการอบรมเชิงสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเทคโนโลยี 3) สร้างแรงจูงใจในการพัฒนาวิชาชีพผ่าน การยกย่องเชิดชูเกียรติและเผยแพร่ผลงาน

นโยบาย	เป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แนวปฏิบัติ
1. การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (ต่อ)	ยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้มีความมาตรฐานสูง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้ปกครองและผู้เรียนในบริบทสังคมปัจจุบัน	1) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบ 2) เพื่อยกระดับสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและผู้เรียนในบริบทสังคมปัจจุบัน	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	กลยุทธ์ที่ 3 การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	1) นำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกมาใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 2) สำรวจความต้องการของผู้ปกครองด้วยกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ 3) พัฒนาระบบรายงานผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ต่อสาธารณะอย่างโปร่งใส
2. การเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา	สร้างชื่อเสียงของสถานศึกษากับพื้นฐานของคุณภาพและความไว้วางใจอย่างยั่งยืน	1) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษา 2) เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ 3) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษา	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา	กลยุทธ์ที่ 4 การสื่อสารคุณภาพของสถานศึกษาอย่างโปร่งใส	1) พัฒนาช่องทางสื่อสารที่เข้าถึงง่ายและทันสมัยสำหรับผู้ปกครอง 2) เปิดเผยแพร่ข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่องไปตรงมา 3) ส่งเสริมกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ

นโยบาย	เป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แนวปฏิบัติ
2. ด้าน การเสริมสร้าง ชื่อเสียงของ สถานศึกษา (ต่อ)	สร้างชื่อเสียงของ สถานศึกษาบนพื้นฐาน ของคุณภาพและความ "ไว้วางใจอย่างยั่งยืน"	1) เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ของผู้ปกครองต่อคุณภาพ การจัดการศึกษา 2) เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ เลือกสถานศึกษาของ ผู้ปกครองด้วยหลักฐาน เชิงประจักษ์ 3) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของ สถานศึกษา	ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้าง ชื่อเสียงของ สถานศึกษา	กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนา ความร่วมมือกับ ศิษย์เก่า	1) สื่อสารความได้เรื่อของศิษย์เก่า สู่สาธารณะ 2) พัฒนาความร่วมมือด้าน ทรัพยากรทางการศึกษาและ โอกาสทางวิชาชีพผ่านเครือข่าย ศิษย์เก่า 3) ดำเนินกิจกรรมเชิงสัมพันธ์ ระหว่างศิษย์เก่าและ สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
3. การสนับสนุน ผู้ปกครองตาม บริบทเศรษฐกิจ	สร้างความเสมอ ภาคในการเข้าถึง การศึกษาของผู้เรียน	1) ลดภาระทางเศรษฐกิจของ ผู้ปกครอง 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคน	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสนับสนุน ผู้ปกครองตามบริบท	กลยุทธ์ที่ 6 การสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษาและ ชุมชน	1) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมบริการ สังคมและการเรียนรู้จากชุมชน 2) พัฒนาระบบการสื่อสารสองทาง ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน อย่างต่อเนื่อง 3) เปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา
			ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสนับสนุน ผู้ปกครองตามบริบท	กลยุทธ์ที่ 7 การบริหาร จัดการทุนการศึกษา	1) จัดตั้งกองทุนสนับสนุนนักเรียน ตามฐานรายได้ 2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเศรษฐกิจ

นโยบาย	เป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แนวปฏิบัติ
และสังคม	ทุกกลุ่มฐานะ	เข้าถึงสถานศึกษาคุณภาพ 3) เสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างบ้านกับสถานศึกษา	เศรษฐกิจและสังคม	กลยุทธ์ที่ 8 การออกแบบระบบการเงินที่ยืดหยุ่น	ครัวเรือนของนักเรียนในรูปแบบดิจิทัล 3) นำข้อมูลฐานะทางเศรษฐกิจมาใช้ประกอบการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการแนะแนวรายบุคคล 1) พัฒนาระบบการผ่อนชำระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา 2) กำหนดทางเลือกด้านรูปแบบการชำระเงินที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทครอบครัว 3) จัดตั้งระบบให้คำปรึกษาด้านการวางแผนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแก่ผู้ปกครอง
3. การสนับสนุนผู้ประกอบการตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม	สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียนทุกกลุ่มฐานะ	1) ลดภาระทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงสถานศึกษาคุณภาพ 3) เสริมสร้างความไว้วางใจ	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสนับสนุนผู้ประกอบการตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม	กลยุทธ์ที่ 9 การสร้างเครือข่ายทุนจากศิษย์เก่าและภาคีเครือข่าย	1) จัดตั้งกองทุนการศึกษาจากศิษย์เก่าและภาคีเครือข่าย 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าและภาคีเครือข่ายในฐานะผู้ให้โอกาสทางการศึกษา

นโยบาย	เป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แนวปฏิบัติ
4. การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน	เสริมสร้างแรงจูงใจภายในเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน	ระหว่างบ้านกับสถานศึกษา 1) พัฒนาความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) เสริมสร้างทักษะการกำกับตนเองของผู้เรียน 3) เชื่อมโยงการเรียนรู้กับอนาคตของผู้เรียน	ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน	กลยุทธ์ที่ 10 การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย	3) พัฒนากลไกระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในรูปแบบที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ 1) จัดการเรียนรู้เชิงรุกบนฐานสมรรถนะ 2) บูรณาการการเรียนรู้กับบริบทชีวิตและชุมชน 3) ส่งเสริมการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้รายบุคคล
4. การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน (ต่อ)	เสริมสร้างแรงจูงใจภายในเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน	1) พัฒนาความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) เสริมสร้างทักษะการกำกับตนเองของผู้เรียน 3) เชื่อมโยงการเรียนรู้กับอนาคตของผู้เรียน	ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน	กลยุทธ์ที่ 11 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการออกแบบการเรียนรู้	1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้รายบุคคล 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับครู 3) จัดระบบการสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

นโยบาย	เป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แนวปฏิบัติ
5. การสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง	เสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง	1) พัฒนาระบบสื่อสารที่โปร่งใสและรวดเร็ว 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) สร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการระหว่างบ้านและ	ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง	กลยุทธ์ที่ 12 การบูรณาการการแนะแนวอาชีพและ การวางแผนอนาคต ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ	1) บูรณาการการแนะแนวอาชีพในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) จัดกิจกรรมวางแผนอนาคตและเส้นทางอาชีพอย่างเป็นระบบในแต่ละช่วงชั้น 3) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการ มหาวิทยาลัยและชุมชน
		1) พัฒนาระบบสื่อสารที่โปร่งใสและรวดเร็ว 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) สร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการระหว่างบ้านและ	ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง	กลยุทธ์ที่ 13 การพัฒนา ระบบสื่อสารออนไลน์กับผู้ปกครอง	1) จัดให้มีช่องทางสื่อสารออนไลน์ที่เป็นทางการของสถานศึกษา 2) พัฒนาระบบการแจ้งข้อมูลพัฒนาการและผลการเรียนของผู้เรียนแบบออนไลน์ 3) ส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลในการประชุมและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

นโยบาย	เป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แนวปฏิบัติ
5. การสื่อสาร และความร่วมมือ กับผู้ปกครอง	เสริมสร้าง ความร่วมมือและ ความไว้วางใจระหว่าง สถานศึกษากับ ผู้ปกครอง	สถานศึกษาในการพัฒนา ผู้เรียนอย่างรอบด้าน	ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสื่อสาร และความร่วมมือ กับผู้ปกครอง	กลยุทธ์ที่ 14 การพัฒนา ช่องทางรับฟังความ คิดเห็นของผู้ปกครอง	1) จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอทั้ง รูปแบบออนไลน์และออนไซต์ 2) กำหนดกระบวนการตอบกลับ ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองอย่าง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 3) ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิด กว้างต่อความคิดเห็นของผู้ปกครอง
		1) พัฒนาระบบสื่อสาร ที่โปร่งใสและรวดเร็ว 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา 3) สร้างความร่วมมือเชิง บูรณาการระหว่างบ้านและ สถานศึกษาในการพัฒนา ผู้เรียนอย่างรอบด้าน	ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสื่อสาร และความร่วมมือ กับผู้ปกครอง	กลยุทธ์ที่ 15 ส่งเสริมบทบาท ผู้ปกครองในฐานะ ภาคีร่วมพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในกระบวนการพัฒนา ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ 2) พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิต 3) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างผู้ปกครองและ สถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน

ตาราง 18 ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความจำเป็นประโยชน์ของยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นการเลือกแก่
ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษา ให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา	ระดับ ความถูกต้อง		แปล ค่า	ระดับ ความเป็นไปได้		แปล ค่า	ระดับ ความเหมาะสม		แปล ค่า	ระดับ ความจำเป็น		แปล ค่า
	$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.	
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา	4.67	.28	มาก ที่สุด	4.58	.41	มาก	4.61	.22	มาก	4.67	.35	มาก ที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา	4.55	.39	มาก ที่สุด	4.65	.27	มาก	4.62	.39	มาก	4.63	.41	มาก ที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม	4.48	.35	มาก ที่สุด	4.52	.33	มาก	4.55	0.51	มาก	4.72	.39	มาก ที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาแรงจูงใจให้สมัครผู้เรียน	4.41	.27	มาก ที่สุด	4.55	.44	มาก	4.57	.36	มาก	4.69	.23	มาก ที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง	4.58	.39	มาก ที่สุด	4.63	.36	มาก	4.71	.28	มาก	4.58	.34	มาก ที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.54	0.37	มาก ที่สุด	4.64	0.38	มาก	4.72	0.38	มาก	4.69	0.28	มาก ที่สุด

จากตาราง 18 ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า

ด้านความถูกต้องของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาคือด้านที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.58$) และด้านที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.48$)

ด้านความเหมาะสมของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมาคือ ด้านที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.63$) และด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.58$)

ด้านความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.62$) และด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.61$)

ด้านความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาคือ ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.69$) และด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.67$)

ตาราง 19 ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความจำเป็นของกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นการเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

กลยุทธ์ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา	ระดับความถูกต้อง		ระดับความเหมาะสม		ระดับความเป็นไปได้		ระดับความจำเป็นประโยชน์	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
กลยุทธ์ที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา								
กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.72	.32	4.65	.30	4.68	.34	4.80	.28
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคู่มือระบบพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	4.65	.35	4.70	.33	4.60	.38	4.75	.30
กลยุทธ์ที่ 3 การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	4.83	.39	4.82	.36	4.55	.40	4.70	.31
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา								
กลยุทธ์ที่ 4 การสื่อสารคุณภาพของสถานศึกษาอย่างโปร่งใส	4.74	.29	4.72	.27	4.69	.32	4.85	.26
กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาความร่วมมือกับศิษย์เก่า	4.63	.34	4.68	.31	4.59	.35	4.72	.29
กลยุทธ์ที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน	4.66	.33	4.70	.30	4.61	.34	4.74	.28

ให้เส้นทางเลือกแก่ผู้ประกอบการที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา	ระดับความถูกต้อง		แปลค่า	ระดับความเหมาะสม		แปลค่า	ระดับความเป็นไปได้		แปลค่า	ระดับความเป็นประโยชน์		แปลค่า
	$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.	
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสนับสนุนผู้ประกอบการตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม												
กลยุทธ์ที่ 7 การบริหารจัดการการทุนการศึกษา	4.57	.38	มากที่สุด	4.60	.36	มากที่สุด	4.54	0.39	มากที่สุด	4.90	.32	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 8 การออกแบบระบบการเงินที่ยืดหยุ่น	4.60	.37	มากที่สุด	4.76	.34	มากที่สุด	4.58	.36	มากที่สุด	4.70	.30	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 9 การสร้างเครือข่ายทุนจากศิษย์เก่าและภาคีเครือข่าย	4.62	.35	มากที่สุด	4.67	.32	มากที่สุด	4.60	.34	มากที่สุด	4.73	.29	มากที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาแรงจูงใจในสัมฤทธิ์ของผู้เรียน												
กลยุทธ์ที่ 10 การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย	4.78	.28	มากที่สุด	4.65	.26	มากที่สุด	4.75	.29	มากที่สุด	4.68	.25	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 11 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการออกแบบการเรียนรู้	4.70	.31	มากที่สุด	4.74	.30	มากที่สุด	4.66	.33	มากที่สุด	4.80	.28	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 12 การบูรณาการการแนะแนวอาชีพและการวางแผนอนาคตผู้เรียนอย่างเป็นระบบ	4.69	.32	มากที่สุด	4.73	.31	มากที่สุด	4.64	.34	มากที่สุด	4.78	.29	มากที่สุด
ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง												
กลยุทธ์ที่ 13 การพัฒนาระบบสื่อสารออนไลน์กับผู้ปกครอง	4.71	.30	มากที่สุด	4.78	.28	มากที่สุด	4.70	.31	มากที่สุด	4.82	.27	มากที่สุด

ระดับ	ค่า	ระดับความเหมาะสม		ระดับ	ค่า	ระดับความเป็นไปได้		ระดับ	ค่า	ระดับความจำเป็นประโยชน์		ระดับ	ค่า	
		$\bar{x}$	S.D.			$\bar{x}$	S.D.			$\bar{x}$	S.D.			
<p>กลยุทธ์เป็นการบริหารสถานศึกษา ให้เป็นที่น่าพอใจแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา</p>														
กลยุทธ์ที่ 14	การพัฒนาช่องทางรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง	4.64	.34	มาก ที่สุด	4.69	.32	4.60	.35	มาก ที่สุด	4.73	.30	มาก ที่สุด	4.73	.30
กลยุทธ์ที่ 15	ส่งเสริมบทบาทผู้ปกครองในฐานะภาคีร่วมพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	4.66	.33	มาก ที่สุด	4.71	.31	4.62	.34	มาก ที่สุด	4.75	.29	มาก ที่สุด	4.75	.29
ค่าเฉลี่ยรวม		4.68	.32	มาก ที่สุด	4.73	.30	4.65	.32	มาก ที่สุด	4.78	.28	มาก ที่สุด	4.78	.28

จากตาราง 12 ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาพบว่า

ด้านความถูกต้องของกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กลยุทธ์ที่ 10 การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ($\bar{x} = 4.78$) รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่ 4 การสื่อสารคุณภาพของสถานศึกษาอย่างโปร่งใส ($\bar{x} = 4.74$) และกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.72$)

ด้านความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กลยุทธ์ที่ 3 การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.82$) รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่ 13 การพัฒนาระบบสื่อสารออนไลน์กับผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.78$) และกลยุทธ์ที่ 8 การออกแบบระบบการเงินที่ยืดหยุ่น ($\bar{x} = 4.76$)

ด้านความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ากลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กลยุทธ์ที่ 10 การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ($\bar{x} = 4.75$) รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่ 13 การพัฒนาระบบสื่อสารออนไลน์กับผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.70$) และกลยุทธ์ที่ 4 การสื่อสารคุณภาพของสถานศึกษาอย่างโปร่งใส ($\bar{x} = 4.69$)

ด้านความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กลยุทธ์ที่ 7 การบริหารจัดการทุนการศึกษา ($\bar{x} = 4.90$) รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่ 4 การสื่อสารคุณภาพของสถานศึกษาอย่างโปร่งใส ($\bar{x} = 4.85$) และกลยุทธ์ที่ 13 การพัฒนาระบบสื่อสารออนไลน์กับผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.82$)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา : วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

สังเขปของความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการวิจัย

การวิจัยมีความมุ่งหมายหลักเพื่อเสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากการศึกษาปรากฏการณ์ การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองไทยโดยสืบเสาะหาความหมาย ลักษณะ เงื่อนไข กระบวนการเกิดขึ้นและผลที่ติดตามมา ตลอดจนการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน รวมถึงพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง โดยแบ่งเป็นความมุ่งหมายของการวิจัยย่อย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน ชื่อเสียงของสถานศึกษาและคุณภาพของสถานศึกษา
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองสามารถนำมาจัดรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods Research Approach) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำผลจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพไปตรวจสอบยืนยันด้วยวิธีการเชิงปริมาณ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและการให้คำอธิบายที่เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎีในปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้วยการพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) โดยทำการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อเป็นการสำรวจนำร่องและนำข้อมูลสารสนเทศจากมุมมองของผู้ปกครองที่อยู่ในปรากฏการณ์นั้น แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสร้างความคิดรวบยอด (Concept) และหาความเชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดเพื่อให้ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีสำหรับการอธิบายและการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะ การให้ความหมาย กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง การศึกษาภาคสนามได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2568 ที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง โดยพิจารณาจากรายได้ของผู้ปกครอง อาชีพและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จำนวน 20 คน

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ได้กำหนดประชากรผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้คือ ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2568 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4,930 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแนวคิดของแฮร์และคณะ (Hair et al., 2010) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 430 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มหลายขั้น (Multi-Stage Cluster Sampling) โดยเริ่มจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนและครอบคลุม จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีความหลากหลายและเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร โดยสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ที่มีสถานศึกษาครบทุกขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษและมี

ความหลายของผู้ปกครองทางด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ผลการศึกษสามารถอ้างอิงไปถึงแหล่งประชากรขนาดใหญ่ได้อย่างครอบคลุม

ระยะที่ 3 การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายและตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นตอนนี้ มีจำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปและนำเสนอตามความมุ่งหมาย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียด ดังนี้

1. ปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยสืบเสาะหาความหมาย ลักษณะ เงื่อนไข กระบวนการเกิดขึ้นและผลที่ติดตามมา จากการศึกษาเชิงลึกโดยวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองเป็นกระบวนการตัดสินใจที่ผู้ปกครองใช้ความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยมและความเชื่อส่วนบุคคลในการประเมินตัวเลือกของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น คุณภาพการศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ความปลอดภัยและความเหมาะสมต่อความต้องการและศักยภาพของบุตรหลาน เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่คาดว่าจะส่งผลต่อพัฒนาการ ความสำเร็จและคุณภาพชีวิตของบุตรหลานในระยะยาว โดยมีเงื่อนไขและกระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 3 ด้านดังนี้

1. เงื่อนไขในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน เงื่อนไขในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองประกอบไปด้วย 4 เงื่อนไขได้แก่ 1) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parental Socioeconomic Status) 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children's Achievement Motivation) 3) ชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) และ 4) คุณภาพของสถานศึกษา (School Quality)

2. กระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพิจารณาความเหมาะสมเชิงบริบทของครอบครัว (Parental Contextual Assessment) 2) การแสวงหาข้อมูล (Information Search) 3) การประเมินทางเลือก (Alternative Evaluation) และ 4) การตัดสินใจเลือกสถานศึกษา (School Choice Decision-making)

3. ผลที่ติดตามมา ประกอบด้วย 1) ผลต่อบุตรหลาน การเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของบุตรหลานส่งผลต่อพัฒนาการของบุตรหลานทั้งในด้านการเรียนรู้และการเติบโตทางอารมณ์และสังคม ผู้ที่ได้รับโอกาสเข้าเรียนในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของตน จะมีแนวโน้มแสดงออกทางการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพมากขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นและเกิดความสุขในการเรียนรู้ในระยะยาวและ 2) ผลต่อระบบการศึกษาเนื่องจากความคาดหวังและพฤติกรรมทางเลือกของผู้ปกครองที่มีการพิจารณาอย่างรอบด้านทำให้สถานศึกษาต้องยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา แข่งขันเชิงคุณภาพมากขึ้นและปรับปรุงหลักสูตร วิธีสอนและการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและครอบครัว

2. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปลผลการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Equation Modeling: SEM) พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ปรับแล้ว พิจารณาค่า $X^2 = 60.33$, $df = 46$, $X^2/df = 1.31$, $p = 0.076$, $CFI = .989$, $GFI = .995$, $AGFI = .984$, $RMR = .047$, $SRMR = .047$, $RMSEA = .050$ แสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2 ผลของอิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผล พบว่า เส้นทางอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุกับตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรในโมเดลทั้งหมด 5 ตัวแปร แบ่งเป็นตัวภายนอก (Exogenous variable) 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents'

Socioeconomic Status) และ 2) คุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) ส่วนตัวแปรภายใน (Endogenous variable) 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation) 2) ชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) ซึ่งเป็นตัวแปรส่งผ่านและ 3) การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice) ซึ่งเป็นตัวแปรตาม ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice) ได้ร้อยละ 79.00 ($R^2 = .79$)

ตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice) ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวม (TE) ต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานที่มากที่สุด คือ ตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) ($\beta = .62$, p-value < .001) รองลงมา คือ ตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) ($\beta = .43$, p-value < .001) และ ตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) ($\beta = .21$, p-value < .05) แสดงให้เห็นว่าทั้งสามตัวแปรนี้มีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน พบว่า ตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .34$, p-value < .001) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรง ตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .43$, p-value < .001) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรง และ ตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .19$, p-value < .05) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรง ส่วนตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation) ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .05$, p-value > .05)

3. ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติและส่วนประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน และยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

1. ปรากฏการณ์การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยสืบเสาะหาความหมาย ลักษณะ เจื่อนไข กระบวนการเกิดขึ้นและผลที่ติดตามมา

ความหมาย ลักษณะ เจื่อนไข กระบวนการเกิดขึ้นและผลที่ติดตามมาของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยามีองค์ประกอบหลัก 3 ด้านได้แก่ 1. เจื่อนไขในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน กระบวนการเลือกบุตรหลานและผลที่ติดตามมาประกอบไปด้วย

1. เจื่อนไขสำคัญ 4 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา ได้แก่

1.1 เจื่อนไขด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองสอดคล้องกับทฤษฎีทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital Theory) ของ Bourdieu, P. ที่อธิบายว่า ครอบครัวที่มีสถานะทางสังคมสูงจะสะสมทุนทางวัฒนธรรม เช่น ความรู้ ค่านิยมและทักษะที่ส่งต่อให้กับบุตรหลาน ส่งผลให้เด็กมีความพร้อมทางวิชาการและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จทางการศึกษา

มากกว่าเด็กจากครอบครัวที่มีสถานะเศรษฐกิจและสังคมต่ำ (Bourdieu, P., 1990) และยังสอดคล้องกับแนวคิดการลงทุนของครอบครัว (Family Investment Model) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครอบครัวที่มีทรัพยากรทางเศรษฐกิจสูงจะสามารถลงทุนในพฤติกรรมการศึกษาเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพกว่า (Matthews, K. A. & Gallo, L. C., 2011) และสอดคล้องกับงานวิจัยวินดูลา (Vindula, 2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ปกครองในเมืองโคลอมโบ ประเทศศรีลังกา พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาในด้านพื้นฐานครอบครัว (Household) ประกอบด้วย การเป็นนักเรียนเก่าของผู้ปกครองและรายได้ของครอบครัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทาร์คนิชวิลีและคณะ (Tarkhnishvili et al., 2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้ปกครองที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษารัฐบาลหรือสถานศึกษาเอกชนในประเทศจอร์เจียที่ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง ได้แก่ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคมของผู้ปกครอง การศึกษาของผู้ปกครองและรายรับของผู้ปกครอง

1.2 เงื่อนไขด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษา ผู้ปกครองมักพิจารณาความเหมาะสมของโรงเรียนกับศักยภาพและเป้าหมายของบุตร เช่น สถานศึกษาที่มีหลักสูตรเข้มข้น โรงเรียนสองภาษาหรือโรงเรียนที่เน้นกิจกรรมพัฒนาเฉพาะทาง (Eccles, J. S. & Wigfield, A., 2002) ครอบครัวที่ตระหนักว่าบุตรมีแรงจูงใจสูงจะมองหาสถานศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการทางวิชาการและพัฒนาศักยภาพสูงสุดให้บุตรหลานได้ ในทางตรงกันข้ามหากบุตรมีแรงจูงใจต่ำ ผู้ปกครองอาจเลือกโรงเรียนที่มีระบบดูแลรายบุคคลมากกว่า (Schunk D. H. et al., 2014)

1.3 เงื่อนไขด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital) ของ Coleman, J. S. ที่อธิบายว่าความสัมพันธ์ เครือข่าย และความไว้วางใจในสังคมเป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยให้บุคคลหรือองค์กรบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุนทางสังคมเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่สะสมและส่งต่อจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง (Coleman, J. S., 1988) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษาในบริบทของโรงเรียน ทุนทางสังคมปรากฏผ่านความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและชุมชน โรงเรียนที่มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งมักได้รับการสนับสนุนทางสังคมและงบประมาณ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่โปร่งใส และได้รับการยอมรับในฐานะสถาบันคุณภาพ ผลลัพธ์ คือ การเกิดชื่อเสียงของสถานศึกษาในเชิงบวก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนิโคล

สัน (Nicholson, 2016) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาที่มีส่วนสัมพันธ์กับชื่อเสียงของสถานศึกษาในประเด็นความมีชื่อเสียงพบว่าประเด็นย่อย ได้แก่ การรับรู้และการควบคุม ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้โดยการปรับปรุงคุณภาพการสอนและการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับการพัฒนาทฤษฎีฐานรากในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาประจำจังหวัดดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ “เราก็คอยากให้ลูกเราเรียนอันดับแรกก็คือ เป็นโรงเรียนประจำจังหวัด คุณภาพมันก็น่าจะดีกว่าตามโรงเรียนตามอำเภอ” (ผู้ปกครองคนที่ 16, วันที่สัมภาษณ์ 8 เม.ย. 68) และ “สิ่งแรกทีผลจะเลือกเลยคือชื่อเสียงของโรงเรียนครับ เพราะแต่ละคนคือก็ให้ความเชื่อมั่นกับชื่อเสียงที่ส่งสมมา” (ผู้ปกครองคนที่ 7, 1 เม.ย. 68) สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองเชื่อมโยงชื่อเสียงของสถานศึกษาไปสู่การเชื่อมั่นคุณภาพของสถานศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริชญา อินทรพรรณ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการให้บุตรหลานเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าปัจจัยด้านชื่อเสียงของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง

1.4 เงื่อนไขด้านคุณภาพของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Glatter, R., Cantu, D. ที่พบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับคุณภาพของโรงเรียนมากกว่าปัจจัยด้านระยะทางหรือค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะด้านมาตรฐานครู หลักสูตร และบรรยากาศทางการเรียนรู้ (Glatter, R., 2012); (Cantu, D., 2021) ในขณะที่โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงมักมีความโดดเด่นในด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและชื่อเสียงในชุมชน ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นและเป็นแรงดึงดูดให้ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน คุณภาพของสถานศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับชื่อเสียงและภาพลักษณ์ โดยสถานศึกษาที่มีคุณภาพดีจะสร้างวงจรคุณภาพเชิงบวก (Reputation Quality Cycle) ซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษาในระยะยาว (Nguyen, N. & LeBlanc, G., 2001); (Han, J. & Baek, H., 2021) และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา เนกขัม (2560) ที่ได้ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโยธินบูรณะพบว่าปัจจัยด้านแรงผลักดันของผู้ปกครองที่จะให้บุตรหลานได้เรียนในโรงเรียนโยธินบูรณะ เป็นอันดับที่หนึ่งรองลงมา คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการบริหารและด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล ชัยชนะ (2560) ได้ศึกษาการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนศรีราชาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัด

การศึกษาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนศรีราชา คือ มีความโดดเด่นทางด้านวิชาการ สื่อการเรียนการสอนครบครัน มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง บุคลากรมีความพร้อม นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อยังสถาบันอุดมศึกษาได้จำนวนมากทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในโรงเรียน

2. กระบวนการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน

กระบวนการตัดสินใจเลือกของผู้ปกครองมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การแสวงหาข้อมูล 2) การประเมินทางเลือก 3) การพิจารณาความเหมาะสมเชิงบริบทครอบครัว และ 4) การตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ซึ่งกระบวนการนี้สอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค (Consumer Decision-Making Process) ที่มองว่าผู้บริโภคจะผ่านกระบวนการรับรู้ ประเมิน ตัดสินใจตามข้อมูลและประสบการณ์ที่ผ่านมา (Kotler, P. & Keller, K. L., 2016) ในขั้นที่ 1 การพิจารณาความเหมาะสมเชิงบริบทครอบครัว สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการเลือกสถานศึกษา (School Choice Framework) ของ Schneider, M. & Buckley, J. ที่กล่าวว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเป็นกระบวนการประเมินความพอดีระหว่างครอบครัวกับสถานศึกษาซึ่ง หมายถึง ระดับความสอดคล้องระหว่างคุณค่า ความเชื่อและความคาดหวังของครอบครัวกับคุณลักษณะ วัฒนธรรมและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา (Schneider, M. & Buckley, J., 2002) ต่อมาในขั้นที่ 2 การแสวงหาข้อมูล ผู้ปกครองใช้ทั้งประสบการณ์ตรงและข้อมูลจากสังคมออนไลน์ สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคทางการศึกษาในยุคดิจิทัลสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล (Luna-Nevarez, C. & McGovern, E., 2020) ซึ่งระบุว่าผู้บริโภคในยุคดิจิทัลใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์และการแสดงความคิดเห็นออนไลน์เป็นตัวกำหนดการรับรู้ความน่าเชื่อถือของชื่อเสียงหรือสถาบันการศึกษา การใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์จึงไม่เพียงเป็น เครื่องมือในการค้นหาแต่ยังเป็นพื้นที่สร้างความเชื่อมั่นระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ส่วนในขั้นที่ 3 การประเมินทางเลือกแสดงให้เห็นถึงการใช้เหตุผลเชิงเปรียบเทียบสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory: RCT) ซึ่งอธิบายว่าบุคคลจะตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์สูงสุดภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรและข้อมูลที่มีอยู่ (Becker, G.S., 1976) ผู้ปกครองทำหน้าที่เสมือนผู้ตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่เปรียบเทียบต้นทุนและผลได้ของแต่ละทางเลือกอย่างรอบคอบ ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าใช้จ่ายแฝงต่าง ๆ และในมิติทางคุณภาพ เช่น ศักยภาพของสถานศึกษา ครู สิ่งแวดล้อมและโอกาสในการพัฒนาบุตรหลานในระยะยาว และในขั้นที่ 4 การตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษา

ให้บุตรหลาน สะท้อนถึงการใช้เหตุผลเชิงค่านิยมและความเชื่อภายใต้กรอบอิทธิพลทางสังคม วัฒนธรรมและความคาดหวังของครอบครัว ผู้ปกครองมิได้ตัดสินใจจากข้อมูลเชิงเหตุผลเท่านั้น แต่ยังอาศัยการรับรู้คุณค่าทางสังคม การรับรู้ความเหมาะสมเชิงบรรทัดฐานและความเชื่อใน ศักยภาพของสถานศึกษาต่อการพัฒนาบุตรหลาน การมองการตัดสินใจเช่นนี้สอดคล้องกับทฤษฎี คุณค่า ความเชื่อและบรรทัดฐานของ Stern, P. C. ที่อธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดย ชุดของค่านิยม ความเชื่อและบรรทัดฐานที่ยึดถือ ซึ่งส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติในเรื่องที่สอดคล้อง กับอุดมการณ์ของตน (Stern, P. C., 2020)

3. ผลที่ติดตามมาประกอบด้วย

3.1 ผลต่อบุตรหลาน การเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพและ ความต้องการของบุตรหลานส่งผลต่อพัฒนาการของบุตรหลานทั้งในด้านการเรียนรู้และการเติบโต ทางอารมณ์และสังคม ผู้ที่ได้รับโอกาสเข้าเรียนในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของ ตนจะมีแนวโน้มแสดงออกทางการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพมากขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นและ เกิดความสุขในการเรียนรู้ในระยะยาว สอดคล้องกับทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) ที่อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ โดย โคลแมน (Coleman, 1990) โดยกล่าวว่ามนุษย์มุ่งหวังที่จะได้รับอรรถประโยชน์สูงสุดจากทางเลือก ที่หลากหลาย ที่มีให้แก่ตน โดยมนุษย์สามารถจัดลำดับทางเลือกทั้งหมดและเลือกสิ่งที่ดีที่สุดหรือสิ่งที่ชอบมาก ที่สุด การจัดลำดับทางเลือกนี้ช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดเพื่อบรรลุ เป้าหมายหรือผลประโยชน์ส่วนตัวซึ่งเกิดจากความสามารถในการรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลนั้น ในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและสอดคล้องกับแนวคิดของคาร์เทอร์ (Carter, 2018) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความสามารถเฉพาะตัวและมีความต้องการเฉพาะด้าน ทางเลือกของ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีอิสระในการหาสถานศึกษาที่จะออกแบบหลักสูตรให้เหมาะ กับความต้องการของบุตรหลาน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับบุตรหลานที่มีความแตกต่าง ในการเรียนรู้ ส่งผลให้สถานศึกษาจะต้องสนับสนุนนักเรียนมีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ

3.2 ผลต่อระบบการศึกษาเนื่องจากความคาดหวังและพฤติกรรมทางเลือกของผู้ปกครองที่มีการพิจารณาอย่างรอบด้านทำให้สถานศึกษาต้องยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา แข่งขันเชิงคุณภาพมากขึ้นและปรับปรุงหลักสูตร วิธีสอนและการบริการให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนและครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดหลักของทฤษฎี Friedman's School Choice Theory (Friedman, M., 1962) ที่ระบุว่า การแข่งขันจะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพดีขึ้น (Market Competition) หากเปิดให้สถานศึกษาแข่งขันกัน ผู้ปกครองจะเลือกสถานศึกษาที่มี

คุณภาพดีที่สุด ทำให้เกิดการพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนและการบริหารอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จในระบบการศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยกลไกตลาด จำเป็นต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้ปกครองซึ่งทำหน้าที่เสมือนผู้บริโภคทางการศึกษา การที่ผู้ปกครองมีโอกาสเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความพึงพอใจสูงสุด ทำให้สถานศึกษาต้องแข่งขันกันในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการบริการทางการศึกษา สถานศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมสามารถคงอยู่ในตลาดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของปีเตอร์สัน (Peterson, 2004) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาที่ดำเนินงานภายใต้กลไกตลาดมักพัฒนาการให้บริการตามความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งในบริบทการศึกษาหมายถึงผู้ปกครองและผู้เรียน การแข่งขันในตลาดการศึกษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดบริการทางการศึกษา เพราะสถานศึกษาต้องพยายามนำเสนอหลักสูตรการเรียนรู้ บริการสนับสนุนและสิ่งแวดล้อมที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ผู้ให้บริการทางการศึกษาเปรียบได้กับผู้ผลิตสินค้าและบริการในระบบตลาด จึงมีแรงจูงใจในการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่เป็นที่ต้องการ เพื่อรักษาความนิยมและความเชื่อมั่นของผู้ปกครอง

2. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Equation Modeling: SEM) พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ปรับแล้ว พิจารณาค่า $X^2 = 60.33$, $df = 46$, $X^2/df = 1.31$, $p = 0.076$, $CFI = .989$, $GFI = .995$, $AGFI = .984$, $RMR = .047$, $SRMR = .047$, $RMSEA = .050$ แสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน (Parental Decision-Making in school choice) ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวม (TE) ต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานที่มากที่สุด คือ ตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) ($\beta = .62$, $p\text{-value} < .001$) เนื่องจากผู้ปกครองพิจารณาคุณภาพของสถานศึกษาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ทั้งด้านวิชาการ ด้านคุณภาพครูและด้านสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา ในยุคปัจจุบันที่ผู้ปกครองสามารถแสวงหาข้อมูลได้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของครอบครัว

สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องส่วนประสมทางการตลาดบริการที่พุทวารรณ วรณวณิชย์ (2548) ได้เสนอว่าการบริหารคุณภาพรวม (Total Quality Management) สามารถสร้างคุณค่าและความพึงพอใจให้กับลูกค้าซึ่งในที่นี้คือผู้ปกครอง โดยเฉพาะด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ คือการแสดงให้เห็นคุณภาพของบริการผ่านองค์ประกอบที่จับต้องได้ เนื่องจากบริการเป็นสิ่งนามธรรม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดึงดูดใจตลอดจนการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เห็นได้ชัดล้วนสะท้อนถึงคุณภาพบริการ นักการตลาดสามารถใช้สิ่งเหล่านี้สร้างโอกาสทางการตลาดได้ ช่วยให้ลูกค้ามองเห็นภาพลักษณ์ที่ชัดเจนและรู้สึกถึงคุณภาพของบริการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเกลทเทอร์ (Glatter, 2012) และแคนท์ (Cantu, 2021) พบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับคุณภาพของสถานศึกษามากกว่าปัจจัยด้านระยะทางหรือค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะด้านมาตรฐานครู หลักสูตร และบรรยากาศทางการเรียนรู้ สถานศึกษาที่มีคุณภาพสูงมักมีความโดดเด่นในด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและชื่อเสียงในชุมชน ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นและเป็นแรงดึงดูดให้ผู้ปกครองเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียน คุณภาพของสถานศึกษาจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับชื่อเสียง (Reputation) และภาพลักษณ์ (Image) ของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาที่มีคุณภาพดีจะสร้างวงจรคุณภาพเชิงบวก (Reputation Quality Cycle) ซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษาในระยะยาว (Nguyen & LeBlanc, 2001)

รองลงมาคือตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) ($\beta = .43$, p -value < .001) ผู้ปกครองในปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นปัจจัยในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานโดยเชื่อว่าสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงจะสามารถพัฒนาบุตรหลานของตนให้ประสบความสำเร็จได้ โดยพิจารณาจากการยอมรับของคนในสังคม ความสำเร็จของศิษย์เก่าและรางวัลต่าง ๆ ที่ทำให้สถานศึกษามีชื่อเสียง ซึ่งเป็นสิ่งที่สะสมจากประสบการณ์จริงของผู้เรียนและผู้ปกครอง รวมถึงการรับรู้ที่ส่งต่อผ่านเครือข่ายสังคม ทำให้ชื่อเสียงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจของสังคมและส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา (Nguyen & LeBlanc, 2001) ชื่อเสียงที่ดีของสถานศึกษาถือเป็นทุนเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) ที่ส่งเสริมคุณค่าและความมั่นคงทางสังคมขององค์กรการศึกษาเนื่องจากช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ ดึงดูดผู้เรียนที่มีศักยภาพและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย สอดคล้องกับทฤษฎีภาพลักษณ์องค์กรเป็นผลจากการรับรู้และความคาดหวังของบุคคลต่อองค์กร โดยเกิดจากการผสมผสานระหว่างประสบการณ์ตรงกับการสื่อสารขององค์กร การสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษาจึงไม่เพียงขึ้นอยู่กับคุณภาพภายใน แต่ยังต้องอาศัยการสื่อสารภาพลักษณ์ (Image Communication) ที่มีประสิทธิภาพ (Dowling, 2001)

ภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษามาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสำเร็จของศิษย์เก่า การบริหารจัดการที่โปร่งใส การมีส่วนร่วมของชุมชนและกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ที่สม่ำเสมอ การบริหารภาพลักษณ์องค์กรในสถานศึกษายังเป็นกระบวนการทางกลยุทธ์ที่ต้องบูรณาการการบริหารคุณภาพ การสื่อสารองค์กรและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดการรับรู้เชิงบวกต่อเนื่องในระดับสังคมและสอดคล้องกับทฤษฎีดั้งเดิมตามแนวคิดของฟรีดแมน (Friedman, 1995) ที่ว่าชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ซึ่งสะท้อนสถานะทางสังคมของครอบครัว การเลือกสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงจึงเป็นการแสดงออกถึงรสนิยม (Taste) และการลงทุนทางสังคมของครอบครัวเพื่อสร้างโอกาสและความได้เปรียบให้กับบุตรหลานในอนาคต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเกลทเทอร์ (Glatter, 2012) และแคนท์ (Cantu, 2021) ที่พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของโรงเรียนมากกว่าปัจจัยด้านระยะทางหรือค่าใช้จ่าย เพราะชื่อเสียงสะท้อนถึงความมั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัยของบุตรหลาน โรงเรียนที่มีชื่อเสียงดีมักดึงดูดนักเรียนที่มีศักยภาพสูง เกิดเป็นวงจรคุณภาพเชิงบวก (Reputation-Performance Cycle) ซึ่งเสริมสร้างทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมั่นคงขององค์กรในระยะยาว

ลำดับต่อมาคือตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) ($\beta = .21, p\text{-value} < .05$) โดยสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลโดยตรงต่อโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาและคุณภาพชีวิตของบุตรหลาน ครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักสามารถลงทุนในทรัพยากรทางการศึกษา เช่น สื่อการเรียนรู้ หนังสือ การเรียนพิเศษและกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ ได้มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของฟานแลเชน (Fan & Chen, 2001) ที่พบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคาดหวังทางการศึกษาของบุตรหลาน ซึ่งเป็นตัวกลางสำคัญในการพยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียน ในกระบวนการเลือกสถานศึกษา ผู้ปกครองมักพิจารณาความพร้อมทางเศรษฐกิจและสถานะทางสังคมของตนเป็นสำคัญ ครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงสามารถเลือกสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูง เช่น โรงเรียนทางเลือก โรงเรียนสองภาษาหรือโรงเรียนเอกชนได้ง่ายกว่า ในขณะที่ครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำมักเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านหรือค่าใช้จ่ายต่ำกว่า (Shifrer, 2018) และสอดคล้องงานวิจัยของแคนท์ (Cantu, 2021) พบว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรสำคัญในการอธิบายความแตกต่างของการเลือกโรงเรียนในระดับนโยบาย โดยสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงสัมพันธ์กับการเลือกสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงและคุณภาพการสอนสูงกว่า

ในส่วนของอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน พบว่า ตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .34$, $p\text{-value} < .001$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรง ตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษา (School Reputation) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .43$, $p\text{-value} < .001$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรงและตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .19$, $p\text{-value} < .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันโดยตรงดังที่ได้อภิปรายไว้ข้างต้น

ในขณะที่ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (Children Achievement of Motivation) ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .05$, $p\text{-value} > .05$) แม้ว่าผู้ปกครองจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานว่ามีความต้องการเข้าศึกษาที่ใดแต่ในขั้นตอนสุดท้ายของการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานนั้น ผู้ปกครองจะพิจารณาความเหมาะสมของบริบทครอบครัวโดยเฉพาะความพร้อมทางเศรษฐกิจหรือการประเมินศักยภาพของบุตรหลานตามจริง จึงกล่าวได้ว่าผู้ปกครองเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้ายในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน โดยรับรู้ความต้องการและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานเพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งของการพัฒนาทฤษฎีฐานรากในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่กล่าวว่า “ผมถามลูกว่าอยากอยู่โรงเรียนแบบไหน ตอนแรกเขาก็อยากเข้าโรงเรียน ก. ผมก็ฟังเขานะ ดูเขาอยากเข้ามากบอกผมว่าเพื่อนสนิทส่วนใหญ่จะไปสอบที่นี้ เขาอยากตามไปอยู่กับเพื่อนแต่ผมรู้จักลูกผม รู้ว่าตั้งใจจริงแหละแต่ผมมองจะสู้คนอื่นไม่ไหว โรงเรียนนี้เน้นวิชาการสอบเข้ายาก กลัวเขาสอบไม่ได้จะเสียใจเพราะมันสอบวันเดียวกัน เลยแนะนำให้ลูกสอบโรงเรียน ข. เขาก็ฟังผมนะแล้วเบนเข็มก็ไปสอบที่นั่นแทนแล้วเขาก็สอบติด มาเล่าให้ฟังอีกว่ามีเพื่อนหลายคนสอบไม่ติดโรงเรียนแรกที่ลูกจะไปสอบด้วย” (ผู้ปกครองคนที่ 19, 10 เม.ย. 68) สอดคล้องกับแนวคิดของเอ็คเคิลส์และวิกฟิลด์ (Eccles & Wigfield, 2002) ที่กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษา ผู้ปกครองมักพิจารณาความเหมาะสมของสถานศึกษากับศักยภาพและเป้าหมายของบุตรหลาน เช่น สถานศึกษาที่มีหลักสูตรเข้มข้น สถานศึกษาสองภาษา

หรือสถานศึกษาที่เน้นกิจกรรมพัฒนาเฉพาะทางและสอดคล้องกับแนวคิดของซังค์และคณะ (Schunk et al., 2014) ที่กล่าวว่าครอบครัวที่ตระหนักว่าบุตรหลานมีแรงจูงใจสูงจะเลือกสถานศึกษาที่สามารถตอบสนองของความต้องการทางวิชาการและพัฒนาศักยภาพสูงสุดให้บุตรหลานได้ ในทางตรงกันข้าม หากบุตรมีแรงจูงใจต่ำ ผู้ปกครองอาจเลือกสถานศึกษาที่มีระบบดูแลรายบุคคลมากกว่า

อิทธิพลทางอ้อม (IE) ต่อตัวแปรการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน พบว่า ตัวแปรคุณภาพของสถานศึกษา (School Quality) มีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .28, p\text{-value} < .001$) ผ่านทางตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษาแสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับของการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทิศทางเดียวกันได้ โดยผ่านทางตัวแปรชื่อเสียงของสถานศึกษาในลักษณะของตัวแปรส่งผ่านเท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการรับรู้คุณภาพ คือ การประเมินของผู้บริโภคต่อความเหนือกว่าและความเป็นเลิศของสินค้าหรือบริการซึ่งในบริบทการศึกษาผู้ปกครองและผู้เรียนคือผู้บริโภคที่ประเมินคุณภาพสถานศึกษาจากประสบการณ์จริง การสังเกตและการเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น ๆ ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพในสถานศึกษา ได้แก่ คุณภาพของครู ความปลอดภัยในสถานศึกษา มาตรฐานสิ่งแวดล้อมทางการเรียน การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและความสำเร็จของนักเรียน หากการรับรู้คุณภาพเป็นไปในเชิงบวก ชื่อเสียงของสถานศึกษาจะได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น (Brown & Mazzarol, 2009) ในทางกลับกันหากมีความไม่สอดคล้องระหว่างการรับรู้กับความจริงชื่อเสียงอาจเสื่อมลงได้ ดังนั้นการบริหารจัดการคุณภาพที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครองถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างชื่อเสียงอย่างยั่งยืน (Nguyen & LeBlanc, 2001) ส่วนตัวแปรสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (Parents' Socioeconomic Status) มีอิทธิพลทางอ้อม ($\beta = .02, p\text{-value} > .05$) ผ่านทางตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับแนวคิดของเอโรลาและคณะ (Erola et al., 2016) ที่ได้พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นตัวแปรสำคัญของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุตรหลาน ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงมักมีทักษะในการสื่อสาร สนับสนุนและกำกับดูแลการเรียนรู้ของบุตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจและคาดหวังสูงต่อความสำเร็จทางการศึกษา

3. ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติและส่วนประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทเศรษฐกิจและสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน และยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง

จากการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า

ด้านความถูกต้องของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.67$) เนื่องจากนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักการสำคัญของยูเนสโก (UNESCO, 2015) ที่ระบุว่าคุณภาพของสถานศึกษาเป็นแนวคิดเชิงระบบ (Systemic Concept) ที่มุ่งให้ทุกองค์ประกอบของสถานศึกษาตั้งแต่โครงสร้างการบริหาร ครู บุคลากร หลักสูตร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ไปจนถึงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทำงานอย่างสอดคล้องกันเพื่อบรรลุผลลัพธ์ทางการศึกษา สถานศึกษาที่มีคุณภาพสูงไม่เพียงสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อชื่อเสียงของสถาบันและความไว้วางใจของชุมชน ซึ่งมีผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครอง และสอดคล้องกับแนวคิดของซัลลิส (Sallis, 2014) ที่ได้ขยายแนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) เข้าสู่บริบทการศึกษา โดยอธิบายว่าสถานศึกษาในฐานะองค์กรการศึกษาควรได้รับการบริหารจัดการเช่นเดียวกับองค์กรบริการ ที่มุ่งเน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งในกรณีนี้หมายถึงผู้เรียนและผู้ปกครอง แนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวมทำให้สถานศึกษาก้าวข้ามจากการเป็นหน่วยงานราชการไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีวัฒนธรรมคุณภาพเป็นรากฐานสำคัญของการดำเนินงาน โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร การสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องและการสร้างค่านิยมร่วมของการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเซ็งจี้ (Senge, 2006) ที่มองว่า

องค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ องค์กรที่สมาชิกทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม เพื่ออนาคตอย่างต่อเนื่อง

ในการด้านความเหมาะสมของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้ เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.65$) จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสถานศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมต่อชื่อเสียงของ สถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งสามารถสร้างชื่อเสียงได้ด้วยการสร้างคุณภาพบนหลักฐาน เชิงประจักษ์ซึ่งมีความเหมาะสมในยุคที่มีการแข่งขันสูงไม่ว่าจะเป็นระหว่างสถานศึกษาของ รัฐบาลหรือสถานศึกษาของเอกชนและแนวโน้มการเกิดของประชากรไทยที่จะลดลงในอนาคต ชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สะสมจากประสบการณ์จริงของผู้เรียนและผู้ปกครอง รวมถึง การรับรู้ที่ส่งต่อผ่านเครือข่ายสังคมทำให้ชื่อเสียงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อ ความไว้วางใจของสังคมและส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา ชื่อเสียงที่ดีของสถานศึกษา ถือเป็นทุนเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) ที่ส่งเสริมคุณค่าและความมั่นคงทางสังคมของ องค์กรการศึกษาเนื่องจากช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ ดึงดูดผู้เรียนที่มีศักยภาพและสร้าง ความภาคภูมิใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย การทำความเข้าใจทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียง ของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ในระดับสถานศึกษา (Nguyen & LeBlanc, 2001) และส่งผลกระทบต่อการประเมินทางเลือกตามทฤษฎีการตัดสินใจเลือกสินค้าของ คอตเลอร์และเคลเลอร์ (Kotler & Keller, 2016) ได้กล่าวว่สินค้านี้ที่ผู้บริโภคเลือกเป็นทางเลือก สุดท้ายจะมาจากการพิจารณาความเชื่อมั่นต่อตราสินค้า ภาพลักษณ์หรือประสบการณ์ที่เคยรับรู้ ดังนั้นนโยบายด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษาจึงมีความเหมาะสมที่สถานศึกษาจะ นำไปเป็นแนวทางกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

ด้านความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้ เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.71$) เนื่องจากการสื่อสารกับผู้ปกครองจะทำให้สถานศึกษารับรู้ความต้องการของผู้ปกครอง อย่างแท้จริง และมีความเป็นไปได้สูงสุดที่จะสามารถนำนโยบายนี้ไปเป็นแนวทางในการบริหาร สถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของซัลลิส (Sallis, 2014) ที่เสนอให้สถานศึกษาใช้ข้อมูลจริง ในการตัดสินใจ (Data-Driven Decision Making) สถานศึกษาควรใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิง ประจักษ์ในการตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินความพึงพอใจของ

ผู้เรียนหรือความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้การตัดสินใจมีความถูกต้อง ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยสะท้อนจุดแข็ง จุดอ่อนและโอกาสในการพัฒนา สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมของ โคลแมน (Coleman, 1988) ซึ่งชี้ว่าความร่วมมือของเครือข่ายทางสังคมเป็นพื้นฐานของสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูง และ สอดคล้องกับงานวิจัยของแคนท์ (Cantu, 2021) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจเลือกสถานศึกษาในมุมมองของผู้ปกครองและการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าปัจจัยในการเลือกสถานศึกษาประกอบไปด้วยการให้บริการและวัฒนธรรมองค์กรที่สร้าง ความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน ในขณะที่การศึกษาของเวนเคตซามี (Venketsamy, 2020) ที่ได้ ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ในเมืองเกาเต็ง (Gauteng) ประเทศแอฟริกาใต้ พบว่าหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเลือก โรงเรียนของผู้ปกครองคือการเข้าถึงข้อมูลในสถานศึกษาดังนั้นการสื่อสารและความร่วมมือกับ ผู้ปกครองจึงมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้สถานศึกษาเป็นทางเลือกของผู้ปกครอง

ด้านความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็น ทางเลือกแก่ผู้ปกครองโดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 3 ด้านการสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบท เศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 4.72$) แสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาในฐานะทางเลือกสำหรับผู้ปกครอง หากขาดกลไกการสนับสนุนเชิงนโยบายที่ค้ำึงถึงบริบททางเศรษฐกิจและสังคมอย่าง แท้จริง อาจนำไปสู่การขยายช่องว่างระหว่างกลุ่มผู้ปกครองที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจกับกลุ่มที่มี ข้อจำกัดได้ ดังนั้นแนวนโยบายที่มุ่งสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบทจริงจึงมีบทบาทสำคัญใน การสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและช่วยทำให้ทางเลือกทางการศึกษา ไม่ใช่สิทธิพิเศษของคนบางกลุ่มเท่านั้นแต่เป็นโอกาสของผู้เรียนทุกคนอย่างแท้จริง เมื่อพิจารณา ในกรอบแนวคิดความเสมอภาคทางการศึกษาสะท้อนอย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษาในฐานะ ทางเลือกไม่ควรยึดหลักความเสมอภาคเชิงรูปแบบ (Equality) ที่ปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนเหมือนกัน หากแต่ต้องมุ่งสู่ความเสมอภาคเชิงโอกาสและผลลัพธ์ (Equity) ที่จัดการสนับสนุนแตกต่างกัน ตามระดับความจำเป็นของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม (Carter, 2018; Shifrer, 2018) การสนับสนุนผู้ปกครอง ตามบริบทเศรษฐกิจและสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจึงเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ยืนยันว่าความเสมอ ภาคคือกลไกกลางของการบริหารสถานศึกษาเชิงทางเลือกอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ปกครองสามารถนำผลการวิจัยในส่วนของกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพิจารณาทางเลือกอย่างรอบด้านและเป็นระบบ โดยการพิจารณาดังกล่าวควรคำนึงถึงความสะดวกคล่องระหว่างศักยภาพ ความถนัดและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลานร่วมกับคุณภาพของสถานศึกษาในมิติจิตใจ มิติวิชาการและมิติด้านสังคม ตลอดจนบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวอย่างรอบคอบ การนำกรอบการตัดสินใจดังกล่าวไปใช้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ปกครองสามารถคัดกรองข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณ ลดการตัดสินใจที่เกิดจากกระแสนิยม ความเชื่อหรือค่านิยมทางสังคมและนำไปสู่การเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบุตรหลานในเชิงคุณภาพอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการวางรากฐานการพัฒนาศักยภาพของบุตรหลานในระยะยาวอย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับบริบทชีวิตของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของงานวิจัยที่สะท้อนให้เห็นว่าการเลือกสถานศึกษา มิใช่เป็นเพียงการเลือกสถานที่เรียนในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นการเลือกทั้งเส้นทางอนาคตและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่จะมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมพัฒนาการบุคลิกภาพ ค่านิยมและโอกาสทางชีวิตของบุตรหลานในระยะยาว

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยที่สะท้อนความคาดหวังของผู้ปกครองต่อคุณภาพของสถานศึกษาใน 3 มิติหลัก ได้แก่ มิติจิตใจ มิติวิชาการและมิติด้านสังคมไปใช้เป็นกรอบแนวทางสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโดยในมิติจิตใจควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยทางอารมณ์ ส่งเสริมความมั่นคงทางจิตใจ ความสุขในการเรียนและความกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพร้อมเปิดใจเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ขณะเดียวกันในมิติวิชาการควรพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับสถานการณ์จริงในชีวิตควบคู่กับการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ส่วนในมิติด้านสังคมควรมุ่งเน้นการปลูกฝังวินัย ความรับผิดชอบ คุณธรรม จริยธรรมและทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสันติ ซึ่งจะช่วย

พัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ความคิดและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับนี้จึงมิได้เป็นเพียงการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเท่านั้นแต่เป็นการยกระดับบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้และผู้ดูแลพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับภาพสะท้อนของผู้ปกครองที่มองว่าสถานศึกษาที่ดีต้องเป็นมากกว่าสถานที่ให้ความรู้ทางวิชาการแต่เป็นพื้นที่แห่งการหล่อหลอมชีวิต คุณค่าและการเติบโตของผู้เรียนอย่างสมดุลในทุกมิติ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยในส่วนของข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษาให้สามารถยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นสถานศึกษาทางเลือกที่แท้จริงของผู้ปกครองภายใต้บริบทความท้าทายของสังคมร่วมสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้ปกครองบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์จากงานวิจัย ควบคู่กับการพัฒนาระบบสนับสนุนผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งด้านจิตใจ วิชาการและสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลและตรงตามศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ผู้บริหารยังสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนากลไกช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ปกครองตามบริบททางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นระบบเพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและทำให้สถานศึกษาสามารถรองรับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ขณะเดียวกันการบริหารจัดการสถานศึกษาบนฐานของความโปร่งใส ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมตามข้อเสนอเชิงนโยบายจากงานวิจัย ยังจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาของผู้ปกครองต่อระบบการบริหารของสถานศึกษาในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบที่ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าหากสถานศึกษาขาดกลไกการสนับสนุนเชิงบริบท การเป็นสถานศึกษาทางเลือกอาจกลายเป็นเพียงทางเลือกของผู้ปกครองบางกลุ่มเท่านั้น ดังนั้นการนำข้อเสนอเชิงนโยบายจากงานวิจัยไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะสามารถยกระดับสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกบนฐานของความเสมอภาคทางการศึกษามากกว่าการแข่งขันทางการตลาดเพียงมิติเดียว

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยฉบับนี้ไปใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาการศึกษาระดับพื้นที่ได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเสริมสร้างคุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในทุกสถานศึกษาภายใต้บริบทความแตกต่างด้านเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละ

ละพื้นที่ การนำผลการวิจัยไปใช้จะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถกำหนดนโยบายและมาตรการสนับสนุนสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกันได้อย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งในด้านทรัพยากร โอกาสทางการศึกษาและความพร้อมของผู้เรียนและผู้ปกครอง นอกจากนี้เขตพื้นที่การศึกษายังสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนากลไกการช่วยเหลือผู้เรียนและผู้ปกครองกลุ่มเปราะบางอย่างเป็นระบบเพื่อให้กลุ่มดังกล่าวสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม ลดความเสี่ยงของการหลุดออกจากระบบการศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ขณะเดียวกันการใช้ผลการวิจัยเป็นฐานในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างสถานศึกษาและป้องกันไม่ให้เกิดสถานศึกษาที่ “ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง” ในเชิงคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นกรอบอ้างอิงในการกำหนดเขตคุณภาพทางการศึกษาเพื่อวางแผนการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่อย่างมีทิศทางและสอดคล้องกับศักยภาพของบริบทท้องถิ่น ผลจากการนำงานวิจัยไปใช้ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวจะช่วยผลักดันให้การจัดการศึกษาในทุกสถานศึกษาเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันคือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปพร้อมกับการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างยั่งยืนและทำให้การเป็นสถานศึกษาทางเลือกมีใช้เพียงจุดเด่นของสถานศึกษาบางแห่งเท่านั้นหากแต่เป็นคุณลักษณะร่วมของสถานศึกษาในทั้งระบบอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงยืนยันในระดับเขตพื้นที่และระดับภูมิภาคโดยการขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างจากระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นระดับภูมิภาค เพื่อศึกษาความสอดคล้องและความแตกต่างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานในบริบทที่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงเชิงนโยบายและยกระดับข้อค้นพบจากระดับเฉพาะพื้นที่ไปสู่ระดับมหภาคได้
2. ควรมีการนำข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยฉบับนี้ไปทดลองใช้ในสถานศึกษานำร่องและศึกษาผลกระทบเชิงประจักษ์ต่อคุณภาพสถานศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียนและความเชื่อมั่นของผู้ปกครองทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อยืนยันความเหมาะสมประสิทธิผลและความยั่งยืนของนโยบายในเชิงปฏิบัติ
3. ควรศึกษาประสบการณ์ การรับรู้และข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของผู้ปกครองกลุ่มเปราะบาง เช่น ครอบครัวรายได้น้อย แรงงานนอกระบบหรือครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ผ่านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงความหมายและกลไกเชิงอำนาจที่แฝงอยู่ใน

กระบวนการเลือกสถานศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาในเชิงทฤษฎีและเชิงนโยบาย

4. ควรบูรณาการการวิจัยการเลือกสถานศึกษากับผลลัพธ์ผู้เรียนในระยะยาวเพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คุณภาพสถานศึกษาและชื่อเสียงของสถานศึกษาส่งผลต่อเส้นทางการศึกษา ความสำเร็จทางวิชาการและโอกาสทางอาชีพของผู้เรียนในระยะยาวอย่างไร ซึ่งจะทำให้งานวิจัยด้าน มีพลังเชิงทฤษฎี เชิงนโยบายและเชิงสังคมอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology, 84*(3), 261–271.
- Anderson, J. E. (2015). *Public policymaking (8th ed.)*. Boston: MA: Cengage Learning.
- Anh, T., Trang, V., & Nguyen, H. (2023). FACTORS AFFECTING THE HIGH SCHOOL DECISION OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN HA NOI. 10.13140/RG.2.2.16930.81602.
- Arbuckle, J. L. (2013). *IBM SPSS Amos 22 User's Guide*. Chicago. IBM.
- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Stanford, CA:: Stanford University Press.
- Bradley, R. H., & R F Corwyn. (2002). Socioeconomic status and child development. *Annual of Psychology, 53*(1), pp. 371–399.
- Brown, R. M., & Mazzarol, T. W. (2009). The importance of institutional image to student satisfaction and loyalty within higher education. *Higher Education, 58*(1), 81–95.
- Byrne, B. M. (2001). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Mahwah: NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cantu, N., Varela, D. G., Jones, D., & Chaloo, L. (2021). Factors That Influence School Choice: A Look at Parents' and School Leaders' Perceptions. *Research in Educational Policy and Management, 3*(1), 19-41.
- Carter., M. J. (2018). Increased perceptions of autonomy through choice fail to enhance motor skill retention. *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance, 48*(4), 370–379.
- Cerra, D. (2021). *Deciding factors in school choice among parents in the Southwest United States*. Northern Arizona University,
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology, 94*(Suppl.), S95–S120.
- Coleman, J. S. (1990). *Foundations of social theory*. Harvard University Press,
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches. (2nd ed.)*. Thousand Oaks: CA: Sage Publications.

- Crosby, P. B. (1979). *Quality is free: The art of making quality certain*. New York: NY: McGraw-Hill.
- Daud, S., & Iqbal, K. (2023). The impact of socio-economic status on academic achievement. *Journal of Social Sciences Review*, 3(2), 695-705.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, Center for Advanced Engineering Study.
- Dermol, V. (2013). Relationship Between Learning, Knowledge Creation and Organizational Performance. *Annals of the Alexandru Ioan Cuza University-Economics*, 60(1), 79.
- Diamantopoulos, A., & Sigauw, A. D. (2000). *Introducing LISREL : A guide for the uninitiated*. London: Sage Publications.
- Dillon, M. (2020). *Introduction to sociological theory: Theorists, concepts, and their applicability to the twenty-first century (3rd ed.)*. Hoboken: NJ: John Wiley & Sons.
- Dowling, G. R. (2001). *Creating corporate reputations: Identity, image, and performance*. Oxford, England: Oxford University Press.
- Driessen, G. (2019). Parental involvement, parental participation, parent-school-community partnerships. Retrieved from <https://encyclopedia.pub/27>
- Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 109-132.
- Edmonds, R. (1979). Effective schools for the urban poor. *Educational Leadership*, 37(1), 15-24.
- Erola, J., Jalonen, S., & Lehtinen, A. (2016). Parental education, class and income over early life course and children's achievement. *Children and Youth Services Review*, 68, 13-26.
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Foum., W. E. (2020). The Global Social Mobility Report 2020 Equality.
- Friedman, M. (1995). *Public schools: Make them private*. Washington, DC: Cato Institute.
- Glatter, R. (2012). Persistent preoccupations: The rise and rise of school autonomy and

- accountability in England. *Educational Management Administration & Leadership*, 40(5), 559-575.
- Gunderson, E. A., Sorhagen, N. S., Gripshover, S. J., Dweck, C. S., Goldin-Meadow, S., & Levine, S. C. (2018). Parent praise to toddlers predicts fourth grade academic achievement via children's incremental mindsets. *Developmental psychology*, 54(3), 397.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*: Pearson Higher Ed.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2013). *Multivariate data analysis: Pearson new international edition PDF eBook*: Pearson Higher Ed.
- Hanushek, E. A. (2016). What matters for student achievement. *Education next*, 16(2), 18-26.
- Harvey, L., & Green, D. (1993). Defining Quality Assessment & Evaluation in Higher Education 18 (1) 9-34. In: London.
- Hayati, L., Hapiqi, H., Savalas, L. R. T., & Ardhuha, J. (2023). *Factors Influencing Student School Selection Based on Gender Differences: Empirical Analysis during the Covid-19 Pandemic*. Paper presented at the SHS Web of Conferences.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: guidelines for determining model fit. *Articles*, 2.
- Howard, J. L., Bureau, J., Guay, F., Jane XY Chong, & Ryan, R. M. (2021). Student motivation and associated outcomes: A meta-analysis from self-determination theory. *Perspectives on Psychological Science*, 16(6), 1300-1323.
- Hsu, Y., & Yuan-fang, C. (2013). An analysis of factors affecting parents' choice of a junior high school. *International Journal of Business, Humanities and Technology*, 3(2), 39-49.
- Hu, L. t., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Hu, L. T., & Bentler., P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure

- analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1-55.
- Independent Schools Australia. (2021). *School choice: A research report 2021*. Retrieved from Canberra:
- Jayasubramanian, P., Rajamani, A., & Rajakrishnan, M. (2020). A study on factors affecting the choice of parent in selecting school for kids in Tamilnadu [Special Reference To Coimbatore City]. *International Journal Of Scientific & Technology Research*, 9(06), 5-7.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1985). Analysis of linear structural relationships by maximum likelihood, instrumental variables, and least squares methods. (*No Title*).
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*: Guilford publications.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management (15th ed.)*. Harlow, England: Pearson.
- Le, T. D., Robinson, L. J., & Dobele, A. R. (2019). Understanding high school students use of choice factors and word-of-mouth information sources in university selection. *Studies in Higher Education*, 45(4), 808-818.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2005). A review of transformational school leadership research 1996–2005. *Leadership and policy in schools*, 4(3), 177-199.
- Lindblom, C. E. (1980). The policy-making process. (*No Title*).
- Liu, Z., & Wu, G. (2022). The influence of family socioeconomic status on primary school students' emotional intelligence: the mediating effect of parenting styles and regional differences. *Frontiers in psychology*, 13, 753774.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation: A 35-year odyssey. *American psychologist*, 57(9), 705.
- Mandic, S., Sandretto, S., Hopkins, D., Wilson, G., Kidd, G., & Bengoechea, E. G. (2023). School choice, distance to school and travel to school patterns among adolescents. *Journal of transport & health*, 33, 101704.

- McClelland, D. (1985). *Human Motivation*. Glenview, IL: Scott. Paper presented at the The Foresmen Proceedings of the Third Creativity, Innovation an Entrepreneurship Symposium.
- Mishra, K., & Raj, K. (2023). Economics of School Choice: A Hybrid Analysis of Factors. Available at SSRN 4572634.
- Nguyen, N., & Leblanc, G. (2001). Corporate image and corporate reputation in customers' retention decisions in services. *Journal of retailing and Consumer Services*, 8(4), 227-236.
- Nicholson, A. (2016). *What factors influence school choice, with particular reference to school reputation?* Anglia Ruskin Research Online (ARRO),
- Oppenheim, A. N. (1979). *Questionnaire design and attitude measurement*. New York: Basic Book.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. 1988, 64(1), 12-40.
- Payne, A. (1993). The essence of services marketing. (No Title).
- Peterson, P. E. (2003). The theory and practice of school choice. *Free to Choose*, 37.
- Reddin, D. M. (1974). Managerial Effectiveness: An Empirical Study. *International Journal of Management*, 19(1), 27.
- Reeder, W. W. (1947). *Some aspects of the informal social participation of farm families in New York State*: Cornell Univ.
- Reynolds, D., & Teddlie, C. (2000). *The international handbook of school effectiveness research*: Routledge.
- Roger, K. A. (1974). The principal and the system approach in The Principal ship. *Foundations and Functions*(New York: Harper & Row), 35-44.
- Sallis, E. (2014). *Total quality management in education*: Routledge.
- Scheerens, J. (2015). School effectiveness research. In *International encyclopedia of social and behavioral sciences*, 2nd edition (pp. 80-85): Elsevier.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures.

Methods of psychological research online, 8(2), 23-74.

Schunk, D. H., Pintrich, P. R., & Meece, J. L. (2014). Motivation in education: Theory, research, and applications. (No Title).

Senge, P. M. (2006). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*: Broadway Business.

Shevlin, M., & Miles, J. N. (1998). Effects of sample size, model specification and factor loadings on the GFI in confirmatory factor analysis. *Personality and Individual Differences*, 25(1), 85-90.

Shifrer, D. (2018). Clarifying the social roots of the disproportionate classification of racial minorities and males with learning disabilities. *The Sociological Quarterly*, 59(3), 384-406.

Strange, C. C., & Banning, J. H. (2015). *Designing for learning: Creating campus environments for student success*: John Wiley & Sons.

Sumarno, S., Budiyanto, B., & Lestariningsih, M. (2021). The Impact of Costs And School Environment Against The Decision to Choose Schools Through School Image. *Journal Of Education And Technology*, 4(4).

Tarkhnishvili, A., Tarkhnishvili, L., & Strielkowski, W. (2022). *Factors influencing the choice of private or public schools: Evidence from Georgia*. Paper presented at the Frontiers in Education.

Tarkhnishvili, A., Tarkhnishvili, L., & Strielkowski, W. (2022). Factors influencing the choice of private or public schools: Evidence from Georgia. *Frontiers in Education*. Article 910593.

Tarkhnishvili, A. T. L., & Strielkowski, W. (2022). Factors influencing the choice of private or public schools: Evidence from Georgia. *Frontiers in Education*. Article 910593.

Thong, N. H., & Ngoc, T. B. (2022). Factors Affecting Secondary School Students' Choice of High School in Tra Vinh Province, Viet Nam. *European Journal of Educational and Development Psychology*, 10(3), 18-32.

Truman, B. D. (1951). *The governmental process: political interests and public opinion*: Greenwood Press.

- Trumberg, A., & Urban, S. (2021). School choice and its long-term impact on social mobility in Sweden. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(4), 569-583.
- UNESCO. (2015). Education for all 2000-2015: Achievements and Challenges. EFA Global Monitoring Report 2015. Paris, France. Publication by the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. 499 pp. ISBN-978-92-3-10085-0. *Journal of Supranational Policies of Education*(3).
- Venketsamy, R., & Miller, D. (2021). Factors affecting parents' choice of schools for Grade 1 learners. *South African Journal of Childhood Education*, 11(1), 1-9.
- Vindula, H., & Madhuwanthi, L. P. (2022). Factors Influencing Parents' Decision to Select Primary School in Colombo District, Sri Lanka.
- Wang, M., Hsu, H.-C., Yu, M.-C., Wang, I.-K., Huang, C.-C., Chan, M. J., . . . Huang, L.-M. (2022). Impact of kidney size on the outcome of diabetic patients receiving hemodialysis. *Plos one*, 17(3), e0266231.
- Wentzel, K. R. (1998). Social relationships and motivation in middle school: The role of parents, teachers, and peers. *Journal of educational psychology*, 90(2), 202-209.
- Wilén, T. (2018). *Digital disruption: The future of work, skills, leadership, education, and careers in a digital world*: Peter Lang International Academic Publishers.
- Yoon, E.-S. (2020). School choice research and politics with Pierre Bourdieu: New possibilities. *Educational Policy*, 34(1), 193-210.
- กัลยา วณิชย์ปัญญา. (2551). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา มักเขียว. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนโชติกาญจน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ.
- จุมพล นิมพานิช. (2554). การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์. (2541). การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ธนพล ชัยชนะ. (2560a). การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ธนพล ชัยชนะ. (2560b). การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. มหาวิทยาลัยบูรพา, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ธัมมัญญ์ อุ่นศิริ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. กรุงเทพฯ: หจก.สามัญญ์บิสเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญเลี้ยง ทูมทอง. (2565). ผลกระทบจากสถานการณ์โควิดที่มีต่อการจัดการศึกษาไทย: การศึกษาทางเลือกคือทางหลักและทางรอดในการจัดระบบการศึกษาในอนาคต. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ที่ 33(3). Retrieved from สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edupsu/article/view/250873>
- บุษบา เนกขัม. (2560). ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนโยธินบูรณะ. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, บัณฑิตวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรวรรณ ผลิผล. (2560). การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนบ้านมาบลำบิด (สง่าอุทิศ). มหาวิทยาลัยบูรพา, บัณฑิตวิทยาลัย.
- พิมพะงา เพ็ญนาเรนทร์. (255). กระบวนการนโยบายในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พิมพะงา เพ็ญนาเรนทร์. (2557). กระบวนการนโยบายในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ. (2551). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: เทกซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- ภูริชญา อินทรพรรณ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการให้บุตรหลานเข้าเรียน ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ในเขตภาคกลางและภาคตะวันออก. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, บัณฑิตวิทยาลัย.

- ภูวษา รักษาภักดี. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. .วารสาร *OJED*, 10(3), 28-40.
- ยุพาวรรณ วรณวณิชย์. (2548). การจัดการการตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ลชนา ชมตระกูล. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเชียงราย. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, บัณฑิตวิทยาลัย.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). คู่มือพลเมืองดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. (2538). ทฤษฎีและเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สรชัย พิศาลบุตร. (2550). คู่มือการทำวิจัยตลาดเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: จูนพับลิชชิ่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). การจัดการศึกษาทางเลือกในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วี. ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). รายงานเรียนออนไลน์ยุคโควิด-19: วิฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). การออกแบบการวิจัย :วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ. กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานนท์ เลี้ยงพรม. (2564). ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2. ที่ 6(12). Retrieved from สืบค้นจาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/RKSA/article/view/252026>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

AF19-03-03.1
August, 2023

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

ชื่อโครงการวิจัย : การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา : วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวจรรยา เกิดแก้ว

หน่วยงานต้นสังกัด : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หมายเลขรับรองโครงการวิจัย : SWUEC-682020

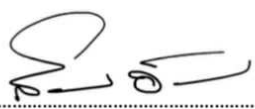
รายการเอกสารที่รับรอง :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา	ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 13 มีนาคม 2568
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2568
3. เอกสารข้อมูลและขอความยินยอมสำหรับอาสาสมัคร	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2568
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2567
5. ประวัติผู้วิจัย	

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยยึดหลักเกณฑ์ตาม Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยนี้ได้

วันที่รับรอง : 20 มีนาคม 2568

วันที่หมดอายุ : 19 มีนาคม 2569

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล)

ประธานคณะอนุกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ชุดสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (ชุดที่ 2)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

AF20-03-03.0
May, 2023

Certificate of Ethical Committee Approval

This is to certify that:

Protocol Title: DEVELOPMENT OF PROPOSED POLICY FOR SCHOOL ADMINISTRATION TO BE THE SCHOOL CHOICE OF PARENTS IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PRANAKHON SI AYUTTHAYA: MIXED METHODS RESEARCH APPROACH

Principal investigator: Ms. Janya Kirdkaew

Institution: Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Protocol code: SWUEC-682020

Documents approved:

1. Submission form	version no. 3 date 13 March 2025
2. Full research proposal	version no. 2 date 26 February 2025
3. Participant information sheet and consent form	version no. 2 date 26 February 2025
4. Questionnaire/data collection form	version no. 1 date 12 December 2024
5. Investigator's biography	

have been reviewed and approved by the Human Research Ethics Committee of Srinakharinwirot University based on Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research, along with laws and regulations of Thailand. Thus, the approval for conducting the study is granted.

Date of approval: 20/03/2025

Date of expiration: 19/03/2026

(Associate Professor Sittipong Wattananonsakul, Ph.D.)

Chairman, Social Science and Behavioral Science Research Sub-Committee
of Srinakharinwirot University (Panel 2)

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลสำคัญ
และตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 9 คน

1. สิบเอกจันทร	กำภาคสร	ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. นายนิรุฑ	บัญญัติโต	ผู้อำนวยการโรงเรียนภาชี "สุนทรวิทยานุกูล" อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. นายเจนวุฒิ	บุญชูพงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอิน "ราชานุเคราะห์ ๑" อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. นายอภิรักษ์	กงทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าเรือ "นิตยานุกูล" อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. นางนิติพร	เชื้อสุวรรณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอุทัย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. นางสาววันเพ็ญ	นิ่มอนงค์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะหัน อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
7. นางสาวภิญญาพัชญ์	แหวนนาค	ผู้อำนวยการโรงเรียนมหाराช "ประชานิimit" อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
8. นางนิรชา	โพธิ์พรมศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองน้ำส้มวิทยาคม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
9. นางสาวทันยา	อำพันธ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนลาดชะโดสามัคคี อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่ อว 8718/556

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

21 เมษายน 2568

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์

เนื่องด้วย นางสาวจรรยา เกิดแก้ว นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ประกอบการ ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาพระนครศรีอยุธยา : วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ” โดยมี อาจารย์ ดร.ดลศักดิ์ ไทรเล็ก ทิม และศาสตราจารย์ ดร.รองอาจ นัยพัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC-682020

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกประเด็นการสนทนา กับ ท่าน ในวันที่ 20 เดือนพฤษภาคม 2568 เวลา 9.00 -11.00 น. ณ ห้องประชุมเจ้าคุณแหว โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 241 8886

ที่ อว 8718/556

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

21 เมษายน 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าเรือ "นิตยานุกูล"

เนื่องด้วย นางสาวจรรยา เกิดแก้ว นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ประกอบการ ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา : วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ" โดยมี อาจารย์ ดร.ดลศักดิ์ ไทรเล็กทิม และศาสตราจารย์ ดร.รองอาจ นัยพัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC-682020

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกประเด็นการสนทนา กับ ท่าน ในวันที่ 20 เดือนพฤษภาคม 2568 เวลา 9.00 -11.00 น. ณ ห้องประชุมเจ้าคุณแก้ว โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 241 8886

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย
และตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

จำนวน 5 คน

1. รศ.ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล อาจารย์ ภาควิชาการ วัฒนผลและวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อ.ดร.ณัฐวรรธ อุไรอำไพ อาจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. สิบเอกจันทร์ กำภักศร ผู้อำนวยการ โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์
อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. ดร.เพ็ญภา การิกลิน รองผู้อำนวยการ โรงเรียนบางปะหัน
อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. ดร.แสงสุรี วาตวิจิตร ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์
อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 12412

ที่ อว 8718.1/397

วันที่ 17 มีนาคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวจรรยา เกิดแก้ว นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ประกอบการ ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา : วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ” โดยมี อาจารย์ ดร.ดลศักดิ์ ไทรเล็กทิม และศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไปสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 089 241 8886

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวจรรยา เกิดแก้ว และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/355

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

17 มีนาคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เนื่องด้วย นางสาวจรรยา เกิดแก้ว นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา : วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ” โดยมี อาจารย์ ดร.ดลศักดิ์ ไทรเล็กทิม และศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ณัฐวรรธ อุไรอำไพ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวจรรยา เกิดแก้ว และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 241 8886

ภาคผนวก ง
เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปกครอง (In-dept Interview)

(ตัวอย่าง)

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง
ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

: วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

*****

ขอความกรุณาท่านตอบรับวันนัดหมายสัมภาษณ์ (ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง) โดยเลือก รูปแบบการ
สัมภาษณ์แบบเผชิญหน้ากัน (Face-to-face) หรือการสัมภาษณ์ออนไลน์ผ่านโปรแกรมซูม (ZOOM) ตาม
ความสะดวกของท่านและความเหมาะสมต่อสถานการณ์โควิด-19 โดยกรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน

แบบที่ 1 การสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้ากัน (Face-to-face)

แบบที่ 2 การสัมภาษณ์ออนไลน์ผ่านโปรแกรมซูม (ZOOM)

วันที่.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์ นางสาวจรรยา เกิดแก้ว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ (ข้อมูลที่อ้างอิง จะถูกเก็บแยกกับข้อมูลที่สัมภาษณ์)

1. ชื่อ-สกุล.....

2. คุณวุฒิทางการศึกษา.....

3. อาชีพ.....

4. รายได้ /เดือน.....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยจากผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ปกครอง จำนวน 9 คน แนวคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเลือกสถานให้บุตรหลานและทัศนคติที่มีต่อโรงเรียนที่ดี

1. ท่านคิดว่าในปัจจุบัน สถานศึกษาที่ดีควรมีคุณลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีการเตรียมตัวอย่างใดในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีกระบวนการในการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดอย่างไรกับการจัดการศึกษาหลังจากช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลต่อการปรับตัวของสถานศึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

8. ผลการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของท่านเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลาน
เข้าศึกษาต่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง
ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

: วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

*****

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในการศึกษาหลักสูตรปริญญาเอก ดุษฎีบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้าง
ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง เพราะข้อมูลที่เป็นจริงจะมีคุณค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัย
และพัฒนารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน
เพื่อนำไปสู่การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองที่ส่ง
บุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

3. ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและนำมา
วิเคราะห์ผลในภาพรวมเท่านั้น

4. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวจรรยา เกิดแก้ว)

นิสิตระดับปริญญา ดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์ 089-2418886

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน
ในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย   หญิง   อื่น ๆ

2. อายุ

20 - 29 ปี   30 - 39 ปี   40 - 49 ปี   50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี   ปริญญาตรี   ปริญญาโท   ปริญญาเอก

4. อาชีพ

นักเรียน/นักศึกษา   พนักงานบริษัทเอกชน
 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ   เจ้าของธุรกิจ/อาชีพอิสระ
 อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

น้อยกว่า 10,000 บาท   10,000 - 19,999 บาท   20,000 - 29,999 บาท
30,000 - 49,999 บาท   50,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานในการเข้าศึกษาต่อในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง : กรุณาเขียนเครื่องหมาย (✓) ลงใน ในแต่ละข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดช่องเดียวเท่านั้น โดยแต่ละช่องจะแสดงระดับความต้องการดังนี้

5 = เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 = เห็นด้วยในระดับมาก

3 = เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 = เห็นด้วยในระดับน้อย

1 = เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน						
1	ท่านเลือกโรงเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของบุตรหลาน					
2	ท่านรับรู้และเข้าใจสิ่งที่บุตรหลานต้องการจากโรงเรียน					
3	ครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน					
4	ท่านให้ความสำคัญกับการเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับค่านิยมและวัฒนธรรมของครอบครัว					
5	ก่อนตัดสินใจเลือกโรงเรียน ท่านเปรียบเทียบโรงเรียนหลายแห่ง					
6	ท่านหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนจากหลายแหล่ง เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง ฯลฯ					
7	ท่านเยี่ยมชมโรงเรียนก่อนตัดสินใจ					
8	ท่านวิเคราะห์ทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละโรงเรียนอย่างรอบคอบ					
9	ท่านได้รับคำแนะนำจากเพื่อนหรือญาติในการเลือกโรงเรียน					
10	ท่านรับฟังความคิดเห็นของลูกเกี่ยวกับโรงเรียนที่ต้องการเรียน					
11	ท่านตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่ลูกของเพื่อนร่วมอาชีพก็ส่งลูกไปเรียนด้วย					
12	ความคิดเห็นของครูหรือผู้เชี่ยวชาญมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียน					
สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง						
13	ระดับการศึกษาของท่านส่งผลต่อมุมมองในการเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน					
14	ท่านใช้ความรู้ที่เคยศึกษามาประกอบการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน					

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง (ต่อ)						
15	ท่านใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ของตัวเองมาเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน					
16	ท่านสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ได้อย่างมีหลักการ					
17	อาชีพของท่านส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน					
18	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีเวลาเรียนและกิจกรรมที่สอดคล้องกับตารางงานของคุณ					
19	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีเครือข่ายผู้ปกครองที่มีฐานะและอาชีพใกล้เคียงกับท่าน					
20	อาชีพของท่านส่งผลต่อมุมมองในการเลือกโรงเรียน เช่น ให้ความสำคัญกับวิชาการ เทคโนโลยี หรือภาษา					
21	รายได้ของท่านมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน					
22	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีค่าเทอมเหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว					
23	ท่านหลีกเลี่ยงโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายแฝงสูง เพราะไม่สอดคล้องกับรายได้ของคุณ					
24	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีระบบการชำระเงินที่ยืดหยุ่น เช่น การผ่อนชำระ					
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน						
25	บุตรหลานของท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนและเตรียมตัวสอบ					
26	บุตรหลานมีเป้าหมายชัดเจนว่าอยากเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนใด					
27	บุตรหลานของท่านไม่ย่อท้อในการฝึกทำข้อสอบเพื่อสอบแข่งขัน					
28	บุตรหลานของท่านยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและหาวิธีปรับปรุงพัฒนา					

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน (ต่อ)						
29	บุตรหลานของท่านมีวินัยในการเรียน					
30	บุตรหลานของท่านอ่านหนังสือเตรียมตัวสอบอย่างสม่ำเสมอ					
31	บุตรหลานของท่านมีสมาธิและควบคุมตนเองได้					
32	บุตรหลานของท่านบริหารจัดการเวลาได้ดี					
33	บุตรหลานของท่านพูดถึงโรงเรียนที่อยากเข้าศึกษาต่อให้ฉันทึ่ง					
34	บุตรหลานของท่านเล่าให้คนในครอบครัวฟังว่า หากสอบได้จะรู้สึกอย่างไร					
35	บุตรหลานของท่านมีความภาคภูมิใจเมื่อทำได้ตามเป้าหมาย					
36	บุตรหลานของท่านสนใจหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนที่อยากเข้า เช่น คู่มือหลักสูตร หรือกิจกรรมเด่น					
ชื่อเสียงของสถานศึกษา						
37	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีชื่อเสียงให้แก่บุตรหลาน					
38	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับในระดับท้องถิ่นหรือ ระดับประเทศ					
39	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและน่าเชื่อถือ					
40	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความโดดเด่นด้านกีฬา ศิลปะ ดนตรีหรือกิจกรรมเสริม หลักสูตร					
41	ท่านเลือกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการแข่งขันด้านวิชาการ และอื่น ๆ					

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ในการเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ชื่อเสียงของสถานศึกษา (ต่อ)						
42	ท่านเลือกโรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาจาก องค์กรต่าง ๆ					
43	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความสามารถในการแข่งขันในระดับภูมิภาค และระดับประเทศ					
44	ท่านเลือกโรงเรียนที่ได้รับการจัดอันดับในกลุ่มโรงเรียนชั้นนำ					
45	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีศิษย์เก่าสอบเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้					
46	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ ในสังคม					
47	ท่านพิจารณาข้อมูลศิษย์เก่าเมื่อจบไปแล้วได้ทำงานในสาขาใด					
48	ท่านเลือกโรงเรียน โดยพิจารณาจากสถิติการสอบเข้าหรือความสำเร็จของศิษย์เก่า ทุกปี					
คุณภาพของสถานศึกษา						
49	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการและมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ ทันสมัย					
50	ท่านเลือกโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาบุตรหลานทั้งด้านวิชาการ และทักษะชีวิต					
51	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ					
52	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีการประเมินผลการเรียนรู้เป็นระบบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และยุติธรรม					
53	ท่านต้องการให้บุตรหลานได้เรียนกับครูที่มีวุฒิการศึกษาตรงกับวิชาที่สอน					

เครื่องมือการวิจัย แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

เรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง
ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
: วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

*****

การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นแนวทางและกลยุทธ์ที่พัฒนาและเสนอขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจนำไปเป็นทางเลือกในการพิจารณาใช้จริง เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถเป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ โดยความสำคัญของการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครองมีผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นและการดึงดูดนักเรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการวางแผนและดำเนินการเพื่อให้สถานศึกษามีคุณลักษณะที่โดดเด่น และตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อเสาะหาความหมาย กระบวนการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานของผู้ปกครอง
- 3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดบันทึกความเห็นตามประเด็นที่กำหนด

ประเด็นที่กำหนด

1. แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองในปัจจุบันควรเป็นอย่างไร
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการสนับสนุน ช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างไร ในการบริหารจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

เรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง
ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
: วิจัยวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ

*****

คำชี้แจง โปรดบันทึกความเห็นตามประเด็นที่กำหนด

ประเด็นที่กำหนด

1. แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองในปัจจุบันควรเป็นอย่างไร

1.1 ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของผู้ปกครองสามารถนำมาสร้างกลยุทธ์ที่เป็นจุดแข็ง
ของสถานศึกษาในการบริหารจัดการเพื่อเป็นทางเลือกที่ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 สถานศึกษาควรปรับโครงสร้างการบริหารงานอย่างไรเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการ
แข่งขันที่สูงขึ้นในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ฉบับที่ 1 วันที่ 12 ธันวาคม 2567

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการสนับสนุน ช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างไร ในการบริหารจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง 2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันควรมีลักษณะอย่างไร

2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีวิธีการบริหารจัดการศึกษาอย่างไรเพื่อให้สถานศึกษาเป็นที่นิยมและตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 สถานศึกษาควรพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารจัดการอย่างไรให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างเท่าทันและมีคุณภาพ

.....

.....

.....

.....

เครื่องมือการวิจัย

แบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์
ของข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นทางเลือกแก่ผู้ปกครอง
ที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

รายการประเมิน	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา																				
กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ																				
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาครูด้วยระบบพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง																				
กลยุทธ์ที่ 3 การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา																				
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการเสริมสร้างชื่อเสียงของสถานศึกษา																				
กลยุทธ์ที่ 4 การสื่อสารคุณภาพของสถานศึกษาอย่างโปร่งใส																				
กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาความร่วมมือกับศิษย์เก่า																				
กลยุทธ์ที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน																				
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจและสังคม																				
กลยุทธ์ที่ 7 การบริหารจัดการทุนการศึกษา																				
กลยุทธ์ที่ 8 การออกแบบระบบการเงินที่ยืดหยุ่น																				
กลยุทธ์ที่ 9 การสร้างเครือข่ายทุนจากศิษย์เก่าและภาคีเครือข่าย																				
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน																				
กลยุทธ์ที่ 10 การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย																				

รายการประเมิน	ความถูกต้อง					ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
กลยุทธ์ที่ 11 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการออกแบบการเรียนรู้																				
กลยุทธ์ที่ 12 การบูรณาการการแนะแนวอาชีพและการวางแผนอนาคตผู้เรียนอย่างเป็นระบบ																				
ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสื่อสารและความร่วมมือกับผู้ปกครอง																				
กลยุทธ์ที่ 13 การพัฒนาระบบสื่อสารออนไลน์กับผู้ปกครอง																				
กลยุทธ์ที่ 14 การพัฒนาช่องทางรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง																				
กลยุทธ์ที่ 15 ส่งเสริมบทบาทผู้ปกครองในฐานะภาคีร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน																				

ภาคผนวก จ
แบบสรุปการหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

แบบสรุปการหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
		1	2	3	4	5			
การเลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน									
1	ท่านเลือกโรงเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของบุตรหลาน	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
2	ท่านรับรู้และเข้าใจสิ่งที่บุตรหลานต้องการจากโรงเรียน	1	0	1	1	0	3	0.60	ใช้ได้
3	ครอบครัวของท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
4	ท่านให้ความสำคัญกับการเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับค่านิยมและวัฒนธรรมของครอบครัว	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	ก่อนตัดสินใจเลือกโรงเรียน ท่านเปรียบเทียบโรงเรียนหลายแห่ง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	ท่านหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนจากหลายแหล่ง เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง ฯลฯ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	ท่านเยี่ยมชมโรงเรียนก่อนตัดสินใจ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	ท่านวิเคราะห์ทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละโรงเรียนอย่างรอบคอบ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	ท่านได้รับคำแนะนำจากเพื่อนหรือญาติในการเลือกโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	ท่านรับฟังความคิดเห็นของลูกเกี่ยวกับโรงเรียนที่ต้องการเรียน	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
11	ท่านตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่ลูกของเพื่อนร่วมอาชีพที่ส่งลูกไปเรียน	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
12	ความคิดเห็นของครูหรือผู้เชี่ยวชาญมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผล รวม	ค่า เฉลี่ย	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง									
13	ระดับการศึกษาของท่านส่งผลกระทบต่อมุมมองในการเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14	ท่านใช้ความรู้ที่เคยศึกษามาประกอบการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
15	ท่านเลือกโรงเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของบุตรหลาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16	ท่านสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ได้อย่างมีหลักการ	1	0	1	1	0	3	0.60	ใช้ได้
17	อาชีพของท่านส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีเวลาเรียนและกิจกรรมที่สอดคล้องกับตารางงานของฉันทัน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
19	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีเครือข่ายผู้ปกครองที่มีฐานะและอาชีพใกล้เคียงกับฉันทัน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	อาชีพของท่านส่งผลต่อมุมมองในการเลือกโรงเรียน เช่น ให้มีความสำคัญกับวิชาการ เทคโนโลยี หรือภาษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
21	รายได้ของท่านมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
22	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีค่าเทอมเหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
23	ท่านหลีกเลี่ยงโรงเรียนที่มีค่าใช้จ่ายแพงสูง เพราะไม่สอดคล้องกับรายได้ของฉันทัน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
24	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีระบบการชำระเงินที่ยืดหยุ่น เช่น การผ่อนชำระ	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผล รวม	ค่า เฉลี่ย	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุตรหลาน									
25	บุตรหลานของท่านมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนและเตรียมตัวสอบ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
26	บุตรหลานมีเป้าหมายชัดเจนว่าอยากเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนใด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
27	บุตรหลานของท่านไม่ย่อท้อในการฝึกทำข้อสอบเพื่อสอบแข่งขัน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
28	บุตรหลานของท่านยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและหาวิธีปรับปรุงพัฒนา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
29	บุตรหลานของท่านมีวินัยในการเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
30	บุตรหลานของท่านอ่านหนังสือเตรียมตัวสอบอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
31	บุตรหลานของท่านมีสมาธิและควบคุมตนเองได้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
32	บุตรหลานของท่านบริหารจัดการเวลาได้ดี	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
33	บุตรหลานของท่านพูดถึงโรงเรียนที่อยากเข้าศึกษาต่อให้ฉันทึ่ง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
34	บุตรหลานของท่านเล่าให้คนในครอบครัวฟังว่า หากสอบได้จะรู้ดีอย่างไร	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
35	บุตรหลานของท่านมีความภาคภูมิใจเมื่อทำได้ตามเป้าหมาย	0	1	1	0	1	3	0.60	ใช้ได้
36	บุตรหลานของท่านสนใจหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนที่อยากเข้า เช่น คู่มือหลักสูตร หรือกิจกรรมเด่น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผล รวม	ค่า เฉลี่ย	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
ชื่อเสียงของสถานศึกษา									
37	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีชื่อเสียงให้แก่ บุตรหลาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
38	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับในระดับ ท้องถิ่นหรือระดับประเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
39	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและ น่าเชื่อถือ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
40	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความโดดเด่นด้านกีฬา ศิลปะ ดนตรีหรือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
41	ท่านเลือกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการแข่งขันด้าน วิชาการและอื่น ๆ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
42	ท่านเลือกโรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษา จากองค์กรต่างๆ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
43	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความสามารถในการแข่งขันในระดับ ภูมิภาคและระดับประเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
44	ท่านเลือกโรงเรียนที่ได้รับการจัดอันดับในกลุ่มโรงเรียนชั้นนำ	0	1	1	0	1	3	0.60	ใช้ได้
45	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีศิษย์เก่าสอบเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยที่มี ชื่อเสียงได้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
46	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จและเป็นที ยอมรับในสังคม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
47	ท่านพิจารณาข้อมูลศิษย์เก่าเมื่อจบไปแล้วได้ทำงานในสาขาใด	1	1	0	1	0	3	0.60	ใช้ได้
48	ท่านเลือกโรงเรียนโดยพิจารณาจากสถิติการสอบเข้าหรือ ความสำเร็จของศิษย์เก่าทุกปี	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผล รวม	ค่า เฉลี่ย	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
คุณภาพของสถานศึกษา									
49	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการและมีหลักสูตร สถานศึกษาที่ทันสมัย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
50	ท่านเลือกโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาบุร หลานทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิต	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
51	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านสื่อการเรียนการสอนที่มี คุณภาพ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
52	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีการประเมินผลการเรียนรู้เป็นระบบ ด้วย วิธีการที่หลากหลายและยุติธรรม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
53	ท่านต้องการให้บุตรหลานได้เรียนกับครูที่มีวุฒิการศึกษาตรง กับวิชาที่สอน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
54	ท่านต้องการให้บุตรหลานได้เรียนกับครูมีความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้และเข้าใจนักเรียน	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
55	ท่านให้ความสำคัญกับครูที่มีความสามารถในการประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
56	ท่านเลือกโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองทางด้าน วิชาการและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
57	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีพื้นที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้ บุตรหลาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
58	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีอาคารเรียนและอุปกรณ์การเรียนที่ ทันสมัย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
59	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยเข้มงวด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
60	ท่านเลือกโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมปราศจากมลพิษและเสียง รบกวน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
รวม								0.96	ใช้ได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางสาวจรรยา เกิดแก้ว

